

HoGent

Faculteit Mens en Welzijn

WAT IS PARTICIPATIEF MUSICEREN?

Rishat Allagulov

Bachelorproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van

Bachelor in het sociaal werk

Promotor:
Ann De Wilde

Instelling: kleinVerhaal

Academiejaar 2017-2018

Eerste examenperiode

Deze bachelorproef/scriptie is gemaakt door Rishat Allagulov, student aan de Hogeschool Gent, ter voltooiing van Bachelor in het sociaal werk. De standpunten die in deze bachelorproef/scriptie zijn verwoord, zijn louter het persoonlijke standpunt van de individuele auteur en reflecteren niet noodzakelijkerwijs de mening, het officiële standpunt of het beleid van de Hogeschool Gent.

Student: Allagulov Rishat

Promotor: Ann De Wilde

Academiejaar: 2017-2018

Bachelor in het Sociaal Werk (Sociaal Cultureel Werk)

HoGent

Wat is participatief musiceren?

Welk effect heeft de participatieve manier van musiceren binnen TOSO, op de sociale relaties tussen de muzikanten onderling en daarbuiten

Hogeschool Gent
Faculteit Mens en Welzijn
Opleiding Sociaal Werk
Campus Schoonmeersen
Valentin Vaerwyckweg 1
9000 Gent

Voorwoord

De laatste jaren waren tevens de drukste jaren van mijn leven, maar nu dat ik op alles terugblik, voel ik een enorme dankbaarheid voor de mensen die mij gesteund en geholpen hebben. Dit om (grotendeels) normaal en heelhuids de overkant van die academische zee te kunnen bereiken.

Om te beginnen: mijn 'sacrale dank' aan de 'Heilige Annvuldigheid':

- Mijn promotor Ann De Wilde die mij altijd gesteund heeft en op de nodige tijdstippen kritiek gegeven heeft; die mij verder vooruithielp telkens wanneer ik vastzat, maar ook gewoon als mens, die mij steeds steunde.
- Mijn Zenlerares Anne Simpelaere die mij geleerd heeft dat het leven niet alleen om mij draait maar ook om andere mensen en zonder wie ik hoogstwaarschijnlijk niet terug had gekeerd naar het hoger onderwijs.
- Medewerkster van *kleinVerhaal* An Fonteyne die gezegd had dat ik een deel was van het team en zodus mij het gevoel gaf van verantwoordelijkheid en erbij horen. Dit soort dingen vallen niet altijd op maar volgens mij zijn ze veel belangrijker dan men denkt.

Ook een grote dank aan mijn stagementor Dieter Debruyne die telkens geduld had en op de juiste momenten kritiek gaf om mij uit mijn sluimeringen wakker te maken. In die tijd was ik geen fan van dergelijke aanpak maar achteraf gezien was dat nodig en zorgde het voor mijn groei als individu en als sociaal werker. Dieter had tevens ook feedback gegeven omtrent informatie van *kleinVerhaal* (kv) die hierin staat vermeld waarvoor mijn dank. Niet te vergeten alle andere kv-medewerkers waaronder Karen Dick, Hans Dewitte, Lieven Stengée en Michiel De Baets. Ook de muziekcoaches Giovanni Barcella, Bart Maris en Ilse Duyck. Hierbij horen ook de 'Tosianen' die met goede wil en een hart voor de zaak hieraan hebben meegeholpen.

Ik ben ook enorm dankbaar aan Stuvo – studentenvoorzieningen en vooral Nicky Deleersnyder zonder wie ik financieel gezien het gewoonweg niet gehaald had om voorbij mijn eerste jaar te kunnen spartelen. Naast mijn werk in de fabriek was vooral de steun van Stuvo en dus de overheid die mij uit 'de financiële sloop' hadden gehaald. Daarnaast ook dank aan Dale Laurens die mij geholpen heeft om de taalfouten en zinsbouw in deze scriptie te verbeteren. Ik ben oorspronkelijk van Kazachstan dus voor mij was het soms moeilijk om fouten in de structuur van de zinnen en andere dingen te kunnen opsporen.

Mijn grote dank gaat tevens naar mijn ouders toe, die geduld hadden tijdens mijn verschillende pogingen om iets te maken van mijn leven. Ik weet niet of het zelfs mogelijk is om ze terug te betalen maar ik hoop oprecht dat deze scriptie een stap is in de goede richting. Hierbij horen tevens al mijn vrienden die mij vaak gesteund hadden en bij wie ik altijd terecht kon in de moeilijke tijden.

Als laatste wens ik de lezer fijne tijd en 'Tosiaans plezier' bij het lezen van deze scriptie.

Allagulov Rishat,

De Panne, 27 december 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	6
1. Probleemstelling en onderzoeksopzet.....	8
1.1. Oriëntatie	8
1.2. Vraag- en doelstelling.....	8
1.3. Onderzoeksopzet en dataverzamelingstechnieken.....	9
1.4. Vooronderzoek.....	10
2. <i>kleinVerhaal</i>	11
2.1. Omschrijving, doelstellingen, visie en missie van <i>kleinVerhaal</i>	11
2.2. Omschrijving TOSO	13
2.2.1. Ontstaan:	13
2.2.2. De rol van de muziekcoaches:	14
2.2.3. TOSO Studio.....	15
2.2.4. De rol van kV-medewerkers:	15
3. Participatieve manier van musiceren en sociale relaties.....	16
3.1. Theoretische kaders vanuit het perspectief van de verschillende auteurs rond de participatie en de toepassing ervan binnen de context van TOSO en <i>kleinVerhaal</i>	16
3.1.1. In het eerste artikel van William Ellias, cultuurparticipatie, kermis, kerk of kerker staat;	17
3.1.2. In het tweede artikel van Sandra Trienekens Kunnen leven met onoplosbare verschillen staat;.....	18
3.1.3. In het derde artikel van Dirk Geldof en Kristel Driessens staat;	21
3.1.4. Conclusie	25
3.2. Participatie omschrijving door <i>kleinVerhaal</i>	26
3.3. Participatieve manier van musiceren binnen de context van mijn bachelorproef	26
3.4. Wat zijn sociale relaties?	27
3.4.1. Definities over sociale relatie:.....	27
3.4.2. Wat ik begrijp onder sociale relatie in het kader van mijn onderzoek.....	28
3.4.3. Besluit	30
4. Praktijk Onderzoek	30
4.1. Omschrijving van het onderzoek	30
4.2. Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers?	31
4.2.1. Ontstaan er vriendschappen?	31
4.2.2. Zijn er conflicten tussen de deelnemers?	32

4.2.3.	Verandert de manier waarop men naar elkaar kijkt door te participeren aan <i>The Ostend Street Orkestra</i> ?	33
4.3.	Spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?	36
4.4.	Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk?	36
4.1.1.	Muziek creëert een tijdloze ruimte die tijdelijk de mensen bevrijdt van hun rol.	37
4.1.2.	Je leert nieuwe muzikale vaardigheden bij + je doet het voor de sfeer.	37
4.1.3.	Muziek is een vorm van communicatie.	38
4.1.4.	Andere perspectieven.	38
4.5.	Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?	39
4.6.	Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?	41
4.6.1.	Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen? Wordt er naar jou geluisterd?	46
4.7.	Wat betekent TOSO voor jou?	47
4.8.	Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden?	50
4.8.1.	Is het mogelijk hetzelfde principe toe te passen bij jongeren? En ik bedoel vooral hangjongeren of jongeren die het moeilijk hebben in onze maatschappij?	51
4.9.	Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?	54
4.10.	Op welke manier komen de mensen in contact met dit project?	56
4.11.	Besluit hoofdonderzoeksvraag	58
5.	Persoonlijke reflectie en een aanbeveling	61
5.1.	Reflectie over het proces	61
5.2.	Kritische reflectie	62
5.3.	Aanbeveling	62
6.	Bibliografie	65
7.	Bijlagen	66
7.2.	Informed Consent	66
7.1.	Uitgeschreven interviews	68

Gedurende de laatste twee jaar heb ik stage gelopen bij de organisatie *kleinVerhaal*. Deze participatieve kunstpraktijk is gevestigd in Oostende en gaat aan de slag met mensen van alle lagen van de maatschappij. Ze biedt hun een kans om deel te nemen aan kunst en werkt rond 2 disciplines en crossovers ertussen. De disciplines waar *kleinVerhaal* zich op richt zijn muziek en film. *The Ostend Street Orkestra* (TOSO) is een project rond muziek van *kleinVerhaal* dat uitgebreid aan bod zal komen in deze verhandeling.

De reden waarom ik aan de slag ben gegaan met dit onderzoek schuilt voornamelijk in mijn interesse voor TOSO. Tijdens mijn stageperiodes vroeg ik mij af hoe mensen met sterk uiteenlopende karaktertrekken toch een band met elkaar hebben gecreëerd. Het is bijna een van de wereld afgescheiden 'biotoop' met eigen regels en visie die op een eigen manier leeft en organisch groeit of krimpt. En als je er geen deel vanuit gemaakt hebt is het soms moeilijk om voor te stellen hoe zoiets kan functioneren. Uit deze licht filosofische overpeinzingen en in overleg met mijn stagementor ontstond er een hoofdvraag: hoe verbindt het maken van muziek binnen TOSO de meest verschillende mensen met elkaar? Concreet wil ik door middel van dit onderzoek het mechanisme achterhalen dat ervoor zorgde dat mensen uit alle uithoeken van Oostende een dergelijke band konden krijgen. Eenmaal ik het licht heb laten schijnen op dit nog te onderzoeken deel van TOSO zou dit weleens van grote hulp kunnen zijn voor andere organisaties en doelgroepen. Daar waar Esperanto gefaald heeft om een universele taal te worden, is muziek er wel in geslaagd. Muziek is een taal zonder woorden waardoor de barrière tussen mensen tijdelijk vervaagt. Hierbij kan men met elkaar en naar de buitenwereld toe door middel van muziek communiceren.

De laatste tijd zijn er veel vluchtelingen naar België gekomen. Zou het mogelijk zijn om bijvoorbeeld in een vluchtelingenorganisatie dezelfde aanpak als in TOSO te introduceren? Ook al omdat taal een obstakel vormt en door middel van muziek dat obstakel wordt neergesabeld? Bijvoorbeeld door de mensen uit de verschillende culturen samen te brengen en wekelijks repetities te organiseren, zodat ze samen aan de slag kunnen? Of nog: zou het mogelijk zijn om kwetsbare jongeren samen te brengen door muziek als lijm te gebruiken?

De antwoorden op deze vragen en nog vele andere zal ik uitwerken in de komende bladzijden van mijn nederige bachelorproef. En ik hoop dat deze ooit voor een inspiratiebron zou kunnen dienen om mensen op een positieve manier te beïnvloeden.

“Muziek is een heel raar ding, je gaat de tijd indelen in een tempo en in noot, je gaat dat klein onderverdelen. Dat wordt een heel fijn web en dat herhaalt zich, en dat resulteert in een soort tijdsbubbel waarin je zit. En zolang je erin zit bestaat de realiteit niet meer, zolang je aan het spelen bent. En dat soort moment, religie heeft dat altijd gedaan. Je maakt een moment waarop mensen samenkomen om zich af te vragen “Wat heb je gedaan van de week?” Of “Waar zijn we mee bezig?” Gewoon even uit jouw rol stappen waar je zelf voor gekozen hebt. Maar waarvan de meeste mensen niet meer weten dat ze daarvoor gekozen hebben.”

§ Bart Maris.

1. Probleemstelling en onderzoeksopzet

1.1. Oriëntatie

Op dit moment is er nog geen duidelijk model dat een beeld geeft van hoe TOSO in elkaar zit en functioneert. Er is voor een stuk een omschrijving in het subsidiedossier van *kleinVerhaal* maar deze wordt niet gepubliceerd en bovendien komt het slechts in beperkte mate naar voor. Er is ook een documentaire gemaakt maar nog steeds biedt het volgens mij onvoldoende kennis en inzichten. Nochtans zou de informatie over hoe TOSO georganiseerd wordt? Hoe deelnemen aan het muziekgebeuren een band schept tussen de mensen? Of hoe men die verschillende doelgroepen benadert om hun uit te nodigen om deel te nemen aan het project nuttig kunnen zijn. Daarnaast wil ik ook meer het standpunt van de deelnemers in het oog brengen. Waarom vinden ze het belangrijk om te musiceren bij TOSO? Wat voor effect heeft het op hun dagelijks leven? Hoe staan ze t.o.v. hun collega muzikanten en hoe zijn ze bij de muziekgroep beland? Ik zie een grote opportuniteit in dit onderzoek voor andere organisaties die op zoek zijn naar een manier om mensen samen te brengen. Het maken van muziek is iets wat altijd al in de mens heeft gezeten en hierdoor is het volgens mij een thema dat veel mensen raakt.

1.2. Vraag- en doelstelling

Hoofdonderzoekvraag:

Welk effect heeft de participatieve manier van musiceren (a) binnen TOSO, (b) op de sociale relaties tussen de muzikanten onderling en (c) daarbuiten?

Deelonderzoeksvragen:

- *Welke effect heeft het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers?*
- *Spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?*
- *Waarom is het maken van muziek binnen een groep belangrijk voor de deelnemers?*
- *Zijn er ook conflicten tussen de deelnemers?*
- *Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

Doelstelling:

Welk effect heeft de participatieve manier van musiceren binnen TOSO, op de sociale relaties tussen de muzikanten onderling en daarbuiten? Daarnaast wil ik ook een beeld weergeven hoe dat concreet in zijn werk gaat:

- Hoe belanden de mensen in TOSO?
- Wat is de aanpak van de coaches binnen deze muziekgroep?
- Welke betekenis heeft het voor de deelnemers?
- Waarvoor staat *kleinVerhaal* en waarom is deze muziekgroep opgericht?

Men slaagt er namelijk in om door middel van muziek mensen samen te brengen die anders niet samen zouden komen. Welk mechanisme gaat schuil achter het ontstaan van een band onderling? Is het mogelijk om die manier van werken ook ergens anders op toe te passen of is dat iets unieks voor TOSO?

Volgens mij zouden de andere organisaties die met verschillende doelgroepen werken gebaat kunnen zijn met dit thema. Muziek is een woordeloze taal waardoor de barrière tussen de mensen tijdelijk verdwijnt. Op deze manier kunnen de muzikanten met elkaar en met de buitenwereld op hun eigen manier in communicatie treden. Een communicatie die veel verder gaat dan woorden en die op veel diepgaandere niveaus tot de mens kan spreken (niet met het hoofd maar met het hart). De laatste tijd zijn er veel vluchtelingen die naar België komen. Zou het niet mogelijk zijn om bijvoorbeeld in een vluchtelingenorganisatie deze aanpak te introduceren? Ook al omdat vaak de taal een obstakel vormt die door middel van muziek voor een stuk weggewerkt kan worden.

1.3. Onderzoekopzet en dataverzamelingstechnieken

Bij deze heb ik gekozen voor een kwalitatief onderzoek aan de hand van open interviews. *“In kwalitatief onderzoek wil de onderzoeker het probleem of verschijnsel primair begrijpen vanuit het insidersperspectief. Kwalitatieve onderzoekers willen van binnenuit zicht krijgen op hoe de mensen hun situatie beleven. Zij proberen de afstand tussen zichzelf en de onderzochte werkelijkheid zo klein mogelijk te maken ... De onderzoeker is hier geen afstandelijke waarnemer, maar (gedeeltelijk) een deelnemer aan de onderzochte situatie. De onderzoeker begeeft zich in het onderzoeksveld, de ‘levensechte’ werkelijkheid waarin het alledaagse (te onderzoeken) verschijnsel zich afspeelt. Ter plekke, in de door hem onderzochte alledaagse sociale situatie, kijkt hij rond en heeft hij oog voor de context van de onderzochten. Daarbij gaat hij als het ware in de schoenen staan van de onderzochten.”* (Migchelbrink, 2013) Ik heb in die schoenen gestaan, in die zin dat ik zelf een aantal keer meegespeeld heb met de groep. Daarnaast ben ik tijdens de 2 stageperiodes naar alle TOSO-repetities geweest en heb telkens meegeholpen met het voorbereiden ervan. Heb ook tijdens de repetities zelf geholpen met toezicht houden. Ik heb tevens als opdracht gehad om de groep van Ilse Duyck binnen TOSO Studio project samen te brengen door ze telkens op te bellen en te informeren. Vandaar mijn beslissing, gezien dat ik rechtstreeks ervaring heb opgedaan en in de situatie, leek kwalitatief onderzoek de beste optie. Het leek me een interessant idee om te duiken in gedachten, ervaringen en gevoelens van de geïnterviewden daarbij ruimte openlatend om de mensen hun leefwereld te verkennen. Daarom dat de keus valt op diepte-interviews: *“Het open interview is bewust zo ongestructureerd en open mogelijk. Er is geen sturing op antwoordinhoud en de antwoordmogelijkheden liggen niet van tevoren vast, zoals bij de afname van een gestructureerde vragenlijst. In een open interview is er bewust ruimte voor de respondent om in eigen woorden over het onderwerp van het onderzoek te vertellen. Open en brede vragen nodigen de geïnterviewde uit zo veel mogelijk in eigen woorden gedachten, opvattingen, gevoelens, ervaringen en ambities te vertellen. Via dergelijke interviews kan daadwerkelijk inzicht verkregen worden in het eigen verhaal en de eigen belevingswereld van de geïnterviewden.* (Migchelbrink, 2013) Dit gezegd zijnde wil ik duidelijk stellen dat de vragen die gehanteerd worden tijdens het afnemen van interviews flexibel zijn. Ik gebruik 10 vragen en bijvragen als een soort leidraad. Dus als er iets interessants naar voor komt in het kader van mijn onderwerp dan zal ik daarop ook doorvragen. Het gesprek heeft een zekere vorm van spontaniteit en ongebondenheid. Maar als het gesprek afdwaalt keer ik terug naar het hoofdonderwerp. In die zin gaat het dus om een half gestructureerd interview, dit is een van de 3 vormen die we kunnen onderscheiden bij de open interviews. *“Dit subtype open interview wordt vaak aangeduid als semigestructureerd*

interview, interview met interviewleidraad, itemlijst of topiclijst. In deze interviewvorm wordt structuur aangebracht door een zogenoemd interviewschema of topiclijst. Dit is een van tevoren vastgestelde lijst van gespreksonderwerpen die in de loop van het interview aan de orde moeten komen. De volgorde van de onderwerpen, de formulering van de vragen en de formulering van de antwoorden liggen niet vast. De lijst wordt gebruikt als een soort checklist om er zeker van te zijn dat alle onderwerpen aan bod komen. Deze werkwijze laat echter alle ruimte aan de persoonlijke opvattingen en belevingen van de ondervraagden. Afhankelijk van het gespreksverloop stelt de interviewer de thema's of onderwerpen die in de topiclijst zijn opgenomen op een bepaalde manier aan de orde. De interviewer bepaalt ter plekke op welke manier hij de vragen stelt en hoe hij die formuleert. De vragen zijn net als bij het diepte-interview open van aard. (Migchelbrink, 2013) Ik heb gemerkt dat mensen soms dingen zeggen in spontane gesprekken die zeer opvallend zijn en meerwaarde kunnen bieden voor beide gesprekspartijen. Dit soort dingen komen vaker naar buiten in een losse aangename gespreksmanier en niet in een strikt vraag-antwoordprincipe. Dit is een sfeer die ik wilde scheppen tijdens mijn interview, een sfeer waarin creatieve en krachtige ideeën en oprechte gevoelens naar boven kwamen.

Om te achterhalen welk effect heeft de participatieve manier van musiceren binnen TOSO, op de sociale relaties tussen de muzikanten onderling en daarbuiten, zal ik interviews afnemen. Zowel van de coaches, *kleinVerhaal* medewerkers als ook deelnemers om vervolgens een vergelijking te maken tussen de verschillende perspectieven. Ik zal daarbij telkens gebruikmaken van geïnformeerde toestemming. Dit om er zeker van te zijn dat men akkoord gaat met de inhoud en op geen enkele manier zich tekortgedaan voelt. Omwille van de privacy en de gevoelige informatie heb ik ervoor gekozen om de namen van de geïnterviewde leden te veranderen. De namen van de muziekcoaches en *kleinVerhaal* medewerkers blijven behouden.

Als laatste wil ik er ook bij vermelden dat ik telkens een voice recorder zal gebruiken om de interviews op te nemen. Na de opname zal ik ze thuis volledig uitschrijven en bij het uitschrijven zal ik letterlijk trachten weer te geven wat er werd gezegd. Als er dialect werd gehanteerd zal de weergave in dialect worden uitgeschreven. Ik zal ook geen taalfouten binnen het uitgeschreven materiaal verbeteren, (behalve in mijn vragen als onderzoeker en die zijn telkens schuingedrukt). Dit om het gesprek zo letterlijk en authentiek als mogelijk weer te geven. Dit is tevens mijn aanpak binnen het praktische gedeelte. Door meerdere malen de geluidsopnames te beluisteren ontdekt men de nuances die voordien over het hoofd werden gezien. Sommige informatie wordt (te) snel geïnterpreteerd door de geest van de onderzoeker en weergegeven in ietwat veranderde versie (i.e. meer aangepast aan het referentiekader en de geest van de onderzoeker zelf). Bovendien, na meerdere keren hetzelfde te horen beseft men soms dat er een ander woord werd gezegd dan aanvankelijk werd gedacht. De enigste 2 uitzonderingen zijn de interviews van Tarantino en Giovanni Barcella. Ze zijn alle twee Franstalig en ik zal ook meteen de vertaalde tekst in het Nederlands uitschrijven. Op het einde van de rit zullen alle interviews in de bijlagen worden geplaatst. Dit telkens met een korte omschrijving van de geïnterviewde, de reden waarom juist die persoon werd gekozen en de context waarin het interview werd afgenomen. Enkel bij de coaches en *kleinVerhaal* medewerkers zal er een *Informed Consent* worden bijgezet. Dit om de namen van de deelnemers die ik zal anonimiseren niet weer te geven.

1.4. Vooronderzoek

Vooraleer ik verderga is het van belang om eerst *kleinVerhaal* zelf te schetsen en ook een woordje uitleg te geven over het project *The Ostend Street Orkestra*. Daarbij zal er een kader worden geschetst waarin het onderzoek zich zal afspelen dat nodig is voor de

verdere uiteenzetting van dit thema. Zie het als een springplank bij het zwembad, op die manier heb je een mooi overzicht van de omtrek van het zwembad en een vertrekpunt om erin te duiken.

2. kleinVerhaal

2.1. Omschrijving, doelstellingen, visie en missie van kleinVerhaal

Hierbij zou ik graag gebruik maken van het vzw-dossier van mijn stageplaats waar de doelstellingen en visieomschrijving teruggevonden kunnen worden. Het is belangrijk erbij te vermelden dat doordat de organisatie 25 procent minder subsidies kreeg er 1 van de 3 pistes werd geschrapt. Normaal ging het over muziek, film en dans maar nu focust kleinVerhaal zich op muziek en film, vandaar er stukken ontbreken in de komende citaat.

“Missie:

kleinVerhaal vzw is een participatieve kunstpraktijk die tegen de achtergrond van de ongepolijste havenstad Oostende een inspirerende ontmoetings- en creatieplek organiseert waar mensen vanuit alle geledingen van de maatschappij, inclusief de meest kwetsbaren, in de kunsten duiken.

kleinVerhaal gaat in zee met professionele, geëngageerde kunstenaars uit film ... en muziek voor open ateliers waarin een bonte mix van mensen met diverse achtergronden, culturen en leeftijden hun verbeelding vorm geven.

Vanuit het hart van de samenleving en via de weg van de kunsten vertaalt, ondervraagt en documenteert kleinVerhaal de complexiteit van de huidige maatschappij in weerbarstige creaties en prikkelende acties.

Visie:

De voedingsbodem voor onze werking is de rijke diversiteit, het onontgonnen ‘sociaal en artistiek kapitaal’ van Oostende. Als participatieve kunstorganisatie ziet kleinVerhaal het als hun taak om ontmoetingen te organiseren tussen een zo breed mogelijke laag van de bevolking, hen artistiek uit te dagen en onder te dompelen in de kunsten. Omdat deze intensieve trajecten geen eenmalige prikkel mogen zijn, ontwikkelt kleinVerhaal in de volgende beleidsperiode een duurzaam verhaal dat organisch kan groeien en onze deelnemers, onze partners en ons publiek blijft boeien.

kleinVerhaal wilt de komende jaren werken op :

- 1. kleinVerhaal organiseert de komende jaren laagdrempelige ateliers rond muziek ... en film waarop iedereen kan intekenen. De ateliers kennen een geleidelijke opbouw, stijgen in intensiteit en leiden uiteindelijk tot een artistiek eindresultaat dat kleinVerhaal presenteert aan het brede publiek. Bv. Filmatelier in 2017, met regisseur Nicolas Daenens en acteur Sebastien Dewaele...*
- 2. We spelen als kleinVerhaal een verbindende rol in het Oostends culturele en sociale weefsel. De voorbije jaren legden we de brug tussen sociaal-artistiek werk en de Bibliotheek, de jeugdhuizen, het OCMW, CAW, Sociaal Huis, straathoekwerking, scholen enzoverder. We moeten potentiële deelnemers bij de verschillende partners,*

focussen in overleg met Stad en OCMW op bepaalde kansengroepen of buurten en nemen hen mee in onze werking, maar brengen hen ook in contact met de andere culturele spelers, hun projecten en programma's. kleinVerhaal legt linken tussen partners uit verschillende sectoren én tussen deelnemers en de verschillende organisaties. Deze rol wilt kleinVerhaal de komende jaren verder opnemen en verduurzamen als versterkende laag binnen ons participatief verhaal.” (kleinVerhaal vzw, 2015)

Zoals hierboven staat vermeld wilt *kleinVerhaal* de rol verder opnemen en verduurzamen als versterkende laag binnen hun participatief verhaal. En in functie hiervan werkte *kleinVerhaal* een aantal concrete lijnen uit. (kleinVerhaal vzw, 2015)

Men is namelijk bezig met 2 nieuwe projecten. Bij het eerste project gaat het om 'De Avonden' en het tweede 'Radio Onderstroom':

De Avonden

"Culinaire en culturele soiree

januari-december 2017 > Atelier kleinVerhaal

Vanaf 2017 nodigen we collega sociaal-artistieke organisaties uit om hun werk te presenteren in het kleinVerhaal atelier of op Oostendse podia. Deze producties presenteren we onder de naam: "de Avonden van kleinVerhaal".

Op zo'n avond is iedere Oostendenaar welkom: deelnemers, vrijwilligers, kunstenaars, vrienden of supporters... We nodigen ook telkens een gastkok uit die een culinaire maaltijd bereidt voor een vijftigtal gasten en starten zo de avond met een lekker en gezellig diner.” (kleinVerhaal, 2017)

Radio onderstroom

“Vanaf september pakken kleinVerhaal en de bib van Oostende uit met "Radio OnderStroom". Samen met dichter, DJ en duivel doe het al Jan Ducheyne, radiomakers Mike Dekeyser, Fré Delodder en Jens Degrens gaan we op zoek naar Oostendenaars tussen 18 en 30 jaar om samen een radio uit de grond te stampen.

Radio OnderStroom wil een podium bieden aan jonge radiomakers, dichters, vertellers, DJ's, MC's en journalisten. Met dit zinderend collectief trekken we de stad in, op zoek naar ongehoorde verhalen om On Air te brengen.” (kleinVerhaal, 2017)

“Doelstellingen:

Concept kleinVerhaal werkt **inclusief en participatief** met een brede vertegenwoordiging van de samenleving, met focus op de meest kwetsbaren. kleinVerhaal zet ontmoetingen en creatieprocessen op waar met de verbeelding en talenten van mensen aan de slag wordt gegaan.

- *Veel mensen en groepen zijn én voelen zich niet vertegenwoordigd in het professionele kunstenveld. We willen hier met kleinVerhaal via participatieve weg een antwoord op bieden en **verbinden de kunsten met de burger en de samenleving**. kleinVerhaal creëert een kader waarbinnen deelnemers en kunstenaars elkaar kunnen vinden om samen hun artistiek potentieel te verkennen.*
- *kleinVerhaal wilt de **stigma's doorbreken** en vraagtekens plaatsen bij de veelal eenzijdige publieke perceptie m.b.t. kansengroepen én het werken met doelgroepen*

(daklozen, mensen in armoede, sans-papiers,...). Vandaar dat we geen doelgroepen 'isoleren'. Mensen met diverse achtergronden staan zij aan zij in eenzelfde traject. Bvb: TOSO is geen 'daklozenorkest' maar een orkest van Oostendenaars van alle rang en stand, inclusief de meest kwetsbaren.

- *Het werken met een vertegenwoordiging van diverse etnisch-culturele en sociaal-economische achtergronden genereert **sociale interactie** zowel tussen de deelnemers onderling en bij uitbreiding tussen de (sub)culturen en/of generaties waar zij een vertegenwoordiging van zijn: ontmoeting en samenwerken als vorm van **empowerment**.*
- *De **gemeenschappelijkheid** tussen de betrokkenen bevindt zich in het delen van een 'bottom up' creatieproces waarbij iedereen gelijke kansen krijgt om zich te uiten. In dit creatieproces zoeken we naar **een nieuwe, gedeelde, artistieke taal**, met een concreet eindresultaat voor ogen: de co-creatie waar deelnemer en kunstenaar mede-eigenaar van zijn.*
- *Dit **co-eigenaarschap** brengt **trotsheid** met zich mee. Voor diegenen die maatschappelijk buitenspel staan betekent zich engageren en grenzen verleggen het terugvinden van een gevoel van eigenwaarde, betekenis en zingeving. In het beste geval geeft hen dit hernieuwde kracht om hun leven terug een positieve wending te geven" (kleinVerhaal vzw, 2015)*

2.2. Omschrijving TOSO

2.2.1. Ontstaan:

Het is ontstaan als een reactie van kV (*kleinVerhaal*) op het negatief beeld dat men had op dak- en thuislozen in Oostende. In een TOSO-documentaire gefilmd en gemonteerd door Bob Mees onder de regisseur Danny Deprez zegt Hans (De coördinator van kV) het volgende: Op een dag verscheen er een artikel waarin er verteld werd dat Oostende last had van een steeds groter wordende groep 'marginalen'. Dat bleek te gaan over dak- en thuislozen die iedere dag samen kwamen in het station waarbij die groep mettertijd groter werd. Het gevolg was dat men er last van begon te ondervinden. Gezien de perceptie over die groep vrij negatief was wilde kV aan de slag gaan met die problematiek om hiervoor een uitweg te bieden. De bedoeling was om de perceptie van het publiek op die groep te veranderen. (Deprez, 2017)

TOSO staat voor *The Ostend Street Orchestra*, een project dat door kV gelanceerd werd in 2014. Het gaat om een muziekgroep bestaande uit vertegenwoordigers van verschillende lagen van de maatschappij. Meer bepaald muzikanten, dak- of thuislozen, immigranten, 'doorsnee-Belgen', mensen die graag komen meespelen enz. (hoewel ik erbij wil zeggen dat de muzikanten voornamelijk 20-plussers zijn. Het is dus in die zin eerder een aangelegenheid voor volwassenen.). Dit maakt het ook zo'n boeiende ervaring waarbij je niet altijd de kans krijgt om zoiets mee te maken in ons dagelijks leven. Een leven dat vaak verdeeld is in groepen mensen die elk in hun eigen afgescheiden werkelijkheid functioneren. Een werkelijkheid die zelden in contact komt met een andere die verschillend is. Oorspronkelijk waren het repetities met een grote groep deelnemers (vaak meer dan 15 mensen). Er komen ook regelmatig mensen van

buitenaf, vaak mensen die terugkomen en op die manier ook bij de doelgroep horen (deze zijn dus niet de medemuzikanten). Soms doen ze vrijwilligerswerk, nemen een instrument om af en toe te spelen, komen om een hapje te eten of gewoon om gezellig een praatje te doen. Deze repetities vonden wekelijks plaats meestal tijdens de weekends en werden TOSO-Groot genoemd. De groep trad ook op verschillende aangelegenheden zoals in o.a. Theater Aan Zee (voorstelling documentaire 2017), Mons (Culturele hoofdstad 2015) of *Vooruit* in Gent (TOSO Lucinda Ra “Grondwerk” 2017).

2.2.2. De rol van de muziekcoaches:

Er zijn 3 verschillende coaches binnen de TOSO-verhaal; Ilse Duyck, Bart Maris en Giovanni Barcella. Elk verantwoordelijk voor de groep als geheel maar gespecialiseerd in een deelgroep. Gio gaat aan de slag met de drummers (percussie), Bart met blazers maar is ook vaak bezig met gitaristen en andere muzikanten, Ilse is vooral geconcentreerd op de zangers. Binnen de repetities, gaan zij ook samen met de deelnemers aan de slag, dus ze zijn participerende coaches. Eigenlijk zijn ze in de eerste plaats zelf deelnemers en leggen samen met de anderen het hele proces af. Er wordt hierbij een bottom-up principe gehanteerd. Men gaat binnen de groep polsen wat er leeft en samen met de groep een muziekstuk kiezen of in elkaar steken. Er is dus geen op voorhand bepaald model die de rest van de groep moet volgen. Men zou bijna kunnen zeggen dat het een vorm van dialoog is tussen de coaches en de muzikanten, en vaak gebeuren dingen spontaan en innovatief. Die dialoogvorm op zich is niet nieuw, tijdens mijn opleiding Sociaal Werk ben ik vaak Paulo Freire tegengekomen die op gelijkaardige manier aan de slag ging. Hij was een Braziliaans pedagoog en filosoof die dialoogvorm hanteerde bij het onderwijzen van zijn studenten.

“DE KUNSTENAARS

*Om de artistieke kwaliteit te waarborgen en het maximum uit de talenten van de deelnemers te halen, gaan we op zoek naar makers/performers/muzikanten die zich op de professionele scene al bewezen hebben (een eigen artistieke taal hebben ontwikkeld), bereid zijn te experimenteren te werken met heterogene groepen. Voor de artiesten met wie we samenwerken maakt de participatieve aanpak deel uit van hun persoonlijk artistiek parcours en repertoire. Het inspireert en motiveert de deelnemers als ze zien dat de **kunstenaars aan hun zijde zich genereus engageren.***

‘Je fais aucune différence pour jouer de la musique avec un de mes groupes ou jouer avec TOSO. Pour moi le plaisir musical c’ est le même.’ Giovanni Barcella TOSO coach

*De kunstenaar functioneert als begeleider en ‘katalysator’. Hij ondersteunt de deelnemers artistiek, schaaft constant bij aan hun skills (speel-, dans, acteer-, of filmtechniek). Daarnaast moet hij/zij het overzicht behouden en alle ingrediënten verzamelen waaruit we een volwaardig artistiek eindresultaat kunnen distilleren. Samen met de kleinVerhaal begeleider(s) zoekt hij/zij voor iedere participant een geschikte rol waarbij ieders **talent maximaal wordt uitgespeeld**. De artistieke eindverantwoordelijkheid ligt bij de begeleidende kunstenaar, maar die kan er enkel zijn door de mede-verantwoordelijkheid van de deelnemers... ‘TOSO is een voortdurende oefening om te luisteren en te kijken naar ‘de ander’. Na de worsteling met eigen belang, eigen keuze’s, voorkeuren,.. volgt een soort leegte waaruit iets nieuws kan groeien waarop een ontmoeting kan volgen waarbij elk gelijkwaardig is.’ Ilse Duyck, TOSO coach” (kleinVerhaal vzw, 2015)*

2.2.3. TOSO Studio

Naast het bestaande concept TOSO-Groot, heeft men vorig jaar ook een nieuw concept uitgewerkt, namelijk TOSO Studio (ook wel TOSO-Klein genoemd). TOSO Studio gaat aan de slag in kleinere groepen (max 8 personen) onder de leiding van één muziekcoach. Elke groep is anders, Ilse Duyck heeft voornamelijk een zanggroep die begeleid wordt door één of een tweetal muzikanten. Bart Maris heeft een gevarieerde muziekgroep bestaande uit heel verschillende instrumenten. En Giovanni Barcella net zoals in TOSO-Groot is veel bezig met de drummers in combinatie met andere instrumenten. Ook hun aanpak en filosofie t.o.v. muziek maken is eigenzinnig. Bart Maris is bv iemand die sterk accent legt op anticiperen op de muzikanten en op die manier een bepaalde richting wilt geven, Giovanni Barcella wilt vooral de muzikanten spontaniteit bijbrengen. En Ilse Duyck heeft meer 'een boeddhistische aanpak' van de middenweg gekozen, zij is voor de mix van richting en vrijheid en staat op die manier tussen de 2 andere coaches. Dit zorgt natuurlijk voor een unieke dynamiek binnen de TOSO Studio's. De muzikanten spelen en muziek wordt opgenomen waarbij er later een cd van wordt uitgebracht. Hier is wat erover staat op de website van de organisatie: *"Als resultaat van de eerste studio sessies o.l.v. Giovanni Barcella, Bart Maris en Ilse Duyck werd een eerste cd gemaakt: "TOSO Studio Compilation Volume I maart-juni MMXVII". De cd is te verkrijgen aan 10 euro via kleinVerhaal."* (kleinVerhaal, 2017)

Er wordt ook veel geëxperimenteerd met muziekstijlen, combinaties instrumenten dus in die zin is het 'een muzikaal laboratorium' met de muzikanten/coaches als onderzoekers. Op het einde van het traject in 2017 heeft men ook in het Leopoldpark een optreden gegeven in het kader van TOSO-Klein. Een interessant onderdeel van dit optreden was het feit dat men ook kon komen meedoen als buitenstaander met de muzikanten. De mensen hadden bij deze de kans om hun instrument mee te nemen en zich aan te sluiten bij de TOSO-groep die optrad. Ook dit laatste is het onderdeel van TOSO Studio, na een traject van bijna een half jaar volgt er een optreden. Waarbij elke coach zelf creatief aan de slag kan gaan met zijn of haar groep om tot een eindproduct te komen en die dan ook effectief te delen met een groot publiek.

2.2.4. De rol van kV-medewerkers:

Een belangrijk element in dit alles is kV zelf, in feite is dat de lijm die alles aan elkaar plakt en de hele context van TOSO mogelijk maakt. Hierbij duid ik vooral de twee verantwoordelijken voor dit project aan, namelijk Dieter Debruyne en Lieven Stémgee. Hun voornaamste functie is de productie rond TOSO. Ze houden voortdurend contact met de coaches en zijn telkens ook bereikbaar voor de deelnemers. Daarnaast gaan ze alles organiseren om de hele 'TOSO-machine' draaiende te houden. De repetitieruimtes worden gehuurd, het materiaal wordt geregeld, de mensen worden opgebeld. In geval dat er een optreden is, zullen Lieven en Dieter de organisatorische en praktische zaken moeten regelen. Binnen kV context is het ook zo dat andere medewerkers kunnen ingeschakeld worden indien het nodig is om een handje te helpen. Dus elke medewerker is weliswaar gespecialiseerd in een bepaald project of functie, maar ze zijn wel flexibel en staan elkaar ook bij indien de situatie het vraagt. De kV-medewerkers zorgen voor de sociale cohesie binnen deze context door te bemiddelen tussen de deelnemers, de coaches en de organisatie zelf. Ze polsen ook naar de situatie van de deelnemers en indien nodig anticiperen ze op die situatie om de mensen bij te staan of hun verhaal uit te horen. Een voorbeeld hiervan is Barry die niet meer kwam naar TOSO voor een bepaalde periode. En men ging op bezoek bij Barry zijn thuis om te vragen wat er aan de hand was en waarom hij niet meer kwam opdagen of contact opnam. Het bleek dat de

gsm van Barry in zijn auto was en dat zijn auto weggesleept werd omdat het slecht geparkeerd was. Barry heeft het psychisch niet altijd makkelijk en uiteindelijk verloor hij contact met de buitenwereld door dit incident. Hij had namelijk niet de gsm van iemand anders gevraagd of een nieuwe gekocht en had geen communicatiemiddel voor een aantal weken. Ook zijn wagen is een belangrijk middel om met de anderen in contact te zijn omdat hij schuwt voor het openbaar vervoer. Uiteindelijk kwam kV ertussen en kort daarna had ik Barry teruggezien bij de repetities. Dit soort dingen gebeuren regelmatig en het is aan de medewerkers om te polsen wat er leeft binnen de groep. Om op die manier op tijd tussen te komen en de mensen te helpen of bepaalde conflicten te voorkomen. Net zoals voor de leden geldt het ook voor de coaches. Als men ziet dat de trein de verkeerde afslag heeft genomen, belt kV de coaches bij elkaar en overlegt op welke manier bepaalde uitdagingen of problemen het best worden aangepakt. Bijvoorbeeld vorig jaar liep de situatie binnen TOSO-Groot uit de hand doordat het op muzikaal en sociaal vlak er slecht aan toe was. De leden luisterden niet meer naar de coaches, er was te veel alcoholconsumptie, de kwaliteit van muziek zelf ging sterk achteruit. Men besloot om een vergadering te houden samen met de muziekcoaches om na te denken op welke manier die situatie moest worden verholpen. Als gevolg van deze vergadering werden TOSO-Groot repetities tijdelijk afgelast.

*“De kleinVerhaal-medewerkers zijn de link tussen de deelnemers onderling, de kunstenaars en de gezamenlijke ambities. Hun ervaring, **gedrevenheid, geduld en geloof vormt het fundament voor een kwaliteitsvolle procesbegeleiding...***

*Deelnemers worden tijdens hun traject intensief opgevolgd door de kleinVerhaal productieleiders en -medewerkers van de ateliers. Een groot aantal van de mensen waarmee wordt gewerkt vragen een **persoonlijke aanpak op maat**. Van het ophalen voor repetitiemomenten, het sensibiliseren van ouders, familie of omgeving, het in contact brengen met hulpverleners of bepaalde diensten, het ontmijnen van conflictsituaties, een luisterend oor bieden enzoverder.*

kleinVerhaal benadert onze mensen op een oprecht nieuwsgierig manier, wars van alle hulpverleningsdogma's, welzijnskaders of doelgroepbenaderingen; spreekt hen aan op hun identiteit als mens tout court, en het verhaal dat ze te vertellen hebben. De boost die mensen daardoor krijgen, maakt vaak een wezenlijk verschil in hun toekomst.’
Chris Verstraete, Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen...

*De **kwaliteit van het proces** wordt gegarandeerd door de medewerkers kleinVerhaal. Onze ervaring, gedrevenheid en geloof in de verhalen die we willen vertellen, vormt het fundament voor een kwaliteitsvolle procesbegeleiding. De kleinVerhaal medewerkers zijn de link tussen de deelnemers onderling, de kunstenaars en de gezamenlijke ambities.”*
(kleinVerhaal vzw, 2015)

3. Participatieve manier van musiceren en sociale relaties

3.1. Theoretische kaders vanuit het perspectief van de verschillende auteurs rond de participatie en de toepassing ervan binnen de context van TOSO en *kleinVerhaal*

Participatie is een pulserende slagader die loopt door de *kleinVerhaal*, TOSO en mijn bachelorproef. In die zin is het vanzelfsprekend dat dit element uitgebreid aan bod moet komen. Daarom koos ik om de volgende bladzijden vooral te wijden aan de uiteenzetting van dit concept vanuit verschillende invalshoeken. Ik maak gebruik van 3 artikels uit het boek 360°Participatie om de theoretische kader rond participatie verder toe te lichten.

3.1.1. In het eerste artikel van William Ellias, cultuurparticipatie, kermis, kerk of kerker staat:

*“Ik vermoed dat ik er niet buiten kan om duidelijkheid te scheppen in deze begripsverwarring, maar ik ga het hier niet doen. De Hollandse omschrijving de doelstelling van cultuurparticipatie als ‘het actief deelnemen aan het culturele leven’, is evenmin zonder problemen. Of ‘in aanraking komen met kunst en cultuur’. ‘In aanraking’ gebruikt men ook in de geneeskundige terminologie. Dan betekent het zo goed als ‘grote kans op besmetting’. **Maar of men in de cultuurwereld de microbe zo vlug te pakken heeft, is een andere vraag.** Nu voel ik wel iets voor de sensuele dimensie van dat woord, het aftastende. Dat het oppervlaktegebonden is, vind ik ook niet erg. Ik hou van de oppervlakte, lengte maal breedte, levenslang maal levensbreed. Dan weet je tenminste wat je vast hebt.*

Laat ons de hoogte, maar ook de diepte even schuwen in dit verhaal. Het woord ‘aanraking’ verwijst naar de dubbelheid van het woord participatie. Participeert men al met één vinger in de pap, of slechts wanneer men er volledig in opgelost is als een klontje suiker? Wanneer kan je zeggen dat je deelneemt? Deelnemen kan zeer gemakkelijk beperkt worden tot het tijd-ruimtelijke feit dat je op een bepaald moment ergens lichamelijk aanwezig bent. De media maken hierin zelfs verschuivingen mogelijk. Op digitale televisie een dag later een voetbalwedstrijd zien is participeren aan het sportgebeuren. Deze participatie is daarenboven gemakkelijk kwantitatief meetbaar. Het eerst besef van deze feitelijkheid herinner ik me van een ervaring achter de coulissen van Europalia. De bezoekers, vooral de schoolklassen, werden als vee door de tentoonstellingen gedreven om plaats te ruimen voor andere aankomende bussen. Het aantal toegangskaartjes was het verslag van de participatie. De geschreven persaandacht werd in vierkante centimeter uitgedrukt.

Participatie is echter ook een kwalitatieve aangelegenheid, nl. in welke mate kan een deel van de cultuur gedeeld worden met een deel van een persoonlijkheid? Waar wordt het individu een atoom van de maatschappij? Dat is minder meetbaar. Ik denk dat minister Anciaux ongeveer hetzelfde bedoelt met zijn invulling van participatie, wanneer hij zegt: “En zo belanden we meteen bij participatie, want daarin ligt de essentie, het doel en gewenste effect van communicatie. U weet ondertussen dat participatie voor mij twee belangrijke betekenissen heeft: het deelnemen en het deelhebben. Deelnemen is genieten en gebruiken. Maar het is vooral het deelhebben dat mij bijzonder interesseert. Daarin schuilt een groot engagement, want deelhebbers worden mede-eigenaar van hun project. Het zijn sociaal, cultureel en politiek geactiveerde mensen die zich bewegen in de publieke ruimte.” (Bultynck, 2009)

Bij kV vind je zowel deelnemen als deelhebben terug, maar volgens mijn observaties is vooral deelhebben het hoofddoel. De kwalitatieve primeert op de kwantitatieve alhoewel tegelijkertijd sluit het dat laatste niet uit. Want door optredens te geven en naar buiten te komen met de eindproducten wordt ook het publiek erbij betrokken.

Men legt binnen de groepen trajecten af, die tevens opgevolgd worden en op die manier ontstaat er engagement met de kunstvorm die men beoefent. Of het nu muziek, film of dans is, maakt hierbij niet zoveel uit, want er is telkens sprake van opvolging gedurende een bepaalde tijd. Ik wil dit verduidelijken door een stuk genomen uit het subsidiedossier "METHODIEK *Tijd, nabijheid en vertrouwen zijn de sleutelwoorden om dit te realiseren. Anders dan bij de 'reguliere' kunstorganisaties vragen onze trajecten meer tijd: om verbindingen te maken tussen partners, deelnemers te ontmoeten en hun leefwereld te leren kennen, hen actief op te volgen in de ateliers, fragiele creatieprocessen te begeleiden. Dit betekent voortdurende nabijheid van de kleinVerhaal medewerkers.*" (kleinVerhaal vzw, 2015) Een dergelijke aanpak resulteert in datgene wat Bert Anciaux bedoelt met de '*mede-eigenaar van hun project*'. Door de bottom-up principe te hanteren en de hierboven methodiek toe te passen creëert men de mogelijkheid voor de mensen om vooral deel te hebben aan het geheel.

3.1.2. In het tweede artikel van Sandra Trienekens Kunnen leven met onoplosbare verschillen staat:

"Zachte burgerschapscompetenties

*Een respectabele plaats voor iedere burger (migrant en niet-migrant) komt in de multiculturele maatschappij pas tot stand als er sprake is van erkenning van verschillen en als de staat, het maatschappelijk middenveld en de burgers elkaar respectvol benaderen. Dat is ook de gemeenschappelijke conclusie van een groot aantal onderzoeksprojecten uitgevoerd in het kader van het NWO-programma Sociale Cohesie. Wil je de band van bepaalde etnische en andere minderheidsgroepen versterken, dan moet je je concentreren op **het behoud van de identiteit en eigenwaarde van de betreffende groepen** en op respect (Evenblij 2007, 14). Met andere woorden, om een rechtvaardiger begrip van burgerschap in de praktijk te laten doordringen, zullen de 'zachte burgerschapscompetenties' van politici, maatschappelijke en publieke organisaties en burgers versterkt moeten worden. Wat zijn dan precies die zachte burgerschapscompetenties' van politici, maatschappelijke en publieke organisaties en burgers versterkt moeten worden. Wat zijn dan precies die zachte burgerschapscompetenties? Dat zijn geen dominante fatsoensnormen die aan nieuwkomers of andersdenkenden moeten worden opgedrongen. Het gaat op het prikkelen van een gevoeligheid voor diversiteit ofwel om 'diversiteitsensitive competenties' (Ghorashi 2006, 32). Hiervoor moet gedrag worden ontwikkeld dat gericht is op en waarbij gehandeld wordt vanuit onder meer wederkerigheid, meertaligheid, respect en gelijkwaardigheid." (Bultynck, 2009)*

In de tekst van kunnen leven met onoplosbare verschillen heeft men het over deze 'geen dominante' fatsoensnormen. Dus als je de band van bepaalde etnische en andere minderheidsgroepen met de samenleving versterkt, zal je je moeten concentreren op het behoud van de identiteit en eigenwaarde van de betreffende groepen en op respect. Met andere woorden, om een rechtvaardiger begrip van burgerschap in de praktijk te laten doordringen, zullen de 'zachte burgerschapscompetenties' van politici, maatschappelijke en publieke organisaties en burgers versterkt moeten worden. Hiervoor moet gedrag worden ontwikkeld dat gericht is op en waarbij gehandeld wordt vanuit onder meer wederkerigheid, meertaligheid, respect en gelijkwaardigheid. (Bultynck, 2009)

Dit is een eigenschap die ik vaak terugzie in kV, ze willen niet een dominante kracht spelen en hun waarden en normen opdringen aan iemand. De groepen worden gerespecteerd in hun eigenheid en je ziet vaak mensen afkomstig uit verschillende landen. Een mooi voorbeeld dat ik zou willen geven gaat over een 'Voor Ons' project waaraan er een zestal jongeren hebben deelgenomen. Dit project ging over dansen, en ze werkten met een choreografe Ula Sickle, die hun onderweg hielp. De jongeren waren afkomstig uit een groot gamma aan nationaliteiten en achtergronden. Er was een Spaans meisje, een jongen uit Syrië, 3 Afrikaanse meisjes (onder andere uit Eritrea) en ook een jongen uit België. Ook hun levenssituaties verschilden maar werden benaderd met respect en bovendien mocht elk lid zijn eigen dansstijl kiezen. Bv. Brahim (een jongen uit Syrië) heeft breakdance gedaan terwijl, de 3 meisjes uit Afrika voerden een traditioneel dans uit op de eindproductie (in Beursschouwburg te Brussel). Het was mooi om te zien, de samenhang van verschillende dansstijlen vermengd in een groter geheel. Het weergeeft ook een mooi beeld over hoe kV telkens aan de slag gaat. Hier wordt er gehandeld net zoals er hierboven werd omschreven "vanuit onder meer wederkerigheid, meertaligheid, respect en gelijkwaardigheid". (Bultynck, 2009) Hetzelfde geldt voor TOSO, ook hier zijn het mensen met verschillende achtergronden en nationaliteiten. Er is een dakloze man uit Cuba, een koppel uit Frankrijk, een aantal Russische mensen maar ook een heleboel Belgen. Sommigen hebben een dak boven hun hoofd, anderen hebben die niet en toch is er een sfeer in de lucht van gemeenschappelijkheid. Ze zijn allemaal in de eerste plaats muzikanten en ze kiezen voor een stuk ook zelf hun repertoire, het is een van de redenen waarom dat er zoveel gejamd wordt in TOSO. Iedereen speelt op zijn manier en maakt deel uit van het geheel, er zit veel leven, doorvoelde emotie en kracht in dit soort muziek.

Een tweede punt waarop ik graag zou inzoomen is het principe van Dubbele vertaling. Die is vermeld in de tekst van Sandra Trienekens. *"De kunstprojecten worden in die tekst omschreven als 'procesgeneratoren'. Hiermee bedoelt men dat er een dynamiek op gang wordt gebracht in groepen van onverwachte samenstelling, ze zwingelen nieuwe samenwerkingsverbanden aan tussen organisaties die geïnspireerd raken door elkaars methodiek. Om de dynamiek van de 'procesgeneratoren' te laten beklijven is er echter het een en ander nodig:*

1. **De juiste kunstenaar:** dergelijke projecten vragen om een kunstenaar met een open houding die zelf beschikt over sterk ontwikkelde, zachte burgerschapsvaardigheden. Wel zal er nog verder gekeken worden naar het professioneel handelen van degenen die dergelijke kunstprojecten begeleiden om te zien welke concrete acties nodig zijn om de effecten van ontmoeting en dialoog om te zetten in de verworvenheid van zachte burgerschapscompetenties (bestendigen van transfer);
2. **Langer lopende kunst(educatieve) projecten** (of een aaneenschakeling van verschillende projecten): eenmalige of kortstondige deelname aan kunstprojecten kan een effect sorteren (Trienekens 2008b), maar het effect van langdurige deelname zullen zonder twijfel groter zijn, omdat er meer gelegenheid is tot oefening (in de kunst, maar ook in het maken van de transfer).

Wat nodig zal zijn is dus een dubbele vertaling: aan de ene kant van breed gedefinieerde intenties, zoals het faciliteren van ontmoeting en interetnisch contact naar het stimuleren van zachte burgerschapscompetenties, en ten tweede: een vertaling van de verworvenheden in een specifiek project naar de wereld daarbuiten. Dat wil zeggen, beide zijn nodig om gericht effect te sorteren". (Bultynck, 2009)

De projecten waarmee kV aan de slag gaat, hebben de noodzakelijke elementen om te fungeren als een procesgenerator.

- 1) De juiste kunstenaar: Tijdens mijn stage vorige jaar had ik de kans om kennis te maken met de verschillende kunstenaars en volgens mij voldoen ze aan de vereisten van 'de juiste kunstenaar'. De voornaamste die ik had leren kennen waren; Bart Maris, Ula Sickle, Giovanni Barcella, Dany Deprez en Ilse Duyck. Elk van die mensen hebben een open houding en een zachte burgerschapsvaardigheden. De grootste doelgroep van kV bestaat uit de mensen vanuit verschillende lagen van de maatschappij. Zowel wat betreft de leeftijd, sociale klasse, origine en artistieke competentie. En ik had tijdens de twee stageperiodes dat ik daar zat nooit gezien dat er zware ruzies ontstonden tussen de kunstenaars en de doelgroep. Ze waren open naar de mensen toe en respecteerden hun achtergrond zonder daar een punt van te maken. Door de houding en passie voor hun kunstvorm staken ze ook het vuur aan binnen de groep zonder iets op te leggen aan die groep.
- 2) Langer lopende kunstprojecten: Ik had gewerkt in het project van Baken, TOSO en 'Voor Ons'. Alle 3 van die projecten lopen een langer traject af, TOSO en Baken bestaan al een tijdje (langer dan 3 jaar). Wat betreft 'Voor Ons', ook dat project was met de begeleiding en nam minstens één jaar in beslag (ik weet niet of die nog zal bestaan in de toekomst). In elk geval is er zeker sprake van het begeleiden van de groepen op een langere termijn. Nadat kV zich heeft gesetteld in Oostende, was de organisatie in staat om over een langere periode de sociaal artistieke projecten te begeleiden. Dat is trouwens een van de redenen waarom kV een bepaalde locatie had gekozen. Want vanuit het beleid werd er druk uitgeoefend om over een langere periode artistieke projecten te begeleiden. Dat was een belangrijke vereiste voor het verkrijgen van structurele subsidies. Ervoor was kV een soort nomadisch bestaan aan het leiden, en verplaatste de organisatie zich telkens van stad naar stad.

Na analyse van de tekst 'Kunnen leven met onoplosbare verschillen' en het begrip dubbele vertaling ben ik tot de slotsom gekomen dat deze vzw *kleinVerhaal* voldoet aan die vereisten. Want aan de ene kant zal men proberen interetnisch contact stimuleren en tot ontmoeting te komen, en van daaruit een vertaling maken naar de zachte burgerschapscompetenties. Namelijk de groepen respecteren in hun eigenheid, zowel wat betreft de verschillende culturen als de verschillende sociale klassen. Zoals kV zelf verwoordt: 'het doorbreken van de stigma's'. Aan de andere kant zal men wat betreft de kwaliteit van muziek als de gemeenschapsband die ontstaat in het proces naar de buitenwereld toe vertalen. Zoals reeds vermeld, heb ik eerder gesproken over een 'Voor Ons' project. Ze presenteerden hun eigen dansstijl voor de ogen van meer dan 200 mensen en toonden dat de verschillende culturen en manieren van leven hand in hand konden bestaan. En ik wil daarbij ook zeggen dat het een hele mooie voorstelling was, en het werd bevestigd door minstens een vijftal mensen die ik had gesproken na de voorstelling. Met andere woorden ook de kwaliteit (in artistieke zin) ging als een pijl omhoog en was niet verloren in het proces. Integendeel, het was iets unieks, iets dat nog niet bestond maar tot stand kwam in het proces van deze samenwerking.

3.1.3. In het derde artikel van Dirk Geldof en Kristel Driessens staat:

“Ook al zouden we het graag anders willen en ondanks een Participatiedecreet, participeren vele mensen minder of bijna niet aan cultuur. Een van de groepen van wie we dat het beste weten, zijn mensen in armoede. De onderzoeken naar cultuurparticipatie tonen het telkens weer aan: je vindt weinig mensen in armoede in de opera’s, theaters of balletten. Je vindt ze weinig in de musea, galerijen of bibliotheken. Je vindt ze zelden in de historische kerken en tempels, in culinaire tempels of op architectuurtentoonstellingen. En je vindt ze evenmin op klassieke concerten...

In dit artikel betogen we dat we de participatiedrempels zowel kennen als... niet kennen. We werken dit uit ten aanzien van mensen in armoede. Maar bij uitbreiding geldt het ook voor zeer veel mensen die slechts een korte scholing hebben gehad. En het geldt misschien nog meer voor mensen van een andere etnische afkomst. We schetsen de drempels die we kennen, in een poging om uit te leggen waarom onze kennis – en dus ook ons beleid – te kort schiet...

De gekende drempels

Als er één drempel gekend is, en begrijpelijk, dan is het de kostprijs. Cultuur is (soms) duur. Wie geen vrijkaarten krijgt of wint, moet vaak geld neertellen. En we weten dat niet iedereen dat geld heeft, zeker mensen in armoede niet...

Een tweede praktische drempel is de ontoegankelijkheid van informatie. Wat is er waar en wanneer? Hoe leesbaar zijn de folders en de flyers? En hoe begrijpelijk zijn ze? Langs welke kanalen communiceren aanbieders van cultuur? Ook hier zijn heel wat initiatieven die de informatie tot bij de (nog) niet-participanten proberen te krijgen...

Een derde en gekende praktische drempel is de moeilijke bereikbaarheid. De mobiliteit van mensen in armoede is vaak geringer dan die van u en mij. Er is in heel wat gezinnen geen auto en vaak zelfs geen fiets...

Een vierde praktische drempel voor gezinnen is de nood aan kinderopvang. Voor uithuizige middenklasse gezinnen met vaste babysits soms wat puzzelen, maar eigenlijk routine. Maar wat als er geen routine of vaste babysits zijn? Waar vind ik die? Wie betaalt zo’n babysit? Mag ik dat? Wat zal de gezinsbegeleidster of de assistent van de bijzondere jeugdzorg er van vinden? En wat zal zo’n babysit van mijn huis en mijn kinderen vinden?

*Een laatste praktische drempel is gepast gezelschap. Als de culturele honger of de goesting is gewekt, wie kan je dan meevragen? Armoede gaat vaak gepaard met afbrokkelende sociale netwerken en met groeiend isolement. Je wordt uitgesloten én trekt je ook terug. Of zoals het Algemeen Verslag over de Armoede stelt: “Men crepeert van eenzaamheid en verveling vooraleer te creperen van honger.” Participatie doe je zelden helemaal in je eentje. **Er zijn anderen nodig om de participatie te bevestigen: om mee te gaan, om de ervaring te delen, om samen drempels te overwinnen.***

Niet alleen praktische drempels

Gebrek aan geld is lang niet de enige drempel. Informatie, toeleiding, bereikbaarheid, kinderopvang en zelfs gezelschap blijken noodzakelijke maar nog onvoldoende voorwaarden om participatie te garanderen...

Deelname vereist **culturele competenties** en die moeten de kans krijgen om te groeien. Mensen in armoede of mensen van een andere etnische afkomst kregen dikwijls weinig kansen om hun capaciteiten te ontwikkelen en de culturele informatie te verwerken, laat staan ervan te genieten. Meer onderzoek naar het al of niet doorgroeien in culturele participatie is hier gewenst. We bekijken participatiedrempels te vaak vanuit momentopnames: lukken we er in om mensen één of meerdere keren over de drempel te krijgen, door betere toeleiding of door het verlagen of idealerwijze zelfs wegwerken van drempels. Er is echter meer nodig dan (vaak éénmalige) toeleiding. Eens over de drempel, leggen mensen dan effectief een traject af?

Is een opdeling van cultuur gebaseerd op gradaties in kwaliteit: van stationsroman tot Nobelprijswinnaar, van amateurtoneel o Jan Declair, van 'Thuis' tot Arte op de buis.

Ondanks participatiedrempels staat er op de laagste treden van deze cultuurladder heel wat volk. Er wordt geparticipeerd, meer dan men vaak verwacht. De televisie is één van de belangrijkste cultuurverspreiders. Een VTM-parade of Thuis-acteurs trekken heel veel volk; de Nekkanachten of de Night of the Proms in het Sportpaleis evenzeer. Juichen we omwille van deze democratisering? Of blijft de culturele elite daar op neerkijken? Ja, mensen moeten meer participeren. Maar toch niet daaraan? Zo blijft de houding van de culturele elite erg dubbelzinnig. **Velen geloven – impliciet of expliciet – in volksverheffing**, om oude term te gebruiken...

De vraag is of je kwaliteit van cultuur kan beoordelen en een kwalitatief onderscheid kan maken, zeg maar een onderscheid tussen 'hogere' en 'lagere' cultuur, zonder meteen ook een impliciet oordeel te vellen over de mensen die eraan participeren? **Zonder impliciete waardeoordelen over de competenties en smaken van de deelnemers?** Het is balanceren op een uiterst slappe koord, als het al mogelijk is. Alleszins zijn we er van overtuigd dat wie meer participatie wil, ook meer gelaagdheid zal moeten aanvaarden. Mensen moeten ook inzake cultuurparticipatie een keuzevrijheid krijgen en een maatschappelijke waardering voor de gemaakte keuzes.

Alsof er nog niet genoeg drempels zijn, duiken op het laatste moment telkens weer schaamte en schuld op. Mag ik me dat wel permitteren, een avondje uit, zo'n luxe? Verzwijg ik het tegen de budgetbegeleidster? **Of zou ik dit geld niet beter opzij leggen voor volgende maand?** Ook voor etnisch culturele minderheden, stelt Naima Charkaoui, is de financiële drempel niet de essentie. Wel speelt het sociale gevoel 'dit is niets voor mij', 'die zijn met andere dingen bezig'... **Als geen ander voelen ze aan dat er in de opera, in het theater of bij een ander cultuurevent niet alleen naar de artiesten wordt gekeken.** Kledij en uiterlijk spelen dan mee als drempels. Iedere negatieve ervaring betekent het openrijten van oude wonden. Statusverlegenheid, statusonzekerheid, statusangst: niet alleen het gebrek aan status is een drempel, maar vooral het besef hiervan." (Bultynck, 2009)

De gekende drempels

Wat betreft inschrijvingsgeld is kV heel laagdrempelig, zeker in het kader van het project waaraan ik had gewerkt. Men hoeft niet te betalen om deel te nemen aan

TOSO, ondanks dat de repetitieruimtes (€60 tot €80 voor een dagdeel, dat is bv van 13 uur tot 18 uur) en bijkomende snacks (tussen €15 en €40) veel geld is, voor de deelnemers gratis is. Dat is ook de reden waarom er regelmatig daklozen in de winter op afkomen. Niet zozeer om te spelen maar eerder om een warme plaats, sociale interactie, toilet en wat snacks of water te benuttigen. Soms gaat men met de TOSO-groep ook naar optredens kijken, kV krijgt dan afgeprijsde tickets, waarbij ze niet langer 15 euro kosten maar 3. Die geldsom betaalt kV dan meestal zelf om ervoor te zorgen dat iedereen mee naar een optreden kan komen ongeacht zijn of haar achtergrond of situatie. Zo zijn we vorig jaar naar de Vrijstaat O geweest om naar experimentele jazz-optredens te kijken. Dit is het gedeelte deelnemen aan cultuur, en de drempels worden op dat vlak dus weggenomen. Soms moet er wel een kleine som geld betaald worden. Zoals bijvoorbeeld bij het project genaamd 'De Avonden'. Tijdens De Avonden is er een muziekoptreden en een maaltijd, je kan ook drank bestellen en later wordt er vaak gedanst. Maar zelfs in die gevallen kijkt men naar de situatie van de mensen. Als de persoon in kwestie op geen enkele manier de kleine som van 3 euro kan betalen zal men voor hem/haar betalen en zal die gratis naar binnen mogen.

De toegankelijkheid van informatie zal later aan bod komen gezien dat het een van de interviewvragen is. Hoewel ik al kan zeggen dat er veel aan gedaan werd om die toegankelijk te maken. Zeker bij het opstarten van TOSO heeft men de mensen persoonlijk op straat benaderd, maar ook bij de plaatsen waar ze vertoefden. Men ging daar naartoe en vroeg of er interesse was, later trad men ook op en tijdens de evenementen mensen aangesproken. Gedurende de interviews is het mij ook opgevallen dat bijna iedereen er beland is door een mond-aan-mondreclame. Men gebruikt geen flyers, en de posters dienen niet voor rekrutering maar eerder voor reclame van de TOSO-evenementen.

Wat de bereikbaarheid betreft, de ligging zelf is strategisch gekozen zodat het bereikbaar is voor een grotere groep mensen. De repetities vonden tot korte tijd geleden altijd plaats in het centrum van de stad en ook kV atelier zelf is hier te vinden. Het is nog niet zolang geleden dat men overgestapt is naar een nieuwe locatie dat buiten het centrum ligt. Daarnaast gaat men ook in sommige gevallen ingrijpen als er een van de leden niet kan komen opdagen wegens een bepaald probleem. Bijvoorbeeld vorig jaar moest ik de deelnemers opbellen om te vragen of ze konden komen repeteren. Erna heeft een van de deelnemers gezegd dat ze misschien door het vervoer er niet kon zijn. Dieter heeft gezegd dat als het nodig is Lieven en ik haar moeten oppikken zodat ze toch kon repeteren. In die zin gebeurt het regelmatig dat men tussenkomt om de situatie te verhelpen, maar natuurlijk kan dat ook niet altijd gebeuren.

Betreffende kinderopvang wordt er soms iets ondernomen als een van de deelnemers met kinderen komt opdagen. Zo is het meerdere malen gebeurd dat Tessa, een van de zangers en rappers uit de groep alleen maar kon komen met kinderen. Ik heb er dan telkens mee ingestemd (zij was een van de leden die ik moest opbellen), en soms heb ik of Lieven op kinderen gepast terwijl zij mee kon repeteren met de rest van de groep. Voor de rest is het mij niet gekend dat men thuis voor babysitters zorgt of iets in die aard. Men is wel meestal flexibel als de deelnemers kinderen meenemen naar de repetitie zelf.

Tijdens de interviews werd het mij duidelijk dat bijna alle geïnterviewde leden in kV zijn beland door de kennissen en mond-aan-mond reclame. Regelmatig komen er ook mensen opdagen met een kennis of een vriend die wensen om eens deel te nemen. Tijdens mijn stageperiodes heb ik dat ook een paar keer zelf gezien. Een voorbeeld is Ella, een deelnemster die trompet speelt in de groep. Zij heeft vorig jaar haar vriendin meegenomen die een beginnende violiste was om eens mee te doen. Ze had het naar haar zin en kwam later ook nog terug om deel te nemen aan de jamsessie op het strand. Op het strand kwamen we mensen tegen die iemand kenden uit TOSO en vroegen naar het tijdstip van de volgende repetitie om eventueel mee te doen. Nog een voorbeeld is Kasper, een medemuzikant uit TOSO die zijn vriendin had meegenomen naar een repetitie. Lieven en ik vroegen of ze mee wilde doen en uiteindelijk was ze gebleven en had met de daaropvolgende repetities meegedaan als zangeres. Ella en haar vriendin kwamen meer uit 'een gemiddeld Belgisch' gezin. De andere mensen die ik heb vermeld, hadden het iets moeilijker in onze maatschappij maar waren toch door kennissen in de muziekgroep beland.

Niet alleen praktische drempels

Zoals eerder vermeld lopen de projecten gedurende langere periodes om op die manier ervoor te zorgen dat men wel de kans krijgt voor de groei van de culturele competenties. *“De ateliers strekken zich steeds uit over langere periodes zodat er voldoende tijd is voor deelnemers om een plek te vinden binnen de groep en zich artistiek te ontwikkelen. Na afloop van een atelier krijgen ze de kans om op een volgend traject in te tekenen, of zich te verdiepen tijdens de ‘residenties’ waar we crossovers maken met mensen uit de andere ateliers (zie Artistieke plannen). De praktijk toont aan dat veel deelnemers zich naast een atelier ook voor een ander aspect binnen de kleinVerhaal werking engageren gaande van productionele omkadering en promotie tot catering.”* (kleinVerhaal vzw, 2015) Men is bewust bezig om een kwalitatieve opvolging te bekomen over een langere periode. Daarnaast gebeurt het regelmatig dat de deelnemers eens langskomen bij kV atelier om met de medewerkers een praatje te houden of iets te vragen. Zeker bij TOSO leden heb ik dat meerdere maal gezien, er komen dan meerdere mensen naar het Atelier voor een kort praatje of met een vraag.

Binnen de context van TOSO houdt men zich niet bezig met de gelaagdheid van cultuur zoals het werd aangehaald in het theoretisch stuk hierboven. In feite creëert men zelf zijn eigen verhaal wat ervoor zorgt dat de gelaagdheid wordt overstege. Bij deze worden de gekende waardeoordelen en codes door elkaar gehaald. Op het ene moment zingt er iemand een stuk uit een operagenre en op het andere komt er iemand anders af met een stuk uit de gospel of rock. Dit creëert ook iets nieuws, een nieuwe taal die voordien niet bestond. Men heeft de keuzevrijheid om zich te ontplooien zoals hij/zij wilt en tegelijkertijd zorgt dit ervoor dat niemand erin vervangbaar is. Daarmee bedoel ik dat het resultaat tijdens het optreden of repetitie tot stand komt doordat er bepaalde individuen aanwezig zijn. Als je nu één iemand in vervangt zal het resultaat anders zijn. Want die nieuwe persoon gaat zijn eigen invulling geven aan het geheel dat verschillend is van zijn voorganger. In die zin is iedereen medeverantwoordelijk voor dit resultaat en kan zichzelf erin kwijt. Het is niet een van buitenaf opgelegd schema dat men moet volgen en naspelen, het is eerder een vorm van improvisatie. Er is hier sprake van een soort laboratorium van experimentele onaffe muziek, dat organisch is en stroomt zoals een rivier. In die zin gaat men aan de oude cultuurboom gaan schudden en de labels en kotjes binnen dit

geheel aan de kaak stellen. Door het samenspel van de verschillende genres en soorten muziek ontstaat er soms verwarring bij het publiek. Mensen kunnen deze muziek niet meer plaatsen binnen een bepaald genre en weten niet hoe ze ermee moeten omgaan. Soms speelt men ook disharmonisch en is er geen einde of beginstuk waarbij het moeilijk wordt om te oordelen of het nu goed of slecht is. De visie van kV wordt gereflecteerd binnen de expressie van deze 'free jazz'. Want zoals eerder al werd aangehaald wilt kV juist de bestaande stigma's en clichés in vraag stellen en eraan schudden.

Zoals eerder vermeld is het een laagdrempelige organisatie en in de zin of men het zichzelf kan permitteren is het vanzelfsprekend dat het geen probleem is. Ook als men optredens geeft met TOSO, is de bus en het eten voor die dag volledig gefinancierd door de organisatie. Hierbij een fragment uit het subsidiedossier "Onze ateliers zijn open en laagdrempelig zodat iedereen de mogelijkheid heeft om in te tekenen. Deelnemers hoeven bij ons geen formele procedures of intakes te doorlopen om te kunnen aansluiten. Integendeel, we zoeken hen zelf op." (kleinVerhaal vzw, 2015)

De kledij, waarden en normen die men vindt tijdens de culturele evenementen zoals opera en dergelijke vind je niet binnen de context van TOSO. Men kleedt zich op de manier die men wilt en daarbij komt het dat kV specifiek inzet om een context te creëren die uitnodigend is en open voor 'de jonge man langs de straat' zoals Lieven het vermeldt tijdens het interview.

3.1.4. Conclusie

kleinVerhaal wilt inzetten op de kwaliteit. Met andere woorden, het gaat vooral om deelhebben aan cultuur. Men is mede-eigenaar van hun project en door de toepassing van het bottom-up principe en voortdurende nabijheid van *kleinVerhaal*-medewerkers wordt dit gerealiseerd. Daarnaast mag ook het belang van de kunstenaars die met de deelnemers aan de slag gaan niet onderschat worden. Vandaar dat er sprake moet zijn van kunstenaars die over de zachte burgerschapscompetenties beschikken. Zoals Lieven Stengée tijdens het interview eens had verteld: "Maar gestudeerd of niet, nog belangrijker is respect tonen. En als er mensen die uit minder goeude klassen komen, uit sociaal moeilijker milieus. De enigste manier om daar oprecht een goede band mee te krijgen is dat ze voelen en zien dat je hun respecteert zoals ze zijn. Dat ze zich aanvaard voelen en dat is het allerbelangrijkste in mijn ogen dan he, voor een begeleidend muzikant gaat dat waarschijnlijk minder zijn."

Evenzeer ligt de focus ook op het wegnemen van de drempels bij de mensen. Men is flexibel t.o.v. TOSO-leden en dingen zoals kostprijs, bereikbaarheid, reclame en opvolging worden serieus onder handen genomen.

Wat betreft de gelaagdheid van cultuur, deze wordt binnen TOSO overstegen. Dit komt omdat de mensen hun eigen verhaal creëren, en door de bundeling van de verschillende verhalen ontstaat er een nieuwe taal die voordien niet bestond. Die taal kan soms moeilijk in een bepaalde categorie worden geplaatst of op een bepaalde manier worden beoordeeld. Maar dit is juist de visie van *kleinVerhaal* en die visie wordt gereflecteerd binnen deze 'free jazz'. Men wilt namelijk de bestaande stigma's en clichés in vraag stellen en eraan schudden.

3.2. Participatie omschrijving door *kleinVerhaal*

Men werkt inclusief en participatief met een brede vertegenwoordiging van de samenleving, met de focus op de meest kwetsbaren. In deze organisatie zet men ontmoetingen en creatieprocessen op waar met de talenten en ideeën van mensen aan de slag wordt gegaan. In die zin hanteert KV bottom-up principe waarbij er geluisterd wordt naar wat de mensen zelf willen tot uiting brengen. En niet extern opgelegd om een bepaalde stijl te hanteren of muziekstuk te reproduceren zoals in de top-down benadering. (kleinVerhaal vzw, 2015)

- *“Veel mensen en groepen zijn én voelen zich niet vertegenwoordigd in het professionele kunstenlandschap. We willen hier met kleinVerhaal via participatieve weg een antwoord op bieden en **verbinden de kunsten met de burger en de samenleving**. We creëren een kader waarbinnen deelnemers en kunstenaars elkaar kunnen vinden om samen hun artistiek potentieel te verkennen.*
- *We willen **stigma's doorbreken** en vraagtekens plaatsen bij de veelal eenzijdige publieke perceptie m.b.t kansengroepen én het werken met doelgroepen (daklozen, mensen in armoede, sans-papiers,...). Vandaar dat we geen doelgroepen 'isoleren'. Mensen met diverse achtergronden staan zij aan zij in eenzelfde traject. Bvb: TOSO is geen 'daklozenorkest' maar een orkest van Oostendenaars van alle rang en stand, inclusief de meest kwetsbaren.*
- *Het werken met een vertegenwoordiging van diverse etnisch-culturele en sociaaleconomische achtergronden genereert **sociale interactie** zowel tussen de deelnemers onderling en bij uitbreiding tussen de (sub)culturen en/of generaties waar zij een vertegenwoordiging van zijn: ontmoeting en samenwerken als vorm van **empowerment**.*
- *De **gemeenschappelijkheid** tussen de betrokkenen bevindt zich in het delen van een 'bottom up' creatieproces waarbij iedereen gelijke kansen krijgt om zich te uiten. In dit creatieproces zoeken we naar **een nieuwe, gedeelde, artistieke taal**, met een concreet eindresultaat voor ogen: de co-creatie waar deelnemer en kunstenaar mede-eigenaar van zijn.*
- *Dit **co-eigenaarschap** brengt **trotsheid** met zich mee. Voor diegenen die maatschappelijk buitenspel staan betekent zich engageren en grenzen verleggen het terugvinden van een gevoel van eigenwaarde, betekenis en zingeving. In het beste geval geeft hen dit hernieuwde kracht om hun leven terug een positieve wending te geven.” (kleinVerhaal vzw, 2015)*

3.3. Participatieve manier van musiceren binnen de context van mijn bachelorproef

Binnen de context van *The Ostend Street Orchestra* zijn er twee vormen van participatie, namelijk deelnemen (passieve participatie) en deelhebben (actieve participatie). Om dit concept te verduidelijken zal ik de hulp inroepen van het boek genaamd 360°Participatie:

“Participatie als ‘deelnemen’ wordt ingevuld vanuit een eerder consumptieve invalshoek: participanten zijn hier de gebruikers, de aanwezigen, de toeschouwers, de meedoeners. Hun relatie tegenover het aanbod is eerder ingevuld als klant, zonder de commerciële connotatie. Deelnemers komen, maken gebruik of genieten van het aanbod, en gaan terug weg. Er is in deze dimensie weinig of geen sprake van een vereenzelviging met dit aanbod of aanbieders.

Participatie als ‘deelhebben’ legt vooral de nadruk op een doorgedreven betrokkenheid. De participant is hier sterk bij het voorbereiden of het uitvoeren van het aanbod geëngageerd. De participant is in deze betekenis veeleer een symbolische of reële mede-eigenaar van het aanbod. Dat kan als vrijwilliger in deze functies (bestuurder, uitvoerend, specialist, occasioneel of quasi permanent), maar ook als beroepskracht of semiprofessioneel. De participant vereenzelvigd zich met dit aanbod of de instelling/vereniging die er achter schuil gaat.” (Bultynck, 2009)

Dus afgaande van de theoretische omschrijving van hierboven zijn er heel wat deelnemers betrokken bij dat project. Om te beginnen heb je de mensen die komen naar de repetities die zelf niet meespelen (passieve participatie). Ze komen om iets te drinken of voor een babbel, meer voor het gezelschap en een warme plek om de tijd door te brengen. Die doelgroep is zeer gevarieerd, het gaat om daklozen, muzikliefhebbers, passanten enz. Daarnaast heb je ook het publiek die de optredens van TOSO bijwoont. Na een aantal repetities gaat de groep regelmatig ergens naartoe om een optreden te geven. Paar jaar geleden ging men optreden in Mons in het kader van de culturele hoofdstad van Europa. Tijdens die dag heeft TOSO de hele dag opgetreden en rond de 1000 toehoorders bereikt. Maar mijn bachelorproef richt zich niet op de deelnemers maar op de deelhebbers. Het gaat dus om de mensen die zelf een bepaalde vorm van muziek beoefenen (actieve participatie) binnen *The Ostend Street Orkestra*. Of het nu gaat over zang, gitaar, percussie of een tamboerijn maakt erbij niet uit. Dus dit wordt verstaan onder ‘participatieve manier van musiceren binnen TOSO’. Tijdens de interviews zal het steeds gaan om de mensen die regelmatig of af en toe een instrument bespelen tijdens de repetities of optredens. Ook de coaches horen erbij want ze spelen of zingen mee met de groep, datzelfde geldt voor *kleinVerhaal* medewerkers.

3.4. Wat zijn sociale relaties?

In het literatuuronderzoek vind ik verschillende definities over de sociale relaties. Op basis van die definities heb ik mijn eigen omschrijving gedaan van wat er bedoeld wordt met sociale relatie in het kader van mijn scriptie. Hierbij heb ik het concept overgenomen uit de tweede definitie namelijk ‘Een patroon van interacties tussen twee individuen en groepen’. Daarnaast heb ik ook het idee van Max Weber ontleend om mijn uitleg te vervolledigen, het voorspelbaarheidselement. Om af te sluiten heb ik het concept ‘observeerbare interactie tussen actoren’ overgenomen uit het boek ‘Sociologische verbeelding.’

3.4.1. Definities over sociale relatie:

- 1) “Sociale relatie (Max Weber)

Een sociale relatie is de kans dat interactie op een bepaalde wijze tot stand komt. Een sociale relatie bestaat tussen personen op grond van hun posities. Men kan tot op zekere hoogte voorspellen op welke wijze personen waartussen een bepaalde sociale relatie bestaat, zich tegenover elkaar zullen gaan gedragen.” (ensie, 2017)

2) “Sociale relatie

1. *Een patroon van interacties tussen twee individuen of groepen.*
2. *Aard van de onderlinge afhankelijkheid tussen twee individuen of groepen.”* (maatschappijleer, 2009)

3) “Sociaal

Betrekking hebbend op de maatschappij, op het welzijn daarvan: de sociale academie hbo-opleiding voor functies in het cultureel werk, inrichtingswerk, maatschappelijk werk, opbouw- en personeelswerk...” (Vandale, 2017)

“Relatie

re·la·tie (meervoud: relaties)

- 1 *(de; v) betrekking waarin zaken of personen tot elkaar staan*
- 2 *(de; m,v) de personen die in betrekking staan: zakenrelatie”* (Vandale, 2017)

- 4) *“Het sociaal handelen van sociale actoren gebeurt binnen een geheel van sociale relaties. Om te kunnen reageren op andermans gedrag is een vorm van interactie of relatie nodig. Een sociale relatie is bijgevolg de verbinding tussen twee of meer sociale actoren vanuit hun sociale positie. Het geheel van sociale posities die met elkaar verbonden zijn door middel van sociale relaties, noemen we een sociaal netwerk.*

Sociale relaties kunnen concreet opgevat worden als een observeerbare sociale interactie tussen actoren. Maar sociale relaties kunnen ook beschouwd worden als vormen van virtuele beïnvloeding. Het netwerk van sociale relaties maakt dat ik mijn sociaal handelen laat leiden door de veronderstelde aanwezigheid van de andere, de bestaande normen en warden, de verwachtingen die anderen stellen (maar die niet concreet aanwezig moeten zijn om toch hun invloed te doen gelden).” (Desnerck, D., Vanderstraeten, A., & Verbruggen, A., 2008)

3.4.2. Wat ik begrijp onder sociale relatie in het kader van mijn onderzoek

De deelnemers van TOSO zijn zeer gevarieerd en komen uit heel verschillende omstandigheden en levenssituaties. Toch slagen ze erin om een bepaalde band te ontwikkelen die ze bij elkaar houdt. Ook conflicten zijn niet vreemd, ikzelf heb tijdens mijn stage eens meegemaakt dat er een ruzie ontstond die grensde aan fysiek geweld. Er zijn tenslotte mensen tussen die het niet gemakkelijk hebben in onze maatschappij en dus veel leed kennen. Wat vooral interessant is, is welke rol het maken van muziek hierbij speelt. Gaan mensen doordat ze nu samen een gemeenschappelijk doel en passie delen, beter met elkaar om? Ontstaat er een

wederzijds respect die voordien ver te zoeken viel? Welke invloed heeft het maken van muziek binnen TOSO op de sociale relaties in de muziekgroep? In feite kan die invloed ook negatief zijn: de geïnterviewden kunnen ook negatieve dingen vertellen. In die zin is de probleemstelling zo objectief mogelijk opgesteld, en de vragen zijn open. Want het creëren van vragen heeft invloed op de antwoordmogelijkheden van de ondervraagde. Toch vertrek ik vanuit mijn eigen zorgvuldig geconstrueerde bril en verwacht ook dingen. Na mijn 2 stageperiodes ben ik op een of andere manier overtuigd geworden dat het maken van muziek in een groep tot het doorbreken van hokjesdenken leidt. Na een tijdje zal men de vooroordelen die t.o.v. de andere heeft gedeeltelijk of volledig kwijtraken. En die andere persoon als een mens zien en niet een objectief geconstrueerde fantoom van concepten binnen zijn eigen verbeelding. Bij de definitie van relatie kan men boven zien dat er sprake is van een patroon van interacties tussen twee individuen of groepen. Zal men door gezamenlijk te spelen het oude patroon van interactie afbreken ten voordele van een nieuw patroon? In plaats van de 'minderheidsgroepen' of 'marginalen' te mijden op straat, een hand naar hun toe uitreiken (in letterlijke en figuurlijke zin) en ze zien als een andere medemens? Ik wil dit verduidelijken aan de hand van een concreet voorbeeld uit mijn leven:

In de TOSO-groep is er een man die een verleden heeft met drugsverslaving. Die man - laten we hem Leo noemen - komt zelden buiten zijn huis en mijdt menselijk contact in het algemeen. Hij is ook iemand die er onverzorgd uitziet, met lang haar, soms licht gescheurde kleren en een joggingsbroek. Leo heeft een aantal jaar in een psychiatrische instelling gezeten en over het algemeen niet gemakkelijk gehad. Maar hij kan muziektteksten schrijven die bij mij ronduit het gevoel van ontzag naar boven brengt. Op zeer korte tijd zeer poëtische teksten schijnbaar uit het niets getoverd. Er zijn heel weinig mensen die ik ontmoet heb die tot dezelfde prestatie in staat zijn. Dit alles leerde ik tijdens de interactie met Leo gedurende de repetities van TOSO. En mijn beeld van Leo is volledig veranderd sinds die tijd. Een tijdje geleden na een première van TOSO-documentaire stonden Leo en ik samen in de tram. Hij maakte grapjes en was luidop aan het spreken in de overvolle tram. De mensen keken naar hem en roddelden luidop waarbij ze hun ongenoegen uitten. Mijn eerste reactie was woede, ik dacht bij mezelf "in welke zin zijn jullie beter dan hem? Wat weten jullie over creativiteit bijvoorbeeld en wie bepaalt nu in vredesnaam wat goed en normaal gedrag is en wat dat niet is?". Maar na dit voorval kwam ik tot rust en begon te reflecteren over deze situatie. Ik kwam tot de conclusie dat ik rond mijn 20ste exact hetzelfde zou gedaan hebben als de mensen in de tram. En zelfs op dat moment van woede of ongenoegen was ik geen haar beter want ik oordeelde over hun manier van doen zoals zij over hem. Er is een Bijbelse uitspraak door Jezus die dit mooi verwoordt: 'Waarom kijkt ge naar de splinter in het oog van uw broeder en slaat ge geen acht op de balk in uw eigen oog?'. Toch heeft interactie binnen kV mijn beeld van wat normaal is of niet aan diggelen geslagen. Het woord marginaal komt amper nog in mijn hoofd naar boven, terwijl dat het vroeger een zeer hardnekkige medekompaan was.

Volgens Max Weber kan men tot op zekere hoogte voorspellen op welke wijze personen waartussen een bepaalde sociale relatie bestaat, zich tegenover elkaar zullen gaan gedragen. Toch door in interactie te treden met de doelgroepen die je in jouw dagelijkse bestaan probeert te mijden, kunnen tot een nieuwe manier van kijken leiden. In mijn geval kon ik onmogelijk voorspellen dat ik meer sympathie voelde voor Leo dan voor de mensen die over hem aan het spreken waren. Ik gaf hem de hand

toen hij de tram verliet, en zei “dat het cool was om met hem te spreken”. Jaren geleden zou ik tegenover hem me niet op dergelijke manier hebben gedragen. Om niet op te vallen zou ik geprobeerd hebben me te conformeren naar de mening van de andere aanwezigen in de tram. En dat is de reden waarom dat ik hier alles heb verteld en verwerkt. De oude definities kunnen soms niet meer voldoen aan de evolutie in het gedrag en manier van denken binnen de maatschappij. Vandaar dat ik onder het begrip sociale relaties wilde concretiseren, op welke manier ik dat zie.

3.4.3. Besluit

Kortom, onder sociale relaties binnen de context van mijn vraagstelling begrijp ik de concreet observeerbare sociale interactie tussen actoren. Maar ook impliciete gevoelens en posities die men inneemt tegenover de anderen binnen deze muziekgroep.

- Hebben ze een goed gevoel t.o.v. elkaar of is het eerder een conflictvol naast elkaar bestaan zonder enig begrip voor elkaars opvattingen?
- Voelen ze zich als één groep - waartoe ze behoren - of eerder als op zichzelf staande onderdelen die tijdelijk samenkomen?
- Is er sprake van wederzijds respect en solidariteit of zit de stigmatisering van minderheidsgroepen of andersdenkenden zo diep dat het uiteindelijk niets uitmaakt?
- Op welke wijze communiceert men met elkaar, is het positief, negatief of neutraal?
- Ontstaan er vriendschappen of vijandige relaties tussen de muzikanten die ook buiten de repetitietijd tot uiting komen?
- Op welke manier gaan mensen elkaar beïnvloeden, en welke gevoelens en gedachten hebben ze over elkaar?

4. Praktijk Onderzoek

4.1. Omschrijving van het onderzoek

Tijdens het onderzoek heb ik gebruik gemaakt van een semigestructureerde interviewvorm die in feite tot een subgroep behoort van open interviews. Ik hanteerde een topiclijst die altijd aan bod kwam maar op een spontane en ongedwongen wijze. De volgorde van die topiclijst werd ook niet altijd nageleefd en verschilde van situatie tot situatie. De vragen die werden gesteld verschillen niet van elkaar: elk lid, coach of medewerker kreeg dezelfde vragen gepresenteerd. Het theoretisch kader waarin deze kwalitatieve onderzoeksvorm wordt uiteengezet kan teruggevonden worden in hoofdstuk 1 (bij onderzoeksoptzet en dataverzamelingstechnieken). In totaal kom ik aan een groep bestaande uit 14 mensen waaronder 3 muziekcoaches, 2 *kleinVerhaal*-medewerkers en 9 TOSO leden. Ik wilde namelijk het perspectief in het oog brengen vanuit verschillende invalshoeken en niet enkel deze van de leden, coaches of de medewerkers. De kV-medewerkers heb ik gekozen omdat zij de meeste expertise hebben rond het organisatorische en sociale aspect van het gebeuren. TOSO is hun hoofdbezigheid binnen de organisatie en zowel Dieter als Lieven hebben zeer relevante informatie gegeven in het kader van mijn bachelorproef. Lieven heeft psychologie gestudeerd en heeft inzicht in groepsdynamica. Bovendien is hij al 2 jaar bijna elke dag bezig met

productie rond TOSO. En Dieter is in feite medestichter van dat project en werkt al 10 jaar bij *kleinVerhaal*, waardoor hij een belangrijke informatiebron vormt. De 3 muziekcoaches zijn elk uniek in hun aanpak en hebben een eigen visie op het gebeuren. Bovendien mag het belang van de muzikantcoaches niet onderschat worden. Die is tevens uitgebreid aan bod gekomen (net zoals dat van kV-medewerkers) in hoofdstuk 2. Wat de leden betreft, ik heb telkens ernaar gestreefd om de mensen te interviewen die elk een andere levenssituatie, filosofie en sociale positie hebben. En de precieze omschrijving van zijn/haar context staat telkens in het begin van elk interview in de bijlagen. Ook de ervaring met muziek en het aantal jaar dat men bij TOSO speelt kan teruggevonden worden in die omschrijving.

In de komende bladzijden zal ik de resultaten van de interviews uiteenzetten door middel van de verschillende deelvragen die aan bod waren gekomen. Per deelvraag zal ik telkens de antwoorden die afkomstig zijn uit de 14 interviews analyseren en samenvatten. Indien het om de citaten afkomstig van de muziekcoaches of kV-medewerkers gaat, zal ik telkens naast hun naam de functiebeschrijving bijzetten. Wat betreft de leden van de TOSO-groep zal ik mij beperken tot hun pseudoniemen. Niet enkel de overeenkomsten en verschillen zullen worden weergegeven. Ook bijzondere situaties en dingen die mij opgevallen zijn zullen vermeld worden. Uiteraard zal het telkens gaan om zaken die relevant zijn voor mijn thesis.

4.2. Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers?

4.2.1. Ontstaan er vriendschappen?

Uit de vraagstelling en uit de interviews kan ik uitmaken dat er inderdaad vriendschappen ontstaan bij TOSO. In totaal zijn er 9 mensen van de 14 die een positief antwoord hadden gegeven. Hieronder heb ik een aantal relevante fragmenten bijgezet die dit bewijzen en nuanceren.

Bij Marco (1 van de 9) is het wel zo dat hij met sommige mensen vriendschap sluit en met de anderen niet. Daar was hij heel duidelijk over *“Met andere wel he, er zijn er goeie tussen he moa de sociale gevallen die in ’t orkest zijn, daar ben je niets mee. Ik heb vriendschap daarmee met orkest moa daarbuiten minder.”* Volgens Gio (*muziekcoach*) kenden de muzikanten elkaar al van de straat *“Voor mij, ik denk dat tussen hun de vraag is eerder dicht. Ze kennen elkaar al van de straat, het is zo he”*. De volgende mensen spraken uit hun persoonlijke ervaring: Marco, Tarantino, Kasper en Barry. Bart en Jimmy gaven geen antwoord op die vraag hoewel Bart een interessante inbreng had. Bart vertelde dat Tarantino een mevrouw had leren kennen binnen het orkest die hem geholpen had om aan een appartement te geraken. Of het nu om vriendschap gaat of niet kan ik hieruit niet afleiden, maar de connectie bleek zeer belangrijk te zijn. Tarantino leefde op straat en door in aanraking te komen met die vrouw is hij aan een woning geraakt. Dit gebeurde 1 jaar nadat hij was aangesloten bij de TOSO-groep. Hier is wat Bart (*muziekcoach*) erover had verteld:

“R: Dat is wel een belangrijk element die afstand nemen.

B: Ik denk dat, dat is het belangrijkste dat er is, gewoon een keer ergens anders te zijn uit uw routine. Ook al is het dat maar een paar uur en dan na een paar uur uit die routine... Bv Tarantino (Tarantino leefde een tijd op straat voordat het gebeurde) heeft een connectie met

Linda de zangeres uit TOSO die dan zei mijn onkel heeft een appartement die moet opgeknapt worden. En dat gebeurde maar niet, als ik ga pleiten bij mijn onkel gaat ie dat wel verhuren aan u. Als Tarantino zou naar die onkel gaan zou die man het zeker niet verhuurd hebben aan Tarantino.

R: De connectie is iets dat ontstond en is belangrijk?

B: Ja natuurlijk en omdat Linda voor Tarantino pleit, zegt dien onkel van oké ik moet dat wel respecteren. Het krijgt een menselijk gezicht, het is niet zomaar gewoon van ik ben een huisbaas gast we gaan hier efkes een staat opmaken. En als er ook maar een wijs verkeerd is ben je uw waarborg kwijt, het wordt dus in ene keer iets menselijks. Waarin dat je een krediet krijgt en dat kun je beschamen. En dat wilt ge eigenlijk niet doen t.o.v. iemand waarmee dat ge samspeelt waarbij je respect hebt voor die persoon. Snap je? En dat soort kleine dingen, dat zijn resultaten. Die ik kan zien, het is veel meer dan enkel dan muziek maken. Het is de gans proces van kleinVerhaal dat er ook is waar dat ze altijd terecht kunnen waar ze samen rondhangen.”

De twee laatst geïnterviewden zeiden dat ze geen vriendschappen hadden gesloten. Bert heeft wel een vriendin binnen het Orkest maar ze kenden elkaar al vóórdat hij zich had aangesloten. Leo mijdt de mensen in het algemeen, hier is wat hij erover zei:

“L: Het heeft nie echt zo’n effect op mij moar het is goe voor de dynamiek zelve, om aan te voelen om mee te kunnen inspelen. Met sociaal contact voor mij persoonlijk is niets. Want er zijn veel te veel variabelen enzo, en ik wil zelf afstand nemen. Het is ook mijn keuze om een afstand te nemen van mensen...(denkt na) mensen in het algemeen eigenlijk.”

4.2.2. Zijn er conflicten tussen de deelnemers?

Van de 14 geïnterviewden hebben er 8 gezegd dat er sprake was van conflicten, 4 anderen hadden eerder gesproken van een meningsverschil of discussie. En bij de 2 deelnemers had ik geen antwoord gekregen. 3 van de 14 brachten persoonlijke conflictsituaties ter sprake, de andere hadden eerder in het algemeen gesproken. Dus er is inderdaad sprake van conflicten onder de deelnemers, hieronder nuanceer ik wat zij onder conflicten verstaan.

Leo had het volgende gezegd over zijn conflictervaringen *“ja er zijn er conflicten, ik ken doar dikwijls conflicten tussen had azo. Soms eens met Tessa, das ook met uw karakter azo.”* Lieven en Erna hadden het beiden over een en hetzelfde voorval dat vorig jaar gebeurde binnen de groep van Ilse waarvan ik de deelnemers moest opbellen:

Erna: *“Er was e keer een vrouw waarmee ik conflicten had, ma die kwam vo ruzie te maken. Ze begon door te flippen en euh als zij moeten blijven dan ging ik weg. Maar ondertussen is ze toch uit de groep gegaan, en da vind ik nu fijn ik heb nu geen problemen met niemand meer. Neen, euh ze wilde ruzie makn en ik ging dan toen nie bliven als ze zie moetrn bliven, ja zij is wel e stoute.”*

Lieven (productiemedewerker TOSO): *“We hebben ook al iemand vanuit de begeleiding pertinent gezegd dat we liever hebben dat je niet meer komt. Er was een vrouw die met alle andere vrouwen in ruzie kwam en ook in de groep ruzie stookte. Maar dat was iemand met een persoonlijke problematiek, ik heb compassie met die mevrouw. Hoewel in haar geval zou therapeutische begeleiding meer van pas komen dan de muzikale. Ze kwam muziek maken maar was enorm verstorend voor die groep. Er zijn dus echt momenten geweest dat de personen de groepsdynamiek enorm verstoorden. Door conflicten te creëren die niet*

nodig zijn. De ene roddelt hier de andere roddelt daar en voordat je het weet is de groep in onrust en zijn er mensen die bijna wegblijven. Het was de enigste keer dat ik ken dat wij een persoon na overleg met team beslist hebben. Dat we toch wel die dame beter duidelijk maken dat ze de groep niet ten goede kwam en dat we liever hadden dat ze niet meer kwam meedoen. We hebben ook gezegd dat dat geen snelle keuze was, we hadden er ook nagedacht over maar het leek echt de beste optie. En we hadden dat goed uitgelegd, ze heeft dat geïncasseerd maar we hebben haar sindsdien niet meer gehoord of gezien. Ze heeft een paar weken nog geroddeld tegen de mensen erover maar dat is dan uitgestorven, ze is niet meer teruggekomen. De groepsdynamiek is eigenlijk vrij teer, vrij kwetsbaar en reageert heel vlug op nieuwe invloeden.”

Lieven (productiemedewerker TOSO) had daarnaast ook nog een ander voorval ter sprake gebracht:

“Als er conflicten in de groep zijn ga je dat muzikaal ook horen want mensen gaan niet bereid zijn om samen te spelen. In sommige gevallen spelen ze zelfs expres vals om de andere te begeleiden, het klinkt kinderachtig maar dat is al gebeurd. Er was eens een man binnen gekomen, niemand kende hem, hij stelde zich niet voor en ging in het midden van de groep gaan staan. Hij was heel directief en bazig en hij zei ‘Hey! Zo kan je niet spelen! Je moet meer dit en je moet meer dat!’ en natuurlijk aanvaardt de groep dat niet. En wat gebeurde er dan, telkens als hij zei aan de drummer, begin maar met dat ritme en begeleid me maar. Speelde de drummer expres een tegenritme of een verkeerd ritme zodanig dat die man die binnenkwam en allemaal eens ging tonen aan ons. Ook zijn ding niet kon doen.”

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO): *“Ik heb wel een indruk dat er vroeger meer conflicten waren dan nu moa da kan ook toevallig zijn. Er zin echt wel momenten waar dat er meer, waar dat er veel onrustiger is. Omdat sommige mensen binnenkomen na een heavy week waardoor dat ze ook, bijna geen energie hebben, nie meer in de mood zijn of te dronken kan ook natuurlijk euh. Om op een opbouwende manier te werkn of in e positieve sfeer waardoor da je rapper een gevoel hebt. Niet echt een constructief gevoel moa eerder conflictueuze atmosfeer. Mo die momentn zijn nog altijd veel meer in de minderheid dan de goeie momenten. Das zo uitzonderlijk gebeurt er zowel e keer een conflictje of een conflict tussen twee mensen of met iemand uit de groep of euhm. Moa nooit in die mate dat da de groep uit mekaar heeft gesleurd, nog nooit in die tijd da we bestaan is da al zo erg geweest da da de groep kapot maakte of waardoor allé. Zo erg nie we hebben het iedere keer kunnen ontmijnen of iedere keer kunnen de tijd geven om het opgelost te krijgen. Of euh om ermee om te gaan. Euh ik heb de indruk dat iedereen vanuit de zekere respect wel werkt euh...(denkt na) respect voor wat dat er gebeurt binnen TOSO en voor die groep maar ook respect voor klein Verhaal omda ze zien dat de intenties goe zittn. Omdat er ook niemand verantwoording moet afleggn of z’n geschiedenis op tafel leggn om te kunnen meedoen en hij krijgt er wel een zeker respect voor terug. (denkt na) En meestal werkt dat ook wel vind ik, zorgt dat ervoor dat er eigenlijk boven alles een goeie atmosfeer is van. Yea we zijn hier met een groep en we zin hier met de goeie dingen bezig.”*

4.2.3. Verandert de manier waarop men naar elkaar kijkt door te participeren aan *The Ostend Street Orchestra*?

Bij 9 van de 14 deelnemers kwam die vraag niet aan bod. Bij de mensen die informatie gaven rond dit onderwerp gaf iedereen aan dat het inderdaad de perceptie verandert. De uitzondering was Marco omdat hij zowel positief antwoordde als negatief. Bij deze zal ik die mensen zelf aan bod laten komen aan de hand van de volgende fragmenten:

Marco

Aan de ene kant zegt Marco het volgende:

“M: Normaal moest ik op straat iemand zoals Tarantino tegenkomen ik laat die links liggen. Die interesseert me nie, omda ik ‘m nie ken, nu interesseert ie me wel. Mo nie om vrienden te worden, mo ik ben niet meer onverschillig ertegenover.

R: Je blijft niet meer onverschillig?

M: Nee, ik weet wel ze hebben problemen, ma ik ga me daarmee nie van aantrekken, mo ik begrijp het wel. Mo voordien zou ik die mensen nie aanspreken.

R: Ahn dus die muzikale samenwerking heeft er wel voor gezorgd dat je een vorm van respect en begrip hebt ontwikkeld.

M: Ja”

En aan de andere kant heb je tegenperspectief:

“R: Ok, mooi. En had je zelf iets van stereotypen ervoor, en heeft het iets gedaan aan die stereotypen?

M: Ik ben nog meer overtuigd dat het zo is.

R: Dat heeft dus je kijk niet veranderd?

M: Nee, ze zeggen ook wel sociale wrakhout.”

Wat betreft de overige 4 respondenten, elk had een ander verhaal te vertellen in het kader van de bovenvermelde vraag:

Lina

“R: En toen dat je er voor de eerste keer kwam, dan waren er mensen die op een andere manier leefden. Sommigen kwamen van de straat, de anderen hadden alcoholproblemen nog andere hadden psychische problemen. Verandert jouw perceptie van hen? Doordat je langer bezig bent met die mensen?

L: Ja dat is wel waar, want ik weet nog in begin toen dat ik...(denkt na). Das misschien, euhm ja, niet zo euh hoe zeg je dat? Niet zo proper? (lacht)

R: Heb je iemand geslaan of iets dergelijks? (lacht)

L: Nee, maar ik had zo mijn tas daar gezet en ik dacht van oei ik moet er wel voor zorgen dat die niet gepakt wordt. En nu, denk ik er niet meer aan dat is zoiets van allé, ik zou dat nooit denken van iemand van TOSO. Dat ze dat zouden doen.

R: Uhu

L: Maar de eerste keer toen dat ik zo binnenkwam dacht ik dat wel en nu totaal niet meer, ik vertrouw die echt. Ja, ma de eerste keer was dat wel nog vreemd.

R: En hoelang duurde het dan vooraleer je eraan begon te wennen?

L: Dat is redelijk rap gegaan, het was de tweede of de derde keer allé dat het al veranderd was.”

Giovanni Barcella (muziekcoach)

“R: Maar hoe zit het met de anderen hebben ze meer begrip voor hun situatie ontstaat er een vorm van solidariteit?”

G: Ja, ja dat wel.

R: Dus een dergelijk groep kan de perceptie die de anderen hebben t.o.v. mensen over wie we gesproken hebben veranderen volgens jou?

G: Ja, uiteraard, uiteraard. Dat is fundamenteel dat. Deze project is fundamenteel dat. Als je een dergelijk aanpak zoekt. Iedereen wordt een beetje meer verantwoordelijk, jij en ik ook, maar niet in de vorm van assistentie. Juist om in staat te zijn om de anderen te ontdekken in hun eigen levenssituatie, dus ja uiteraard.”

Erna

“R: Dus je hebt veel uitgehaald wat betreft het sociaal aspect?”

E: Ja ik leer ook anders kijken naar bijvoorbeeld die allochtonen, of daklozen en ik zie dat er toch iets inzet in die mensen en dat apprecieer ik zeker. Er zittn daar veel euh toffe muzikanten onder die, echt, echt professioneel spelen. Dus das super, ik aanvaard ze zolang ze vriendelijk zijn tegen mij.

R: Dus het TOSO heeft de manier waarop je naar ze kijkt veranderd?

E: Ow ik kijk positief, ik vind da leuke mensen, die zich ontplooien.”

Bart Maris (muziekcoach)

Volgens Bart gaat de perceptie van de deelnemers t.o.v. elkaar veranderen. Wat hij ook vooral wilde zeggen is de manier waarop dat men zich ten opzichte van de groep positioneert na een tijd verandert. Over dat laatste had hij dan 2 concrete voorbeelden gegeven:

Voorbeeld 1

“B: Ja, natuurlijk. Neen lik Tarantino, om weer op hem terug te komen. Op het moment dat hij toekwam hij drumde, bij hem was dat echt...(denkt na) Ik geloof dat hij zich drogeerde voordat hij naar de repetities kwam. Gewoon omdat hij moest bewijzen dat hij kon drummen, dus die zat daar echt volledig toe van de speed en kweet niet wat. Dat ge iets hebt van Tarantino hoe kun je zo nog functioneren!? En dat heeft echt meer dan 1 jaar geduurd voordat hij echt gewoon relaxed was. En in een keer zei hij, ik luister naar die muziek, blijkbaar luisterde hij naar Jazznummers. Dan heb je van wat? Je hebt dat nog nooit gezegd tegen ons. En langzaam versoepelt die houding, ontspant hij en krijgt hij van ons dat vertrouwen erin.”

Voorbeeld 2

“B: Neen, ik denk dat dat een stap te ver is. Ik denk, dat er een stap groter is wat daar gebeurt. Bijvoorbeeld een Wilfried (pseudoniem), die graag komt meedoen heeft iets van waar ben ik nu mee bezig? [Ik heb een deel van de info weggelaten op verzoek van respondent] Ik heb het allemaal verkloot ik ben gewoon een alcoholieker...(denkt na) Wat hij eigenlijk graag doet is dat Wilfried heel graag helpt. In de voetbal gaat hij de ballen rapen en de goals gereedzetten en dat soort dingen. En het feit dat hij dat mag doen geeft hem fierheid. En bij ons ook, hij doet dan zijn dinges (speelt tamboerijn) en is het altijd zelfde maar het is dan wel altijd steady. En het feit, als ge hem daarin bevestigt van he Wilfried dat

is wel tof dat geeft hem een fierheid, dat geeft een soort zelfvertrouwen. Wilfried was iemand in begin zei die tegen niemand goeiendag, die was er en die verdween dan. En nu zegt die man ik ga nu weg, allé die heeft gewoon iets van kijk ik heb gevoeld dat die mensen om mij geven en ik respecteer dat. Dus dat ge, in ene keer dat hij voelt van oké. Ik zit hier morgen met mijn triangel mee te doen, maar ergens ben ik wel lid van dat raderwerk. Ze hebben mij toch laten verstaan, en ik vind dat tof en laat het hun ook verstaan. Dat zijn heel kleine dingetjes he, dat wil nog niet zeggen dat ge een gesprek hebt. Wel, in ene keer vraag ik hem hoe ist? En dan verteld Wilfried zeer persoonlijke dingen waarbij je zegt van. Oké Wilfried, je vertelt mij zulke dingen [weggelaten op verzoek van respondent] dat ge mij vertrouwd om dat te vertellen. Dat is toch groot nee? Of bijvoorbeeld er is een nieuwe man bij de groep gekomen, een vluchteling uit een ander land. En plots zegt Wilfried, komt ge maar bij ons tegen die man. Dan denk je van 'ons'? En ge denkt niet meer individueel?"

4.3. Spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?

Mensen die zelf afspreken of iemand anders kennen die afspreekt, waren in de meerderheid. 10 mensen antwoordden ja en 1 persoon gaf geen antwoord omdat die vraag aan hem niet gesteld was. De 3 overige personen antwoordden tegenstrijdig of onhelder. Hieronder nuanceer ik wat de verschillende respondenten als antwoord gaven op de bovenvermelde deelvraag.

Giovanni Barcella (*muziekcoach*) zei *"Ja, ik kan me best voorstellen dat de mensen die in Oostende wonen elkaar vaak zien."* Die antwoord noch bevestigt nog ontkent de vraag die ik had gesteld. Leo zei dat hij met niemand afsprak en heeft ook niet gezegd of hij iemand wel of niet kent die het wel doet. Hierdoor had ik hem geplaatst bij de 3 personen die tegenstrijdig of onhelder antwoorden (*of hij iemand kent die afspreekt of niet is onduidelijk*). Bert heeft meerdere malen de mensen gevraagd om af te spreken, maar voor zover ik het kan afleiden uit het interview heeft niemand mee ingestemd. Als gevolg daarvan had ik hem geplaatst in de categorie van mensen die buiten de TOSO niet persoonlijk hadden afgesproken. Daarnaast had ik hem ook bij de 3 overige geplaatst bij wie de situatie onduidelijk is (*omdat hij net zoals Leo niet had laten weten of hij iemand al dan niet kent die afspreekt*) Wat betreft de mensen die uit persoonlijke ervaring spraken, dan verdelen de meningen zich in 2 groepen. 7 mensen hadden gezegd dat ze met de anderen afspraken buiten de TOSO repetities. Bij Ilse (een van die 7 mensen) kwamen de TOSO leden naar haar concerten om haar te supporteren. Dus in die zin hadden ze elkaar ontmoet buiten de repetitiemomenten. Bart had deze vraag niet gekregen en helaas heb ik geen antwoord van hem. Bij de overige 7 geïnterviewden is er geen sprake van een persoonlijke ervaring. Marco, Lieven en Dieter gaven een algemeen antwoord, de situatie met Bart, Bert, Leo en Gio werd hierboven beschreven.

4.4. Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk?

Ook al verschillen de antwoorden van persoon tot persoon, toch heb ik er een aantal gelijklopende parallellen in ontdekt. In de komende bladzijden zal ik ze aan bod laten komen samen met andere perspectieven die niet binnen die parallellen geplaatst konden worden.

4.1.1. Muziek creëert een tijdloze ruimte die tijdelijk de mensen bevrijd van hun rol.

Bart (*muziekcoach*) had die vraag niet letterlijk van mij gekregen maar het antwoord ervan had ik in de loop van het gesprek opgevangen. Hierbij de letterlijke weergave ervan:

“En ik denk dat het bij hun ook is, ge maakt zo’n moment voor hun dat ze niet gewoon rondlopen, dat ze ergens naartoe komen, er gebeurt iets en dan gaan ze weer weg. En dat soort moment, ik weet niet hoe je het moet noemen religie heeft dat vroeger altijd gedaan. Ge maakt een moment waarop dat iemand, waarop dat mensen samenkomen. Om gewoon eens efkes samen zitten en is reflecteren over, wat da ge van de week gedaan hebt? of waar zijn we mee bezig? En ow tof kom we gaan iets doen, tof samen en dan Yo cava, he volgende week ja. Gewoon een moment dat ge efkes uit us rol stapt waar da ge zelf hebt voor gekozen. Maar waarvan dat de meeste mensen niet meer weten dat ze daarvoor gekozen hebben. En zeker de mensen die op straat leven, lik Wilfried leeft niet op straat das iets anders he. Maar echt wel van...(denkt na) Dat soort van pfff, ik laat mij leven en den drank leeft mij en dat voet veilig en tis niet goed maar toch voelt het veilig. En wat zou er gebeuren moest ik niet meer drinken en ik zie in ene keer allemaal die problemen. Zijn die er nog? Ik weet niet waarschijnlijk wel, snap je?”

R: Ja

B: En dan gewoon dat moment dat die speelt stap hij eruit en soms is het hem te veel en gaat hij gewoon weg. En is dat omdat de muziek hem te veel is? Soms wel, maar misschien is het ook dat hij te veel in zijne kop draait en slaagt hij er niet in om eruit te stappen. Ik slaag niet in om efkes de afstand te nemen van mijn gans gedoe van de dag.

R: Dat is wel een belangrijk element die afstand nemen.

B: Ik denk dat, dat is het belangrijkste dat er is, gewoon een keer ergens anders te zijn uit uw routine. Ook al is het dat maar een paar uur en dan na een paar uur uit die routine”

Het antwoord van Erna sluit aan bij datgene waar Bart het over had:

“R: En waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?”

E: Dat da gezond is voor de geest, da je aan niets anders denkt en de samenhang dit moment. Dit moment voel ik mij heel goed.”

Ook Ilse (*muziekcoach*) haar visie betreffende die deelvraag sluit aan bij die van Bart:

“Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk?”

Als je op een eerlijke manier muziek speelt dan vallen alle vooroordelen weg. Geen rassens verschillen, geen genderverschillen, geen leeftijdsverschillen,... het klinkt mss cliché maar muziek opent de harten...;-)”

Bart spreekt over het tijdloze waarin je ademruimte krijgt en tijdelijk uit jouw rol en problemen kan stappen. Bij Ilse gaat het ook over het uitstappen uit jouw afgescheiden bevooroordeelde houding en bij wijze van spreken je hart openen. Erna vermeldt het tijdloze aspect dat bij Bart ter sprake wordt gebracht. Of Ilse en Erna hetzelfde bedoelen met hun uitspraken kan ik helaas niet bevestigen.

4.1.2. Je leert nieuwe muzikale vaardigheden bij + je doet het voor de sfeer.

Lina, Lieven, Dieter en Kasper hadden gezegd dat je samen in een groep tot nieuwe inzichten komt en van elkaar leert. Als ik de interviews terug herlees, kom ik tot de conclusie

dat Lina, Lieven en Dieter voornamelijk het over het muzikale aspect hadden bij die vraag. Kasper daarentegen had het in het algemeen als mens. Of ze ook iets als mens bijleren door met anderen in contact te treden, zoals bijvoorbeeld andere gewoonten, ideeën, tradities en visies kan ik hieruit niet afleiden. Lina en Dieter hadden naast het muzikale leerproces ook over de toffe sfeer in de groep. Bij Marco was het voornamelijk de sfeer die hem aansprak in het groepsgebeuren. Jimmy had het over een motivatie element om met een groep samen te spelen:

“J: De stimulans die ontstaat door het samenspel, is niet te vergelijken door op je eentje te zitten spelen he? In het best geval ga je ook het beste uit elkaar kunnen halen he, als je samen speelt.”

R: Uhu, dus je wordt wel gemotiveerd doordat je met meerdere mensen samenspeelt?

J: Ja, het is veel eerder motiverend door met meerdere mensen samen te spelen dan op je eentje te fantaseren met wat er allemaal voor muziek in je op kan komen.”

4.1.3. Muziek is een vorm van communicatie.

Volgens Giovanni Barcella en Barry is muziek in feite een vorm van met elkaar te communiceren. Gio (*muziekcoach*) zegt het volgende erover:

“G: Muziek loopt net zoals een gemeenschap zie je? Omdat muziek zich vormt met de ideeën van iedereen. Dus voor mij is het bespelen van muziek bijvoorbeeld als we met 8 personen zijn en iemand spreekt en wij luisteren. En wij antwoorden, we gaan ermee akkoord we gaan er niet mee akkoord.”

R: Het is een vorm van een dialoog?

G: Ja”

Barry zegt iets gelijkaardigs, alleen op een andere manier:

“B: Binnen e groep? Ahn ja muziek is eigenlijk, eigenlijk communicatie tussen mensen. Met meerdere mensen, je kunt moeilijk communiceren met jezelf, allé. Ik bedoel das moeilijk en euh, ahja voor mij is da heel belangrijk. Ik heb da leren ondervinden dat op je eentje zijn niet zo gezond is eigenlijk.”

4.1.4. Andere perspectieven.

Tarantino, Leo en Bert hadden elk hun eigen antwoord op deze deelvraag:

Voor Tarantino is muziek ‘de totaliteit’:

“R: Waarom is het bespelen van muziek in een groep zo belangrijk?

T: Van kleins af aan ben ik bezig geweest met schilderen, ik was vroeger een kunstschilder, Ik heb in een academie gestudeerd enzo. Maar sinds dat ik een kind was interesseerde muziek mij ook veel. Ik heb toen ik kind was altijd naar de radio geluisterd, vooral rock eigenlijk omdat mijn moeder hield erg van rock. Dus tegen de avond de laatste elektronische ding in ons huis dat uitgezet werd, was de radio. Muziek maakte deel uit van mijn leven, terwijl ik opgroeide in Cuba heb ik op de radio naar FM geluisterd. Het werd eigenlijk verboden bij ons in Cuba door het communisme. En muziek heeft mij altijd al beïnvloed, zelfs tijdens het maken van schilderijen, ik heb nog tableaux en collages van de verschillende muzikale instrumenten. Piano klavier, tamboerijn en al die dingen. En voilà, voor mij muziek

is de totaliteit. Zelfs bij me thuis, ik bekijk bijna nooit de televisie, het is altijd muziek terwijl ik mijn koffie drink enz.”

Voor Leo gaat het vooral om de kunst van percussie:

“R: Waarom is het maken van muziek binnen een groep zo belangrijk?

L: Het is niet per se binnen een groep zo belangrijk mo gewoon euh dat je muziek kan maken en mijn eigen euh dingen ontwikkelen en voor mij is da percussie en euh ja en teksten schrijven zit sowieso al een beetje in”

Voor Bert is groep niet zo belangrijk:

“R: Maar dat heeft wel een bepaald belang of is er een verschil met alleen spelen of in een groep spelen?

B: Ik ga eerlijk zijn als ik alleen speel, speel ik liever, want dat is niet zo’n muziek da je euh...(denkt na) allé nee. Kunt ge piano spelen met 10 man, kunt ge piano spelen alleen. Das zelfste, da kun je met 3 á 4 mensen tezamen doen mo tis anders.”

- 4.5. Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?

Volgens Ilse Duyck (*muziekcoach*) is het nu makkelijker om bij de groep te komen dan in het begin. Ze spreekt hierbij van een grotere vertrouwens-/vriendschapssfeer ten opzichte van vroeger. Volgens Lina, Tarantino, Erna en Barry is men in het begin eerder teruggetrokken en aftastend. Tarantino en Erna hebben het ook over een soort verwarring en onbegrip bij het eerste contact met de groep. Hier is wat de mensen zelf erover te vertellen hebben:

Erna

“E: Ahn ja die kijken zo rond, die kijken zo aarzelend rond en zeggen oeioeioei wat gaat da hier zijn. Ik had ook da gevoel, dat da e beetje e kakafonie is van stemmn door elkaar.

R: Ja (lacht)

E: Ik had meer melodieën verwacht.”

Tarantino

“T: Het verschil is dat de anciens het weten, ze kennen de regels om je te amuseren. De nieuwe daarentegen komen langs om eens te kijken en denken dat wij gek zijn, terwijl we dat niet zijn.

R: De eerste keer dat ik jullie had gezien kwam ik helaas tot dezelfde conclusie.

T: (Lacht)

R: Ik bedoel, wat is dat hier voor een ding eigenlijk?!

T: (Lacht)

R: Ik kom hier stage doen, maar zou ik er niet ervandoor kunnen gaan? Dacht ik bij mezelf. (Lacht) Maar na een tijdje begin je het graag te hebben door een of andere reden.

T: Voilà, dat is gewoon zo nee? De eerste keer dat ik langskwam, ging ik gewoon in de hoek gaan zitten koekjes eten en op het gemak alles observeren. Ik zei verdorie wat een kakofonie eigenlijk! Wat is dat hier? Maar daarna eenmaal ik binnen was, begon ik ervan te houden. Ik persoonlijk in het musiceren, dat kan je daarna neerpennen. Ik heb muziek zelfs in de schilderijen graag gezien, ik vind surrealisme leuk. En de muziek, zoals psychedelica en dergelijke van de jaren 60, ik ben er zot van. En ik vind dat TOSO zoiets is, heel psycho (Lacht).

R: Dat is goed, het is iets anders, het wijkt af van de 'normale' stroom der dingen.

T: Nee dat is echt waar de eerste keer dat ik het allemaal zag vroeg ik mij af wat is dat voor een orkest!?"

Volgens Giovanni Barcella, Dieter Debruyne en Jimmy gaat het om een open groep: men kan gemakkelijk toetreden en de mensen krijgen het gevoel dat ze welkom zijn:

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

"D: Ik vind eigenlijk bij TOSO dat er niet zo'n super verschil is, en dat vind ik eigenlijk wel he goed. Omdat da zorgt ervoor da je nieuw zijt en ook wel direct het gevoel hebt van ha oké ik kan hier echt wel meedoen. En ik moet hier nie opboxen tegen de gevestigde orde of een gevestigde waarde. Bij wijze van spreken bij als een soort auditie, iedereen die bij TOSO binnenkomt der is misschien altijd een drempel om te beginnen musiceren. Dat heb je in iedere vorm van de eerste keer samenspelen maar euh, ik heb de indruk dat de...(denkt na) hoe zeg je dade. Dat de oudere TOSO leden, die mensen die al van begin bij zijn altijd zeer tolerant zijn voor nieuwe muzikanten die toekomen, nieuwe invloeden ook. Euh...(denkt na) natuurlijk wat is het verschil, die oudere gasten die langer bij zitten die zijn al vertrouwd met die filosofie en hoe dat er aan toegaat. Die hebben al een heel proces achter de rug he, paar keer op podium gestaan op straat gespeeld. Die weten ergens euh waarover da we bezig zin en de nieuwe moeten da eigenlijk nog allemaal ontdekken he. En die worden ook wel op sleeptouw genomen door de rest ook."

Bart heeft deze vraag niet gekregen en Bert antwoordde dat je de nieuwe mensen moest zoeken en dat verschilt van de oude want die zitten al in het orkest. Wat Leo, Marco en Kasper betreft, die hebben elk hun eigen verhaal te vertellen:

Leo

"L: Euhm...(denkt na) Tis anders, t' heeft een ander dynamiek gevoel ook tussen. Die mensen kenk ik minder goed dan deze van begin af die nie meer afkomen."

Marco

"M: Nieuwkomers zien het allemaal rooskleurig, die kennen de persoonlijkheden nog niet. Die denken dat het allemaal, allemaal vlot verloopt. En die weten nog niet zoveel van de problemen van sommige muzikanten.

R: En achteraf komen ze dan toch?

M: Ze blijven komen da wel maar je voelt toch dat ze anders staan tegenover al de personen.

R: En verandert dat dan na een tijdje, en in welke zin?

M: Da ze ook meer beseffn met wie ze te doen hebben

R: Ahn op die manier, heeft dat dan een negatief of positief effect?

M: Allebei”

Kasper

“K: Ja dat is aftasten sommigte allé, ik ga ook geen namen uitspreken maar ik ken bepaalde mensen met een bepaald instrument, leuk instrument. Maar ik vind zelf dat een persoon dat opeist op mij want ik doe nu de besturing van de PI en die eist dat op. Die eist echt allé op van mij van dit, dat, dit, dat, oké ik heb een groep te leiden ik vind ergens (ik onderbreek hem)

R: Wat is PI?

K: Mengtafel, geluidstafel

R: Ahn ok, dat spul dat daar altijd ligt.

K: Dat is de PI, oké het is niet alleen hem dat ik moet regelen snap je? Zangers, ja iedereen staat erbij en als ik val valt iedereen gewoon. Dus van mij is het een zware taak vind ik wel. Dus ik kan niet als zanger of instrumentale bullshit speler, als ik zo kan zeggen. Dat is dan bij de nieuwere, de oudere kennen al hun plaats, we kennen ze ook wel wat. En iedereen regelt zijn instrument bij, dat is algemeen geweten en dat moet ook wel.”

Lieven Stengée (productiemedewerker TOSO)

“L: Ja, natuurlijk de ervaring bovendien voor degene die er lang bij zitten is het toch een soort familietje geworden hoor. Want ze zijn ook trots op het lidmaatschap ervan, het is beetje een bende. Voor nieuwkomers kan het soms een beetje moeilijk zijn tenzij ze wat meegaand zijn zonder te veel een bazige attitude. Klikt dat altijd heel goed, als er nieuwkomers zijn die proberen hun eigen ideeën doorramen op de groep dat lukt dat meestal niet. Als er met respect naar de groep gekomen wordt gaat dat, als ze vanuit de hogere positie zagezegd in de groep gekomen wordt. Van ik zal het jullie nu een keer tonen hoe dat moet, toen klikt dat niet. En dat is maar normaal ook en terecht ook, dat is groepsdynamiek zoals het hoort. Er is altijd een harmonie balans in de groep als er iemand komt die dat verstoort gaat de groep natuurlijk erop tegen reageren.”

4.6. Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?

De antwoorden van de mensen zijn zo uiteenlopend dat ik besloten had om ze letterlijk weer te geven zoals men het aan mij had gezegd. De twee uitzonderingen hierop zijn Bert en Marco omdat zij geen letterlijk antwoord hadden gegeven op mijn vraag. Wat ze wel gezegd hadden is dat de muziekcoaches een brede muzikale basis hebben. Marco had daaraan ook nog toegevoegd dat de coaches de muzikanten hadden geleerd om naar elkaar te luisteren. Leo had geen antwoord gegeven op die vraag, wat hij wel meedeelde was het antwoord op de bijkomende vraag (4.6.1.) die ik na 4.6. zal behandelen.

Ilse Duyck (muziekcoach)

“De 3 coaches zijn allebei verschillend. Gio gelooft in de totale vrijheid maar dat heeft ook te maken met zijn instrument: drums. Bart en ik zijn meer aan structuren verbonden maar proberen die op een open manier aan te brengen of uit te zoeken. Ook daar zijn veel verschillen. Ik denk dat ik wat vrijer denk dan Bart en meer verantwoordelijkheid bij de instrumentisten wil leggen. Belangrijk is ook dat ook wij 3 elkaar leren ‘verdragen’, ‘aanvaarden’, ‘vertrouwen’, ‘respecteren’ en van elkaar leren.”

Lina

“L: Humm oh ja hoe gaat dat? Ik heb zoiets...(denkt na) ik let daar niet echt op. Dat begint gewoon en meestal wordt er een woordje uitleg aan gegeven, dan is te luidruchtig en dan hoor ik het niet goed. En dan zien we wel gewoon, dus...(denkt na) ja zo...(denkt na).

R: Wel, ik heb gemerkt dat ze soms iets proberen uit te leggen. Hun uitleg mislukt en dan speelt iedereen gewoon verder alsof er niets gebeurd was, wel komisch om te zien (lacht)

L: Ja maar dat vind ik zo jammer...(denkt na) bijvoorbeeld op concert in de Voorruit geweest. Was er afgesproken we gaan een minuut intro doen met een bepaald aantal instrumenten. En de rest speelt niet, tijdens die minuut en dan na die minuut beginnen ze in te vallen allé komen andere instrumenten erbij. Ma da is totaal in het water gevallen, euhmm allé achter 5 seconden ofzo bij wijze van spreken. Was iedereen al mee aan het spelen en dat was niet echt de afspraak. Ik vond het wel jammer om da...(denkt na) soms is het echt iedereen samen en er wordt niet meer geluisterd naar mekaar terwijl soms zitten er echt interessante stukken tussen vind ik. En dan wordt dat soms, kapot gemaakt doordat iedereen zijn ding wilt doen. Er moet wel meer geluisterd worden naar mekaar vind ik.”

Giovanni Barcella (muziekcoach)

“G: Je weet het eigenlijk al, mijn aanpak is vrij. Omdat ik niets heb dat gesloten is, ik geloof niet in een module, ik geloof dat je moet praten met de letters en woorden die je zelf kiest. Dus euh, ik laat ze het vooral doen maar tracht telkens om de boel een beetje te ‘dirigeren’ terwijl ze doen wat ze willen. Ik laat ze doen maar dirigeer dit laten doen, zoiets.

R: Ok tof, kun je een voorbeeld geven?

G: Praktische?

R: Praktische

G: Ik baseer op de mogelijkheden van elk persoon, wanneer ik het woord ‘mogelijkheden’ gebruik wil ik niet zeggen wat je kan doen, dit kan me niet schelen. Ik wil zeggen dat op dit moment je de stem van je leven laat horen humm, ik denk dat ik dat aanvoel van de mensen die daar zijn. Voor mij werkt dat, omdat het een soort energie genereert, energie van vrijheid zie je? We mogen deze niet ontvluchten zie je?

R: En Ilse, hoe doet zij dat dan?

G: Ja Ilse is super zie je? En Bart ook super. Zij benadert het een beetje meer gestructureerd, wat de mensen ook graag hebben. En Bart ook.

R: Maar Ilse en Bart verschillen van elkaar, niet?

G: Ja Ilse is meer in structuur terwijl ze zelf gestructureerd iemand is. En Bart is bezig met structuur terwijl dat hij zelf ook chaotisch is.

R: (lacht)

G: (lacht) Maar het werkt!

R: Dus Ilse heeft structuur in haar hoofd en in haar benadering?

G: Ja

R: Bart heeft geen structuur in zijn hoofd en is een beetje chaotisch maar probeert toch structuur te geven? Zoiets, nee?

G: Ja maar zij of hij zijn alle twee super, allé het vraagt super muzikanten met veel ervaring om zoiets te doen zie je? De aanpak van elk is anders zie je? Maar sowieso vind ik dat wij 3 samen elkaar aanvullen, allé dat denk ik. (lacht)”

Tarantino

T: Wel, Gio Barcella is open dan heb je Bart ook een toffe kerel maar ik persoonlijk vind Gio tof. En Ilse heb ik graag maar voor mij is ze te gestructureerd. Gio is zoals mij we gaan luisteren naar een muziekstuk en daarna trekken we ons niets van aan en spelen gewoon en doen wat we willen. Maar hij is ook bezig met structuur, maar meer open.

R: *En Bart hoe doet hij dat?*

T: Humm Bart als maat is goed maar niet muzikaal. Hij is ook vooral met de anderen bezig he, saxofoon, trompet zulke dingen en ik ben meer bezig met percussie. Soms zijn we met 4 Gio, ik, Nina en nog een blonde jongen.

R: *Dus je bent meer voor een open aanpak dan?*

T: Weet je ik vind goed hoe ze te werk gaan maar ik zou graag hebben dat ze iets beslissen. Dat ze kiezen voor een bepaalde melodie of tekst en daarmee langere tijd aan de slag gaan. Niet elke week iets anders doen, geen enkel groep doet zoiets, geen enkel. Wat ik ook jammer vind is dat het wekelijks is niet maandelijks. Nu ja pas op het hangt ook af van hun middelen, om bijvoorbeeld een zaal te huren ofzo ik begrijp het wel.

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

“D: Denk dat da altijd de oefening is die we blijven makn met TOSO om zo weinig mogelijk op voorhand af composities mee te brengen als begeleider muzikant. Er kan altijd teruggevallen worden op dingen die vroeger al gemaakt zijn ofzo. Maar eigenlijk de essentie is we luisteren wa leeft er in de groep, wie komt er met een rif aan of een melodie of een verhaal of een tekst. En daar wordt ermee gewerkt en da vertalen de coaches dan in voor sommigen die partituren nodig hebben in partituur. Andere wordt het op een andere manier uitgelegd. Euh...(denkt na) maar eigenlijk ontstaat het vanuit de groep zelf. Er gaat altijd een soort, dat gaat altijd een soort diverse muziek z'n of een heterogene muziek. Omdat het een beetje de leden euh weerspiegeld he.”

Lieven Stengée (productiemedewerker TOSO)

“L: Dat varieert, dat gaat van spontaan jam zonder sturing tot momenten waarop ze zelfs partituren opschrijven op de grote bladeren. En eigenlijk echt op partituur spelen met een voorbedacht plan. Maar meestal wordt er wel spontaan begonnen, als een muzikale jam zonder afspraken. Soms lukt dat in het beste geval als de energie goed zit, en als dat mislukt dan grijpen de coaches in. En zouden ze met hun persoonlijke groep muzikanten hetzij percussie en drum hetzij zangers hetzij de blazers. Zullen ze toch proberen iets op papier te zitten dat onze neuzen in dezelfde richting staan en we terug aan de slag gaan met ietsje meer plan als het niet spontaan lukt.”

Erna

“E: Ow, heel tof lek als er iets te doen is dan wordt je verwittigd, met een smsje. En meermaal zodat je goed onthoud wanneer, dat repetities zijn da vind ik fijn. En da je goed voelt, da ze gelukkig zijn, da je erbij bent, en omda je vol enthousiasme zit.”

Bart Maris (muziekcoach)

“B: Die aanpak is totaal verschillend bij Gio, bij Ilse en bij mij. Ik bijvoorbeeld anticipeer, Gio anticipeert niet. En in begin moet ik zeggen was ik daar soms boos op Gio dat hij de zaak laat gebeuren. Dat ik hem zeg van Giovanni please laat het zo niet in honderd draaien. Maar nu geef ik daar soms gelijk in. Ik dacht van uiteindelijk wij zijn wel verantwoordelijk maar wat gebeurd is, als je altijd anticipeert. Dan gaat iedereen altijd naar jou kijken, om te weten wat ze nu moeten doen.

R: Je zegt ‘ik anticipeer’ maar wat bedoel je eigenlijk ermee?

B: Als er iemand bv begint te spelen, ik herken van ha dit is die toonaard, dus ga ik direct voor de kopers dan waarmee ik aan het werken ben. Schrijf ik op, kijk dat zijn de noten die ze aan het gebruiken zijn. Met die noten kunnen wij zinnen gaan maken, snapt ge? Dus ik laat ze niet zelf zoeken kijk dat is goed hiermee kunnen we gaan werken. In die zin geef ik ze te veel pap in de mond, en ik heb nu geleerd om af en toe te zeggen van ‘Ho stop ik doe dat niet’ door Giovanni bezig te zien. We leren ook heel veel van elkaar, en dat maakt voor mij het spannend. Je werkt met 3 totaal verschillende mensen naar dezelfde resultaat en zij hebben een totaal verschillende insteek naar dat resultaat toe. Gio neemt geen verantwoordelijkheid voor het resultaat, het resultaat is wat het is en je gaat er wel iets aan toevoegen. In de wagen discussiëren we vaak over de aanpak, binnen de repetities. Ik zeg soms Giovanni ik vind dat we weer moeten een omkadering maken. En hij zegt dat is juist het probleem die omkadering, daardoor gebeurt niet wat er zou moeten gebeuren. Als je te weinig omkadering maakt gaan de mensen volgens mij op korte termijn afhaken. En Gio zegt misschien moeten ze dan maar afhaken? Dan zegt Bart dat is wel extreem nee? En Gio zegt de mensen waarmee we werken zijn extreem. Het toffe aan dit concept is dat iedere aanpak door de coaches op het ene of andere manier steeds in vraag wordt gesteld, en dat is juist mooi. Dus niets is zeker, alles kan altijd anders.

R: En hoe doet Ilse het dan?

B: Ilse die komt zelf met nummers af, hieromtrent heb ik vaak discussies over. Zij ziet de zang altijd iets als op het orkest ligt. Laatste ding erboven, en zo zie ik de zang niet, dat moet ik eerlijk zeggen, maar nu is echt muzikaal.”

Tijdens het interview heeft Bart ook een interessante idee geïntroduceerd die ik erbij wil vermelden. Volgens Bart is het beter om af en toe de manier te veranderen waarop men musiceert om op die manier patronen te doorbreken. Dit zorgt ervoor dat men muzikaal groeit maar het heeft ook impact op het sociaal aspect. In wat volgt is de weergave van wat hij erover gezegd had:

“Waar in ik geloof is dat verandering, patronen doorbreken maakt dat ze anders gaan kijken. Zoals wij dat eens gedaan hebben in de school dat we in de gang stonden, trompetten boven, de stemmen beneden en de percussie boven. Uiteindelijk had ik zoiets van deze wordt moeilijk en uiteindelijk werd dat een super plezante sessie. Omdat alles was indirect, alles was anders en ik denk anders? Je kunt de mens niet veranderen, enkel op lange termijn. Maar waarvoor ik pleit bij TOSO is verandering van muzikale aanpak. Laten we a.u.b. een kar maken dat we met TOSO op straat kunnen komen, met dat toch de stemmen versterkt zijn. Dus dat je iets nieuws doet, zoals vorige jaar bij de zuilengalerij van Oostende. Was je daarbij?

R: Jep.

B: Awel dan denkt ge van wie gaat daaraan meedoen? En toch hadden we een groepje bovendien moet je ook niet altijd met dezelfde instrument of manier aan de slag. Je kunt ook

andere dingen doen. En dat is heel belangrijk dat ge continue blijft input geven, andere dingen geven. Situaties zodat ze zeggen hoe!?

R: En veranderen de andere situaties ook hen als groep?

B: Ja tuurlijk, ze nemen voor de verandering een andere positie. Zangers gaan in ene keer wat percussie spelen.

R: Hum, ik bedoel sociaal gezien, groepsdynamisch gezien.

B: Nee, ma kijk als Viktor bijvoorbeeld met de cake komt tijdens de repetities, de percussionisten staan onder mekaar buiten te roken. De blazers staan weer ergens anders in een groepje en de zangers staan bij mekaar.

R: Ahn ja, en door andere posities (ander instrument of plaats in de groep) te geven en een andere context waarin je moet spelen, bijvoorbeeld buiten op de dijk bij de Oostendse gaanderijen. Komen ze juist vanuit verschillende subgroepen zoals blazers, zangers en percussionisten samen, zo?

B: Jep, zo of staan ze bijvoorbeeld in ene keer met 2 op dezelfde snaar te slaan (het gaat over een zelf uitgevonden instrument die TOSO leden in elkaar hadden gestoken met een lange snaar die liep ongeveer 7 tot 10 meter door de gaanderijen van Oostende). Het sociale aspect is dat ze in ene keer praten over iets waar dat ze mee bezig zijn op dat moment. Wat in de nabije toekomst weer verdwenen is en ervoor nooit geweest. Maar zijn ze wel op een diepgaander gesprek dan van 'Hoe gaat het men jou jong?' enz. Dat je echt nieuwe manieren van muziek maken met elkaar uitzoekt en op andere manier denkt. En dat vind ik belangrijk, dus dat je echt aan een abstract ding werkt. Want muziek is abstractie en dat maakt het zo veilig, tis maar als je er tekst bijbrengt dan wordt het concreter en gevaarlijker. Dan wordt het een uitdrukking van emotie, wacht, wacht, wacht voordat we dien tekst oppakken. Soms moet je als coach een momentum creëren waarin dat de deelnemers een voor hun ongewone rol willen opnemen. En op dat gebied is het TOSO orkest een beetje een voodoo orkest.

R: Wat bedoel je daarmee?

B: Omdat in Voodoo dienen ritmes en muziek om situaties op te roepen die der anders nooit zijn, op die manier. Een nieuwe context bieden door op een andere locatie te spelen en zelf een aantal nieuwe instrumenten uitvinden of bouwen."

Barry

"B: Vooral om iets te vinden waarin dat da iedereen zich vind azo. En dat is niet gemakkelijk, das voor mij omdak zelf nu muziekles geef euh, is da wel euh een interessante euh oefening in feite.

R: En vind je dat het wel lukt?

B: Ik vind dat da wel lukt ja, op bepaalde momentn heel goed maar op andere momentn toen weer wa minder eigenlijk."

Jimmy

"J: Ze hebben een concept, of ze halen een thema aan en Bart gaat het meteen kunnen aanpasse aan alle instrumenten die in voorkomen. Hij gaat meteen beginne schrijven van ja, jij speelt de deze en jij speelt in dat. Dus in die zin Bart is onwaarschijnlijk geniale kerel in die materie en Gio is ja magistrale in het spreken van ritmes he, tempo. Ja in die zin hebben ze een heel belangrijke functie ook, in het gebeuren van TOSO he.

R: Ja ok, en Ilse?

J: En Ilse heeft dan ook muzikale allé de klavier en ook een stuk het vocale he, het is meer haar ding zo.”

Kasper

“K: Ja goed, wel soms moeilijk. Ik vind ook soms dat er iets wat meer gecommuniceerder moet zijn ook. Wat qua richtlijnen, qua humm...(denkt na) ja van zangers tot percussie tot blazers ze doen het allemaal onder zichzelf wel uniek goed. Maar het kan meer lijnen, ahja.

R: Maar die vrijheid, vind je dat niet juist tof?

K: Ja en nee, ik vind wel als muzikant of instrument allé iemand die een instrument bespeelt, die ook wel wat inzage krijgen. In het verhaal of in het project, maar ten altijd aan Bart zoals, de coach van de blazers als Ilse de coach van de zangers, als Gio de coach van de percussie. Het moet wel gehoord worden maar het zijn zij die de eindjes als laatsten doorknippen. Die zeggen van zo doen we 't en ze proberen het altijd, het is nog niet echt van wat ik vind van ja. Tis wel goed maar het kan altijd, beter en ik ga altijd voor de beterheid en feedback mag ook gegeven worden. Het is niet slecht van wat ze doen, ik vind het heel tof ook, ze hebben alle 3 achtergrond met muziek en hebben een job of een iets met muziek. En ik ga altijd naar de perfectie hoewel het nooit af is in de muziekwereld.”

4.6.1. Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen? Wordt er naar jou geluisterd?

De meerderheid van de geïnterviewden antwoordden positief op deze vraag. 8 personen antwoordden letterlijk dat ze een inbreng kunnen doen in het gebeuren. Lieven en Bart antwoordden niet letterlijk maar uit de context kan ik halen dat ook zij deze mogelijkheid ter sprake brengen. Ilse had er niets op geantwoord en Leo zei dat hij geen inbreng kon doen binnen het geheel, en dat er niet naar hem werd geluisterd. Bij Kasper en Bert werd het mij onduidelijk wat hun standpunt was:

Kasper

“R: Maar die vrijheid vind je dat niet juist tof?

K: Ja en nee, ik vind wel als muzikant of instrument allé iemand die een instrument bespeelt, die ook wel wat inzage krijgen. In het verhaal of in het project, maar ten altijd aan Bart zoals, de coach van de blazers als Ilse de coach van de zangers, als Gio de coach van de percussie. Het moet wel gehoord worden maar het zijn zij die de eindjes als laatsten doorknippen. Die zeggen van zo doen we 't en ze proberen het altijd, het is nog niet echt van wat ik vind van ja. Tis wel goed maar het kan altijd, beter en ik ga altijd voor de beterheid en feedback mag ook gegeven worden. Het is niet slecht van wat ze doen, ik vind het heel tof ook, ze hebben alle 3 achtergrond met muziek en hebben een job of een iets met muziek. En ik ga altijd naar de perfectie hoewel het nooit af is in de muziekwereld.”

Bert

“B: Euh, tis te zien. Soms wel en soms niet...(stilte)”

Wat betreft de mate van de inbreng die men kon doen, hier verschillen de mensen van elkaar. Sommigen zeggen dat je voldoende kan inbrengen, volgens anderen is het sprake van inbreng tot op een bepaalde grens. Nog anderen zijn daar onduidelijk over en beperken zich tot korte antwoorden.

4.7. Wat betekent TOSO voor jou?

Het is een open vraag waaruit er heel uiteenlopende antwoorden aan het licht kwamen. Hoewel er een aantal mensen een gelijkaardige manier van denken op na houden. Voor Marco en Barry heeft TOSO veel te maken met sociaal contact, voor Tarantino en Kasper gaat het eerder om familiegevoel. Wat betreft Lieven en Dieter, voor hun is dat een middel om een verandering tot stand te brengen binnen de maatschappij. In de komende bladzijden zal ik de mensen zelf aan het woord laten om op die manier de authenticiteit van hun visie weer te geven.

Ilse Duyck (muziekcoach)

“TOSO is een van de boeiendste projecten waaraan ik al heb meegewerkt. Maar tevens ook het moeilijkste. Ik hou wel van uitdagingen. Voor mij kwam TOSO ook op een goed moment, ik was een beetje uitgekeken op ‘allerlei projecten’, meestal komen ze op ‘t zelfde neer: de artiest doet zijn ding en het publiek ‘klapt’ in de handen. Dit is bij TOSO helemaal niet zo: we denken evengoed na over de beleving van het publiek als over de performance zelf.

Het is ook het eerste sociaal artistieke project die echt sociaal artistiek is.”

Lina

“L: Hoh, ontspanning en met creativiteit kunnen jezelf uiten en gewoon mij amuseren”

Giovanni Barcella (muziekcoach)

“G: Voor mij? (denkt na) Voor mij is het één van de mooiste dingen dat ik in de laatste 10 jaar heb gedaan. Muzikaal (ik onderbreek hem)

R: En sociaal gezien?

G: Weet je, ik kan de sociale dingen niet dissociëren van muziek, ik werk altijd in het sociale, ook al doe ik een concert met een trio of quatro en dergelijke. Muziek is net als naar een schilderij te kijken weet je, je kan het niet scheiden van euh (ik onderbreek hem)

R: Het sociale aspect is telkens aanwezig in het muzikale?

G: Ja hiervan ben ik eigenlijk overtuigd ja, ok. TOSO is belangrijk voor mij het is echt een van de mooiste dingen in mijn carrière. Ah ja.”

Tarantino

“T: Voor mij is TOSO iets dat in mijn hart blijft, voor de rest van mijn leven. Ik heb daar vrienden gemaakt, maar tegelijkertijd, T.O.S.O. voor mij is niet The Ostend Street Orkestra, voor mij is het The Ostend Street ‘Massacre’ (lacht) ... Maar voor mij, ik weet niet of de anderen het op dezelfde manier naar kijken he. Iedereen; de meisjes die zingen, Bart, Ilse, Giovanni iedereen, iedereen. Zelfs Dieter, Lieven enz. Voor mij is dat een grote familie, allemaal supertoffe mensen weet je. Dat is alles.”

Leo

L: Persoonlijk is dat lik meer zoals de kunst van percussie. Als percussionist oefenen om echt me zelf te bewijzen dat ik kan meespelen.

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

“D: Voor mij is da wel een euh een soort symbool ook van euh een soort antwoordt van dingen die ook fout lopen van mensen die naast mekaar leven in de maatschappij. Of voor al de negativiteit rond de superdiverse maatschappij vind ik dit toch wel een zeer positief antwoord, zonder dat het altijd moet euh rozengeur en maneschijn zin. Eerder een zeer oprecht antwoord van euh van een groep mensen die toch wel eigenlijk bewijst dat er een soort samenwerking. Een soort euh samenleven wel mogelijk is, en samen dingen maken en, en. Zo dat het toch wel een soort van een mini bewijsje zonder daarmee de wereld te willen verbeteren. Da is ook niet ons ambitie, ons ambitie is om euh ten eerste we zijn een kunsternorganisatie dus om een goed artistiek project te makn. En ons vak is dat te doen via een participatieve weg en dus is dat met de meest diverse vertegenwoordiging van maatschappij te doen. Ik denk dat da euh voor mij een van de belangrijkste dingen is. Da je de manier waarop da je da doet tot die muziek komn euh met euh met die combinaties en die visie dat da euh voor mij euh allé het belangrijkste is binnen TOSO. Dat dat euh...(denkt na) er zouden nog veel meer van zulke orkesten moeten zijn of zo'n projectn moeten zijn. Het hoeft niet al muziek te zijn he, we doen hetzelfde eigenlijk met film ook, een mix van mensen bij elkaar brengen om euh samen verhaal te maken.”

Lieven Stengée

“L: Eerst en vooral goeie werk, het is iets nuttigs, het is iets heel leuks ook. Ik denk dat het een goede invloed heeft op de levens van de deelnemers. Ik ben zelf vrij geëngageerd en heb een eigen sociaal politieke visie op de wereld. En de manier waarop ik kan werken hier strookt daar volledig mee. Dus ik ben gelukkig dat ik iets doe waar ik trots op ben dat ik het kan doen. Ben blij dat het nog kan gebeuren in de tijden dat de sociale sector toch nog onder vuur ligt. En ik ben ervan overtuigd dat we goed werk doen, ik heb nog veel toffe mensen leren kennen. Ik kan soms ook heel goed uitleven, ik leer ook bij. Op dit moment ben ik bezig met een cursus muziekproducer aan het volgen, ik ga met mijn eigen handen letterlijk een muziekstudio bouwen. Dit samen met een architect en een geluid engineering acousticus, dus voor mij is dit een super leerzame trip. En uiteindelijk ook zal er een studio staan waar ik zelf de sleutel van heb en zelf gebruik van kan maken als muzikant. Wat dat betreft is dat voor mij een droom die uitgekomen is, dat werk.”

Nog iets wat ik wou zeggen is, dat al heel mijn leven als muzikant besef ik hoe moeilijk dat het is om in Oostende vrienden, kompanen te vinden laat staan repetitieruimte. Nu natuurlijk TOSO is prachtig ik jam ook graag, ik vind dat tof dat er eigenlijk echt een groep is met veel mensen. Het staat ook vrij voor hen om zelf groepjes te vormen naast TOSO want ze ontmoeten elkaar in dat project. Dat vind ik ten eerste super, maar ten tweede ook voor jonge mensen voor wie dat het anders onmogelijk is. Om in een degelijke studio nummers te kunnen uitwerken, opnemen en mixen. Zal dat hier met die studio dat we gaan bouwen enorme stap dichtter zijn bij de mensen. Dat we vooral naar jongeren toe gaan openstellen, er komt een begeleiding van vrij toffe producers en professionals. Ook daarop ben ik heel trots dat ik kan doen, mijn steentje bijdragen letterlijk door zelf hier ook mee te helpen bouwen. Want we zijn aan bouwen en dat gaat de komende 5 jaar mee. Wie weet komen hieruit de volgende bekende muzikanten van Vlaanderen uit. Jong begonnen is oud gedaan he, toen ik zelf 14 was kon ik er niet eens over denken. Met een degelijk materiaal aan de slag te kunnen gaan en met degelijke studio zonder zelf geld te hebben. Moest ik dat toen gehad hebben, ging ik nu muzikaal mijlen verder gestaan hebben, alles is bij mij trager gegaan. Maar moest ik hiermee kunnen helpen bouwen en achterlaten, moest kleinVerhaal dat kunnen verwezenlijken helpen we een hele generatie vooruit. En dat idee maakt me gewoon superblij, en dat is gewoon nodig in Oostende. Want er staat op het stadshuis in Oostende, ‘Ostend is Music’ maar het blijkt vooral voor de chiquere mensen die een ticket van 60 euro kunnen veroorloven. Maar voor een jonge man langs de straat is dat heel moeilijk.”

Erna

“E: TOSO staat bij mij op nummer 1, ik zou alles laten vallen om naar de repetitie te komen. Zeker al we zitten hier zo ver, ik kom met de fiets door wind en regen naar hier, dat zouden er weinig nadoen.

R: Uhu, dus het betekent veel voor je?

E: Ja”

Bart Maris (muziekcoach)

“B: Wat ik heb geleerd als muzikant is vroeger als ik les gaf was ik maar met een ding bezig dat is dat mensen beter moeten worden met een instrument. Beter leren spelen, dat was voor mij belangrijk. En door met TOSO te werken is dat veranderd, ik heb geleerd dat mensen niet alleen beter moeten worden met een instrument. Ze moeten met hun instrument beter leren inschatten waarom ze spelen. Of dat da nu alleen is of in groep, en dat is iets totaal anders, en dat is echt iets wat ik geleerd heb langs TOSO.”

Bert

“B: Wat TOSO voor mij betekend? Eumm...(denkt na) Een organisatie uit Oostende, die zich bezighoudt zoals andere in Oostende.”

Marco

“Mo TOSO heeft zeker een rol in mijn leven. De optredens da we al gedaan hebben waren altijd de moeite. Je komt in contact met andere mensen ook, verleden joare met hanse bende naar La Louvière. Nu gaan we waarschijnlijk werken met een orkest van Gent, je leert andere mensen ook kenne op andere plaatse. Mo ik heb da...(denkt na) ik kom overal, ik kom al heel mijn leven overal, ik heb al altijd met iedereen contact gezocht, echt nodig heb ik da nie. Mo via TOSO kom ik toch op plaatsen waar ik niet zou komen. Zonder contact mis je veel in je leven vind ik.”

Barry

B: Oooh sociaal contact (lacht) vooral.

Jimmy

“J: TOSO is duidelijk een resultante om socio economische projecten op te zetten in creatieve zone zo. Waardoor da je minder het gevoel krijgt da je in een socio economisch project zit maar he eigenlijk opgewaardeerd wordt door de talenten die je in huis hebt.

R: Het is een sociaal project in feite.

J: Tis geen socio economisch project in de zin dat ie ook geen geld mee verdient, dat er ook geen verdienste aan is voor de mensen die eraan deelnemen. Behalve dat er wel subsidies voor binnen gehaald worden.”

Kasper

“K: Veel...(stille) heel veel, veel voor mij. Nie alleen de vriendschap tis ook ergens een terugvalbasis van vriendschap lik ergens tis een thuiskomst gevoel voor mij. Het is een voldoening, er kan gelachen worden, kan geweend worden, kan serieus zijn en ja ze staan er ook voor u. Heel TOSO, Hans, Dieter, Ann, Lieven iedereen van kleinVerhaal, het is aangenaam voor zo 'n mensen te kennen.”

4.8. Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden?

Alle deelnemers hadden unaniem geantwoord met een ja op deze vraag. Twee van de 14 geïnterviewden hadden iets opvallends gezegd dat ik graag zou willen vermelden:

Lieven Stengée (productiemedewerker TOSO)

“L: Natuurlijk, zeker weten. Allé het concept kan geprobeerd worden, als dat lukt of niet hangt af van de individuen die je dan toevallig in de groep betreft. In het verleden zijn er al conflicten geweest tussen bepaalde groepen leden, als dat echt niet klikt dat kan men tot confrontatie komen. Al dan niet op het randje van het gewelddadige soms, het zijn ook mensen die op straat leven die hun eigen gebruiken en codes hebben. Ik heb het zelf nog gelukkig niet persoonlijk meegemaakt maar wel verhalen gehoord van mijn collega’s. Dat er in het verleden toch wel erge conflicten waren, maar dat lost zichzelf wel op. Van een partij die na het conflict gewoon niet meer komt. En die conflicten hebben allemaal een gemene deler en dat is gewoon het ego, dat is iemand die zich opwerpt als een soort dirigent van de groep. En de rest aanvaardt dat niet omdat de begeleidende artiesten van de groep zijn de enige die kunnen met autoriteit nog soms dingen vragen. Dat gebeurt niet veel maar toch is het soms nodig dat er ingesprongen wordt door begeleiders. Soms is het wel nodig dat ze zeggen stop eens met dit of dat te doen probeer het meer zo te doen. Of zit uw instrument stiller, in elk geval denk ik wel dat het op andere plaatsen mogelijk is. Gezien de deelnemers en de begeleiding. En ik denk ook dat die groep de tijd nodig heeft omdat in elke groep komt er een soort balans uiteindelijk he. Iedereen peilt elkaar een beetje, die groepsdynamiek is wat geweldiger soms. Bijvoorbeeld als ik met een groep scholieren aan de slag ga die gewend zijn om met de regels aan discipline om te gaan. In elk geval ben ik ervan overtuigd dat het met iedereen kan lukken. Met een beetje begeleiding en wat sturing soms van de begeleiders. En dat heeft wel tijd nodig maar als er goodwill is van de deelnemers en er is gezamenlijke grond en een gezamenlijk werkdoel. Dan ben ik ervan overtuigd dat mensen uit alle lagen van de bevolking kunt samenwerken, dat muziek echt iets is dat kan verbinden. Sommige mensen verstaan mekaar ook niet, er zijn mensen die Franstalig zijn, de anderen Nederlandstalig, ook mensen uit Afrika. Die aan tafel amper 2 woorden kunnen zeggen, en daarbij gebarentaal gebruiken. Maar dat je toen wel ziet glimlachen naar mekaar en knikken als ze samen muziek aan het spelen zijn.”

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

“D: Ik denk dat da een universeel verhaal is vooral verhaal van muziek en mensen he, mensen die samenkomen om muziek te maken en mekaar tegenkomn met muziek eigenlijk. Het zin mensen die in’t dagelijks leven minder met mekaar gemeen hebben, de psycholoog en iemand die dakloos is bij wijze van sprekn. Komen mekaar euh nie altijd tegen euh om zo te zeggen, in dagelijkse leven. Ma die vinden mekaar dan toen in de muziek omdat ze misschien naar dezelfde muziek luisteren, zelfde instrument bespeeln. En in geval van TOSO in dezelfde groep zitten en aan dezelfde dingen zitten te werken en te voorbereiden voor een optredn. Dus ik pijs dat da zeer universeel is, en op zeer veel verschillende plekkn kan en ook gebeurd. Want je hebt (staat op en wandelt door de kamer) veel orkestn die vanuit een soort van sociaal gegeven zijn gestart. Fanfares zijn eigenlijk ook azo moa met da verschil da Fanfares hier in Vlaanderen bijvoorbeeld blank gekleurd zijn euh...(denkt na) maar dikwijls die wel uit een arbeidersklasse voortkomt. Euh...(stilte) allé we proberen echt met kleinVerhaal werk te maken dajé zeer, zeer diverse publiek deelnemers bereikt.”

4.8.1. Is het mogelijk hetzelfde principe toe te passen bij jongeren? En ik bedoel vooral hangjongeren of jongeren die het moeilijk hebben in onze maatschappij?

Het is een bijvraag dat ik had gesteld aan 11 van de 14 deelnemers. Iedereen die deze bijvraag had gekregen gaf een positief antwoord. Net zoals in de voorgaande vragen hanteer ik hier hetzelfde principe en geef een deel van de antwoorden letterlijk weer. Dit om de bijzonderheden van de antwoorden intact te laten.

Volgens Giovanni Barcella (*muziekcoach*) zijn zowel Oostende als vzw *kleinVerhaal* speciaal. Oostende is een unieke stad en *kleinVerhaal* bestaat uit heel oprechte en geëngageerde mensen. Maar ondanks deze eigenaardigheden ziet hij in dat het ook voor jongeren uit andere steden zou georganiseerd kunnen worden. Volgens Bert is het mogelijk en bestaan er al zulke projecten, alleen onder andere namen. Erna denkt dat het kan maar best niet te dicht bij elkaar, dus in verschillende steden die verder uit elkaar liggen. Leo gaf aan dat het goed zou zijn om eerst in de jeugdcentra te beginnen met muziekgroep. Volgens hem moet er ook een goede communicatie zijn tussen de muzikanten en de organisatie. Hij zei dat hij al voorgehad heeft dat men hem opbelde voor een repetitie terwijl men eigenlijk al ging optreden. Of dat de locatie waar men ging repeteren niet werd vermeld. Marco zei het volgende erover “*Je moet ze weten aan te pakken he, kunnen motiveren en in zekere zin, zin geven aan hun leven*”. Ilse Duyck (*muziekcoach*), Dieter Debruyne en Lieven Stengée (*productiemedewerkers TOSO*) hadden deze vraag niet gekregen.

Hier is wat de andere deelnemers aan het onderzoek erover gezegd hadden:

Lina

“L: Ik denk dat da wel een positief effect kan hebben maar dat kan natuurlijk ook, ja verkeerd lopen he. Dat kan altijd verkeerd lopen zoiets. Dat hangt echt af van de mensen onderling en hoe dat ze met mekaar omgaan ma... (denkt na) muziek heeft altijd een positief effect vind ik. Allé, ja als je zelf muziek kan maken samen denk ik dat da altijd wel iets positiefs is. Als er geen conflicten ontstaan onderling. Ik zeg het, dat hangt af van de mensen die samengezet worden he. Als er nu één iemand bijkomt die hele de boel ontwricht zeg maar.”

Tarantino

“T: Maar ja, waarom ook niet! Maar kijk niet zolang geleden, een gast die niet meer meespeelt heeft eens langsgesproken zomaar. We hebben hem geaccepteerd hij was een vluchteling uit Syrië, en de jongen speelde echt goed, vooral percussie enzo. En voilà jammer genoeg komt hij niet meer terug, zijn naam is Rudy, zonder familie enzo. Hij speelde goed dusja waarom niet.”

Bart Maris (*muziekcoach*)

“R: Wat mij ook interesseert in het kader van die vragen, ‘t is zo... de context van Oostende kleinVerhaal is hierrond opgebouwd. Uiteindelijk was het begonnen met mensen waarop werd neergekeken, slecht over gepraat of als marginaal bestempeld. Is hetzelfde principe volgens jou mogelijk om ergens anders toe te passen? In een andere stad? Bijvoorbeeld neem nu maar moeilijke jongeren, hangjongeren rond Antwerpen bv.

B: Dat werkt ook ergens anders, maar ding is wel...(denkt na) het verwachtingspatroon, bij jongeren is veel moeilijker om te doorbreken.

R: Wat bedoel je ermee?

B: Kijk lik bijvoorbeeld, ik voel nu dingen Samir die komt spelen op zijn sas. Samir doet mee, maar hij zit eigenlijk met een honger, hij wilt gewoon met minder mensen werken en eigen

nummers maken. En ik heb hem gezegd, ja maar Samir dit is niet de bedoeling, we kunnen dat misschien nog eens doen op termijn. Maar ik moet dat met Dieter en Lieven bepraten maar dit is niet de bedoeling. De bedoeling is natuurlijk wel dat er op termijn zou een ruimte zijn waar dat jullie gewoon ook zonder ons kunnen werken. En ik denk dat als je met jongeren werkt krijg je dan ook van, zij willen hun muziek gaan maken. En dan moet ge uw gaan plooiën aan dien context. Ik heb zoiets gedaan bij de Brugse poort bij de Klimrek in Gent. Een heel zware getto school, dat zijn dan kinderen van 10 tot 12 jaar waarmee we muziek maakten. En eigenlijk wat da ge hebt is die kinderen, in het begin proberen we heel abstracte muziek te maken. En ge voelt, zij snappen dat niet zij zijn zo vervreemd van wat dat muziek kan zijn tenzij dat het terug gaat naar hun cultuur. En bijvoorbeeld de Bulgaren, vanaf dat het een beetje percussie is met blazers, in Bulgarije heb je dat heel veel met trouwfeesten. En dan herkennen ze dat en beginnen direct die ritmes te spelen ze kunnen dat niet los zien van mekaar voor hun is dat een ding. En het enige wat ze dan wel kennen is echt heel slechte rapmuziek. Dus de manier achter een tijd om hun uit hun kot te krijgen is dat we echt zelf rap gingen maken.

R: In feite moest je bijna hun subcultuur of hun cultuur, niet de jouwe maar die van hun gebruiken?

B: En daarin hun vertrouwen winnen en zo pas verder kunnen maar uiteindelijk dat kon je niet doen met een uurke per week. Wat ik nu deed was werken een uurke per week met hen maar dat is te weinig.

Ik heb ook in het Rabot gewerkt, dat zijn echt straatkinderen, echt zware gasten hoor. Die zitten in de Toreke he, dat is van...(denkt na) een project van de Kopergieterij, een jeugdtheater hier in Gent.

R: Ow en jij hebt in dat project gewerkt dan?

B: Kopergieterij ja, die werken met jeugd in het Rabot en die kinderen, die hadden allemaal al een theaterproject gedaan. Dus probeerde men met die kinderen ook anders muziek te maken. En daar is echt heel veel fout gelopen maar soms heb je wel een ongelooflijk resultaat. En dan in ene keer voelen ze van ah ok dit kan het zijn of soms voelde van we hebben iets gedaan maar zij snappen niet dat ze iets anders hebben gedaan dan anders. Dat is het belangrijkste voor TOSO maar ook naar elke plaats ter wereld dat je zo'n project brengt. Is eigenlijk dat je mensen uit hun individualiteit haalt he, iemand moet als een individu in groep gaan werken. En moet daarvoor een deel van zijn individualiteit opgeven en aandacht hebben voor het individu van een andere naast hem. En dat soort empathie hebben om in die groep te kunnen functioneren is iets dat je traint of aanleert. Dat heb je niet spontaan. Want het hebben van empathie maakt u kwetsbaar en in een situatie waar dat en Wilfried en Tarantino inzitten waarin dat ze voelen van iedereen vindt wat dat we doen niet ok. Hebben ze een reflex van altijd defensief te zijn en zeker niet empathisch t.o.v. iemand anders toe. Als ze mekaar tegenkomen is het altijd zo van mekaar afwegen van wat heb ik vandaag aan u? In feite zoeken we altijd hoe kunnen we iedereen een plaats geven zodat iedereen erbij kan. En die plaats kan er maar zijn als iedereen in de groep een klein compromis maakt. Dus een deel van zijn terrein afstaat, muzikaal."

Barry

"R: En de jongeren? Je hebt ook gewerkt met jongeren? Denk je dat het zou aanslaan bij jongeren?"

B: Jazeker absoluut, dat denk ik wel. Tis te zien hoe muzikaal dat ze zijn natuurlijk, da heeft er allemaal mee te maken, de interesse is belangrijk.

R: Je geeft ook les aan jongeren?

B: Ja

R: En musiceren ze met passie?

B: De meeste doen met passie, omdat geen verplichte muziekschool is, tis een privé muziekschool. Dus de meeste komen uit eigen beweging in feite dus dat verschilt wel eja dus.

R: En heb jij het gevoel dat sociale interactie tussen die jongeren verbetert? Of geef je privéles ofzo?

B: Ik geef euh, tis eigenlijk privé. Ja tis eigenlijk één per één. Maar er is ook eh af en toe laten we ze tezamen spelen da gebeurt ja.

R: En merk je dat het iets toevoegt aan het sociaal element?

B: Ze worden socialer, zeker van muziek ja. Ja muziek is daar wel uitstekend voorn eigenlijk.

R: Dus je ziet dat wel als een middel voor het aangaan van de sociale contacten?

B: Ja absoluut, uit eigen ervaring ook eigenlijk.”

Jimmy

“R: En wat denk je over jongeren? Hangjongeren in Antwerpen of Brussel bijvoorbeeld?

J: Het zou een onwaarschijnlijke doorbraak mogen zijn om met jongeren van die omgeving, samen te gaan werken he.

R: Uhu.

J: Meeste mensen voelen het aan en meemaken dat er muziek gespeeld wordt, het zou zeker wel kunnen.”

Kasper

“R: Maar voor jongeren bijvoorbeeld, denk je dat het zal werken moest er iets gelijkaardigs als TOSO worden opgestart?

K: Ik denk van wel, hoewel het niet in 5 minuten zal geregeld worden, meestal duurt het lang voor zoiets te regelen. Ze zeggen dat het altijd op papier zolang duurt, dat is nog altijd da werkelijkheid dat tonen aan het gemeentebestuur en dat is moeilijk. En moest men ze een kans geven ik denk wel dat het gaat. Ja maar je moet dan ook psychologische assistenten, sociale assistenten, een drugassistent enzovoort bijhebben dus niet alleen de muzikanten. Je weet nooit welke jongeren dat er zijn, moest je het problemen van hangjongeren willen aannemen bijvoorbeeld. Dan moet je alles in kunnen samensteken en ik vrees dat daar nu eenmaal. Oftewel is er geen tijd voor, maar als je dat probleem wilt aannemen moet je er tijd voor maken. Ok ik vraag nie dat die mensen 24 op 24 met een telefoon gaan slapen, dat ze meer getrouwd zijn met een telefoon of hun man. Het is niet de bedoeling dat we dat creëren ondertussen, maar ik denk wel als je dat wilt aannemen dat het wel lukt. En dan moet je alles samensteken, maatschappelijk assistent (ik onderbreek hem)

R: Een soort mix creëren van verschillende specialisten bedoel je?

K: Ja, maar het zou wel kunnen helpen, maar alleen kunnen paar medewerkers niet alles aan. Achter iedere doorgang zijn er meerdere deuren dat je moet openen en iedereen is

gespecialiseerd in zijn of haar vak. Dat kunnen wij niet alleen met hangjongeren, wel een goeie initiatief, ik zou er wel mee aan willen werken als het kan maar. Het is een mogelijkheid, je zou meer dan alleen medewerkers nodig hebben zoals ik voor gezegd had. In de samenleving dat we leven worden ook volgens mij meestal allochtonen gevisieerd. Nochtans zitten er nog veel Vlamingen ertussen, maar je ken het nu eenmaal hoe het gaat, het is meestal een allochtoon dat we nie vertrouwen. Ik kan het zo ook wel zeggen maar er zijn ook allochtonen ertussen, maar er zijn ook evenveel Vlamingen waar da we 't niet van weten. Da we nie een specifiek ma gebaseerd op allochtonen en Vlamingen tis de combinatie van de twee die de hangjongeren wat groter maakt. Slechte thuis ken je 't en er zit daar toevallig een allochtoon met een slechte thuis maar er is toen meestal ook een Vlaming ertussen."

4.9. Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?

Er zijn een aantal mensen die tot gelijkaardige antwoorden kwamen, maar de rest had eerder een eigenzinnige insteek. Hierbij zal ik in het kort uiteenzetten wat de essentie in hun redenering is. En bij de mensen waarbij hun eigenheid moeilijk te verwoorden is, zal er net zoals in de voorgaande deelvragen een letterlijke weergave worden voorgesteld.

Volgens Lina en Marco is hier sprake van veel organisatie waar men er niet bewust van is. Iets dat gebeurt achter de schermen door *kleinVerhaal*-medewerkers, maar waarbij de meesten er niet bij stilstaan. Bert gaf als antwoord dat het een goed initiatief is en zei het volgende erbij: *"ze hebben ook back up, onder andere doe ik ook mee aan back up. Ik hou ook regelmatig contact met kV als ik ergens naartoe ga of een optreden doe stuur ik ook altijd naar o.a. Lieven om mee te delen waar ik uithang. Ik breng ze dus op de hoogte, als ik na leper ga om te gaan blazen dan meld ik da ook."* Barry en Kasper hebben het alle twee over het belang van onderlinge communicatie. Dit zowel vanuit *kleinVerhaal*, deelnemers en de coaches, Kasper vermeldt er ook bij dat er veel geduld voor nodig is. Zowel Leo als Tarantino hebben het over afspraken maken, hoewel er een verschil is. Tarantino doelt vooral op onderlinge afspraken tussen de *kleinVerhaal*-medewerkers en Leo heeft het over de afspraken tussen coaches. Tarantino heeft het over het organisatorisch aspect terwijl dat Leo het over het muzikaal aspect heeft. Jimmy denkt dat een hoge frequentie van repetities belangrijk is en voor de rest het blijven aantrekken van diversiteit. Bart had deze vraag niet gekregen en is de enige uitzondering onder de geïnterviewden.

Bij de andere deelnemers verschillen de antwoorden van persoon tot persoon:

Ilse Duyck (muziekcoach)

"Ik denk dat een zeer goeie logistieke steun vanuit Klein verhaal een must is en hun know how om mensen bij elkaar te brengen. Daarnaast artiesten aantrekken die je de vrijheid laat om hun ding te doen en ondersteunt."

Giovanni Barcella (muziekcoach)

"G: Wat ik denk is wat ik zie, deze oprechte diepgaande eerlijkheid die de organisatie kleinVerhaal heeft. Bij deze heb ik geen enkel twijfel, er zijn zeer diepgaande waarden binnen deze organisatie. De manier waarop ze het doen is bijzonder, ik denk dat het uniek in België is."

R: Ja, je kent geen andere?

G: Wel ik ken veel andere organisaties, maar ik ken geen...(denkt na) hoe zeg je dat?
Diepgang allé binnen de terrein waarin dat ze werken.

R: En wat is het verschil dan?

G: Wel ik heb het je gezegd, ik denk dat het afhangt van de mensen.

R: Ow ja.

G: Het is geen thema waarover ze hebben, het is Hans, het is Dieter.”

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

“D: (denkt na) Je hebt pijs ik een basis nodig allé een soort visie van wat da je wil gaan doen. Waarom hebben we met kleinVerhaal zo’n orkest opgericht, je hebt een visie en een doel nodig. Je doet da nie op een vrijblijvende manier, we gaan e groepje oprichth euh we zijn daarmee begonnen met een idee rond. Toen dat er een ophef was rond de daklozenproblematiek in Oostende. Was eigenlijk een aanleiding om van hey we gaan een positief antwoord bieden in plaats van overlast gaan we muziek brengen. En gaan we die mensen waar het over gaat, die negatief in de aandacht komen gaan we meenemen met da muziekverhaal. (staat op en begint al sprekend te wandelen) Want we kenden ze en er zaten paar muzikanten tussen maar we gaan da vooral ook uitbreiden naar euh andere mensen. Dat da zeer diverse groep wordt (keert terug) dat da open getrokken wordt en euh. En dat er nooit gesproken wordt van het daklozenorkest of nee, nee. Er worden misschien het Orkest van kleinVerhaal of The Ostend Street Orchestra maar het gevoel daarrond is dat er wel een zotte bende is. Dat er daar van alles door mekaar, arm, rijk, jong, oud euh nieuwkomer euh maakt nie uit, psychisch of euh wel of niet gezond of vol euhm moeilijke verledens, zonder moeilijke verledens. Het zit allemaal bij elkaar professionele muzikanten, amateurmuzikanten.”

Lieven Stengée (productiemedewerker TOSO)

“L: Volgens mij is de basis zuiver structureel, zuiver praktisch, dat is materiaal en organisatie. Belangrijkste in mijn ogen die nog primeert op de muziek, want zonder dat kan er geen muziek zijn. Allé natuurlijk zonder instrumenten is er sowieso geen muziek dat is simpel he? Maar toen de hoofdmoed is eigenlijk de sociale aspect, we zijn een sociaal artistieke organisatie en sociale primeert op alles. Want als het sociale verkeerd zit dan geraak je niet meer tot het artistieke toe. Het sociale is volgens mij allerbelangrijkste, de mensen moeten zich welkom voelen, mensen moeten zich veilig voelen, de mensen moeten zich geaccepteerd voelen in de groep. Dat wil zeggen dat je moet individueel en in groep met de mensen in de interactie gaan. Daarmee is het handig voor mij dat ik psychologisch assistent ben, bachelorproef in de psychologie. En al veel werkervaring heb met het omgaan met groepen uit allerlei soorten context en die bagage kan ik zeker goed gebruiken. Maar gestudeerd of niet nog belangrijker is respect tonen. En als er mensen die uit minder gegoede klassen komen, uit sociaal moeilijker milieus. De enigste manier om daar oprecht een goede band mee te krijgen is dat ze voelen en zien dat je hun respecteert zoals ze zijn. Dat ze zich aanvaard voelen en dat is het allerbelangrijkste in mijn ogen dan he, voor een begeleidend muzikant gaat dat waarschijnlijk minder zijn. Maar voor mij, ik kan alleen maar faciliteren dat alle materiaal er is en dat mensen ook zich welkom voelen, zich begrepen voelen. Dat als vragen of bemerkingen hebben ze bij ons terecht kunnen, en ook gewoon dat je er bent voor hun. Naast de werking zijn er ook andere dingen, ze kunnen gewoon binnen om eens te babbelen, om hun hart op te luchten, om eens koffietje te drinken. Je moet maken dat de persoonlijke band ook er is, want als zij jou een of andere dikke nek vinden of iemand die ze niet vertrouwen ofzo. Dan ben ik zeker dat dit uiteindelijk ook zijn eigen

weerslag kan hebben op het muziekgebeuren, dat ben ik zeker. De mensen gaan minder op hun gemak zijn, meer met het ego bezig zijn. Goede groepsgevoel is essentieel om muziek te maken en daarom vind ik dat sociaal aspect superbelangrijk. En natuurlijk om het af te maken is het goede muzikale begeleiding waarvoor we 3 professionele musici aangetrokken hebben.”

4.10. Op welke manier komen de mensen in contact met dit project?

Bij 13 van de 14 geïnterviewden is er sprake van mond-tot-mondreclame. Bart Maris had deze vraag niet gekregen maar hij komt ter sprake door Lina. Bart had namelijk Lina uitgenodigd om bij TOSO te komen spelen. Datzelfde geldt voor Ilse Duyck, zij antwoordde in de algemene termen: *“Vooral de mensen van kleinVerhaal onderhouden de contacten”*. Maar Erna had verteld dat Ilse haar persoonlijk benaderde en haar uitnodigde om zich bij de TOSO-zanggroep aan te sluiten. Dus er is bij deze sprake van 13 mensen die te maken hadden met mond-tot-mondreclame. Bij 11 van de 14 is er sprake van persoonlijk contact, Leo en Giovanni Barcella (2 van de 11) spraken in algemene termen. Bij 1 van de 14 is er onduidelijkheid, en het gaat om Barry. Aan de ene kant kreeg hij te horen over de TOSO-groep van iemand wanneer hij in de psychiatrie zat. Maar toen ik aan hem had gevraagd hoe die persoon wist over het bestaan van TOSO antwoordde hij onzeker. Hij zei dat de persoon die hem over TOSO had verteld dat ‘waarschijnlijk’ gezien had op het internet. Maar er is hier geen sprake van een zeker antwoord. Dieter Debruyne en Lieven Stengée zal ik in wat volgt aan het woord laten omdat zij in feite verantwoordelijk zijn voor o.a. nieuwe leden te introduceren aan het orkest.

Lieven Stengée (*productiemedewerker TOSO*)

“R: Op welke manier belanden de mensen in die project?”

L: Heel in begin, hebben Hans en Dieter eigenlijk actief op straat geweest gaan zoeken naar deelnemers en mensen aangesproken. Dat was ook vanuit de vraag van de stad, misschien dat je gelezen hebt of in de TOSO-documentaire gezien. Dieter en Hans zijn echt actief op mensen afgestapt, op de doelgroep en uitgelegd waarmee we bezig zijn. En natuurlijk dat is verder gegaan als een soort mond-tot-mondreclame. Mensen brengen kennissen of vrienden mee, ook waar jij bij was bv in de gaanderijen een studio gedaan. De mensen stoppen en vragen, wat is dat? We leggen het dan uit, het is voor iedereen, je hoeft niet dakloos te zijn of bij minderhedengroepen zitten om mee te doen. Daarna gaan mensen komen, 2 keer, 3 keer, blijven komen of zeggen dat is niets voor mij. Dat wordt dan verder verteld, aan vrienden, er komt eens een vriend mee om te proberen. We hebben ook al in het park gestaan, we zijn in elk geval aanspreekbaar als we ergens optreden. We hebben al op straat marsen gelopen, we hebben al op theater aan zee gestaan. Het is op die manier heel dicht bij de mensen, ze kunnen zelfs meespelen indien ze een instrument hebben. Als ze dan iets vragen, krijgen ze een uitleg en nodigen we ze uit om mee te doen.

R: Dus jullie gaan niet met flyers rond en posters om er reclame over te maken?

L: Wel voor onze evenementen, maar niet voor de deelnemerswerving dat gaat vanzelf. Als je een reclame maakt voor een evenement komen de mensen kijken en vragen dan aan ons in persoon wat is dat en hoe gaat het in zijn werk? Maar het is niet zo alsof we een maak je lid website hebben of een flyer om mee te doen. Neen, we laten dat een beetje gewoon gebeuren, het wordt ook bekender de mensen weten meer en meer wat dat het TOSO is.

Be gint zijn eigen leven te leiden en meer mensen weten ervan, elke repetitie is er wel een of twee nieuwe mensen bij. Ze proberen dan mee te doen en al dan niet terugkomen.”

Dieter Debruyne (productiemedewerker TOSO)

“R: Ok, op welke manieren komen de mensen in contact met dit project? Worden de deelnemers persoonlijk aangesproken? Gaat men flyers leggen, of hoe gebeurt dat eigenlijk?”

D: We zijn vooral begonnen met mensen persoonlijk aan te spreken euh als het bijvoorbeeld over daklozen gaat met straathoekwerk samenwerkn een instuif gaan bezoekn. Euh met onze caravaan mee muziekskes gedraaid.

R: Op straat?

D: Op straat ons voorgesteld euh mensen warm gemaakt, van he gasten we gaan met de orkest beginnen heb je daar zin voor speel een instrument wat is je muzikale achtergrond? Mensen zelf gaan opzoekn, soms met of zonder hulp van partnerorganisaties hier in Oostende. Van straathoekwerk, CAW's euhm allé noem maar op humm...(denkt na) Sociaal Huis, je hebt hier verschillende ontmoetingshuizen in Oostende. Je verhaal bekend maken van wat da je wilt doen. Een orkest maken me een doorsnede van Oostendenaars nieuw of oud en zo. Eigenlijk niet zetten wachten todat mensen komen moa zelf je verhaal brengen en jezelf voorstellen.

R: Uhu en kende een dergelijk aanpak een succes?

D: Ja omdat da werkt, omda je persoonlijk flyers, allé je maakt wel een flyer met contactgegevens erop en een korten uitleg. Moa die flyer werkt maar als je eerst een persoonlijk kun zeggen van hey, hello ik ben Dieter ik werk voor kleinVerhaal we zijn met da en da bezig. We denkn om da te beginnen wat denk je ervan vind je da goe? Euh zie je da zittn om e keer af te komen we kunne e keer. Zo, je luistert na mensen en ge stelt jezelf voor en da werkt wel. En nie alleen voor de meest kwetsbaren te bereiken eigenlijk zelfs voor de meesten te bereikn euh. Werkt dat best mond aan mond euh gaan verteln en. Wat er ook wel gebeurt is e keer dat die bal aan het rollen gaat da mensen vertellen dan door aan elkaar en brengen nieuwe leden mee. Van 't weekend wast er weer iemand die ne maat meehad die ook speelt enzo ja, zo geraakt je verhaal bekend en verspreid. Het is niet altijd een succes, je start niet met honderd manen he. Je begint met van was't ons eerste repetitie man of zeven, hop en da groeit en euh. Dat is wel de manier hoe dat wij werkn, we zittn niet te wachten todat mensen komen, we gaan zelf op zoek en brengen. Ik denk dat ook dat werkt en een van de nog factoren die meespeelt is, is dat verhaal nog niet af is. Da je na mensen kunt stappn en je vraagt om mee te bouwen aan een verhaal of mee te schrijven aan een verhaal. In plaats van te zeggen van da, da, da gaan we doen en we gaan het zo, zo en zo doen wil je da nu komen bijna doen of uitvoeren. Maar als e mens gevoel heeft van hey ge kunt hier zelf echt een aandeel hebbn en een verantwoordelijkheid in opnemen. Als muzikant als medewerker als een deelnemer van het orkest of noem maar op. Je kunt er zelf rol in spelen en zelf een stuk meebepalen waar dat na toegaat. Ik denk dat da al veel interessanter overkomt dan euh da je vraagt aan mensen van hey we hebbn hier een goeie idee wil je het komen helpn uitvoeren. Je creativiteit wordt voor e stuk gestimuleerd want je krijgt een verantwoordelijkheid van er gebeurd iets. En ge krijgt echt ja euh ge bepaald mee waar dat het naartoe gaat.”

4.11. Besluit hoofdonderzoeksvraag

Welk effect heeft de participatieve manier van musiceren binnen TOSO, op de sociale relaties tussen de muzikanten onderling en daarbuiten

Bij de meerderheid van de geïnterviewden is er sprake van vriendschappen binnen TOSO. Maar de mate van het belang van dit orkest voor het sociale aspect van het leven van de muzikanten verschilt heel sterk. Barry had geen sociaal contact vooraleer hij in TOSO terecht kwam. Hij zat in de psychiatrie en een van de medewerkers uit die instelling had verteld over een muziekgroep. Op basis van het interview heb ik vastgesteld dat hij door het orkest met veel mensen in contact is gekomen en had voor een stuk een sociaal netwerk opgebouwd. Drie jaar lang heeft Barry in een zware depressie gezeten en door in contact te komen met het orkest is hij voor de eerste keer terug in het sociale circuit terecht gekomen. Nu speelt hij in een groep buiten het TOSO orkest onder andere met Jimmy, geeft saxofoonlessen en treedt nog eens op samen met het orkest zelf. Geert en Jimmy daarentegen hadden voordien al veel gedaan en deelgenomen aan de verschillende groepen. Ook zij vinden TOSO een mooi initiatief maar het belang dat zij eruit haalden is veel geringer dan het belang dat Barry erbij had. Bij de vraag wat TOSO betekent voor de deelnemers waren de antwoorden uiteenlopend. Hoewel er een aantal mensen gezegd hadden dat het om een familiegevoel gaat. Kasper en Tarantino leefden op straat vooraleer ze in contact kwamen met dit project, en voor hen was het een soort terugvalbasis geworden die grenst aan een familie. Beiden hebben er vriendschappen gemaakt en zeer emotioneel geantwoord op de vraag wat TOSO voor hun betekent. Sterker nog, Bart had verteld dat Tarantino aan een appartement is geraakt door de muziekgroep, één jaar nadat hij bij TOSO zich had aangesloten. Binnen het interview met Tarantino zag ik daar een bevestiging in. Hij leerde een mevrouw kennen waarvan een familielid een appartement had en uiteindelijk door de hulp van die mevrouw is Tarantino niet meer dakloos. Dit zijn maar enkele voorbeelden die ik hier aanhaal betreffende de hoofdonderzoeksvraag.

Binnen de groep is er ook sprake van conflicten tussen de deelnemers, 8 mensen antwoordden in de algemene termen. Terwijl slechts 3 van de 14 spraken uit persoonlijke ervaring met conflictsituaties. Wel is het mij opgevallen dat er zelden sprake was van gewelddadige conflictsituaties binnen de groep. Lieven Stengée had het er wel over gehad, maar ondanks dat had hij zelf nog nooit zoiets gezien. En ook bij de 'anciens' (*Tarantino, Barry, Dieter, Giovanni*) kwamen gewelddadige of zware conflicten niet expliciet ter sprake. Volgens Dieter Debruyne is het nog nooit voorgevallen dat de groep uit elkaar viel door een conflict. Het is wel al gebeurd dat er mensen niet meer naar TOSO kwamen door bepaalde onenigheden. En volgens zowel Dieter Debruyne als Ilse Duyck is de sfeer vriendelijker en opener geworden door de jaren heen. Lieven Stengée bracht nog een geval ter sprake wanneer er een mevrouw buiten de groep werd geplaatst omdat ze zorgde voor veel conflicten binnen het orkest. Uiteindelijk had men besloten dat het beter was dat ze niet meer terugkwam. Het was ook de enige keer die hij kende dat dergelijke maatregelen noodzakelijk waren.

Bij 4 mensen is er ook sprake van een verandering in de manier waarop men naar anderen kijkt, en hoe men zich positioneert in de groep. Door in aanraking te komen met die muziekgroep heeft Marco een soort respect en begrip ontwikkeld voor zijn medemuzikanten. Ondanks dat begrip is hij toch niet veranderd op het vlak van vooroordelen hoewel dat niet bij iedereen het geval is. Bijvoorbeeld Erna en Lina hebben gesproken over hun vooroordelen ten opzichte van sommige medemuzikanten. Lina was de eerste keren bang voor diefstal van haar spullen. Na een aantal weken ontstond er een shift in perceptie en nu

laat ze haar gerief achter zonder angst dat het door een van de leden gestolen wordt. Ook Erna brengt ter sprake dat haar manier van kijken naar daklozen en allochtonen is veranderd. Ze begint in te zien dat er veel toffe mensen tussen zitten en goede muzikanten. Volgens Bart Maris is er een verandering plaatsgevonden binnen de manier van denken bij Wilfried en Tarantino. Wilfried dacht in het begin heel individueel en na een bepaalde tijd begon hij in 'wij' termen te denken en te spreken. Tarantino kwam gedrogeerd over of drogeerde zich toen hij zich aansloot bij het orkest. Hij kwam heel gespannen over en volgens Bart wilde hij bewijzen dat hij kon drummen. Maar na verloop van ongeveer één jaar versoepelde zijn houding en kreeg hij vertrouwen in zijn kunnen. Vertrouwen dat zijn medemuzikanten en coaches hem gaven.

Bij deze vraag 'Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die nog maar net bij TOSO hebben aangesloten' hebben de geïnterviewden zich vooral verdeeld in 2 categorieën. Volgens Lina, Tarantino, Erna en Barry is men in het begin eerder teruggetrokken en aftastend. Wat betreft Giovanni Barcella, Ilse Duyck, Dieter Debruyne en Jimmy dan is er sprake van een open groep. Ze zeggen dat het makkelijk is om toe te treden tot de groep en de mensen kunnen heel snel hun ding doen. Dieter Debruyne en Giovanni Barcella zeggen ook dat er niet veel verschil is tussen de nieuwe leden of leden die al lang bij TOSO zijn aangesloten. Dat laatste wijst erop dat de groep open is en er is tevens geen grote drempel die de nieuwe rekruten buiten de deur houdt.

Kortom, door samen te musiceren binnen het orkest breidt de meerderheid van de deelnemers hun sociaal netwerk uit. De mate van impact die men heeft bij het maken van muziek binnen TOSO verschilt. Sommigen halen veel uit de interacties die ze aangaan door het orkest en anderen halen er minder uit. Maar desalniettemin niemand van de geïnterviewden bleef onverschillig. Een aantal mensen hadden verteld dat ze in de loop van bepaalde tijd anders leerden kijken naar sommige doelgroepen. Hoewel de impact die men ondervindt, is niet enkel beperkt tot de context van het project. Bij een aantal deelnemers is het duidelijk dat het maken van muziek binnen TOSO veel grotere gevolgen had voor hun leven. Tarantino is niet meer dakloos, Barry heeft nu een sociaal netwerk en Erna is helemaal opengebloeid en in aanraking gekomen met veel andere kunstvormen en initiatieven. Natuurlijk gaat niet alles van een leien dakje en zijn er ook conflicten tussen. Hoewel op basis van de interviews die ik had genomen, kan ik stellen dat over het algemeen geen sprake is van gewelddadige conflicten. Dieter Debruyne had niet gezegd dat er gevechten plaatsvonden maar hij had het wel degelijk over verschillende conflictsituaties gehad. Lieven had gezegd dat er zulke dingen gebeuren maar hij had het niet persoonlijk meegemaakt. Er zijn ook mensen geweest die zich ergerden aan sommige kanten van TOSO. Sommigen spraken vooral hun ongenoegen uit over de levensstijl van anderen en overmatig alcoholgebruik dat tijdens de repetities regelmatig voorkomt.

Zowel de 3 muziekcoaches als Tarantino brengen dezelfde soort werkwijze aan het licht. Giovanni Barcella heeft een open aanpak maar ondanks dat stuurt hij af en toe wel bij. Ilse Duyck en Bart Maris zijn meer bezig met structuur maar proberen die structuur op een open manier aan te brengen. Dieter had verteld dat men telkens vanuit de kracht van de deelnemers vertrekt. Men luistert naar wat er in de groep leeft, wie aankomt met een rif, melodie of een tekst en daarmee wordt er dan gewerkt. En dat wordt vertaald door de coaches in partituren of akkoorden waarmee de deelnemers aan de slag kunnen. De meerderheid van de geïnterviewden antwoordden positief op deze vraag. 8 personen antwoordden letterlijk dat ze een inbreng konden doen in het gebeuren. Lieven en Bart antwoordden niet letterlijk maar uit de context kan ik halen dat ook zij deze mogelijkheid ter sprake brengen. Ilse had er niets op geantwoord en Leo zei dat hij geen inbreng kon doen

binnen het geheel, en dat er niet naar hem werd geluisterd. Bij Kasper en Bert werd het mij onduidelijk wat hun standpunt is.

Op de vraag of een project zoals TOSO ook bij andere groepen mensen en in andere steden kan opgestart worden, antwoordden alle 14 geïnterviewden met een ja. Wat betreft de vraag of het mogelijk zou zijn om zoiets voor jongeren die het moeilijk hebben in onze maatschappij te organiseren, gaf elke deelnemer die deze vraag had gekregen (11 in totaal) als antwoord een ja. Volgens Bart Maris is het verwachtingspatroon van de jongeren moeilijker te doorbreken. Je moet als het ware hun cultuur en vorm van muziek gebruiken om daarin hun vertrouwen te winnen. Volgens Barry heeft het maken van muziek ook voor jongeren een positief effect op het sociale aspect van hun leven. Kasper had gesproken over een mix van de verschillende specialisten bij elkaar te brengen om op die manier jongeren te begeleiden.

Bij de vraag wat er allemaal aan te pas komt om een TOSO project te kunnen verwezenlijken, hadden een aantal deelnemers gelijkaardige ideeën. Volgens 2 geïnterviewden is er sprake van veel organisatie waar men niet bewust van is. Iets dat gebeurt achter de schermen door kV-medewerkers, maar waarbij de meeste deelnemers niet bij stilstaan. Barry en Kasper hadden het over het belang van onderlinge communicatie, dit zowel vanuit kV, deelnemers en de coaches. Leo en Tarantino hadden het over afspraken maken zowel onder de muziekcoaches als kV-medewerkers onder elkaar. Productiemedewerkers TOSO Lieven Stengée en Dieter Debruyne hadden elk iets anders gezegd. Lieven was van mening dat het sociale aspect op alles primeert. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de mensen zich veilig, welkom en gerespecteerd voelen. Als het niet goed zit in het sociale aspect van het verhaal zal men tot het artistieke nooit geraken. Dieter had het over de visie waaruit je moet vertrekken. Waarom richt je een dergelijk orkest op? Bijvoorbeeld TOSO orkest is ontstaan naar aanleiding van de daklozenproblematiek in Oostende.

Op de vraag hoe men in contact komt met dit project gaat het in feite vooral om mond-tot-mondreclame. 13 van de 14 deelnemers brengen dit ter sprake en bij 1 persoon was het antwoord tegenstrijdig dus kan ik niet met zekerheid iets zeggen. 11 van de 14 deelnemers waren letterlijk in TOSO beland door mond-tot-mondreclame. Volgens productiemedewerker TOSO Lieven Stengée hangt men posters om de grote evenementen aan te geven. En tijdens die evenementen is er sprake van persoonlijk contact en mond-tot-mondreclame. Volgens productiemedewerker TOSO Dieter Debruyne worden de flyers gebruikt enkel maar als hulpmiddel bij mond-tot-mondreclame.

Kortom, TOSO hanteert een open aanpak waarbij er vanuit de kracht van het individu wordt vertrokken. De manier waarop de muziekcoaches aan het werk gaan is verschillend, 1 coach heeft een open aanpak met een vorm van sturing. De overige muziekcoaches hebben een gestructureerde aanpak die op een open manier wordt aangebracht. De meerderheid van de deelnemers is van mening dat ze hun eigen inbreng kunnen doen in het geheel. Men was ook positief over de idee om een dergelijk project te introduceren voor jongeren en andere groepen mensen. En iedereen antwoordde unaniem dat het mogelijk is, de meningen hoe men dat doet verschilden. Wat betreft de deelvraag wat er allemaal aan te pas bij de organisatie van dit project, verschillen de meningen. Tweetal mensen spreken van een onbewustheid over de grootte van het werk die de medewerkers van kV hebben om alles voor elkaar te krijgen. Anderen hebben het eerder over communicatie en afspraken onder elkaar. De medewerkers zelf hebben het dan weer over een heldere visie die je moet hebben om met zoiets aan de slag te gaan. En een sociaal geëngageerde houding die vertrekt vanuit respect voor de deelnemers. En om af te ronden is de grootste bron van nieuwe leden mond-tot-mondreclame. Zo was het toen men met dit project begon en tot de dag van vandaag blijft deze communicatievorm primeren.

5. Persoonlijke reflectie en een aanbeveling

5.1. Reflectie over het proces

In het theoretisch hoofdstuk over participatie was het concept "deelhebben" nuttig om mijn praktijkonderzoek af te bakenen. Omdat in TOSO veel mensen betrokken zijn terwijl ze zelf nooit een instrument vasthouden. Door de theorie uit 360°Participatie wist ik dat ik me ging focussen op de mensen die zelf muziek maken.

Door het theoretisch hoofdstuk over sociale relaties heb ik een objectief kader gekregen die ik geïntegreerd heb in het praktijkonderzoek. Bijvoorbeeld de vraag of men na verloop van tijd anders gaat kijken naar elkaar was geïnspireerd op deze theorie. Ik wilde weten of mensen uit verschillende sociale posities door te werken aan een gezamenlijk doel en met dezelfde passie, in staat werden gesteld om voorbij die sociale posities te groeien en de hand uit te reiken naar de mensen die ze voordien negeerden of niet zagen. Lina is een mooi voorbeeld die al eerder werd aangehaald, ze was in het begin bang om haar gerief achter te laten en vertrouwde de mensen niet. Na een tijdje groeide dit vertrouwen en nu laat ze haar spullen achter zonder panische angst dat ze gepikt worden. Marco daarentegen voelt dat zijn kijk of positie die hij inneemt t.o.v. sommige leden niet veranderd werd, hij is zelfs meer geworteld in zijn oude manier van kijken. Daarnaast wilde ik vooral de mensen zelf aan het woord laten en de vraagstellingen zo open mogelijk houden. De interviews duurden minimum 25 minuten en maximum 1 uur en tijdens de gesprekken ontstonden ook spontane vragen en andere gesprekken.

Ik heb aan de hand van de theoretische kaders veel meer inzicht en begrip verkregen op de participatieve manier van werken die kV toepast om tot een resultaat als TOSO te komen. De 3 verschillende artikels die ik in hoofdstuk 3 bespreek, passen volgens mij heel goed in de context van kV, TOSO en mijn bachelorproef.

In mijn onderzoeksopzet had ik ervoor geopteerd om te werken met open interviews door middel van een kwalitatieve onderzoeksmethode. Nu dat ik erop terugblik was dat volgens mij de beste optie die ik kon maken. De mensen waren open en enthousiast om eraan deel te nemen. Daarnaast ben ik dingen te weten gekomen over hun leefwereld en over mijn onderzoeksvraag waarop ik zelfs niet had gehoopt en die oorspronkelijk geen deel uitmaakten van de vragen. Toch ondanks dit succes moet ik toegeven dat mijn vroegere docente Carmen Leenknecht gelijk bleek te hebben wat betreft objectiviteit. Je kan nooit als onderzoeker of observeerder volledig objectief zijn, en ik ben zeker dat ondanks mijn ijverige inspanning en aanpak er geen sprake kan zijn van zuivere objectiviteit. Dat geldt ook voor de deelnemers, elk van hun had voornamelijk een eigen ervaring te delen en een mix van subjectieve en objectieve informatie. Het was mij ook opgevallen dat de omstandigheden, gemoedstoestand en het tijdstip waarop het interview werd afgenomen impact heeft op de antwoorden van de geïnterviewde. Toen ik het interview nam van Bert was hij heel boos op iets wat zich voordeed tijdens een van de repetities. En het was voor mij heel helder dat deze gebeurtenis invloed had omtrent de antwoorden die ik had gekregen. Dus bij deze wilde ik nogmaals illustreren dat de sociale werkelijkheid en de leefwereld van mensen te variabel zijn om van volledige objectiviteit te kunnen spreken. Volgens mij kun je als onderzoeker slechts in een bepaalde mate tot een objectieve informatie komen. Door meerdere subjecten te interviewen kom je tot een aantal overlappende concepten die meer objectiviteit bieden. Dit doordat ze afkomstig zijn vanuit verschillende bronnen in plaats van slechts een of twee.

De interviews zelf verliepen spontaan met veel humor en enthousiasme zowel van mijn kant als die van de deelnemers. Het was niet altijd gemakkelijk maar wel heel interessant om een dergelijk proces te kunnen meemaken. Sommige deelnemers belden op het laatst moment onze afspraken af waardoor ik veel tijd verloor en mij mateloos ergerde. Maar ondanks de tegenslagen was dit hele proces een boeiend avontuur dat mij soms tot het uiterste dreef.

5.2. Kritische reflectie

Tijdens mijn opleiding sociaal werk, stage, verschillende bezoeken en contacten die ik had met de professionals in de sector van sociaal werk, kreeg ik de indruk dat ze minder tijd besteden aan het menselijke en relationele aspect. Men is zodanig overladen met de administratieve kant van sociaal werk en verschillende organisatorische verplichtingen dat het moeilijk wordt om er gewoon te zijn voor de mensen. *kleinVerhaal*-medewerkers kampen volgens mij ook met een hoge werkdruk waardoor zij vaak een keuze moeten maken tussen dingen plannen, praktische organisatie of tijd maken voor de mensen. Wanneer ik daar stage liep en in gesprek was met een van de deelnemers, betrapte ik mezelf regelmatig op ongeduld en sterke drang om mijzelf uit de voeten te maken. Niet omdat ik het gesprek wilde ontlopen, eerder uit de wetenschap dat er bergen ander werk te verzetten viel dat vooral praktisch of organisatorisch georiënteerd was.

Misschien ben ik gewoon een idealist maar toen ik met die opleiding begon ging ik ervanuit dat het hier om de mensen gaat, om naar hen effectief te luisteren en nogmaals om er te zijn. Waarom lijkt het mij dan dat deze essentiële delen van het sociaal werk langzaam als zand door onze vingers glijden? (Of begrijp ik dat gewoon verkeerd?) Volgens mij ben je bezig met kwaliteitsvol sociaal werk als je in staat bent en de ademruimte krijgt om de mensen te begeleiden en naar hun problemen te luisteren. De rest komt achter, het administratieve, financiële, organisatorische enz. Dit was ook een van de belangrijkste motivatiebronnen om met kwalitatief onderzoek bezig te zijn. Omdat ik als student meer vrijheid had om gewoon voor die mensen te zijn en hun verhaal te horen. Zal ik die vrijheid als professional nog hebben? Die vrijheid was trouwens iets wat ik mijzelf had gegund, want ik had die bachelorproef uitgesteld om meer ervaring op te doen in de stage zelf. En van september tot januari non-stop aan mijn bachelorproef te werken. Maar mijn medestudenten van vorig jaar Sarah en Jelle (die ook stage liepen in kV) hadden ook amper tijd om aan iets anders te denken dan bachelorproef, organisatie, reflectieverslagen en computerwerk. Dus in feite moet je zelfs nog voordat je aan de slag gaat binnen deze sector onder enorme spanning presteren waardoor er veel minder tijd blijft om in interactie te gaan met je doelgroep.

5.3. Aanbeveling

Tijdens de interviews werd bevestigd dat een dergelijk muziekproject de levens van de mensen verandert. Het was dus niet enkel mijn vermoeden, de interviews spreken voor zich. Hoewel, volgens wat ik gehoord heb van de deelnemers, het vooral gaat om de mensen die het hardst nodig hebben. Het gaat over de mensen die op straat gestaan hebben zoals Kasper en Tarantino. Het gaat over Barry en Erna en nog veel Barry's, Tarantino's en Erna's die in de toekomst in aanraking zullen komen met dit project. En niet alleen dat, ook de anderen ondervinden positieve sfeer en positieve impact van TOSO. De vooroordelen vallen weg, de mensen krijgen meer begrip voor elkaars leefwereld en breiden hun sociaal netwerk

uit. De negatieve impact binnen TOSO wordt overschaduwd door het positieve en dat heb ik gemerkt bij zowel deelnemers, kV-medewerkers als de coaches. Het is niet zozeer dat ik geloof in dat project, ik vertrouw gewoon wat ik zie en ervaar door er zoveel tijd mee bezig te zijn met dit alles. Wanneer Tarantino en Kasper spraken over wat het allemaal voor hun betekende zag ik authenticiteit. Ze meenden echt wat ze zeiden, het was geen toneel, het was niet om iets te bewijzen. Er is hier eerder sprake van onge Kunststelde vorm van menselijkheid die boekdelen spreekt en paradoxaal genoeg niet kan worden weergegeven in woorden. Dit is iets wat ik tegenwoordig nog zelden zie, noch bij mijn ouders, noch bij mijn vrienden noch bij medestudenten. Die echtheid is hartverwarmend en het zou zonde zijn moest dit allemaal eindigen bij dit project en niet overwaaien naar andere plaatsen van België. Dit is de reden waarom ik zoveel moeite heb gedaan om dit project zo goed mogelijk te omschrijven (inclusief de theoretische kaders rond participatie). Het is ook de reden waarom ik aan de mensen had gevraagd of een dergelijk project ergens anders kan worden opgestart (iedereen antwoordde met een ja).

Deze bachelorproef is een inspiratie en een bewijs om andere gelijkaardige projecten uit te bouwen. Ik hoop dat het voldoende inzichten en ervaringen biedt om een helder beeld te geven van wat er allemaal voor nodig is om iets dergelijks te kunnen creëren. En hierbij wil ik ook meegeven dat het een idee zou kunnen zijn om met jongeren aan de slag te gaan. De valkuilen om met jongeren te werken, kunnen voor een stuk gevonden worden binnen het interview met Bart Maris (muziekcoach). Maar ook binnen andere interviews kan er nog veel relevante informatie en tips teruggevonden worden over dit thema. Het zou onmogelijk zijn om de interviews bij de eigenlijke bachelorproef te voegen maar persoonlijk zie ik ze niet als een apart deel. Interviews maken volgens mij integraal deel uit van mijn bachelorproef en geven veel informatie zoals een verhaal kan doen.

Als besluit wil ik eindigen met een citaat uit het boek genaamd *Zen En De Kunst Van Het Motoronderhoud*. Ik kreeg dit boek van mijn stagementor bij de afsluiting van mijn tweede stageperiode, een geschenk geven is een traditie van *kleinVerhaal*. De ideeën in dit boek over kwaliteit hebben mij geïnspireerd doorheen het hele werkproces van mijn bachelorproef.

(Zie volgende bladzijde) →

“Kwaliteit waaiert altijd uit als golven. Het Kwaliteitswerk dat niemand volgens hem ooit zou zien valt wel op en degene die het ziet voelt zich er een beetje beter door en zal vermoedelijk dat gevoel weer op anderen overdragen, en op die manier blijft Kwaliteit altijd doorgaan.

Volgens mij is dit de manier waarop iedere toekomstige verbetering van de wereld zal geschieden: door individuen die Kwaliteitsbeslissingen nemen, dat is alles. God, ik wil helemaal niet dat men warmloopt voor grote programma's die bolstaan van sociale bedilzucht voor grote massa's mensen, zonder acht te slaan op de individuele Kwaliteit. Deze moeten maar een poosje met rust worden gelaten. Er is wel plaats voor, maar ze moeten worden gegrondvest op basis van Kwaliteit in de mensen die erbij betrokken zijn. We hebben die individuele Kwaliteit in het verleden bezeten en we hebben eruit geput als uit een natuurlijke hulpbron zonder het te weten, en nu is de voorraad haast uitgeput.”

(Pirsig , 2017)

6. Bibliografie

- Agentschap, I. &. (2017, 6 22). *Sociale cohesie*. Opgeroepen op 2017, van agii:
<http://agii.be/lexicon/sociale-cohesie>
- Bultynck, M. (2009). *360° Participatie*. Brussel: drukkerij EPO.
- Deprez, D. (Regisseur). (2017). *TOSO-documentaire* [Film].
- Desnerck, D., Vanderstraeten, A., & Verbruggen, A. (2008). *Sociologische verbeelding*. Gent: Academia Press.
- ensie. (2017). *wat is de betekenis & definitie*. Opgeroepen op 2017, van Ensie:
<https://www.ensie.nl/grondbeginselen-der-sociologie/sociale-relatie-m-weber>
- Hogeschool Gent. (2016). *Doorblader documenten*. Opgeroepen op 11 29, 2016, van Hogent:
<https://chamilo.hogent.be/index.php?go=CourseViewer&application=Chamilo%5CAppllication%5CWebblcms&course=23126&tool=Document>
- kleinVerhaal. (2017). *De Avonden*. Opgeroepen op 12 7, 2017, van kleinVerhaal:
http://www.kleinverhaal.be/Projecten/De_Avonden
- kleinVerhaal. (2017). *Radio Onderstroom*. Opgeroepen op 12 7, 2017, van kleinVerhaal:
http://www.kleinverhaal.be/Projecten/Radio_OnderStroom
- kleinVerhaal. (2017). *TOSO Studio*. Opgeroepen op 12 31, 2017, van klenVerhaal:
http://www.kleinverhaal.be/Projecten/TOSO_Studio
- kleinVerhaal vzw. (2015). *Subsidiedossier kleinVerhaal*. Oostende: kleinVerhaal vzw.
- maatschappijleer. (2009). *Begrippen maatschappijleer*. Opgeroepen op 2017, van maatschappijleer: [http://www.maatschappijleer.nl/index.php?p=begrippen#Sociale relatie](http://www.maatschappijleer.nl/index.php?p=begrippen#Sociale%20relatie)
- Migchelbrink. (2013). *Handboek praktijkgericht onderzoek zorg, welzijn, wonen en werken*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Pirsig , R. M. (2017). *Zen & De Kunst Van Het Motoronderhoud* (44 ed.). Amsterdam, Nederland: Uitgeverij Prometheus.
- Vandale. (2017). *Betekenis ' sociale '*. Opgeroepen op 2017, van Vandale:
<http://www.vandale.be/opzoeken?pattern=sociale&lang=nn>

7.2. Informed Consent

Afname interviews i.k.v. Bachelorproef Sociaal Werk Geïnfomeerde toestemming

Geachte,

Ik, Allagulov Rishat, ben student in de opleiding Sociaal Werk aan de faculteit Mens en Welzijn van de Hogeschool Gent, en voer in het kader van mijn bachelorproef een onderzoek. Dit onderzoek loopt van 12/10/2017 tot en met 08/01/2018
De promotor van mijn bachelorproef is: Ann De Wilde: ann.dewilde@hogent.be

In mijn bachelorproef ga ik dieper in op het effect dat participatieve manier van musiceren heeft op de sociale relaties in de muziekgroep (TOSO). Mijn doel is via onderzoek kennis te verzamelen rond deze effect. Op die manier wil ik achterhalen welk mechanisme ervoor zorgt dat er sociale banden ontstaan tussen de mensen die heel sterk van elkaar verschillen en voordien weinig met elkaar te maken hadden. Bovendien wil ik ook pijlen of er een gelijkaardig project kan worden opgezet in andere steden, organisaties of doelgroepen.

De link tussen mijn onderzoek en het vakgebied Sociaal Werk ligt in het benaderen van de kunstvorm muziek als een middel om de sociale interactie tussen de mensen te bevorderen.

Dit interview maakt deel uit van mijn onderzoek omdat het mee de brug vormt naar Sociaal Werk.

Graag had ik in het kader van mijn bachelorproef een gesprek met u gehad. Dit gesprek duurt maximum 60 minuten.

- Als u toestemt om deel te nemen aan het gesprek, mag u dit ten alle tijde onderbreken of stopzetten.
- Indien u dit wenst kunnen uw gegevens geanonimiseerd worden.
- Indien gewenst, kan u de weergave van de gegevens in mijn bachelorproef op voorhand doornemen.

- De verzamelde gegevens zullen enkel voor wetenschappelijke doeleinden gebruikt worden.
- U heeft ten alle tijde recht om de verwerking van de gegevens bij mij op te vragen.

Ik hoop dat u bereid bent deel te nemen aan dit gesprek. Indien u vragen heeft over het thema of onderzoek van mijn bachelorproef, kan u steeds met mij contact opnemen via de onderstaande gegevens.

Met vriendelijke groeten,

Allagulov Rishat
 rishat.allagulov@hotmail.com
 0486 82 08 92

GEINFORMEERDE TOESTEMMING – INFORMED CONSENT

Ondergetekende, verleent zijn/haar toestemming voor deelname aan een gesprek in het kader van de bachelorproef van *Allagulov Rishat*.

Ik verklaar hierbij dat ik:

- De uitleg over de inhoud en werkwijze van het onderzoek heb gelezen en dat me de mogelijkheid werd geboden om bijkomende informatie te vragen;
- Totaal uit vrije wil deelneem aan het gesprek;
- Op de hoogte ben van de mogelijkheid om mijn deelname aan het gesprek op ieder moment stop te zetten;
- De toestemming geef aan de student om mijn gegevens te bewaren, te verwerken en te rapporteren op de manier zoals afgesproken;
- Ervan op de hoogte ben dat ik op aanvraag de verwerking van mijn gegevens in de bachelorproef kan opvragen.

Voor akkoord,

Naam + handtekening
 van de geïnterviewde

Naam + handtekening
 van de student

7.1. Uitgeschreven interviews

Open interview: Lieven Stengée [31-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Lieven Stengée (36 jaar/West-Vlaming) is medewerker van kleinVerhaal verantwoordelijk voor het onderdeel productie binnen het project TOSO. Hij houdt zich voornamelijk bezig met de organisatie van TOSO. Dingen zoals materiaal opstellen, ruimtes reserveren en mensen opbellen zijn voor Lieven een dagelijkse gang van zaken. Hij werkt al 2 jaar bij kleinVerhaal en is van opleiding psycholoog assistent. Naast zijn werk is muziek maken een van zijn grote passies, hij is namelijk bezig met; percussie, zang, piano, gitaar en mixen.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Eerst en vooral heb ik veel samengewerkt met Lieven gedurende de vorige stageperiode, en hij is sterk betrokken bij het TOSO project. Hij is bovendien zelf heel lang bezig met muziek maken op vrije basis en daarnaast heeft hij een diploma van psycholoog assistent. In die zin leek het mij vanzelfsprekend om Lieven erbij te betrekken. In feite zijn er 2 mensen die voornamelijk voor The Ostend Street Orkestra verantwoordelijk zijn. En dat zijn Lieven en Dieter, ik wilde maken dat ze zeker in mijn bachelorproef voorkwamen want die muziekgroep is hun specialiteit binnen kV.

Omgevingscontext interview

Het pand van de voormalige visserijcoöperatie in de Hendrik Baelskaai behoort toe aan de afvalstoffenmaatschappij (OVAM). Die bevindt zich in de omgeving van de visserskaai en is wat mij betreft een ruim gebouw met 2 verdiepingen. Van binnenuit ziet het eruit als een soort kraakpand, zonder meubels, verwarming en met kapotte muren. Men is nog aan het werk om de ruimtes wat op te knappen binnen het gebouw. kleinVerhaal zal de komende 5 jaar het gebouw gebruiken als TOSO Studio.

R: Spreken de muzikanten met elkaar ook buiten de TOSO momenten die je weet?

L: Ja, zeker weten. Veel van de mensen kenden elkaar al voordien voordat TOSO startte en die spreken natuurlijk af met mekaar. Maar er zijn ook mensen die mekaar hebben leren kennen buiten de TOSO dat is zeker zo. De meeste mensen die veel op straat leven en veel op straat rondlopen, kennen mekaar echt wel al lang. Maar er zijn ook mensen die met een andere achtergrond die ook door de TOSO repetities andere mensen leren kennen hebben. En er zijn zeker al vriendschappen uitgekomen, bijvoorbeeld er is een oudere dame die vissersliederen zingt. Die een heel goeie klik had met iemand, een man die ook komt zingen. En ik weet niet in hoeverre... over hun privé kan ik niet veel zeggen omdat ik da niet weet. Maar ik zie wel dat ze nadien nog blijven plakken samen, ze gaan nog iets drinken, veel babbelen, amuseren samen. Ook als we op theater aan zee gestaan hebben, heb ik ook gezien dat zij buiten ook met de andere deelnemers toch samen pintjes zaten te drinken. Yep ik ben zeker dat de muzikanten met mekaar ook buiten de TOSO momenten afspreken.

R: Heeft het maken van muziek in een groep volgens jou een effect op de relaties en interacties tussen de mensen? Of is het meer van: ze komen toe, ze spelen wat muziek en ze gaan weg maar vormen geen hechte groep. Of ontstaat er een band of zoiets na een tijdje?

L: Jawel zeker! Zowel positief als negatief, er zijn al mensen gekomen die ruzie krijgen met elkaar. Mensen die elkaar niet kennen krijgen soms ruzie met elkaar, omdat ze muzikaal een andere visie hebben. Dat de ene vindt dat de andere vals zingt en dat ook tegen hem zegt en daarom kan er een conflict ontstaan. Dus ja dat heeft zeker effecten de muziek, en de beleving van de muziek heeft effect op de sociale verhoudingen. En op het wel of niet overeenkomen. Maar er zijn ook mensen die heel graag samenspelen, en ik ben zeker dat muziek spelen wel een band scheidt. Maar of het nu gaat om muziek spelen of bij wijze van spreken samen taarten bakken, natuurlijk als je in groep iets doet krijg je altijd een sociale interactie. Ontstaan er altijd vriendschappen of problemen, als je in groep aan iets samenwerkt dan scheidt dat altijd een band. Dat is in feite met gelijk welke groep mensen dat je samen zit.

R: *Maar denk je niet dat dat specifiek iets heeft met het muzikaal element of is volgens jou in die zin niet belangrijk wat ze doen?*

L: Dat is te zien, niet iedereen speelt hetzelfde genre muziek, ik denk wel dat de mensen die dezelfde genre spelen door de muziek zelf mekaar nog meer vinden. Als er bijvoorbeeld iemand met een Oosters gitaartje speelt en er iemand met een sitar komt. Zal dat onmiddellijk vlugger klikken tussen die 2 muzikanten op muzikaal vlak dan bv iemand met een elektrische gitaar. Dat hoeft eigenlijk niet waar te zijn maar je ziet wel dat de mensen die goed samen kunnen spelen, ook gemakkelijker kunnen vinden met mekaar. En ook het voorbeeld dat ik gaf van mensen die vinden van elkaar dat ze slecht spelen komt dat de verhoudingen en de relaties niet zo ten goede. Dus inderdaad, hoe beter de muziek en hoe beter de gezamenlijke beleving van muziek ben ik ervan overtuigd. Wat dat ze samen aan het doen zijn, hoe trotser ze zich voelen van wat ze samen presteren en hoe beter de band zal worden. Omdat de mensen dankzij mekaars hulp iets dergelijk moois kunnen maken.

R: *Dus wat ze creëren heeft ook wel impact hoe ze zich voelen ten opzichte van mekaar?*

L: Zeker weten, als er bijvoorbeeld repetities zijn die muzikaal niet zo goed lopen wat in feite van verschillende factoren afhangt. Al is het maar een slechte akoestiek, komen de mensen meer kribbig en zenuwachtig als het muzikaal niet lukt. Als het muzikaal goed uitpakt en een mooi geheel vormt gaan de mensen veel blijer naar huis, de energie is ook gewoon anders ehja. De muziek weerspiegelt ook de energie en harmonie, alle zo zie ik het toch, want sommige repetities trekken eigenlijk muzikaal op heel weinig. Dat beseffen de mensen ook en ze gaan met een nors gevoel naar huis, of ze beginnen het op mekaar te steken. Van jij doet dit niet goed of jij doet dat niet goed en natuurlijk heeft dat effect op de verhoudingen binnen de groep. Maar het is echt merkbaar dat als het goeie repetities zijn, gaat iedereen als dikke vrienden naar huis en is de sfeer veel lossier en veel aangenamer. Ik persoonlijk zie het als een vertaling van de vibraties binnen de groep onderling. Want voor samen te musiceren moet je ook luisteren naar elkaar en ook elkaar respecteren op bepaalde punten. Zodanig dat je mekaar aanvult en niet over elkaar begint te spelen of op te botsen tegen elkaar. Dat is eigenlijk perfect vertaalbaar naar muziek toe, en als iedereen op dezelfde golf lengte zit, komen al die energieën samen en komt er iets moois uit. Als er conflicten in de groep zijn ga je dat muzikaal ook horen want mensen gaan niet bereid zijn om samen te spelen. In sommige gevallen spelen ze zelfs expres vals om de andere te begeleiden, het klinkt kinderachtig maar dat is al gebeurd. Er was eens een man binnen gekomen, niemand kende hem, hij stelde zich niet voor en ging in het midden van de groep gaan staan. Hij was heel directief en bazig en hij zei 'Hey! Zo kan je niet spelen! Je moet meer dit en je moet meer dat!' en natuurlijk aanvaardde de groep dat niet. En wat gebeurde er dan, telkens als hij zei aan de drummer, begin maar met dat ritme en begeleid me maar. Speelde de drummer expres een tegenritme of een verkeerd ritme zodanig dat die man die binnenkwam en allemaal eens ging tonen aan ons. Ook zijn ding niet kon doen.

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

L: Dat varieert, dat gaat van spontaan jam zonder sturing tot momenten waarop ze zelfs partituren opschrijven op de grote bladeren. En eigenlijk echt op partituur spelen met een voorbedacht plan. Maar meestal wordt er wel spontaan begonnen, als een muzikale jam zonder afspraken. Soms lukt dat in het beste geval als de energie goed zit, en als dat mislukt dan grijpen de coaches in. En zouden ze met hun persoonlijke groep muzikanten hetzij percussie en drum hetzij zangers hetzij de blazers. Zullen ze toch proberen iets op papier te zitten dat onze neuzen in dezelfde richting staan en we terug aan de slag gaan met ietsje meer plan als het niet spontaan lukt.

R: *Zou TOSO-model, de manier waarop er aan de slag wordt gegaan ook ergens anders kunnen toegepast worden? Andere context en met andere mensen? Bijvoorbeeld met jongeren in Antwerpen of gewoon mensen uit andere regio's?*

L: Natuurlijk, zeker weten. Allé het concept kan geprobeerd worden, als dat lukt of niet hangt af van de individuen die je dan toevallig in de groep betreft. In het verleden zijn er al conflicten geweest tussen bepaalde groepen leden, als dat echt niet klikt dat kan men tot confrontatie komen. Al dan niet op het randje van het gewelddadige soms, het zijn ook mensen die op straat leven die hun eigen gebruiken en codes hebben. Ik heb het zelf nog gelukkig niet persoonlijk meegemaakt maar wel verhalen gehoord van mijn collega's. Dat er in het verleden toch wel erge conflicten waren, maar dat lost zichzelf wel op. Van een partij die na het conflict gewoon niet meer komt. En die conflicten hebben allemaal een gemene deler en dat is gewoon het ego, dat is iemand die zich opwerpt als een soort dirigent van de groep. En de rest aanvaardt dat niet omdat de begeleidende artiesten van de groep zijn de enige die kunnen met autoriteit nog soms dingen vragen. Dat gebeurt niet veel maar toch is het soms nodig dat er ingesprongen wordt door begeleiders. Soms is het wel nodig dat ze zeggen stop eens met dit of dat te doen probeer het meer zo te doen. Of zit uw instrument stiller, in elk geval denk ik wel dat het op andere plaatsen mogelijk is. Gezien de deelnemers en de begeleiding. En ik denk ook dat die groep de tijd nodig heeft omdat in elke groep komt er een soort balans uiteindelijk he. Iedereen peilt elkaar een beetje, die groepsdynamiek is wat geweldiger soms. Bijvoorbeeld als ik met een groep scholieren aan de slag ga die gewend zijn om met de regels aan discipline om te gaan. In elk geval ben ik ervan overtuigd dat het met iedereen kan lukken. Met een beetje begeleiding en wat sturing soms van de begeleiders. En dat heeft wel tijd nodig maar als er goodwill is van de deelnemers en er is gezamenlijke grond en een gezamenlijk werkdoel. Dan ben ik ervan overtuigd dat mensen uit alle lagen van de bevolking kunt samenwerken, dat muziek echt iets is dat kan verbinden. Sommige mensen verstaan mekaar ook niet, er zijn mensen die Franstalig zijn, de anderen Nederlandstalig, ook mensen uit Afrika. Die aan tafel amper 2 woorden kunnen zeggen, en daarbij gebarentaal gebruiken. Maar dat je toen wel ziet glimlachen naar mekaar en knikken als ze samen muziek aan het spelen zijn.

R: *In mijn bachelorproef vermeldde ik ook zoiets, dat muziek een universele taal is die verbindend kan werken voor mensen met een andere taal en achtergrond.*

L: Ja, zeker weten. Want de emoties die in de muziek zitten zijn voor iedereen herkenbaar, als je een triestige liedje opzet zal iedereen herkennen dat is een triestig nummer. In gelijk welke cultuur dat je leeft, als je een vrolijk beatnummer opzet. Zouden de mensen dat herkennen als iets dat vrolijkheid in zich draagt, dus emoties en muziek bezorgen een universele taal. Niemand hoeft daar uitleg bij je kan het niet leren, dat is iets dat in ons zit. Zuiver muziek technisch gezegd, alle klanken in mineur klinken droevig en alle klanken in majeur klinken vrolijk.

R: Dus, je speelt zelf ook he? Dat is ook interessant, daarom heb ik coaches ook erbij genomen, ze zijn namelijk medemuzikanten binnen TOSO. Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk? Waarom zou je dat niet zelf bijvoorbeeld thuis doen?

L: Wel dat is een interessante vraag, want ik ben eigenlijk bezig om thuis alleen muziek te maken. Omdat het voordeel van alleen muziek maken is dat je alles kan doen zoals jij het wilt. De moeilijkheid als je met de muzikanten werkt en als je probeert je wil op te leggen aan de rest gaat dat niet omdat er ego's in de weg zitten. En aan de andere kant gaat iedereen toch nooit spelen zoals jij het had gewild. Ik speel zelf ook drum, gitaar en zing ook + doe andere instrumenten ook. Dus soms wil ik wel stukken maken met de verschillende instrumenten aan elkaar geplakt. Dit met behulp van elektronica loop pedalen en al die dingen en dat is heel leuk ik kan mij daar enorm in verliezen. Maar het nadeel van alles zelf doen is dat er geen nieuwe inbreng in komt. En dat is het voordeel van in groep spelen, er zijn mensen die je kunnen verrassen die iets muzikaal vanuit een heel andere standpunt kunnen zien. En soms trekt dat jouw eigen muzikale visie open als je zelf vast zit met iets muzikaal en je probeert paar melodielijnen aan elkaar te koppelen, of een ritme bij te zitten. Als je ook schema en structuur in elkaar probeert te steken is het soms de beste om alles even te laten liggen en in de groep te gaan spelen. Zo kan je soms op ideeën komen die jouw zelf terug vooruithelpen als muzikant. Dus het spontane van muziek zonder plan kan soms heel verrijkend zijn, als je daaruit dingen samen sprokkelt.

R: En voel je jou soms niet gemotiveerd of wel gemotiveerd als je in een groep speelt? Of heeft het allemaal geen effect op jou?

L: Ik ben vanuit mijzelf al gemotiveerd, het is te zien ook in de groep. Als je merkt dat je ergens kan geraken met de groep dan ben je zeker gemotiveerd om eraan te sleutelen. Sommige repetities als de energie niet goed in de groep is hou ik ermee ook zelf op om mee te spelen. En laat ik het, want als er toch al kakofonie en geen samenhang in de muziek dan is de groep er niet bij gebaat dat er nog een instrument bij komt. Dan is het beter om eventjes terug afstand te nemen, omdat ik gemotiveerd ben om uiteindelijk tot iets moois te komen. Neem ik dan afstand en hoop dat de rest dat ook doet, we mogen echt niet directief zijn ook niet. De mensen aanvaarden geen orders we moeten het als een spontaan organisch geheel blijven zien. Met lichte sturing natuurlijk van de begeleidende muzikanten maar we hebben heel lang gerepeteerd en out of the blue geïmproviseerd. Maar naar volgende zomer toe voor het theater aan zee komt er nog een 4de muzikant die een plan heeft. Dus dat gaat eventjes nieuw zijn want dan gaan we met een paar rode draden aan de slag gaan. Het zijn simpele melodielijnen, een paar simpele drumlijnen en ritmelijnen en een paar zanglijnen. Zodat we toch aan een bepaald repertoire komen, dat we toch aan een paar nummers ongeveer gelijkmatig opnieuw kunnen uitbrengen. Met wat structuur erachter, dat moet niet helemaal zo zijn maar het zou toch wel soms een handvat zijn om van ergens toch te vertrekken. Toch iets waarop je controle hebt of dat grijpbaar is om daarmee als houvast toch te kunnen spelen. Maar dat is echt afhankelijk van de mood en de energie die heerst in de groep. Soms is dat echt leuk om erop los te improviseren, soms lukt dat niet er is geen goeie energie en is het beter dat je dan terug kan vallen op eerder veilige basis.

R: Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich maar net bij TOSO hebben aangesloten?

L: Ja, natuurlijk de ervaring bovendien voor degene die er lang bij zitten is het toch een soort familietje geworden hoor. Want ze zijn ook trots op het lidmaatschap ervan, het is beetje een bende. Voor nieuwkomers kan het soms een beetje moeilijk zijn tenzij ze wat meegaand zijn zonder te veel een bazige attitude. Klikt dat altijd heel goed, als er nieuwkomers zijn die

proberen hun eigen ideeën doorrampen op de groep dat lukt dat meestal niet. Als er met respect naar de groep gekomen wordt gaat dat, als ze vanuit de hogere positie zagezegd in de groep gekomen wordt. Van ik zal het jullie nu een keer tonen hoe dat moet, toen klikt dat niet. En dat is maar normaal ook en terecht ook, dat is groepsdynamiek zoals het hoort. Er is altijd een harmonie balans in de groep als er iemand komt die dat verstoort gaat de groep natuurlijk erop tegen reageren. Groep zal dan proberen duidelijk te maken dat hij/zij ofwel toontje lager moet zingen ofwel dat die niet meer moet terugkomen. We hebben ook al iemand vanuit de begeleiding pertinent gezegd dat we liever hebben dat je niet meer komt. Er was een vrouw die met alle andere vrouwen in ruzie kwam en ook in de groep ruzie stookte. Maar dat was iemand met een persoonlijke problematiek, ik heb compassie met die mevrouw. Hoewel in haar geval zou therapeutische begeleiding meer van pas komen dan de muzikale. Ze kwam muziek maken maar was enorm verstorend voor die groep. Er zijn dus echt momenten geweest dat de personen de groepsdynamiek enorm verstoorden. Door conflicten te creëren die niet nodig zijn. De ene roddelt hier de andere roddelt daar en voordat je het weet is de groep in onrust en zijn er mensen die bijna wegblijven. Het was de enigste keer dat ik ken dat wij een persoon na overleg met team beslist hebben. Dat we toch wel die dame beter duidelijk maken dat ze de groep niet ten goede kwam en dat we liever hadden dat ze niet meer kwam meedoen. We hebben ook gezegd dat dat geen snelle keuze was, we hadden er ook nagedacht over maar het leek echt de beste optie. En we hadden dat goed uitgelegd, ze heeft dat geïncasseerd maar we hebben haar sindsdien niet meer gehoord of gezien. Ze heeft een paar weken nog geroddeld tegen de mensen erover maar dat is dan uitgestorven, ze is niet meer teruggekomen. De groepsdynamiek is eigenlijk vrij teer, vrij kwetsbaar en reageert heel vlug op nieuwe invloeden.

R: Je hebt ook psychologie gestudeerd he? Ik weet niet hoeveel impact er is van je studie naar hoe je naar de dingen kijkt. Maar soms hoor ik vanuit jouw perspectief bv dingen die Bart Maris niet zou gezegd hebben. Omdat hij meer vanuit een muzikale achtergrond vertrekt, vanuit het standpunt van een coach.

L: Allé ik sta daar niet zo in als muzikant, ik doe wel mee met het instrument maar ik doe vooral de praktische organisatie. Maken dat de ruimtes verhuurd en in orde zijn, maken dat iedereen weet waar en wanneer, maken dat de instrumenten ter plekke zijn. Dus ik doe eerder de praktische kant van de zaak.

R: Goed dat je dat vermeldt. Eigenlijk leidt dat ons naar een andere vraag, namelijk: wat komt er allemaal aan te pas om het TOSO project te kunnen verwezenlijken?

L: Volgens mij is de basis zuiver structureel, zuiver praktisch, dat is materiaal en organisatie. Belangrijkste in mijn ogen die nog primeert op de muziek, want zonder dat kan er geen muziek zijn. Allé natuurlijk zonder instrumenten is er sowieso geen muziek dat is simpel he? Maar toen de hoofdmoed is eigenlijk de sociale aspect, we zijn een sociaal artistieke organisatie en sociale primeert op alles. Want als het sociale verkeerd zit dan geraak je niet meer tot het artistieke toe. Het sociale is volgens mij allerbelangrijkste, de mensen moeten zich welkom voelen, mensen moeten zich veilig voelen, de mensen moeten zich geaccepteerd voelen in de groep. Dat wil zeggen dat je moet individueel en in groep met de mensen in de interactie gaan. Daarmee is het handig voor mij dat ik psychologisch assistent ben, bachelorproef in de psychologie. En al veel werkervaring heb met het omgaan met groepen uit allerlei soorten context en die bagage kan ik zeker goed gebruiken. Maar gestudeerd of niet nog belangrijker is respect tonen. En als er mensen die uit minder gegoede klassen komen, uit sociaal moeilijker milieus. De enigste manier om daar oprecht een goede band mee te krijgen is dat ze voelen en zien dat je hun respecteert zoals ze zijn. Dat ze zich aanvaard voelen en dat is het allerbelangrijkste in mijn ogen dan he, voor een begeleidend muzikant gaat dat waarschijnlijk minder zijn. Maar voor mij, ik kan alleen maar

faciliteren dat alle materiaal er is en dat mensen ook zich welkom voelen, zich begrepen voelen. Dat als vragen of bemerkingen hebben ze bij ons terecht kunnen, en ook gewoon dat je er bent voor hun. Naast de werking zijn er ook andere dingen, ze kunnen gewoon binnen om eens te babbelen, om hun hart op te luchten, om eens koffietje te drinken. Je moet maken dat de persoonlijke band ook er is, want als zij jou een of andere dikke nek vinden of iemand die ze niet vertrouwen ofzo. Dan ben ik zeker dat dit uiteindelijk ook zijn eigen weerslag kan hebben op het muziekgebeuren, dat ben ik zeker. De mensen gaan minder op hun gemak zijn, meer met het ego bezig zijn. Goede groepsgevoel is essentieel om muziek te maken en daarom vind ik dat sociaal aspect superbelangrijk. En natuurlijk om het af te maken is het goede muzikale begeleiding waarvoor we 3 professionele musici aangetrokken hebben.

R: *Op welke manier belanden de mensen in dit project?*

L: Heel in begin, hebben Hans en Dieter eigenlijk actief op straat geweest gaan zoeken naar deelnemers en mensen aangesproken. Dat was ook vanuit de vraag van de stad, misschien dat je gelezen hebt of in de TOSO-documentaire gezien. Dieter en Hans zijn echt actief op mensen afgestapt, op de doelgroep en uitgelegd waarmee we bezig zijn. En natuurlijk dat is verder gegaan als een soort mond-tot-mondreclame. Mensen brengen kennissen of vrienden mee, ook waar jij bij was bv in de gaanderijen een studio gedaan. De mensen stoppen en vragen, wat is dat? We leggen het dan uit, het is voor iedereen, je hoeft niet dakloos te zijn of bij minderhedengroepen zitten om mee te doen. Daarna gaan mensen komen, 2 keer, 3 keer, blijven komen of zeggen dat is niets voor mij. Dat wordt dan verder verteld, aan vrienden, er komt eens een vriend mee om te proberen. We hebben ook al in het park gestaan, we zijn in elk geval aanspreekbaar als we ergens optreden. We hebben al op straat marsen gelopen, we hebben al op theater aan zee gestaan. Het is op die manier heel dicht bij de mensen, ze kunnen zelfs meespelen indien ze een instrument hebben. Als ze dan iets vragen, krijgen ze een uitleg en nodigen we ze uit om mee te doen.

R: *Dus jullie gaan niet met flyers rond en posters om er reclame over te maken?*

L: Wel voor onze evenementen, maar niet voor de deelnemerswerving dat gaat vanzelf. Als je een reclame maakt voor een evenement komen de mensen kijken en vragen dan aan ons in persoon wat is dat en hoe gaat het in zijn werk? Maar het is niet zo alsof we een maak je lid website hebben of een flyer om mee te doen. Neen, we laten dat een beetje gewoon gebeuren, het wordt ook bekender de mensen weten meer en meer wat dat het TOSO is. Begint zijn eigen leven te leiden en meer mensen weten ervan, elke repetitie is er wel een of twee nieuwe mensen bij. Ze proberen dan mee te doen en al dan niet terugkomen.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

L: Eerst en vooral goeie werk, het is iets nuttigs, het is iets heel leuks ook. Ik denk dat het een goede invloed heeft op de levens van de deelnemers. Ik ben zelf vrij geëngageerd en heb een eigen sociaal politieke visie op de wereld. En de manier waarop ik kan werken hier strookt daar volledig mee. Dus ik ben gelukkig dat ik iets doe waar ik trots op ben dat ik het kan doen. Ben blij dat het nog kan gebeuren in de tijden dat de sociale sector toch nog onder vuur ligt. En ik ben ervan overtuigd dat we goed werk doen, ik heb nog veel toffe mensen leren kennen. Ik kan soms ook heel goed uitleven, ik leer ook bij. Op dit moment ben ik bezig met een cursus muziekproducer aan het volgen, ik ga met mijn eigen handen letterlijk een muziekstudio bouwen. Dit samen met een architect en een geluid engineering acousticus, dus voor mij is dit een super leerzame trip. En uiteindelijk ook zal er een studio staan waar ik zelf de sleutel van heb en zelf gebruik van kan maken als muzikant. Wat dat betreft is dat voor mij een droom die uitgekomen is, dat werk.

Nog iets wat ik wou zeggen is, dat al heel mijn leven als muzikant beseft ik hoe moeilijk dat het is om in Oostende vrienden, kompanen te vinden laat staan repetitieruimte. Nu natuurlijk TOSO is prachtig ik jam ook graag, ik vind dat tof dat er eigenlijk echt een groep is met veel mensen. Het staat ook vrij voor hen om zelf groepjes te vormen naast TOSO want ze ontmoeten elkaar in dat project. Dat vind ik ten eerste super, maar ten tweede ook voor jonge mensen voor wie dat het anders onmogelijk is. Om in een degelijke studio nummers te kunnen uitwerken, opnemen en mixen. Zal dat hier met die studio dat we gaan bouwen enorme stap dichterbij zijn bij de mensen. Dat we vooral naar jongeren toe gaan openstellen, er komt een begeleiding van vrij toffe producers en professionals. Ook daarop ben ik heel trots dat ik kan doen, mijn steentje bijdragen letterlijk door zelf hier ook mee te helpen bouwen. Want we zijn aan bouwen en dat gaat de komende 5 jaar mee. Wie weet komen hieruit de volgende bekende muzikanten van Vlaanderen uit. Jong begonnen is oud gedaan he, toen ik zelf 14 was kon ik er niet eens over denken. Met een degelijk materiaal aan de slag te kunnen gaan en met degelijke studio zonder zelf geld te hebben. Moest ik dat toen gehad hebben, ging ik nu muzikaal mijlen verder gestaan hebben, alles is bij mij trager gegaan. Maar moest ik hiermee kunnen helpen bouwen en achterlaten, moest kleinVerhaal dat kunnen verwezenlijken helpen we een hele generatie vooruit. En dat idee maakt me gewoon superblij, en dat is gewoon nodig in Oostende. Want er staat op het stadhuis in Oostende, 'Ostend is Music' maar het blijkt vooral voor de chiquere mensen die een ticket van 60 euro kunnen veroorloven. Maar voor een jonge man langs de straat is dat heel moeilijk.

R: Wel ik heb zelf jaren rondgehangen op straat in Oostende, in tijden dat ik meedeed met Parkour sport. En inderdaad, ik kan mij niet herinneren dat in onze groep van meer dan 30 mannen iemand ooit naar een muzikaal evenement is geweest. We hadden geen geld ervoor, maar ook die hele context sprak niemand aan. We wilden vrij zijn en ons uiten in die vrijheid.

Korte introductie van de geïnterviewde

Dieter (tussen 30 en 40 jaar oud) is een van de kernmedewerkers van kleinVerhaal en werkt al 10 jaar binnen die organisatie. TOSO was opgericht sinds 2013 onder andere met de hulp van Dieter dus sinds de oprichting is hij ook bezig aan dat project. Van opleiding heeft hij in hoger onderwijs gezeten en geschiedenis rond kunst bestudeerd. Hij speelt zelf in een muziekgroep buiten de context van kleinVerhaal en af en toe binnen TOSO zelf.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Dieter is wat mij betreft 'The Godfather' van TOSO, hij was van bij het begin af aan erbij betrokken en in feite een van de stichters van dat project. Hij heeft ook 10 jaar bij kleinVerhaal gewerkt en weet dus veel over de visie van kV en vooral over de visie rond TOSO. Daarnaast heeft hij ook de evolutie van het orkest kunnen gadeslaan en ook hierbij heel wat meerwaarde geboden voor mijn onderzoek.

Omgevingscontext interview

Het interview werd afgenomen in het atelier van kV, op de tweede verdieping in een van de kantoorruimtes. kV-hoofdkwartier is gevestigd in de voormalige drukkerij/uitgeverij Omnia Erel. Het heeft dus iets van de authentieke drukkerijsfeer gemixt met een sterk artistiek kantje (piano, foto's, knutselwerken enz.)

R: Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers? Ontstaan er vriendschappen? Ontstaan er conflicten?

D: Ik denk dat er absoluut ondertussen een groep is gevormd, dat heeft zijn tijd nodig had, ma echt euh e groep of dat groepsgevoel te hebben. Maar ondertussen is dat er wel, met een soort kern die van in begin al deel uitmaakt van TOSO. Maar eigenlijk zijn er altijd maar toch nieuwe mensen die bijkomen en een paar anderen die vanwege hun achtergrond of situatie nie meer kunnen meedoen. Of die toen ja, die eigenlijk ook gewoon vervangen worden door nieuwe mensen die zich aanmelden. Euh moa die eigenlijk wel zeer snel ook toen in die groep worden opgenomen. Want het is lek toch wel een nest die ik zeker niet afsluit voor nieuwe mensen ook. Maar er is zeker ook een groepsgevoel ontstaan ondertussen en amitié tussen de muzikantn onderling.

R: Ja, en zijn er dan ook conflicten of iets dergelijks?

D: Ik heb wel een indruk dat er vroeger meer conflicten waren dan nu moa da kan ook toevallig zijn. Er zin echt wel momenten waar dat er meer, waar dat er veel onrustiger is. Omdat sommige mensen binnenkomen na een heavy week waardoor dat ze ook, bijna geen energie hebbn, nie meer in de mood zijn of te dronken kan ook natuurlijk euh. Om op een opbouwende manier te werkn of in e positieve sfeer waardoor da je rapper een gevoel hebt. Niet echt een constructief gevoel moa eerder conflictueuze atmosfeer. Mo die momentn zijn nog altijd veel meer in de minderheid dan de goeie momenten. Das zo uitzonderlijk gebeurt er zowel e keer een conflictje of een conflict tussen twee mensen of met iemand uit de groep of euhm. Moa nooit in die mate dat da de groep uit mekaar heeft gesleurd, nog nooit in die tijd da we bestaan is da al zo erg geweest da da de groep kapot maakte of waardoor allé. Zo erg nie we hebben het iedere keer kunnen ontmijnen of iedere keer kunnen de tijd geven om het opgelost te krijgen. Of euh om ermee om te gaan. Euh ik heb de indruk dat iedereen

vanuit de zekere respect wel werkt euh...(denkt na) respect voor wat dat er gebeurt binnen TOSO en voor die groep maar ook respect voor kleinVerhaal omdat ze zien dat de intenties goe zittn. Omdat er ook niemand verantwoording moet afleggn of z'n geschiedenis op tafel leggn om te kunnen meedoen en hij krijgt er wel een zeker respect voor terug. (denkt na) En meestal werkt dat ook wel vind ik, zorgt dat ervoor dat er eigenlijk boven alles een goeie atmosfeer is van. Yea we zijn hier met een groep en we zin hier met de goeie dingen bezig.

R: *Maar dat verschilt wel een beetje t.o.v. toen het begon?*

D: In het begin ahja als je opstart je zijt ten eerste met minder mensen om te starten allé onze eerste repetitie hoeveel was da? Zeven mensen, 8 mensen misschien? Zoiets, 2 zangers e gitaar erbij een trompet of twee allé een trompet en een sax en...(denkt na) Toen heb je nog nie echt e groep, je probeert eerst stapjes te zitten van waar zijn we hier mee bezig, beetje jam en langzaam groeit er e groep. Tis nu nie iemand die nu zegt euh ik maakt deel uit van TOSO, voelt em echt een groepslid. Ik zit in een band en die band is TOSO en da krijg je maar na dat da een tijdje loopt. Dat da em organisch had gevormd he. Pijs ik da je da gevoel krijgt achter zo'n...(denkt na) achter 't eerste jaar kon je echt zeggn er is daar e groep. Zelfs al zijn we met mensen die wegvallen en weer bijkomen of is dat een veranderende groep. Toch blijft er een soort, blijft da overeind humm...(stilte)

R: *Hoe lang werk je al in kleinVerhaal? En hoe lang ben je bezig met TOSO?*

D: Euh...(denkt na) ikzelf werk ondertussen meer dan 10 jaar voor kleinVerhaal moa eerst gewoon kleine projectjes toen was da nog nie kleinVerhaal lek dat da kleinVerhaal nu is. Was da meer projectmatige dingen en langzaam euh heb ik meegeholpen die organisatie opbouwen wat nu geworden is. Van structurele erkenning tot structurele erkenning weer kwijt tot opnieuw structurele erkenning, das allemaal e de revue gepasseerd ondertussen. En TOSO is in 2013 opgericht euh om just te zijn euh september 2013 was onze eerste repetitie.

R: *Het is al vier jaar dat dit project loopt?*

D: Het is vierde jaar he, 13,14,15 humm ja

R: *En je speelt zelf ook al een tijdje nee?*

D: Ik speel basgitaar maar aan zich in TOSO heb ik er euh veel minder de rol van muzikant nu en toen probeer ik mee te spelen mo meestal ook geen basgitaar. Euhm...(denkt na) maar eigenlijk als je bezig bent met al de mensen bij elkaar krijgen en meer productioneel werk doet, die groep bij mekaar krijgen, overleg met de coaches euh. Zorgen dat die repetities en optredens er zijn en georganiseerd gerakn toen heb je gewoon zelf minder tijd om op de muziek te focussen om zelf dingen te doen. Ehja tis euh tis een beetje kiezen waar da je de energie insteekt, mijn rol is veel meer zorgen dat da orkest draait he. Allé van ik en Lieven, we zijn met twee om dat te doen nu euhm, ja.

R: *En spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?*

D: Eh da gebeurt zeker euhm zelfs mensen, absoluut mensen die mekaar vooraf nie kenden moa door TOSO elkaar ontmoet hebben. Euh die dan plots in de week nog afspreken om samen muziek te maken. Euh en die toen in kleine deelgroepkes toen nog wa jammen, euh...(denkt na). Dus door TOSO ontstaan er nieuwe dynamiekn en nieuwe, bijna nieuwe muziekgroepjes eigenlijk eh. Die toen op eigen houtje verder aan de slag gaan.

R: *En een voorbeeld van? Dat je kent?*

D: Hoh ja er zijn zoveel configuraties geweest euh. Je hebt een configuratie met Barry e keer, Barry en Rudy toen dat die nog bij was euhm. Barry, Rudy en Jimmy bijvoorbeeld hebben ze e tijdje gejamd. Nick is daar ook bij geweest, er zijn eigenlijk een paar configuraties geweest. Er was toen eigenlijk azo tijdens de zomer of tijdens de warmere maanden wekelijkse jam in de Venetiaanse Gaanderijen. Waar da 3/4de van die gasten die jamden eigenlijk TOSO muzikanten waren. Zo zijn der wel euh gedurende die, al e paar van die initiatieven geweest.

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk?*

D: Binnen een groep euh?

R: *Ja waarom niet apart, wat is het verschil?*

D: Omda je, als je samen zijt ontdek je nieuwe dingen, probeer je nieuwe dingen heb je veel gelaagder geluid, en zeker zoiets lek TOSO met. Het zijn toen nog mensen met dieverse etnisch culturele achtergronden die ook eigenlijk zelfs ook letterlijk een ander geluid meebrengen euh allé dat 't een zeer boeiende dynamiek is en da. Ook euh een fijn gevoel is om deel uit te maken van zo'n groep he. Ik als meer een organisator en zelfs als je productioneel werk doet, zelfs als zijn het toeschouwers die dikwijls erbij zijn bij TOSO. De vier, vijf man die dikwijls doar gwn zit, bij zelfs die maken deel uit van da geheel. Dus die komen omda ze toen ergens deel vanuit maken en euh ja. Dus da maakt het wel veel boeiender dan euh thuis alleen te musiceren.

R: *Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

D: Ik vind eigenlijk bij TOSO dat er niet zo'n super verschil is, en dat vind ik eigenlijk wel he goed. Omda da zorgt ervoor da je nieuw zijt en ook wel direct het gevoel hebt van ha oké ik kan hier echt wel meedoen. En ik moet hier nie opboxen tegen de gevestigde orde of een gevestigde waarde. Bij wijze van spreken bij als een soort auditie, iedereen die bij TOSO binnenkomt der is misschien altijd een drempel om te beginnen musiceren. Dat heb je in iedere vorm van de eerste keer samenspelen maar euh, ik heb de indruk dat de...*(denkt na)* hoe zeg je dade. Dat de oudere TOSO leden, die mensen die al van begin bij zijn altijd zeer tolerant zijn voor nieuwe muzikanten die toekomen, nieuwe invloeden ook. Euh...*(denkt na)* natuurlijk wat is het verschil, die oudere gasten die langer bij zitten die zijn al vertrouwd met die filosofie en hoe dat er aan toegaat. Die hebben al een heel proces achter de rug he, paar keer op podium gestaan op straat gespeeld. Die weten ergens euh waarover da we bezig zin en de nieuwe moeten da eigenlijk nog allemaal ontdekken he. En die worden ook wel op sleeptouw genomen door de rest ook.

R: *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken? Gewoon in het kort?*

D: *(denkt na)* Je hebt pijs ik een basis nodig allé een soort visie van wat da je wil gaan doen. Waarom hebben we met kleinVerhaal zo'n orkest opgericht, je hebt een visie en een doel nodig. Je doet da nie op een vrijblijvende manier, we gaan e groepje oprichtn euh we zijn daarmee begonnen met een idee rond. Toen dat er een ophef was rond de daklozenproblematiek in Oostende. Was eigenlijk een aanleiding om van hey we gaan een positief antwoord bieden in plaats van overlast gaan we muziek brengen. En gaan we die mensen waar het over gaat, die negatief in de aandacht komen gaan we meenemen met da muziekverhaal. *(staat op en begint al sprekend te wandelen)* Want we kenden ze en er zaten paar muzikanten tussen maar we gaan da vooral ook uitbreiden naar euh andere mensen. Dat da zeer diverse groep wordt *(keert terug)* dat da open getrokken wordt en euh. En dat er

nooit gesproken wordt van het daklozenorkest of nee, nee. Er worden misschien het Orkest van kleinVerhaal of The Ostend Street Orchestra maar het gevoel daarrond is dat er wel een zotte bende is. Dat er daar van alles door mekaar, arm, rijk, jong, oud euh nieuwkomer euh maakt nie uit, psychisch of euh wel of niet gezond of vol euhm moeilijke verledens, zonder moeilijke verledens. Het zit allemaal bij elkaar professionele muzikanten, amateurmuzikanten.

R: *Wat mij wel opviel is - en dat heb ik ook wel geschreven in mijn bachelorproef - is dat de meeste wel ouder dan 18 zijn, niet zozeer jongeren van 16 of 15 jaar.*

D: Klopt, ja, ja. De meesten zijn ouder dan 18.

R: *Wel ik had geschreven dat het me opviel.*

D: Ja, ja dat klopt wel. Tis ook nie op jong, jong gericht ook niet he, we hebben nog altijd meer gezocht in de categorie van 18 jaar. Maar moest iemand van 16 jaar op ons parkour komen toen kan die perfect ook euh inschuiven he. We hebben e keer een periode met e paar rappers gewerkt, ma die waren ook eerder van 18, 17, 19 jaar eigenlijk. Die waren ook al iets euh...(stille)

R: *Ok cava,*

D: Ma toen nog heb je wel een categorie van 18 tot en met Erna, die kweetnie hoe oud dat Erna al is. Het is al een iets oudere madam, van 18 tot 60 a 70 jaar he, toch wel.

R: *Humm, maar.*

D: Ja nee, t waren eigenlijk, wa heb je allemaal nodig voor TOSO, je vertrekt vooral van het visie en een doel van en euh in het beste geval heb je daar ook wel centen voor. Dus als je wel middelen hebt he, vroeger projectmatig nu structureel, kun je ook uitbouwen, groeien. Kun je ook goeie muzikantn vragen om da te begeleiden da je ook muzikaal sterk voor de dag komt, en muzikaal een mooi verhaal kun uitbouwen. Dat meer is dan, we komen iedere week samen en we maken wa muziek en dat ist. Nee, nee we werkn echt rond ja rond eh allé we zoekn echt naar inhoud naar verhalen. Das ook belangrijk he daje goeie mensen hebt die kunnen mee da verhaal vorm geven.

R: *Euhm, wat is de aanpak van de coaches gedurende repetities? Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen? Wordt er naar jou geluisterd?*

D: Denk dat da altijd de oefening is die we blijven makn met TOSO om zo weinig mogelijk op voorhand af composities mee te brengen als begeleider muzikant. Er kan altijd teruggevallen worden op dingen die vroeger al gemaakt zijn ofzo. Maar eigenlijk de essentie is we luisteren wa leeft er in de groep, wie komt er met een rif aan of een melodie of een verhaal of een tekst. En daar wordt ermee gewerkt en da vertalen de coaches dan in voor sommigen die partituren nodig hebben in partituur. Andere wordt het op een andere manier uitgelegd. Euh...(denkt na) maar eigenlijk ontstaat het vanuit de groep zelf. Er gaat altijd een soort, dat gaat altijd een soort diverse muziek z'n of een heterogene muziek. Omdat het een beetje de leden euh weerspiegeld he.

R: *Dus die hebben een grote inbreng infeite? In het muziekgebeuren?*

D: De muzikanten die meedoen, ja absoluut, absoluut

R: *Ik heb ook vermeld dat dat het bottom up principe is, binnen TOSO werking.*

D: Ja he, het vertrekt van hen he tis nie nog Bart, nog Gio, nog Ilse komen daar toe van ja jonges kijk. We hebben da hier en we gaan hier zo goe mogelijk proberen inoefenen dat is

nog nooit gebeurt he. Dus iedere keer worden de dingen gebruikt, Jimmy die de baslijn maakt, John die een tekst schrijft euh of Anne-Marie die nu veel tekstmateriaal aanlevert. Of euhm Barry gaan een melodielijntje, Barry zijn melodielijntjes hebben heel de show van Theater Aan Zee van 2 jaar geleden, gemaakt. Euh tis eigenlijk, alles te herleiden tot dingen die zelf aangebracht worden moa die dan door toen verder op te werkn. Worden uitgewerkt euh...*(denkt na)* ook gelaagder wordt omdat, omdat iedereen er toen rond werkt of improviseert. Maar er wordt inderdaad zo weinig mogelijk van bovenaf euh dingen voorgespiegeld toen he gewoon moeten ingestudeerd worden bij wijze van spreken of in gerepeteerd worden.

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden?*

D: Ik denk dat da een universeel verhaal is vooral verhaal van muziek en mensen he, mensen die samenkomen om muziek te maken en mekaar tegenkomn met muziek eigenlijk. Het zin mensen die in't dagelijks leven minder met mekaar gemeen hebben, de psycholoog en iemand die dakloos is bij wijze van sprekn. Komen mekaar euh nie altijd tegen euh om zo te zeggen, in dagelijkse leven. Ma die vinden mekaar dan toen in de muziek omdat ze misschien naar dezelfde muziek luisteren, zelfde instrument bespeeln. En in geval van TOSO in dezelfde groep zitten en aan dezelfde dingen zitten te werken en te voorbereiden voor een optredn. Dus ik pijs dat da zeer universeel is, en op zeer veel verschillende plekn kan en ook gebeurd. Want je hebt *(staat op en wandelt door de kamer)* veel orkestn die vanuit een soort van sociaal gegeven zijn gestart. Fanfares zijn eigenlijk ook azo moa met da verschil da Fanfares hier in Vlaanderen bijvoorbeeld blank gekleurd zijn euh...*(denkt na)* maar dikwijls die wel uit een arbeidersklasse voortkomt. Euh...*(stilte)* allé we proberen echt met kleinVerhaal werk te maken dajé zeer, zeer diverse publiek deelnemers bereikt. *(ik neem mijn voice recorder en draai die richting Dieter waar hij wandelt)*

R: *Ja goed, dat deed me denken aan een film trouwens, het noemt 'A Street Cat named Bob'.*

D: *(Dieter gaat terug gaan zitten)* Ik heb die nog nie gezien pijs ik.

R: *Heel goede film en ik weet niet waarom dat het mij ergens geraakt heeft en me doet denken op een bepaalde manier aan TOSO. De persoon op wie dat personage is gebaseerd, James Bowen, zegt tijdens zijn interview 'ik was onzichtbaar voor de wereld tot de dag dat die kat met mij meeliep en naast mij zat toen ik gitaar speelde voor geld op straat. En plots begonnen de mensen mij aan te spreken'. Ik moest toen denken aan TOSO, ze waren ook onzichtbaar voor de wereld geweest voor lange tijd en plots krijgen ze een stem via instrumenten.*

D: Ja, dat klopt.

R: *En die kat betekende even veel voor die kerel als TOSO voor sommige mensen of zie ik dat verkeerd?*

D: Het is een soort, inderdaad je laat stem horen en nie alleene persoonlijke stem omdat da toen. Ge zit geruggesteund door een hele groep en iedereen kun via één verhaal toch al die verschillende stemmen laten horen. Tis dat da we probeern met muziek te doen ook, nie proberen eenheidworst te maken. Maar een soort ja diversiteit in die muziek en in die stem te laten horen ook. Mo da klopt tis e soort euh voice da je letterlijke uh inneemt he euh en laat horen. Op straat of op de podia...*(Stilte)*

R: *Ok, op welke manieren komen de mensen in contact met dit project? Worden de deelnemers persoonlijk aangesproken? Gaat men flyers leggen, of hoe gebeurt dat eigenlijk?*

We zijn vooral begonnen met mensen persoonlijk aan te spreken euh als het bijvoorbeeld over daklozen gaat met straathoekwerk samenwerken een instuif gaan bezoeken. Euh met onze caravaan mee muziekskes gedraaid.

R: *Op straat?*

D: Op straat ons voorgesteld euh mensen warm gemaakt, van he gasten we gaan met de orkest beginnen heb je daar zin voor speel een instrument wat is je muzikale achtergrond? Mensen zelf gaan opzoeken, soms met of zonder hulp van partnerorganisaties hier in Oostende. Van straathoekwerk, CAW's euhm allé noem maar op humm... (*denkt na*) Sociaal Huis, je hebt hier verschillende ontmoetingshuizen in Oostende. Je verhaal bekend maken van wat da je wilt doen. Een orkest maken me een doorsnede van Oostendenaars nieuw of oud en zo. Eigenlijk niet zetten wachten totdat mensen komen moa zelf je verhaal brengen en jezelf voorstellen.

R: *Uhu en kende een dergelijk aanpak een succes?*

D: Ja omdat da werkt, omdat je persoonlijk flyers, allé je maakt wel een flyer met contactgegevens erop en een korten uitleg. Moe die flyer werkt maar als je eerst een persoonlijk kun zeggen van hey, hello ik ben Dieter ik werk voor kleinVerhaal we zijn met da en da bezig. We denken om da te beginnen wat denk je ervan vind je da goe? Euh zie je da zitten om e keer af te komen we kunnen e keer. Zo, je luistert na mensen en ge stelt jezelf voor en da werkt wel. En nie alleen voor de meest kwetsbaren te bereiken eigenlijk zelfs voor de meesten te bereiken euh. Werkt dat best mond aan mond euh gaan vertellen en. Wat er ook wel gebeurt is e keer dat die bal aan het rollen gaat da mensen vertellen dan door aan elkaar en brengen nieuwe leden mee. Van 't weekend wast er weer iemand die ne maat meehad die ook speelt enzo ja, zo geraakt je verhaal bekend en verspreid. Het is niet altijd een succes, je start niet met honderd manen he. Je begint met van was't ons eerste repetitie man of zeven, hop en da groeit en euh. Dat is wel de manier hoe dat wij werken, we zitten niet te wachten totdat mensen komen, we gaan zelf op zoek en brengen. Ik denk dat ook dat werkt en een van de nog factoren die meespeelt is, is dat verhaal nog niet af is. Da je na mensen kunt stappen en je vraagt om mee te bouwen aan een verhaal of mee te schrijven aan een verhaal. In plaats van te zeggen van da, da, da gaan we doen en we gaan het zo, zo en zo doen wil je da nu komen bijna doen of uitvoeren. Maar als e mens gevoel heeft van hey ge kunt hier zelf echt een aandeel hebben en een verantwoordelijkheid in opnemen. Als muzikant als medewerker als een deelnemer van het orkest of noem maar op. Je kunt er zelf rol in spelen en zelf een stuk meebepalen waar dat na toe gaat. Ik denk dat da al veel interessanter overkomt dan euh da je vraagt aan mensen van hey we hebben hier een goeie idee wil je het komen helpen uitvoeren. Je creativiteit wordt voor e stuk gestimuleerd want je krijgt een verantwoordelijkheid van er gebeurd iets. En ge krijgt echt ja euh ge bepaald mee waar dat het naartoe gaat.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

D: Voor mij is da wel een euh een soort symbool ook van euh een soort antwoordt van dingen die ook fout lopen van mensen die naast mekaar leven in de maatschappij. Of voor al de negativiteit rond de superdiverse maatschappij vind ik dit toch wel een zeer positief antwoord, zonder dat het altijd moet euh rozengeur en maneschijn zin. Eerder een zeer oprecht antwoord van euh van een groep mensen die toch wel eigenlijk bewijst dat er een soort samenwerking. Een soort euh samenleven wel mogelijk is, en samen dingen maken en, en. Zo dat het toch wel een soort van een mini bewijsje zonder daarmee de wereld te willen verbeteren. Da is ook niet ons ambitie, ons ambitie is om euh ten eerste we zijn een kunstenaarorganisatie dus om een goed artistiek project te maken. En ons vak is dat te doen via

een participatieve weg en dus is dat met de meest diverse vertegenwoordiging van maatschappij te doen. Ik denk dat da euh voor mij een van de belangrijkste dingen is. Da je de manier waarop da je da doet tot die muziek komn euh met euh met die combinaties en die visie dat da euh voor mij euh allé het belangrijkste is binnen TOSO. Dat dat euh... (*denkt na*) er zouden nog veel meer van zulke orkesten moeten zijn of zo'n projectn moeten zijn. Het hoeft niet al muziek te zijn he, we doen hetzelfde eigenlijk met film ook, een mix van mensen bij elkaar brengen om euh samen verhaal te maken.

R: *Maar ik hoop, en dat is misschien naïef en ik geloof er niet zelf 100% in, dat als die bachelorproef af is en dan gepost wordt in de bibliotheek, zal het misschien één van de studenten motiveren of inspireren om zelf met iets dergelijks aan de slag te gaan.*

D: Ja, moa ik denk dat' t goed is dat het via bachelor proeven, via ne keer in de krant, ne keer door overal te gaan speln dat da belangrijk is da je verhaal. Dat da wordt voort verteld mo ik vind dat iedere keer da je TOSO bij mekaar ziet, zie je wel dat er daar iets gebeurt. Dat dat een... (*denkt*) dat het oprecht is ook. Niemand staat daar te acteren of een rolletje te spelen iedereen is eigenlijk gewoon in zin zelve ook, binnen dien groep. En da vind ik wel euh sterk in een wereld waar dat er toch veel rolletjes en vele toneeltjes moeten gespeeld worden om te overleven. Is da toch wel toen een moment die TOSO waar dat da je da een beetje kunt laten vallen en gewoon voluit je gooien he. Ik pijs dat het belangrijk is.

R: *Bart zei iets gelijkaardigs, Bart zei op een moment dat je door middel van muziek je uit je rol stapt en op die manier transformeert de tijd in tijdloosheid. De tijd vliegt, 4 of 5 uur van de repetitie en dat geeft jou een bepaald perspectief dat je anders in onze maatschappij niet altijd hebt. Een soort zuurstof (lucht)*

D: Ja, een zuurstof een vrijhaven, een zuurstofplek waar da je huh hier zin we nu we pakken ons instrument vast we zien de gasten terug, yo we doen iets. En er ontstaan dingen, er ontstaan nummers, ontstaan er composities en creëren we en ik denk dat da de belangrijkste elementaire behoefte is. Van mensen om dingen te creëren omdat da iets positiefs is.

R: *Ja*

D: Creëren het gevoel da er iets in je handen ontstaat of vanuit je brain of ... (*stilte*) dat is een elementair ding. En als je da toen nog probeert met de juiste mensen die da toen ook nog kunnen begeleiden da je ook artistiek echt een waardevol verhaal verteld. Meer dan alleen maar een zondagse uitlaatklep nee maar als je daar ook echt iets een artistiek sterk verhaal mee probeert te maken toen krijg je iets goeds. En ik pijs voor mij is da wat da mij drijft om TOSO euh om daarmee bezig te zijn. Omda het net zo leuk is om die uitdaging aan te gaan en om dat ja allé te realiseren eh

R: *Ok, goed het is al heel wat materiaal en ik denk dat het goed is.*

Korte introductie van de geïnterviewde

Bart Maris (52 jaar) is een professionele muzikant die voornamelijk bezig is met jazzmuziek. Zijn instrument is trompet, en hij is heel actief in verschillende projecten zoals TOSO, theaterproject bij Kopergieterij, Klimrek in Gent enz. Hij geeft les in het conservatorium, zit zelf in de muziekgroep en reist regelmatig rond in Europa en Amerika om op te treden. In TOSO is hij al 3 jaar bezig als een van de 3 coaches, de andere 2 zijn Gio en Ilse. De groepen in welke hij gespeeld heeft zijn o.a. The Whodads, Flat Earth Society, A Group, Va Fan Fahre en nog vele andere. Hij is al meer dan 30 jaar actief bezig met zijn muzikale carrière.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Hij is een van de 3 coaches en is dus een heel belangrijke medeverantwoordelijke van dat project. Hij speelt zelf met de groep mee en is bovendien een zeer ervaren muzikant die ook nog buiten TOSO in tal van projecten heeft deelgenomen.

Omgevingscontext interview

Dit interview vond plaats in de leraarskamer van het conservatorium in Gent (niet ver van de Belfortoren en nabij het politiekantoor). De ruimte is ingericht als een middeleeuws gerechtshof, met de tafels en stoelen die eruitzien als antieke overblijfselen van ver vervlogen tijden.

R: *Het is de bedoeling dat ik een bachelorproef maak en dit wordt ook gepost in de bibliotheek, vandaar geef ik je nu die informed consent om te ondertekenen.*

B: Goed dat je het doet volgens mij is dat correct om aan de geïnterviewde mogelijkheid te bieden om eventueel anoniem te zijn. Maar het zou handig zijn moest je dat doorgestuurd hebben vooraleer je het meegeeft. Op die manier kon ik het thuis op gemak even nalezen, zeker omdat ik geen structuur heb in gesprek en spring dus van hak op de tak.

R: *Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang op de contacten tussen de deelnemers?*

B: Een groot effect he, want die mensen zullen mekaar niet echt aanspreken als ze mekaar op straat tegenkomen want dat is gewoon...*(denkt na)* Er is geen reden waarom he...*(denkt na)* Eigenlijk het moment dat bijvoorbeeld Tarantino, Lina zal aanspreken is omdat hij vuur nodig heeft voor zijn sigaret of weet ik veel wat en zo gaat Lina dat ook bezien. Maar nu kent ze Tarantino en als ze elkaar tegenkomen op straat dan zegt ze daar goeiendag tegen, van hey hoe ist? Maar het is niet daarom dat Lina naar TOSO komt, en Tarantino ook niet en dat is juist wonderbaarlijke aan muziek. Het zoals sport...*(denkt na)* hey het gaat over persoonlijke ontwikkeling maar je doet het in groep, het effect is dat omdat je zelf voelt op welke manier je vooruitgang maakt. Je gaat op den dure ook je andere medespelers inschatten, ja moh ja hoe zit dat met hen? Barry, hoe doet ge dat? Barry is een straf voorbeeld, want Barry is iemand die thuis keihard werkt op zijn instrument omdat hij dat graag doet he ongelooflijk. Maar hierdoor heeft hij een zeer eigen patroon van spelen heeft die heel straf is, Barry sukkel er veel zwaarder mee om dat inzetbaar te maken in wat dat wij doen. Want eigenlijk zou hij iets kunnen hebben van, he sorry ik ben eigenlijk veel te goed om met jullie mee te doen.

R: *Ahn ja ok, maar toch doet die het he?*

B: Hij doet het omdat de startformule van TOSO maakt dat iedereen kan meedoen. We gaan niet zeggen hier zijn de partituren en als je die niet kunt spelen kun je nie meedoen. Want dat doen vele andere orkesten, want je moet een zeker graad hebben van spelen. Past op want dat het voor TOSO ook heel moeilijk is he, want uiteindelijk heeft de slechtste muzikant altijd gelijk. En staat de rest altijd een beetje in dienst daarvan, soms voel ik dat, dat weegt ook. Maar uiteindelijk geloof ik er wel in dat je... (*denkt na*) Ok je maakt de drempel zo laag, iedereen is mee, iedereen is aan bord en begint te werken. Dan begin je de mensen te triggeren, te uitdagen. Ok je kan dat lijntje doen maar probeer dat, doet dat, en dat kunt ge ook nog doen. En zo dat groeit, en eigenlijk is dat groeiproces niet evident, om iedereen daardoor te krijgen, door die nummer. Die duurt ongeveer een kwartier a 20 minuten... (*denkt na*) het is lek dat ge komt binnen in een kamer, je steekt het licht aan zegt wat is dat hier allemaal voor een rommel. En langzaam leer je dat is dat, dat is dat en dat is dat, ge leert die kamer kennen op een manier dat ge op den duur zelf zegt ja moh ja als dat de keuken is dan leg ik alles in de keuken, dat ge begint te ordenen. Dan wordt het in ene keer klaar. Probleem is als je die kamer buiten stapt, he dat nummer stopt. Kun je het dan niet direct gaan herspelen. Omdat eigenlijk het maken van een nummer, is het nummer. En dat maakt TOSO wel heel speciaal. Dat vind ik wel zeer interessante piste aan TOSO en dat is ook mijn grootste reden om dat te doen.

R: *Ahn ja omdat je dan samen tot een resultaat komt, dat heel origineel is?*

B: Ja maar omdat ook niemand in vervangbaar is, het resultaat is zo omdat iedereen erin zijn eigen weg heeft gevonden. Zijne weg, en dan zegt ge van ok het is niet Jimmy die op de bas gaat spelen maar iemand anders. Maar als Jimmy vervangen wordt door een andere muzikant dan is dat een heel ander nummer. Want iemand anders gaat dat niet invullen zoals Jimmy dat doet, of iemand anders gaat dat niet invullen op de manier dat Tarantino dat invult.

R: *Dus de muzikanten zijn de reden die ervoor zorgt hoe de muziek uiteindelijk tot stand komt? Als je dan één element vervangt dan zorgt dat voor een ander liedje?*

B: Niet een ander liedje maar een andere soort resultaat. En als je daar bewust van kunnen zijn, dat lukt niet altijd. Sommige dagen rij ik naar huis en zeg, deze was echt niet goed... (*denkt na*) Hoe zegt ge dat... (*denkt na*) Zich bewustzijn van die verantwoordelijkheid zonder ze te misbruiken. Dat het positief blijft, want soms is het gewoon het kot afbreken. Omdat er veel energie, of negatieve energie is, of weet ik wat. Maar dan ook weer Rishat geloof ik daar wel in dat uiteindelijk energie is energie. Het kan negatief beginnen, maar het verschil om van negatief muziek een positieve te maken is zeer klein..

R: *En dan zorgt die negatieve energie die ze dan net tentoon spreiden tijdens de repetities voor wat? (denkt na) Hoe heeft dat toen op hun als mens (denkt na) hoe moet ik het zeggen (denkt na) hoe ervaren ze zich daarbij? Gebruiken ze de muziek als een uitlaatklep ofzo?*

B: Ja, ze gebruiken die muziek zeker als een uitlaatklep

R: *Aha*

B: Ja, jazeker het is zeker een uitlaatklep. Muziek is dat altijd he, muziek is een heel raar ding he. Ge gaat tijd indelen in een tempo en in noot, ga ge dat heel klein onderverdelen, heel fijn. Dat wordt een heel fijn web en dat herhaalt zich, dat wordt een soort tijdsbubbel waarin dat ge zit. En zolang dat ge daar in zit bestaat de realiteit niet meer, zolang dat ge aan het spelen zijt... (*denkt na*) het is het moment dat ge stopt dat gezegd van 'waar staan we hier nu weer, wat is dat voor een kot?' Op het moment dat ge bezig zijt

R: *Is er flow?*

B: Ja er is flow, en dat is iets...*(denkt na)* In de westerse muziek bestaat dat enkel nog als je naar dance en techno evenementen gaat. De flow he. Een dj die draait plaat na plaat na plaat na plaat en ge hebt dien flow. En dat voelt goed.

R: *Humm, maar wat ik wil onderzoeken is bijvoorbeeld heeft die flow effect op de interacties tussen de mensen. Zorgt dat ervoor dat er sterkere banden ontstaan? Zorgt dat ervoor dat de mensen die voordien niet met mekaar praatten maar toen wel met elkaar kunnen communiceren?*

B: Neen, ik denk dat dat een stap te ver is. Ik denk, dat er een stap groter is wat daar gebeurt. Bijvoorbeeld een Wilfried (pseudoniem), die graag komt meedoen heeft iets van waar ben ik nu mee bezig? [*Ik heb een deel van de info weggelaten op verzoek van respondent*] Ik heb het allemaal verkloot ik ben gewoon een alcoholieker...*(denkt na)* Wat hij eigenlijk graag doet is dat Wilfried heel graag helpt. In de voetbal gaat hij de ballen rapen en de goals gereedzetten en dat soort dingen. En het feit dat hij dat mag doen geeft hem fierheid. En bij ons ook, hij doet dan zijn dinges (speelt tamboerijn) en is het altijd zelfde maar het is dan wel altijd steady. En het feit, als ge hem daarin bevestigt van he Wilfried dat is wel tof dat geeft hem een fierheid dat geeft een soort zelfvertrouwen. Wilfried was iemand in begin zei die tegen niemand goeiendag, die was er en die verdween dan. En nu zegt die man ik ga nu weg, allé die heeft gewoon iets van kijk ik heb gevoeld dat die mensen om mij geven en ik respecteer dat. Dus dat ge, in ene keer dat hij voelt van oké. Ik zit hier morgen met mijn triangel mee te doen, maar ergens ben ik wel lid van dat raderwerk. Ze hebben mij toch laten verstaan, en ik vind dat tof en laat het hun ook verstaan. Dat zijn heel kleine dingetjes he, dat wil nog niet zeggen dat ge een gesprek hebt. Wel, in ene keer vraag ik hem hoe ist? En dan verteld Wilfried zeer persoonlijke dingen waarbij je zegt van. Oké Wilfried, je vertelt mij zulke dingen [*weggelaten op verzoek van respondent*] dat ge mij vertrouwd om dat te vertellen. Dat is toch groot nee? Of bijvoorbeeld er is een nieuwe man bij de groep gekomen, een vluchteling uit een ander land. En plots zegt Wilfried, komt ge maar bij ons tegen die man. Dan denk je van 'ons'? En ge denkt niet meer individueel?

R: *Ja*

B: En dat zijn grote stappen, maar past op! Moment dat zo'n groep verdwijnt is dat ook iets dat weer verdwijnt. Dat is niet eens dat ge...*(denkt na)* Hoe moet ik dat zeggen? Het is niet iets dat altijd blijft.

R: *Jep, maar is dat gemeenschapsgevoel dat ze hebben ook buiten TOSO merkbaar of is dat alleen binnen TOSO?*

B: Ow, nee dat weet ik niet, dat moet ge aan hun vragen. Ik...*(denkt na)* ja tis ne gok, voor mij is dat ook, die momenten van TOSO, ik werk daar ook naartoe ook al gaat het soms de vuilbak in ik bereid dingen voor. Ook al vertrekken we van niets, natuurlijk kunnen we niet alles op het moment uitvinden. Je kunt het alfabet niet uitvinden, we maken dus deelwoorden doe dat en dat (*maakt een trompet geluid*) Gaat dat machine sneller he. Als ik dat voorbereid dat zou tof zijn als diene komt, want ge rekt erop dat de mensen er gaan zijn. En ik denk dat het bij hun ook is, ge maakt zo'n moment voor hun dat ze niet gewoon rondlopen, dat ze ergens naartoe komen, er gebeurt iets en dan gaan ze weer weg. En dat soort moment, ik weetniet hoe je het moet noemen religie heeft dat vroeger altijd gedaan. Ge maakt een moment waarop dat iemand, waarop dat mensen samenkomen. Om gewoon eens efkes samen zitten en is reflecteren over, wat da ge van de week gedaan hebt? of waar zijn we mee bezig? En ow tof kom we gaan iets doen, tof samen en dan Yo cava, he volgende week ja. Gewoon een moment dat ge efkes uit us rol stapt waar da ge zelf hebt voor gekozen.

Maar waarvan dat de meeste mensen niet meer weten dat ze daarvoor gekozen hebben. En zeker de mensen die op straat leven, lik Wilfried leeft niet op straat das iets anders he. Maar echt wel van...*(denkt na)* Dat soort van pfff, ik laat mij leven en den drank leeft mij en dat voet veilig en tis niet goed maar toch voelt het veilig. En wat zou er gebeuren moest ik niet meer drinken en ik zie in ene keer allemaal die problemen. Zijn die er nog? Ik weet niet waarschijnlijk wel, snap je?

R: *Ja*

B: En dan gewoon dat moment dat die speelt stap hij eruit en soms is het hem te veel en gaat hij gewoon weg. En is dat omdat de muziek hem te veel is? Soms wel, maar misschien is het ook dat hij te veel in zijne kop draait en slaagt hij er niet in om eruit te stappen. Ik slaag niet in om efkes de afstand te nemen van mijn gans gedoe van de dag.

R: *Dat is wel een belangrijk element, die afstand nemen.*

B: Ik denk dat, dat is het belangrijkste dat er is, gewoon een keer ergens anders te zijn uit uw routine. Ook al is het dat maar een paar uur en dan na een paar uur uit die routine... Bv Tarantino (*Tarantino leefde een tijd op straat voordat het gebeurde*) heeft een connectie met Linda de zangeres uit TOSO die dan zei mijn onkel heeft een appartement die moet opgeknapt worden. En dat gebeurde maar niet, als ik ga pleiten bij mijn onkel gaat ie dat wel wel verhuren aan u. Als Tarantino zou naar die onkel gaan zou die man het zeker niet verhuurd hebben aan Tarantino.

R: *De connectie is iets dat ontstond en is belangrijk?*

B: Ja natuurlijk en omdat Linda voor Tarantino pleit, zegt dien onkel van oké ik moet dat wel respecteren. Het krijgt een menselijk gezicht, het is niet zomaar gewoon van ik ben een huisbaas gast we gaan hier efkes een staat opmaken. En als er ook maar een wijs verkeerd is ben je uw waarborg kwijt, het wordt dus in ene keer iets menselijks. Waarin dat je een krediet krijgt en dat kun je beschamen. En dat wilt ge eigenlijk niet doen t.o.v. iemand waarmee dat ge samenspeelt waarbij je respect hebt voor die persoon. Snap je? En dat soort kleine dingen, dat zijn resultaten. Die ik kan zien, het is veel meer dan enkel dan muziek maken. Het is de gans proces van kleinVerhaal dat er ook is waar dat ze altijd terecht kunnen waar ze samen rondhangen.

R: *Wat mij ook interesseert in het kader van die vragen, Tis zo... de context van Oostende kleinVerhaal is hierrond opgebouwd. Uiteindelijk was het begonnen met mensen waarop werd neergekeken, slecht over gepraat of marginaal bestempeld. Is hetzelfde principe volgens jou mogelijk om ergens anders toe te passen? In een andere stad? Bijvoorbeeld neem nu maar moeilijke jongeren, hangjongeren rond Antwerpen bv.*

B: Dat werkt ook ergens anders, maar ding is wel...*(denkt na)* het verwachtingspatroon, bij jongeren is veel moeilijker om te doorbreken.

R: *Wat bedoel je ermee?*

B: Kijk lik bijvoorbeeld, ik voel nu dingen Samir die komt spelen op zijn sas. Samir doet mee, maar hij zit eigenlijk met een honger, hij wilt gewoon met minder mensen werken en eigen nummers maken. En ik heb hem gezegd, ja maar Samir dit is niet de bedoeling, we kunnen dat misschien nog eens doen op termijn. Maar ik moet dat met Dieter en Lieven bepraten maar dit is niet de bedoeling. De bedoeling is natuurlijk wel dat er op termijn zou een ruimte zijn waar dat jullie gewoon ook zonder ons kunnen werken. En ik denk dat als je met jongeren werkt krijg je dan ook van, zij willen hun muziek gaan maken. En dan moet ge uw gaan plooiën aan dien context. Ik heb zoiets gedaan bij de Brugse poort bij de Klimrek in

Gent. Een heel zware getto school, dat zijn dan kinderen van 10 tot 12 jaar waarmee we muziek maakten. En eigenlijk wat da ge hebt is die kinderen, in het begin proberen we heel abstracte muziek te maken. En ge voelt, zij snappen dat niet zij zijn zo vervreemd van wat dat muziek kan zijn tenzij dat het terug gaat naar hun cultuur. En bijvoorbeeld de Bulgaren, vanaf dat het een beetje percussie is met blazers, in Bulgarije heb je dat heel veel met trouwfeesten. En dan herkennen ze dat en beginnen direct die ritmes te spelen ze kunnen dat niet los zien van mekaar voor hun is dat een ding. En het enige wat ze dan wel kennen is echt heel slechte rapmuziek. Dus de manier achter een tijd om hun uit hun kot te krijgen is dat we echt zelf rap gingen maken.

R: *In feite moest je bijna hun subcultuur of hun cultuur, niet de jouwe maar die van hun gebruiken?*

B: En daarin hun vertrouwen winnen en zo pas verder kunnen maar uiteindelijk dat kon je niet doen met een uurke per week. Wat ik nu deed was werken een uurke per week met hen maar dat is te weinig.

Ik heb ook in het Rabot gewerkt, dat zijn echt straatkinderen, echt zware gasten hoor. Die zitten in de Toreke he, dat is van...(denkt na) een project van de Kopergieterij, een jeugdtheater hier in Gent.

R: *Ow en jij hebt in dat project gewerkt dan?*

B: Kopergieterij ja, die werken met jeugd in het Rabot en die kinderen, die hadden allemaal al een theaterproject gedaan. Dus probeerde men met die kinderen ook anders muziek te maken. En daar is echt heel veel fout gelopen maar soms heb je wel een ongelooflijk resultaat. En dan in ene keer voelen ze van ah ok dit kan het zijn of soms voelde van we hebben iets gedaan maar zij snappen niet dat ze iets anders hebben gedaan dan anders. Dat is het belangrijkste voor TOSO maar ook naar elke plaats ter wereld dat je zo'n project brengt. Is eigenlijk dat je mensen uit hun individualiteit haalt he, iemand moet als een individu in groep gaan werken. En moet daarvoor een deel van zijn individualiteit opgeven en aandacht hebben voor het individu van een andere naast hem. En dat soort empathie hebben om in die groep te kunnen functioneren is iets dat je traint of aanleert. Dat heb je niet spontaan. Want het hebben van empathie maakt u kwetsbaar en in een situatie waar dat en Wilfried en Tarantino inzitten waarin dat ze voelen van iedereen vindt wat dat we doen niet ok. Hebben ze een reflex van altijd defensief te zijn en zeker niet empathisch t.o.v. iemand anders toe. Als ze mekaar tegenkomen is het altijd zo van mekaar afwegen van wat heb ik vandaag aan u? In feite zoeken we altijd hoe kunnen we iedereen een plaats geven zodat iedereen erbij kan. En die plaats kan er maar zijn als iedereen in de groep een klein compromis maakt. Dus een deel van zijn terrein afstaat, muzikaal.

R: *Nu nog een vraag, vooraleer ik naar TOSO kwam had ik een aantal vooroordelen. En na verloop van de 2 stages ben ik er gedeeltelijk en sommige volledig kwijtgeraakt. Denk je dat de leden van TOSO voor een stuk hun vooroordelen t.o.v. elkaar wegwerken. Want er zijn mensen die naast elkaar spelen uit zeer gevarieerde omstandigheden en met een totaal andere soort psychologische bagage.*

B: Ik denk dat muziek daarvoor te licht is, dat is een brug te ver, het kan een aanzet maar niet meer dan dat. Het kan zijn dat zij door wie ze zijn om zo buiten de maatschappij te staan he. Is al zo extreem als ervaring voor hun dat de muziek die we samen maken dat beetje positief dat wij brengen weegt daar niet tegenop. Het muziekgebeuren en groepsgebeuren zal een beetje tegen beuken, en dat gaat misschien als ze dat zelf willen hun in de positieve richting duwen. Maar niet meer dan dat

R: Maar heeft dat toen bijvoorbeeld op Lina, Ozzy of Ella (3 muzikanten van TOSO die als een 'doorsnee Belg' stereotype kunnen worden gezien) een bepaald effect? Ze spelen met de mensen die als 'marginalen' worden bestempeld maar verandert er iets aan door die 2 doelgroepen samen muziek te laten maken?

B: Nee, nee natuurlijk! Ik denk op dat gebied dat wel,

R: Ah ja ik snap het, bij je uitleg bedoelde je vooral de levensmanier van Leo (pseudoniem) en al? Of ze als mens veranderen enzo? Want in mijn vraag bedoelde ik meer over de positie die ze t.o.v. elkaar nemen, in de zin van vooroordelen, neerkijken enz...

B: Ja, idd ik wilde zeggen dat ze niet zwaar gaan veranderen zoals Leo en Kasper, die zijn zo ver in hun hoofd. Ze gaan ergens wel een tik krijgen, maar tis niet lik de mensen die in de normale situatie zitten en dan spreken we over Lina, Ozzy, Ella enz.

R: Dus die vooroordeel aspect gaat bij hun wat?

B: Die gaat weg, natuurlijk!

R: En wat betreft Leo of Wilfried dan wat? Want zij kijken ook op een andere manier naar de mensen zij hebben namelijk hun bagage met vooroordelen.

B: Ja ze veranderen ook! Maar ze blijven wel op hun goede, ze gaan ergens wel altijd op hun goede blijven.

R: Maar zijn ze niet een beetje opener geworden door die interactie?

B: Ja, natuurlijk. Neen lik Tarantino, om weer op hem terug te komen. Op het moment dat hij toekwam hij drumde, bij hem was dat echt...(denkt na) Ik geloof dat hij zich drogeerde voordat hij naar de repetities kwam. Gewoon omdat hij moest bewijzen dat hij kon drummen, dus die zat daar echt volledig toe van de speed en kweet niet wat. Dat ge iets hebt van Tarantino hoe kun je zo nog functioneren!? En dat heeft echt meer dan 1 jaar geduurd voordat hij echt gewoon relaxed was. En in een keer zei hij, ik luister naar die muziek, blijkbaar luisterde hij naar Jazznummers. Dan heb je van wat? Je hebt dat nog nooit gezegd tegen ons. En langzaam versoepelt die houding, ontspant hij en krijgt hij van ons dat vertrouwen erin. En is hij ook anders aan het spelen, en pas op he! Af en toe hervalt hij dat gaat volgens hem niet snel genoeg en begint hij te haken en te beuken. Maar hij heeft zich al anders getoond, hij heeft van totaal andere dingen gedaan en dan voelt hij dan ok. Vanuit die defensieve houding in de groep stappen dat is één ding, maar dat maakt niet dat muzikaal die dingen opgelost zijn. En dan begint hun proces, we zijn al 3 jaar bezig hoe tergend traag dat da gaat. Sneller gaat dat niet, op de basis dat wij werken gaat dat niet sneller.

R: Maar volgens mij gaat dat nooit sneller als je wilt veranderen als mens. Ik probeer bv al jaren bewust mijn situatie te veranderen en merk dat het een langzaam en pijnlijk proces is.

B: Voor iedereen he, ons maatschappij houdt ons dat voor dat je snel kan rijk worden, snel dit, snel dat. Het is gewoon een illusie, alles heeft zijn tijd nodig. Als je wilt een betere sportman worden moet je iedere dag met je lichaam bezig zijn, hetzelfde met muziek.

R: Wat is er zo speciaal aan TOSO?

B: TOSO maakt een unieke stijl, je zou het bijna Tosoiaanse noemen ofzo. En die muziek is wat die is daardoor.

R: Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?

B: Die aanpak is totaal verschillend bij Gio, bij Ilse en bij mij. Ik bijvoorbeeld anticipeer, Gio anticipeert niet. En in begin moet ik zeggen was ik daar soms boos op Gio dat hij de zaak laat gebeuren. Dat ik hem zeg van Giovanni please laat het zo niet in honderd draaien. Maar nu geef ik daar soms gelijk in. Ik dacht van uiteindelijk wij zijn wel verantwoordelijk maar wat gebeurd is, als je altijd anticipeert. Dan gaat iedereen altijd naar jou kijken, om te weten wat ze nu moeten doen.

R: *Je zegt 'ik anticipeer' maar wat bedoel je eigenlijk ermee?*

B: Als er iemand bv begint te spelen, ik herken van ha dit is die toonaard, dus ga ik direct voor de kopers dan waarmee ik aan het werken ben. Schrijf ik op, kijk dat zijn de noten die ze aan het gebruiken zijn. Met die noten kunnen wij zinnen gaan maken, snapt ge? Dus ik laat ze niet zelf zoeken kijk dat is goed hiermee kunnen we gaan werken. In die zin geef ik ze te veel pap in de mond, en ik heb nu geleerd om af en toe te zeggen van 'Ho stop ik doe dat niet' door Giovanni bezig te zien. We leren ook heel veel van elkaar, en dat maakt voor mij het spannend. Je werkt met 3 totaal verschillende mensen naar dezelfde resultaat en zij hebben een totaal verschillende insteek naar dat resultaat toe. Gio neemt geen verantwoordelijkheid voor het resultaat, het resultaat is wat het is en je gaat er wel iets aan toevoegen. In de wagen discussiëren we vaak over de aanpak, binnen de repetities. Ik zeg soms Giovanni ik vind dat we weer moeten een omkadering maken. En hij zegt dat is juist het probleem die omkadering, daardoor gebeurt niet wat er zou moeten gebeuren. Als je te weinig omkadering maakt gaan de mensen volgens mij op korte termijn afhaken. En Gio zegt misschien moeten ze dan maar afhaken? Dan zegt Bart dat is wel extreem nee? En Gio zegt de mensen waarmee we werken zijn extreem. Het toffe aan dit concept is dat iedere aanpak door de coaches op het ene of andere manier steeds in vraag wordt gesteld, en dat is juist mooi. Dus niets is zeker, alles kan altijd anders.

R: *En hoe doet Ilse het dan?*

B: Ilse die komt zelf met nummers af, hieromtrent heb ik vaak discussies over. Zij ziet de zang altijd iets als op het orkest ligt. Laatste ding erboven, en zo zie ik de zang niet, dat moet ik eerlijk zeggen, maar nu is echt muzikaal.

Waarin ik geloof is dat verandering, patronen doorbreken maakt dat ze anders gaan kijken. Zoals wij dat eens gedaan hebben in de school dat we in de gang stonden, trompetten boven, de stemmen beneden en de percussie boven. Uiteindelijk had ik zoiets van deze wordt moeilijk en uiteindelijk werd dat een super plezante sessie. Omdat alles was indirect, alles was anders en ik denk anders? Je kunt de mens niet veranderen, enkel op lange termijn. Maar waarvoor ik pleit bij TOSO is verandering van muzikale aanpak. Laten we a.u.b. een kar maken dat we met TOSO op straat kunnen komen, met dat toch de stemmen versterkt zijn. Dus dat je iets nieuws doet, zoals vorige jaar bij de zuilengalerij van Oostende. Was je daarbij?

R: *Jep.*

B: Awel dan denkt ge van wie gaat daaraan meedoen? En toch hadden we een groepje bovendien moet je ook niet altijd met dezelfde instrument of manier aan de slag. Je kunt ook andere dingen doen. En dat is heel belangrijk dat ge continue blijft input geven, andere dingen geven. Situaties zodat ze zeggen hoel?

R: *En veranderen de andere situaties ook hen als groep?*

B: Ja tuurlijk, ze nemen voor de verandering een andere positie. Zangers gaan in ene keer wat percussie spelen.

R: *Hum, ik bedoel sociaal gezien, groepsdynamica gezien.*

B: Nee, ma kijk als Viktor bijvoorbeeld met de cake komt tijdens de repetities, de percussionisten staan onder mekaar buiten te roken. De blazers staan weer ergens anders in een groepje en de zangers staan bij mekaar.

R: *Ahn ja, en door andere posities (ander instrument of plaats in de groep) te geven en een andere context waarin je moet spelen, bijvoorbeeld buiten aan de dijk bij Oostendse gaanderijen. Komen ze juist vanuit verschillende subgroepen zoals blazers, zangers en percussionisten samen, zo?*

B: Jep, zo of staan ze bijvoorbeeld in ene keer met 2 op dezelfde snaar te slaan (*het gaat over een zelf uitgevonden instrument die TOSO leden in elkaar hadden gestoken met een lange snaar die liep ongeveer 7 tot 10 meter door de gaanderijen van Oostende*). Het sociale aspect is dat ze in ene keer praten over iets waar dat ze mee bezig zijn op dat moment. Wat in de nabije toekomst weer verdwenen is en ervoor nooit geweest. Maar zijn ze wel op een diepgaander gesprek dan van 'Hoe gaat het men jou jong?' enz. Dat je echt nieuwe manieren van muziek maken met elkaar uitzoekt en op andere manier denkt. En dat vind ik belangrijk, dus dat je echt aan een abstract ding werkt. Want muziek is abstractie en dat maakt het zo veilig, tis maar als je er tekst bijbrengt dan wordt het concreter en gevaarlijker. Dan wordt het een uitdrukking van emotie, wacht, wacht, wacht voordat we dien tekst oppakken. Soms moet je als coach een momentum creëren waarin dat de deelnemers een voor hun ongewone rol willen opnemen. En op dat gebied is het TOSO orkest een beetje een voodoo orkest.

R: *Wat bedoel je daarmee?*

B: Omdat in Voodoo dienen ritmes en muziek om situaties op te roepen die der anders nooit zijn, op die manier. Een nieuwe context bieden door op een andere locatie te spelen en zelf een aantal nieuwe instrumenten uitvinden of bouwen.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

B: Wat ik heb geleerd als muzikant is vroeger als ik les gaf was ik maar met een ding bezig dat is dat mensen beter moeten worden met een instrument. Beter leren spelen, dat was voor mij belangrijk. En door met TOSO te werken is dat veranderd, ik heb geleerd dat mensen niet alleen beter moeten worden met een instrument. Ze moeten met hun instrument beter leren inschatten waarom ze spelen. Of dat da nu alleen is of in groep, en das iets totaal anders, en dat is echt iets wat ik geleerd heb langs TOSO.

Korte introductie van de geïnterviewde

Gezien dat Ilse zichzelf had geïntroduceerd zal ik gewoon letterlijk weergeven wat ze had gezegd *“Ik ben van bij het begin bij het project betrokken. Ik ben al meer dan 20 jaar professioneel muzikant/zangeres. D.w.z. dat ik met muziek mijn brood probeer te verdienen. Ik geef daarom ook zangles op de academie (jazz en lichte muziek) maar ben ook geïnteresseerd in de pedagogie daarmee geef ik ook les aan de Hogeschool in Antwerpen en Gent. Ik geef er les aan studenten in de specifieke lerarenopleiding.*

Naast het pedagogische werk ik vaak als arrangeur en vocal coach voor theater. Maar het liefste treedt ik zelf op met mijn eigen band waarvoor ik zelf de songs schrijf. Helaas is dat slechts 2% van dat alles. Ik ben nogal trouw aan mijn eigen genre en zal geen commerciële toegevingen doen op artistiek vlak.”

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Ilse is een van de 3 muziekcoaches en is volgens mij iemand met veel expertise en inzichten, rond het thema waar ik aan werk. Ilse heeft ook sociaal werk gestudeerd en naast haar muzikale carrière begeleidt ze talloze groepen waaronder kansgroepen.

Omgevingscontext interview

Ik heb het via e-mail gedaan, gewoon vragen doorgestuurd. Probleem is dat Ilse het te druk had en geen tijd kon vrijmaken binnen een tijdspan van anderhalve maand. Voor mij was dat te lang maar zij is ook een belangrijk iemand voor mijn bachelorproef. Dus ik heb maar voorgesteld om het via e-mail te doen aangezien het niet anders kon.

- *Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers?
→ Ontstaan er vriendschapsbanden?*

Natuurlijk. Het is vooral elkaar in eerste instantie proberen ‘verdragen’ en daarna ‘aanvaarden’ daarna ontstaat een soort ‘verbondenheid’ die daarna in vriendschap kan uitdraaien. Het is mooi dat dit alles muzikaal gebeurt.

- *Spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?
→ Kun je een aantal voorbeelden geven?*

Ja, ze ontmoeten elkaar bij andere activiteiten van Klein verhaal of als iemand van ons moet optreden komen ze kijken, supporteren.

- *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou zo belangrijk?*

Als je op een eerlijke manier muziek speelt dan vallen alle vooroordelen weg. Geen rassenverschillen, geen genderverschillen, geen leeftijdsverschillen,... het klinkt mss cliché maar muziek opent de harten...;-)

- *Zijn er ook conflicten tussen de deelnemers?*

Ja natuurlijk, zware conflicten worden opgevangen door de mensen van Klein verhaal (vechtpartij,..) muzikale conflicten lossen wij op.

- *Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

Ik denk dat het iets makkelijker is om er nu bij te komen. Er hangt veel meer een vertrouwens/vriendschapssfeer dan in het begin. De mensen die ervan in het begin bij zijn hebben daarmee aan gewerkt.

- *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?*

Ik denk dat een zeer goeie logistieke steun vanuit Klein verhaal een must is en hun know how om mensen bij elkaar te brengen. Daarnaast artiesten aantrekken die je de vrijheid laat om hun ding te doen en ondersteunt.

- *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

→ Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen? Wordt er naar jou geluisterd?

De 3 coaches zijn allebei verschillend. Gio gelooft in de totale vrijheid maar dat heeft ook te maken met zijn instrument: drums. Bart en ik zijn meer aan structuren verbonden maar proberen die op een open manier aan te brengen of uit te zoeken. Ook daar zijn veel verschillen. Ik denk dat ik wat vrijer denk dan Bart en meer verantwoordelijkheid bij de instrumentisten wil leggen. Belangrijk is ook dat ook wij 3 elkaar leren 'verdragen', 'aanvaarden', 'vertrouwen', 'respecteren' en van elkaar leren.

- *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden?*

Uiteraard

- *Op welke manier komen de mensen in contact met dit project?*

→ *Worden de deelnemers persoonlijk aangesproken? Gaat men flyers leggen? Hoe gebeurt het?*

Vooraf de mensen van Klein Verhaal onderhouden de contacten.

- *Wat betekent TOSO voor jou?*

TOSO is een van de boeiendste projecten waaraan ik al heb meegewerkt. Maar tevens ook het moeilijkste. Ik hou wel van uitdagingen. Voor mij kwam TOSO ook op een goed moment, ik was een beetje uitgekeken op 'allerlei projecten', meestal komen ze op 't zelfde neer: de artiest doet zijn ding en het publiek 'klapt' in de handen. Dit is bij TOSO helemaal niet zo: we denken evengoed na over de beleving van het publiek als over de performance zelf.

Het is ook het eerste sociaal artistieke project die echt sociaal artistiek is.

Open interview: Giovanni Barcella [21-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Gio is een drummer binnen TOSO die al 3 jaar actief is. Hij is een van de 3 coaches die de muzikanten begeleidt. Zoals de naam al doet vermoeden is hij afkomstig uit Italië maar op dit moment woont hij in Gent.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Net zoals de twee andere coaches is Gio een belangrijke bron van informatie voor mijn thesis. Zijn aanpak en visie zouden een zekere bijdrage leveren. Bovendien is hij een Italiaan tot in de botten wat resulteert in ietwat andere kijk dan de andere coaches.

Omgevingscontext interview

Het interview werd afgenomen in de Vooruit te Gent op de tweede verdieping. Er was daar niemand dus het kwam goed uit om mijn voice recorder te gebruiken en de externe geluiden buiten te sluiten. We namen elk een stoel en gingen aan een tafel zitten in die grote lege ruimte, het gesprek begon;

R: *Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers? Ontstaan er bijvoorbeeld vriendschappen?*

G: *Je kent zelf het verhaal al goed eigenlijk en ook de personages van die verhaal. Praat je over mij of over hun, het is over hun dat je praat he?*

R: *Ik praat in het algemeen, zowel jij als hen.*

G: *Voor mij, ik denk dat tussen hun de vraag is eerder dicht. Ze kennen elkaar al van de straat, het is zo he. Maar als je over ons praat, over mij, het is zeer diepgaand eigenlijk, om een orkest te vinden die op een zeer participatieve manier aan het werk gaat. Muziek is nooit iets 'welfare' hoe zeg je dat weer? Muziek is nooit humm we kunnen ook participeren door iets te bespelen ook al zijn we kwaad of voelen ons niet goed zie je? Muziek is open voor alles, wij niet maar de muziek wel.*

R: *Open voor alles? Ik begrijp het niet, wat bedoel je open voor alles?*

G: *Muziek is zoals een 'tabula rasa', Zie je?*

R: *Je bedoelt neutraal?*

G: *Het is niet neutraal, elk ding dat je doet is een weergave van hoe je voelt en als je dat veel doet wordt het een expositie. Met TOSO is het duidelijk achter één uur van TOSO krijg je duidelijkheid in wat de groep denkt of voelt. Het is de representatie van de staat waarin dat de geest zich op dit tijdstip bevindt.*

R: *Humm, spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?*

G: *Je spreekt nog steeds over hun nee?*

R: *Voor mij draait het rond alle twee eigenlijk.*

G: Ahn ok. Zoals ik je gezegd had, heb ik de indruk dat zij elkaar goed kennen eigenlijk. En zoals je had gezien er is een soort aanpassing van hun leven in Oostende, zie je? Ik benader het nooit vanuit de positie van ik ben anders en zij zijn anders. Het kan mij niet schelen als een tomaat. Ik ben er met de mensen die ik ken samen muziek aan het maken ik zeg het je. Dus voor mij dat heel sociaal ding, van verhouding tussen het één en ander dat zegt me niets eerlijk gezegd. Maar omdat je nu een thesis schrijft moet ik (*lacht*) met iets afkomen snap je? Buiten TOSO doe ik niets omdat ik woon ver he

R: *Je woont in Gent?*

G: Ja, ik kan me best voorstellen dat de mensen die in Oostende wonen elkaar vaak zien.

R: *Ja, volgende vraag; waarom is het belangrijk om in een groep te spelen?*

G: Muziek loopt net zoals een gemeenschap zie je? Omdat muziek zich vormt met de ideeën van iedereen. Dus voor mij is het bespelen van muziek bijvoorbeeld als we met 8 personen zijn en iemand spreekt en wij luisteren. En wij antwoorden, we gaan ermee akkoord we gaan er niet mee akkoord.

R: *Het is een vorm van een dialoog?*

G: Ja

R: *Ok*

G: Ja helemaal. Dus (*Ik onderbreek hem*)

R: *Maar het kan ook zijn dat iemand praat en de rest moet luisteren, nee?*

G: Ja dat is het. Als je het over TOSO hebt is het soms moeilijk maar het blijft muziek.

R: (*lacht*) *Het blijft muziek.*

G: (*lacht*) Ja natuurlijk.

R: *En zijn er conflicten tussen de deelnemers? Maar ook tussen jou en de deelnemers?*

G: Indien er conflicten zijn, dan zijn het echt dingen zoals een verschillende visie, verschillende ideeën maar... (*denkt na*) Het zijn conflicten zonder geweld nee, niet bloeddorstig enzo. Vreedzame conflicten.

R: *Om een project zoals TOSO te kunnen realiseren, wat is er daar voor nodig denk je?*

G: Wat ik denk daarover?

R: *Ja*

G: Wat ik denk is wat ik zie, deze oprechte diepgaande eerlijkheid die de organisatie kleinVerhaal heeft. Bij deze heb ik geen enkel twijfel, er zijn zeer diepgaande waarden binnen deze organisatie. De manier waarop ze het doen is bijzonder, ik denk dat het uniek in België is.

R: *Ja, je kent geen andere?*

G: Wel ik ken veel andere organisaties, maar ik ken geen... (*denkt na*) hoe zeg je dat? Diepgang allé binnen de terrein waarin dat ze werken.

R: *En wat is het verschil dan?*

G: Wel ik heb het je gezegd, ik denk dat het afhangt van de mensen.

R: *Ow ja.*

G: Het is geen thema waarover ze hebben, het is Hans, het is Dieter.

R: *Dus je denkt dat het afhangt van de mensen die er zijn?*

G: Ja, dat is vanzelfsprekend.

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook ergens anders kunnen worden opgestart?*

G: Dat denk ik wel he, ik ben zeker. Omdat ik zeg het je...*(denkt na)* Btw, Oostende is speciaal...*(denkt na)* maar ik denk dat het mogelijk is, ja. Maar ik zeg het je, kleinVerhaal is speciaal.

R: *En met jongeren? Volgens mij is het belangrijk om een bepaald doel te hebben in je leven. Zou een dergelijk project de jongeren die het moeilijker hebben, kunnen helpen denk je?*

G: Ja dat is noodzakelijk, en zeker weten zoiets kan wel ergens anders georganiseerd worden.

R: *Bijvoorbeeld jongeren in Brussel of Antwerpen enzo.*

G: Ik denk het maar zoals ik al reeds gezegd heb Oostende is speciaal. Als je andere Belgische steden kent, dan merk je het is geen Gent, het is geen Antwerpen, het is geen Brussel zie je?

R: *Wel hoe zeg je dat? Ik heb een bril door welke ik naar de stad kijk. Ik ben voor een stuk hier opgegroeid, ik heb er gitaarlessen gevolgd, ik heb Parkour (een sport die wordt beoefend door een aantal jongeren in de stad) hier gedaan. Voor mij is dat iets diepgaands die stad. Ik weet ook niet waarom eigenlijk maar de sfeer die hier in de lucht hangt is bijna sacraal voor mij.*

G: Ja, maar ik begrijp je weetje.

R: *Voel je dat ook!?*

G: Vanzelfsprekend.

R: *Waarom denk je dat het is?*

G: Omdat het een stad is waar de sociale afstand heel dicht is, maar ook heel ver. Natuurlijk is het ook de zee, met al die...*(denkt na)* ja het is speciaal, het is speciaal. Grote open traditie ook, de vissers.

R: *Oh ja tof, wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen, en de leden die net gearriveerd zijn in de TOSO?*

G: Om eerlijk te zijn zie ik niet direct veel verschil eigenlijk. Deze die hier al een tijdje zijn, zijn beetje meer in het project. Maar het is niet dat de laatsten die komen minder in het systeem zijn dan de anderen zie je? Het is omdat de systeem zelf niet gesloten is helemaal niet. In tegendeel, het is als een groep kinderen die spelen en moest iemand de groep verlaten, toch blijft het in tact zie je?

R: *Niemand wordt uitgesloten of slecht behandeld als ze toekomen?*

G: Zolang ik mij kan herinneren heb ik zoiets nooit gezien.

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetitie? Begin maar met jezelf, wat is jouw aanpak?*

G: Je weet het eigenlijk al, mijn aanpak is vrij. Omdat ik niets heb dat gesloten is, ik geloof niet in een module, ik geloof dat je moet praten met de letters en woorden die je zelf kiest. Dus euh, ik laat ze het vooral doen maar tracht telkens om de boel een beetje te 'dirigeren' terwijl ze doen wat ze willen. Ik laat ze doen maar dirigeer dit laten doen, zoiets.

R: *Ok tof, kun je een voorbeeld geven?*

G: Praktische?

R: *Praktische*

G: Ik baseer op de mogelijkheden van elk persoon, wanneer ik het woord 'mogelijkheden' gebruik wil ik niet zeggen wat je kan doen, dit kan me niet schelen. Ik wil zeggen dat op dit moment je de stem van je leven laat horen humm, ik denk dat ik dat aanvoel van de mensen die daar zijn. Voor mij werkt dat, omdat het een soort energie genereert, energie van vrijheid zie je? We mogen deze niet ontvluchten zie je?

R: *En Ilse hoe doet zij dat dan?*

G: Ja Ilse is super zie je? En Bart ook super. Zij benadert het een beetje meer gestructureerd, wat de mensen ook graag hebben. En Bart ook.

R: *Maar Ilse en Bart verschillen van elkaar, niet?*

G: Ja Ilse is meer in structuur terwijl ze zelf gestructureerd iemand is. En Bart is bezig met structuur terwijl dat hij zelf ook chaotisch is.

R: *(lacht)*

G: *(lacht)* Maar het werkt!

R: *Dus Ilse heeft structuur in haar hoofd en in haar benadering?*

G: Ja

R: *Bart heeft geen structuur in zijn hoofd en is een beetje chaotisch maar probeert toch structuur te geven? Zoiets nee?*

G: Ja maar zij of hij zijn alle twee super, allé het vraagt super muzikanten met veel ervaring om zoiets te doen zie je? De aanpak van elk is anders zie je? Maar sowieso vind ik dat wij 3 samen elkaar aanvullen, allé dat denk ik. *(lacht)*

R: *Het heeft iets organisch vind ik.*

G: Ja dat vind ik, ja.

R: *Ja, het is goed. Krijgen de deelnemers de vrijheid om zichzelf muzikaal te ontplooiën en doen wat ze willen?*

G: Voor mij goed, voor mij is het belangrijk om te zien hoe zij in de groep bougeren. Dezelfde dag nog, zie je? Het is altijd dezelfde maar het verandert de hele tijd zie je? Dus, soms is het beter om te zeggen doe dit of dat. Maar het is helemaal geen principe zie je? Ze kunnen uiteraard hun inbreng doen.

R: *Ken je gelijkaardige projecten zoals TOSO?*

G: Euh, om eerlijk te zijn neen. Neen, ik ken er geen. Een systeem zoals deze? Neen, ik ken het niet... (*denkt na*). In essentie ik denk niet dat er nog zoiets bestaat eigenlijk, nog hier nog in Wallonië, ik ken er geen in elk geval.

R: *Dat is goed,*

G: Ik ken veel, maar een orkest dat samengesteld is en loop zoals TOSO?

R: *Voor mij is dat een goed antwoord (lacht) voor mijn thesis.*

G: (*lacht*) Ik zie wat je wilt zeggen. Ik denk dat er veel organisaties zijn die bezig zijn met vluchtelingen enzo maar zoals wij het doen, dat denk ik niet. Ken jij er?

R: *Luc Mishalle in Brussel met Marokkaanse mensen.*

G: Wel je hebt gelijk die ken ik, die ken ik.

R: *Het is niet exact hetzelfde maar er zijn gelijkenissen.*

G: Hoh, ja... (*denkt na*) ja, ook al is het iets meer monotheïst, geen Arabische oogpunt humm... (*denkt na*) wel je in feite Luc, is het misschien, wel ja dat is waar.

R: *Gewoon een voorbeeld dat ik ooit gelezen had. Maar ik denk ook, TOSO is gewoon TOSO. Dit soort projecten zijn zeldzaam, het is een vertegenwoordiger van de minderheid of het is gewoon uniek. Ik denk dat het één van deze twee zal zijn. Humm hoe belanden de mensen binnen dit project?*

G: Ik denk dat het komt door 'talk and talk' op straat nee?

R: *In interviews die ik tot nu toe had afgenomen hoor je steeds hetzelfde, ze hebben het hier of daar gehoord en hierdoor in de groep terecht gekomen.*

G: Ik denk dat Dieter zelfs gewoon ze rechtstreeks en 'in real time' benaderd. Zoiets denk ik.

R: *Humm, soms heb ik het gevoel dat TOSO te groot geworden is.*

G: Geen idee, voor mij hoe meer hoe liever eigenlijk. In feite zijn we met veel minder dan in het begin he. In het begin waren we dus echt met dubbele met wat er nu is.

R: *Met de mensen die er zijn of bedoel je echt de mensen die participeren?*

G: De mensen die participeren. En jij waar heb jij het dan over?

R: *Ook de deelnemers. Humm... tot nu toe, elk lid dat ik had geïnterviewd, zei dat ze liever hadden dat er elke week een TOSO repetitie was, wat denk jij erover?*

G: Ik denk dat fundamenteel zijn er bepaalde dingen die mogelijk zijn met een groep zoals deze en er zijn dingen die onmogelijk zijn. De twee dingen de mogelijkheid en de onmogelijkheid voor mij interesseert dat op hetzelfde niveau, ok?

R: *Ja*

G: Maar ervoor was er een bepaalde mogelijkheid die er nu niet meer is, en de tegengestelde ook. Omdat nu vergeten we met de enthousiasme die er van begin was alle vooruitgang die we geboekt hebben.

R: *Ja*

G: En ervoor was er een grote enthousiasme euh van iedereen zelfs van ons. En nu is het er nog, maar het is heel verschillend tegenover 'the release' (*zoals in het begin*).

R: *Dat laatste wat je gezegd hebt heb ik niet begrepen.*

G: Deze orkest is gewoon geworden tijdens de laatste 3 jaar om een groot podium te doen. En met La Lunaire ook, ook met 3 of 4 keer in De Grote Post zie je? Ik denk dat het een grootte shot is voor 'de Tosianen' als je wilt, zie je? De mogelijkheid nu, wordt onderzocht, nee? Zowel in de grote TOSO als in de kleine TOSO. Nu moeten we dus een nieuwe vorm vinden, deze TOSO studio is dus een onderzoek zie je? De ideeën van de nieuwe (*ik onderbreek hem*)

R: *Bedoel je als een soort laboratorium?*

G: Nieuwe kleine vormen, vroeger was het vooral de grote.

R: *En met deze kleine vormen wil je wat?*

G: Neen ik zeg dat er twee mogelijkheden zijn, de ene kleine de andere grote. En in beide gevallen veel mooie dingen, in deze idee van de kleine, is er ook grote poëzie. Omdat je werkelijk veel dichters bij sommige deelnemers bent en zij ook aan ons. En sommige dingen zijn beter geworden, zie je?

R: *Euh... En TOSO wat betekent dat voor jou?*

G: Voor mij? (*denkt na*) Voor mij is het één van de mooiste dingen dat ik in de laatste 10 jaar heb gedaan. Muzikaal (*ik onderbreek hem*)

R: *En sociaal gezien?*

G: Weet je, ik kan de sociale dingen niet dissociëren van muziek, ik werk altijd in het sociale, ook al doe ik een concert met een trio of quater en dergelijke. Muziek is net als naar een schilderij te kijken weet je, je kan het niet scheiden van euh (*ik onderbreek hem*)

R: *Het sociaal aspect is telkens aanwezig in het muzikale?*

G: Ja hiervan ben ik eigenlijk overtuigd ja, ok. TOSO is belangrijk voor mij het is echt een van de mooiste dingen in mijn carrière. Ah ja.

R: *Ik heb nog 2 vragen, en ik probeer die goed in mijn hoofd in elkaar te steken omdat Frans mijn vierde taal is. Dusja, daarom neem ik ook soms veel tijd.*

G: Wat is jouw eerste eigenlijk?

R: *Russisch, Nederlands, Engels en Frans en soms drijft het mij gek al die dingen.*

G: Ahn, ik denk dat je wel dingen gaat doen in je leven.

R: *Wel, ik wil geloven dat ik al iets in mijn leven gedaan heb (lacht). Alle dingen die ik doe, zijn niet enkel maar bedoeld voor mijn studies, alle dingen die ik doe zijn ook voor mensen. Omdat, dat is wat mij drijft eigenlijk, als mijn motivatie enkel maar een diploma is, doe ik niets. De eerste keer dat ik studeerde, wilde ik gewoon een diploma en het is compleet fout gelopen, twee jaar verloren. Deze keer wil ik niet meer dezelfde fout maken. Ik was dan een tijdje rond aan het reizen en tot inzicht gekomen dat het beter is om toch een professie uit te oefenen, nu zitten we hier.*

G: Ja maar het is goed, reizen laat je altijd nieuwe inzichten opdoen he. Ja dat is het nee?

R: *Ja idd...(stilte) Denk je dat hokjesdenken doorbroken wordt binnen TOSO? Ik bedoel: dat mensen hun vooroordelen verliezen en elkaar anders beginnen te bekijken na een tijdje?*

G: Je gsm werkt he? Want je kreeg een bericht binnen.

R: *Ja, het werkt nog.*

G: Je vraag humm, kun je het nog preciseren?

R: *Verandert jouw perceptie van de mensen binnen TOSO? Had je bijvoorbeeld ideeën of overtuigingen dat je met marginalen te maken hebt? En indien wel, veranderde het niet in de loop van de tijd?*

G: Maar, ik begrijp goed wat je wilt zeggen. Ik heb telkens een heel vrije aanpak voor dit soort dingen. Ik hou van de intoxicatie, maar pas op, ik zie voor iemand van onze groep, dingen zoals deze zijn niet voor plezier. Dingen zoals deze zijn een probleem. Ok. Maar je mag niet omdat het een probleem is, die de meerderheid van de wereld. Ziet het zoals de anderen zoals een probleem. Ik heb het gemerkt, dat er kleine dingen zijn die kunnen...(stilte). Hoe zeg je zoiets. Voor mij is dat allemaal geen probleem, voor mij is dat normaal. Als je zoiets bijna elke dag leeft, weet je zeer goed dat het eerder een alcoholprobleem is, dat hij daar is. En ik denk dat het niet makkelijk is zie je?

R: *En de perceptie van de mensen tegenover mensen met alcoholproblemen bijvoorbeeld, verandert dat doordat ze samen musiceren? De idee van 'jullie zijn marginalen', verandert dat?*

G: Je moet weten dat het niet in mijn hoofd opkomt al die dingen, ik heb er geen enkel gedachte over zie je? Echt. Ik denk dat ik zelf in dergelijke situatie zou kunnen bevinden.

R: *Ja ik begrijp het.*

G: Nee maar als je mij vraagt over de visie van buitenaf.

R: *Wat ik wil weten is, is het samen maken van muziek, zal dat solidariteit en begrip oproepen tussen de deelnemers? Verandert het de perceptie?*

G: Dat is duidelijk, maar ik weet niet of men door het maken van muziek gered kan worden zie je?

R: *Dat is bij deze irrelevant. Het is het sociaal aspect waarin ik geïnteresseerd ben.*

G: Wat ik wel weet is dat het niemand zal vermoorden weet je? (lacht)

R: *Voor mijn onderzoek is dat niet echt productief geloof ik. (lacht)*

G: Nenenene maar, ik heb gewerkt in Italië in een junk gemeenschap en die mensen hebben een probleem. En alle 'geïntoxiceerde typen' die ik heb gekend zijn de mensen met de meeste diepgang. En het is niet omdat ik tevreden ben dat ze een dergelijk probleem hebben, dat is gewoon zo weet je? In mijn ervaring is het zo. Als je nu over het orkest hebt dan zie ik dat er bepaalde problemen zijn, voor hun is dat een manier om aan het dagelijks leven niet te bezwijken. Ok? Je drinkt een paar en je kan voor een tijd er uitstappen, het is geen oplossing he. Ik zeg niet dat het een oplossing is. Maar, in deze sacraliteit waar jij het over had binnen Oostende, zie ik ook deze sociale laag van bepaalde...*(stilte)* categorie die niet altijd even geliefd worden. Maar Tarantino en Robert *(pseudoniemen)* ik zeg het je het zijn poëten. Maar ik denk dat ze goed beseffen binnen welke gedicht dat hun leven zich bevindt he. Zie je? Allé ze weten het goed.

R: *Maar hoe zit het met de anderen, hebben ze meer begrip voor hun situatie? Ontstaat er een vorm van solidariteit?*

G: Ja, ja dat wel.

R: *Dus een dergelijke groep kan de perceptie die de anderen hebben t.o.v. mensen over wie we gesproken hebben veranderen, volgens jou?*

G: Ja, uiteraard, uiteraard. Dat is fundamenteel dat. Deze project is fundamenteel dat. Als je een dergelijk aanpak zoekt. Iedereen wordt een beetje meer verantwoordelijk, jij en ik ook, maar niet in de vorm van assistentie. Juist om in staat te zijn om de anderen te ontdekken in hun eigen levenssituatie, dus ja uiteraard.

R: *Wel ja dat was de laatste vraag.*

G: Het is de laatste.

R: *Ja, ja*

Korte introductie van de geïnterviewde

Bert bespeelt de klaroen sinds twee à drie jaar. Hij zit één jaar en een half bij TOSO en is veel bezig met muziek. Hij is een man tussen de 30 en de 40 jaar oud en woont ergens in de buurt van Oostende.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Hij bespeelt een instrument dat de anderen niet hebben (klaroen). Bovendien heb ik meerdere malen meegepraat vorig jaar en het was voor mij makkelijker om hem ook te benaderen. Hij speelt ook in tegenstelling tot alle andere geïnterviewden nog niet zolang in TOSO. Ik heb hem ontmoet tijdens mijn stage toen hij de eerste keer kwam optreden met de groep ergens tijdens vorig jaar. Dus in die zin is het interessant hoe hij zich voelt na anderhalf jaar binnen TOSO context en of hij vrienden had gemaakt en het gevoel heeft erbij te horen.

Omgevingscontext interview

Het was een zondagavond in het café van De Grote Post, dus overal mensen om me heen. Ik ben samen met Bert een kopje koffie gaan drinken en dit interview is bij deze tot stand gekomen. Het was luidruchtig en sfeervol, een typische avond zoals elke zondagavond na de repetitie in dat café.

R: Kun je iets vertellen over jezelf?

B: Wel, mijn naam is Bert, ik beoefen de klaroen sinds twee à drie jaar. Het is een toestel dat al jaren meegaat, en mijn taak is het ergens van kijk ik zou toch graag elke dag aan de man brengen. En ik ben sinds kort ook aanvaard door de broeders, van leper als klaroenblazer. Dus dat wilt zeggen dat ik mag overal blazen met een afspraak, er is wel één uitzondering in. Dus onder andere heb ik ook met mijn toestel dat noemt een Bugel. En ik ga nu ook elke avond The Last Post blaze, ik ben nu aan mijn derde week toe. Elke avond kwart na zeven of zeven uur dertig.

R: En welk effect heeft, denk je, dat maken van muziek binnen TOSO op de banden tussen mensen? Ontstaan er vriendschappen of conflicten?

B: Er ontstaan meestal goeie banden, maar je moet ook weten wie dat daar aanwezig is in TOSO. Ze drinken niet allemaal water, en ze drinken niet allemaal bier. En dat heeft er niets mee te maken maar dat is gewoon de realiteit. Als je naar de repetitie gaat is het misschien effkes goed dat je jouw focus op datgene wat je aan het doen zijt. Want daardoor creëer je kleine lachende, hard lachende maar daarna eindigt het op een ruzie. Dat is hetgeen dat ik gezien heb daar, snap je? Verder ben ik heel tevreden dat ik daar opgenomen ben, het is nu ook al een tijdje.

R: Hoelang zit je al in TOSO?

B: Dat gaat nu één jaar en half zijn zeker, mijn eerste optreden was in de Vooruit je was toch mee nee?

R: Jep, ik was mee, ik had het gefilmd eigenlijk.

B: En ja dus dat was mijn eerste optreden. Maar wat betreft de muziek zelf, het zijn tonen dat je normaal niet uithaalt of tonen dat iedereen kent. Hoewel ze gebruiken ze niet of ze zijn het vergeten...*(gaat over muziek, ik onderbreek Bert om terug te gaan op het hoofdthema)*

R: *Er zijn dus vriendschappen die ontstaan en er zijn conflicten die ontstaan?*

B: Wel, ik persoonlijk, ik vind dat ik niet echt een band, band mee heb.

R: *Geen familiaal ding of iets dergelijks?*

B: Tis zo van ahn hij is er vandaag tof, of ahn oei hij is er niet snapt ge? Ja, kweetnie...
(denkt na) het is nie zo close.

R: *Spreken de muzikanten onder elkaar ook buiten de TOSO momenten?*

B: Wel ik doe dat, ik heb dikwijls mensen gevraagd kom eens met mij blazen om 8 uur, maar iedereen is bezig. Ja ik bedoel ik ga het u vlakaf zeggen, ergens voelt ge de lafheid en de eerlijkheid. Zoals overal, hier bij TOSO heb ik dat ook, zo de lafheid en de eerlijkheid.

R: *Maar er zijn mensen die al mee geweest met jou waren?*

B: Ja, ja ik ben aan het spelen op gelijk wa en iemand komt zeggen, wat zijt ge nu aan het spelen? Sorry, doe gewoon je ding ja. Lik over laatst ook ik was aan het oefenen in de Peters en Paulus kerk, ik had daar wel mogen blazen hé ter gelegenheid van de uitvaart in November. Maar recent heb ik gevraagd of ik daar mag blazen en die gast zei van liever niet, allé jong we zijn toch muzikanten. Zeg me dat op een goeie manier he man!

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?*

B: Wel in feite speelde ik solo, maar een vriendin van mij Tessa had mij ooit gezegd komt e keer langs bij ons. Je zijt ook een muzikant hé en al gezien het een fenomenaal toestel is dat niemand kent. Dat ze u leren kennen hebben *(Ik onderbreek hem)*

R: *Maar het ding ziet eruit zoals een trompet.*

B: Ja, het ziet eruit als een trompet, maar een trompet is met toetsen, en deze hier heeft geen toetsen. Hier doe je alles met u mond, ja tis een anderen hé. Je hebt zoveel toestellen.

R: *Maar dat heeft wel een bepaald belang of is er een verschil met alleen spelen of in een groep spelen?*

B: Ik ga eerlijk zijn als ik alleen speel, speel ik liever, want dat is niet zo'n muziek da je euh...*(denkt na)* allé nee. Kunt ge piano spelen met 10 man, kunt ge piano spelen alleen. Das zelfste, da kun je met 3 á 4 mensen tezamen doen mo tis anders. Lik nu ook ze zijn daar bezig boven, ze hebben me vandaag tien keers gezegd, niet spelen. Het is wel les moa ik bedoel je komt niet na hier om 10 keers te horen, nu nie, nu nie, nu nie. Sorry he, sorry, nee, nee sorry. Vandaag was' t een beetje humm kweetnie.

R: *Bedoel je dat het te strikt is soms?*

B: Integendeel van mij mag het soms wat strikter zijn, dronkaards oké maar niet tijdens de lessen. Dat komt niet goed man, ze kunnen in hun vrije tijd drinken geen probleem, moa als ik met een auto rij drink ik ook nie. Ik bedoel anders ja pffff

R: *Terug naar de vragen, ik probeer die ook nog allemaal aan bod te laten komen. Wat is het verschil tussen de leden, die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net hebben aangesloten?*

B: De nieuwe leden moeten ze zoeken, tis hetgene wat ik gedaan heb, zoeken, zoeken, zoeken. Wie speelt, wie blaast, ik weet dat er 3 a 4 kantoorkes zijn tijdens een opname in een repetitie. Dus als Bart komt, heb je nog Giovanni en nog een andere. Dan moet je constant naar mekaar kijken eigenlijk, constant naar die mensen die de boel richten. Als ge ziet dat er iemand een instrument gaat bespelen, dan moe je nie gaan hard drummen snapt ge? En das hetgene dat ik wilde zeggen. Ge zijt bezig je hebt het in het oog, en dan gaan ze nog een keer zeggen, ja je mag niet trommelen. Blijft dan thuis ehja, mensen kijken naar uit om te komen spelen.

R: *Wat komt er volgens jou allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?*

B: Ik vind dat een heel mooi initiatief, ze hebben ook back up, onder andere doe ik ook mee aan back up. Ik hou ook regelmatig contact met kV als ik ergens naartoe ga of een optreden doe stuur ik ook altijd naar o.a. Lieven om mee te delen waar ik uithang. Ik breng ze dus op de hoogte, als ik na leper ga om te gaan blazen dan meld ik da ook.

R: *Maar je vindt wel dat ze goed organiseren?*

B: Ze hebben ook in tijd gezegd, iedereen komt hier dus moeten we met iedereen rekening houden. Ma ik bedoel er worden ook veel foto's genomen bij de opnames, kweetnie ofwel mis ik volledig, ofwel nie. Normaal gezien als ik kijk naar andere groepen zie ik geen dronkaards, neen ofwel?

R: *Ik denk van niet. Ik heb ook een interview gezien vorig jaar in een gelijkaardige werking en ze zeiden dat het niet zoveel voorkomt. Meestal worden de alcoholgebruikers buiten de deur gehouden, omdat zij de leden weggagen. Maar ik denk dat de visie anders is, en ik begrijp beide perspectieven omdat als kV zeg je "je mag niet meer dronken afkomen". Zullen de mensen die een dergelijke werking echt nodig hebben niet meer komen opdagen tijdens de repetities? En op die manier door hun verslaving buitengesloten worden? Maar ik hou me liever buiten die discussie eigenlijk.*

B: Lik nu ga ik zelf weg, voor mij is goe geweest snap je dat?

R: *Wel, je bent niet de enige. Er zijn meerderen die dat doen, ik snap het.*

B: Geen drank, doe het daarna

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities volgens jou?*

B: Die mensen zijn allemaal breed denkend en hebben ook een brede basis. Als ik die mensen bekijk krijg ik de indruk dat ze nooit geen pech hebben. Maar het zijn ook mensen, ik bedoel ze doen ook allemaal hun best, je moet daar kunnen op inspelen. Ze zijn met 4 met 5, 4 coaches met een baas dus je moet iedereen zijn plaats geven. Wat ik ook goed vind je komt toe bij een repetitie de drank staat er altijd, koffie enzo.

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen worden opgestart zoals in Antwerpen met jongeren bijvoorbeeld?*

B: Ja, het heeft gewoon andere namen hé, het is zeker mogelijk.

R: *Als lid van TOSO kan je meebepalen welke muziek je speelt, of heb je daar niets over te zeggen?*

B: Euh, tis te zien. Soms wel en soms niet...(stille)

R: *Op welke manier ben je eigenlijk beland in TOSO?*

B: Tessa ken ik allang al 5 of 6 jaar, zij zei ahn je speelt muziek? Ik zeg ja, en ze zegt komt e keer af. Ik zeg wat moet ik daar gaan doen? Ik heb gebeld naar Dieter en die zei kom maar af.

R: *En wat vind je van de bende eigenlijk?*

B: Ja nog tof, maar soms zou ik graag meer streekgebonden ziel willen zien. Sas bijvoorbeeld is goed voor wereldcultuur. Maar soms heb ik het gevoel dat ons cultuur en streekgebonden muziek erdoor naar achtergrond komt. Dus wat mij betreft had ik liever dat we vandaag geen of weinig sas haddn gehoord en meer fanfare.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

B: Wat TOSO voor mij betekend? Eumm...(denkt na) Een organisatie uit Oostende, die zich bezighoudt zoals andere in Oostende. En op je vraag van daarstraks, het zou zeker ergens anders ook georganiseerd kunnen worden.

R: *Ok, de max! Dat waren alle vragen en dank je wel!*

Open interview: Tarantino [12-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Tarantino is boven de 40 jaar oud en is afkomstig uit Cuba, hij woont nu al 24 jaar in België. Hij is een percussionist in de TOSO-groep en is van studie een kunstschilder. Hij heeft een tijdje op straat gewoond (hoelang weet ik niet) en speelt in TOSO al sinds het begin van het project.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Ik zou zeggen dat hij bij de harde kern der leden behoort die al van bij het begin af aan waren betrokken. In die zin wilde ik hem erbij betrekken. Hij kan veel vertellen over hoe hij het ervaart om bij TOSO-groep als drummer aan de slag te gaan. Hij is afkomstig uit een ander land, heeft te kampen met alcoholproblematiek, heeft meerdere jaren op straat geleefd en is een muzikant. Hij is bovendien zeer artistiek, bijna poëtisch, iemand die alles meer vanuit een meer creatieve invalshoek benadert.

Omgevingscontext interview

We zaten in een klein cafétje op enkele meters van de tramhalte Marie Joséplein. Het was op een zondagmiddag rond 13 uur en het was er gezellig en rumoerig. We hebben een pint besteld en 1 uur gepraat waarbij het meer op een gesprek tussen 2 mensen leek dan op een interview. Alle vragen zijn aan bod gekomen, die ik in de volgende pagina's zal uitschrijven. Tarantino spreekt Frans, ik zal meteen de vertaling opschrijven van wat hij gezegd heeft. Tarantino, net zoals Gio vormt een uitzondering op mijn aanpak, omdat ik niet rechtstreeks zijn uitleg in het Frans zal schrijven maar eerder een vertaling uittypen in het Nederlands.

R: *Wat voor een effect heeft het om bij TOSO-groep aan de slag te gaan als een muzikant? En ik bedoel vooral het sociaal aspect, worden er vriendschappen gemaakt of ontstaan er conflicten tussen de deelnemers? Hoe ervaar je dat allemaal?*

T: *Wel ik ben aangekomen in 2014 of 2015 omdat ik gehoord heb dat er een groep is die in Oostende speelt. En ik wilde meespelen en vond het heel tof om te doen. Omdat het muziek*

is zonder grenzen. Er is een heel goede communicatie binnen de groep en heel leuk. Voor mij was het heel leuk omdat ik ervoor ook in een groep zat in Brussel.

R: *Ow je hebt ervoor ook al in een groep gespeeld?*

T: Ja, in Brussel maar het was heel moeilijk maar hier in TOSO was het meer vrij weet je? Ik begon ook mensen te mogen, en voilà. In het begin waren er meerdere, maar nu helaas zijn er velen vertrokken uit de groep. Goeie muzikanten die waren vertrokken en nooit meer teruggekeerd omdat ze in feite iets wilden dat meer serieus was. Maar goed, ik ben gebleven tot nu en voilà.

R: *En het is al 3 jaar dat je bij TOSO zit? Sinds 2014?*

T: Ik ben eens afgekomen om eens te zien wat het was, en heb Giovanni tegengekomen op straat. En op een dag vroeg hij of ik geen zin had om mee te doen met de rest, en ik heb het nooit meer verlaten.

R: *Dat is goed, een vraagje: percussie, is dat de enigste vorm van muziek dat je doet?*

T: Ja, ja.

R: *Je hebt nooit gitaar uitgeprobeerd?*

T: Nee

R: *En door deel te nemen aan dit project denk je dat het je veranderd heeft? Heb je bijvoorbeeld vrienden gemaakt?*

T: Ja, natuurlijk. Het was ook een heel slechte periode voor mij, ik had namelijk geen domicilie. Ik heb geslapen in de nachtopvang, een sociale centrum. En voor mij elke zondagse repetitie heeft mij veranderd. Daarbij heb ik ook mensen leren kennen en één jaar nadat ik was aangesloten heb ik mijn appartement gevonden. Voor mij is het niet zoals vele mensen zeggen, een Orkest vol marginalen, louche mensen, alcoholiekers. Voor mij draait het rond muziek en dat is alles, mensen die op straten spelen of bij de metro maken ook muziek. En voor mij is het nog altijd gewoon muziek, het is beter dan een bank beroven bijvoorbeeld of in Carrefour ofzo, voilà.

R: *Wel ik vind dat het stukken beter is.*

T: Ja maar ik zeg het omdat er een artikel kwam in Het Nieuwsblad dat wij allemaal psychopaten waren enzo (*lacht*).

R: *Juist ja, ik heb het gehoord in de documentaire film rond TOSO, groep gevaarlijke marginalen die de boel onveilig maken (lacht)*

T: Wat betreft alcoholverslaving en drugsverslaving, schrijf maar het volgende op “de meeste drummers van de oude tijden, waren allemaal alcoholiekers, namen allemaal drugs, alle rock and roll groepen. Bijna iedereen, ze waren binnen allemaal anders kan je niet vooruitkomen in de maatschappij zoals die nu is.” Neem nu rap bijvoorbeeld, ik vind het dus gezeik allemaal. Waar gaan die teksten over? Moorden, drugs, criminaliteit al die dingen. Waarover praten ze nu? Heb je er een paar gehoord?

R: *Wel ja veel rap gaat openlijk over criminaliteit en geweldplegingen en noem maar op, ik denk dat ook. Hoewel, er zijn wel uitzonderingen, ik luister naar Russische rap en er zit soms ook kritiek op de maatschappij, motivatie en de wilskracht of zeer diepzinnige teksten eigenlijk. Vooral kritiek op de maatschappij, dat vind ik de max gewoon.*

T: Ow ja zulke dingen, ik heb het ook graag. Er zijn een aantal dingen dat ik maar vreemd vind. Neem nu de vuilbakken in Oostende bijvoorbeeld, om eentje te vinden moet je 2 kilometers stappen. Ik hou die vuil in mijn broekzak, en als ik een vuilbak zie gooi ik die erin. Maar het verbaast me niet als mensen dat gewoon op straat gooien, waarom die vuil met je meesleuren?

R: *Spreken de muzikanten ook af buiten de repetitie uren?*

T: Ow ja, zeker weten!

R: *En heb je ze leren kennen binnen de TOSO-groep of kende je ze reeds?*

T: Euhmm, wacht hoor...(denkt na) nee humm ik heb ze daar allemaal leren kennen. Ervoor kende ik die mensen niet eigenlijk.

R: *Dat is goed! Waar ik ook aan gedacht heb eigenlijk is om een voorbeeld te geven door het model van TOSO uit te schrijven. Aan andere mensen die eventueel aan de slag gaan met jongeren in grote steden om iets gelijkaardigs te maken. Bijvoorbeeld in Antwerpen of in de buurten van Brussel, jongeren die het moeilijker hebben in onze maatschappij. Misschien zal het ze ook helpen zoals jou om nieuwe mensen te leren kennen bijvoorbeeld.*

T: Maar ja, waarom ook niet! Maar kijk niet zolang geleden, een gast die niet meer meespeelt heeft eens langsgesproken zomaar. We hebben hem geaccepteerd hij was een vluchteling uit Syrië, en de jongen speelde echt goed, vooral percussie enzo. En voilà jammer genoeg komt hij niet meer terug, zijn naam is Rudy, zonder familie enzo. Hij speelde goed dusja waarom niet.

R: *Waarom is het bespelen van muziek in een groep zo belangrijk?*

T: Van kleins af aan ben ik bezig geweest met schilderen, ik was vroeger een kunstschilder, ik heb in een academie gestudeerd enzo. Maar sinds dat ik een kind was interesseerde muziek mij ook veel. Ik heb toen ik kind was altijd naar de radio geluisterd, vooral rock eigenlijk omdat mijn moeder hield erg van rock. Dus tegen de avond de laatste elektronische ding in ons huis dat uitgezet werd, was de radio. Muziek maakte deel uit van mijn leven, terwijl ik opgroeide in Cuba heb ik op de radio naar FM geluisterd. Het werd eigenlijk verboden bij ons in Cuba door het communisme. En muziek heeft mij altijd al beïnvloed, zelfs tijdens het maken van schilderijen, ik heb nog tableaux en collages van de verschillende muzikale instrumenten. Piano klavier, tamboerijn en al die dingen. En voilà, voor mij muziek is de totaliteit. Zelfs bij me thuis, ik bekijk bijna nooit de televisie, het is altijd muziek terwijl ik mijn koffie drink enz.

R: *Zijn er soms conflicten tussen de deelnemers?*

T: Niet met mij, maar de anderen hebben af en toe conflicten met elkaar. Maar geen erge dingen ofzo, de ene beweert dat een zanger beter is dan de andere. Er zijn wel meningsverschillen, de ene stelt één ding voor, de andere een andere. Maar ik vind dat juist goed, omdat er niemand akkoord is ontstaat soms, inspiratie. Zoals neem nu Orkest Lunaire bijvoorbeeld, die zijn heel strikt. Bij ons zijn we open, freestyle ik vind het goed.

R: *Wat is het verschil tussen de leden die al lange tijd komen en deze die nog maar net beginnen?*

T: Het verschil is dat de anciens het weten, ze kennen de regels om je te amuseren. De nieuwe daarentegen komen langs om eens te kijken en denken dat wij gek zijn, terwijl we dat niet zijn.

R: *De eerste keer dat ik jullie had gezien kwam ik helaas tot dezelfde conclusie.*

T: *(Lacht)*

R: *Ik bedoel wat is dat hier voor een ding eigenlijk?*

T: *(Lacht)*

R: *Ik kom hier stage doen, zou ik er niet vandoor kunnen gaan dacht ik bij mezelf? (Lacht) Maar na een tijdje begin je het graag te hebben door een of andere reden.*

T: *Voilà, dat is gewoon zo nee? De eerste keer dat ik langskwam, ging ik gewoon in de hoek gaan zitten koekjes eten en op het gemak alles observeren. Ik zei verdorie wat een kakofonie eigenlijk! Wat is dat hier? Maar daarna eenmaal ik binnen was, begon ik ervan te houden. Ik persoonlijk in het musiceren, dat kan je daarna neerpennen. Ik heb muziek zelfs in de schilderijen graag gezien, ik vind surrealisme leuk. En de muziek, zoals psychedelica en dergelijke van de jaren 60, ik ben er zot van. En ik vind dat TOSO zoiets is, heel psycho (Lacht).*

R: *Dat is goed, het is iets anders, het wijkt af van 'de normale' stroom der dingen.*

T: *Nee dat is echt waar de eerste keer dat ik het allemaal zag vroeg ik mij af wat is dat voor een orkest!?*

R: *Wel ja, mijn ouders hadden de video's over TOSO gezien, en na 3 minuten vroeg mijn vader plots, is dat een muziekgroep ofzo? Ze hadden niet door waar het over ging eerst (lacht)*

T: *(Lacht)...* Nee ja het is waar ja. Maar ik vind dat het stukken beter was in het begin, er was meer psychedelische element in aanwezig. Bijvoorbeeld Gio die ons een muziekstuk gaf met Griekse mythologie als hoofdthema, dat was amusant toch.

R: *Maar hij deed het toch vorig jaar met het groot TV-scherm, er was een film die over surrealisme ging.*

T: Ik ben weg van dit soort dingen, er waren een deel mensen die het niet graag hadden en we hebben dat stuk nooit geëindigd. Ik ben er juist weg van. Erna waren er mensen die niet meer afkwamen, anderen waren dan weer vertrokken omdat ze belangrijkere dingen te doen hadden. Maar ik blijf.

R: *Wat moet men doen om een dergelijk project draaiend te houden? Ik bedoel, Lieven, Dieter, kleinVerhaal in het algemeen wat denk je?*

T: Ze hebben geen gekke dingen gedaan. En ze doen nog steeds verder, wat ik goed vind. Maar ik vind dat ze tot een akkoord moeten komen, omdat er soms dingen zijn die gaan en andere dagen dingen die niet gaan. Snap je?

R: *Akkoord met de deelnemers?*

T: Nee, ze moeten tot een akkoord komen onder elkaar, soms is het niet zo goed georganiseerd. Er is altijd iets dat niet gaat eigenlijk, pas op ik heb dat graag. Bijvoorbeeld een maand geleden, we zijn gearriveerd op een plaats, het was aan het regenen binnen. Ze hebben dus een groot emmer genomen om water op te vangen. De volgende keer moet je bijna een paraplu meenemen om binnen droog te kunnen blijven (Lacht).

Wat ik wel zou willen zeggen dat het tof zou zijn om vaker de repetities te hebben. Bijvoorbeeld een wekelijkse repetitie, of één repetitie tijdens 2 weken zoiets. Wat nu ook is,

vandaag doen we een ding, iedereen vind het leuk maar de keer erop doen we totaal iets anders. Uiteindelijk vergeten de muzikanten wat ze de vorige keer hadden gedaan eigenlijk...(gaat naar wc)

En daarna wie zal het voor jou vertalen?

R: *Doe ik zelf wel, geen probleem. Heel misschien aan een maat van mij vragen die uit Wallonië is, maar denk niet dat het nodig zal zijn.*

T: Nochtans spreek je goed Frans.

R: *Wel ja, ik heb lange tijd toerisme gestudeerd en Frans was een belangrijke taal in die studie. Daarnaast, toen ik met mijn familie naar België kwam, woonden we eerst langer dan een half jaar in Wallonië. Ik heb ook een tijdje in Frankrijk verbleven, meerdere maanden dus. Daar heb ik die taal dan ook nogmaals versterkt...(Denkt na) Wat is de aanpak van de coaches tijdens de repetitie? Voel je dat je de mogelijkheid hebt om te kiezen welk genre muziek je wilt spelen bijvoorbeeld? In het algemeen bedoel ik, niet enkel Gio?*

T: Wel, Gio Barcella is open dan heb je Bart ook een toffe kerel maar ik persoonlijk vind Gio tof. En Ilse heb ik graag maar voor mij is ze te gestructureerd. Gio is zoals mij we gaan luisteren naar een muziekstuk en daarna trekken we ons niets van aan en spelen gewoon en doen wat we willen. Maar hij is ook bezig met structuur, maar meer open.

R: *En Bart, hoe doet hij dat?*

T: Humm Bart als maat is goed maar niet muzikaal. Hij is ook vooral met de anderen bezig he, saxofoon, trompet zulke dingen en ik ben meer bezig met percussie. Soms zijn we met 4 Gio, ik, Nina en nog een blonde jongen.

R: *Dus je bent meer voor een open aanpak dan?*

T: Weet je ik vind goed hoe ze te werk gaan maar ik zou graag hebben dat ze iets beslissen. Dat ze kiezen voor een bepaalde melodie of tekst en daarmee langere tijd aan de slag gaan. Niet elke week iets anders doen, geen enkel groep doet zoiets, geen enkel. Wat ik ook jammer vind is dat het wekelijks is niet maandelijks. Nu ja pas op het hangt ook af van hun middelen, om bijvoorbeeld een zaal te huren ofzo ik begrijp het wel.

R: *Maar als je nu bijvoorbeeld jazz wilt spelen, mag je dat doen, neen?*

T: Ja, we kunnen wel dingen kiezen.

R: *Als muziek goed is en goed klinkt tijdens de repetitie, heeft dat dan een effect op het sociaal aspect ook?*

T: Nee dat wil niets zeggen, als ik speel ik speel, ik luister naar de anderen meer is er niet. En als ze zich ergeren aan mij omdat ik iets verkeerd doe, na een paar pinten herinner ik mij toch niets meer van hun kritiek. Noteer het maar, alles wat ik zeg mag je noteren. Ik verberg niets, alles wat ik zeg mag je noteren.

R: *Zou het mogelijk zijn om een project zoals TOSO in een andere stad toe te passen met andere mensen? Zoals in Antwerpen, Brussel enz. Denk je dat het mogelijk is? Om de mensen daar te helpen?*

T: Ja natuurlijk, en zeker in Brussel

R: *Waarom in Brussel?*

T: Omdat er daar veel mensen zijn die muziek spelen. Neem nu bijvoorbeeld de centrale station, er zijn daar verdomd goede muzikanten. Ze betalen hun plaats weet je, ze betalen om daar te kunnen spelen in het station.

R: *Aan wie betalen ze dan?*

T: Aan de staat waarschijnlijk, maar ik weet het niet. Per uur betalen ze, elk uur. Je kan het niet meer doen zoals vroeger, je neemt je zakje speelt wat en vraagt geld, nee, nee. Bijvoorbeeld jij speelt harmonica, je hebt 1 uur om te spelen en daarna komt er iemand anders.

R: *En aan de kust dan? Als je gitaar wilt bespelen?*

T: Ik weet niet hoe het hier werkt maar ik denk dat je ook moet vragen om te kunnen spelen aan de dinges daar. Dit soort dingen zijn ergerlijk vind ik.

R: *Ken je eigenlijk gelijkaardige projecten zoals TOSO?*

T: Nee, alleen TOSO

R: *Neem nu bijvoorbeeld Orkest Lunaire.*

T: Het is een beetje zelfde maar wel irritant soms.

R: *Waarom dan?*

T: Ze zijn te strikt vind ik, ze zijn ook met velen. Ze zijn goed maar beetje ergerlijk, ze zijn beetje te 'chique'. TOSO is lossier, soms ontbreekt er een batterij ergens, soms hebben we een kabel tekort. Maar zij zijn goed uitgerust, humm hoeveel vragen zijn er nog? Het is bijna repetitie tijd?

R: *Drietal, niet meer veel alleszins. Op welke manier geraakt kleinVerhaal aan de nieuwe deelnemers? Hoe doen ze het?*

T: Geen idee, het is een mysterie.

R: *En hoe ben jij er beland?*

T: Ik kwam eens af naar de repetitie om te kijken.

R: *Maar hoe wist je dat er een repetitie was?*

T: Ahn, een vriendin van me had het eens gezegd, Françoise. Ze sliep op straat en was dakloos, ze vroeg en ik ging.

R: *Kun je in het kort iets over je leven vertellen?*

T: Wel ik ben in België sinds 1993, hoeveel is het 22 jaar? 24 jaar? Humm wel in feite...(denkt na) je kan het ook noteren als je wilt. Ik ben hier in Gent gearriveerd ik was ongeveer 23 jaar oud. En ik kende dat meisje in Amerika en we kwamen samen naar België, daarna was het gedaan met haar en ik ben hier gebleven. Weet je waarom?

R: *Nee*

T: Een liefdesverhaal, ik ben verliefd op Belgisch bier. Ik ben niet vertrokken van hier door de liefde voor Belgische bier (*lacht*)

R: *Geen vrouwen? (lacht)*

T: Ook de vrouwen, niet allemaal maar velen zijn heel sympathiek. In het begin werkte ik enz. Daarna ging ik naar Spanje en verloor mijn domicilie, dusja toen ik terugkeerde naar België geen domicilie. Het is moeilijk zo om uit een ander land te komen naar hier, je kent de taal niet, ja nu ja, het bier weet je.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

T: Voor mij is TOSO iets dat in mijn hart blijft, voor de rest van mijn leven. Ik heb daar vrienden gemaakt, maar tegelijkertijd, T.O.S.O. voor mij is niet The Ostend Street Orkestra, voor mij is het The Ostend Street 'Massacre' (*lacht*)

R: *'Massacre', is dat niet een grote groep mensen afmaken of zoiets (letterlijk vertaald: bloedbad, slachtpartij)?*

T: Dat is gewoon een film van Tarantino

R: *Goed ik zal het opschrijven (lacht)*

T: (*lacht*) Het is om te lachen he maat.

Maar voor mij, ik weet niet of de anderen het op dezelfde manier naar kijken he. Iedereen; de meisjes die zingen, Bart, Ilse, Giovanni iedereen, iedereen. Zelfs Dieter, Lieven enz. Voor mij is dat een grote familie, allemaal supertoffe mensen weet je. Dat is alles.

Open interview: Leo [14-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Leo is een van de deelnemers bij TOSO, hij is al 3 jaar betrokken bij het project en speelt djembé. Hij doet niet mee aan alle repetities maar komt af en toe meedoen met de groep. Als persoon is hij soms wat afstandelijk. Hij is West-Vlaming van in de dertig, en heeft geen ervaring gehad met muziek vooraleer hij zich aansloot bij de groep. Hij participeert enkel in TOSO en is niet actief bij de andere organisaties.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Leo heeft geen breed sociaal netwerk en kampt met psychische problemen. Hij heeft ook 4 jaar in de psychiatrie doorgebracht. Ik wilde zeker zijn perspectief op het hele gebeuren weergeven omdat hij sterk verschilt van sommige deelnemers. Zijn sociaal netwerk is zeer beperkt en het is interessant of hij al dan niet een vriendengroep of gemeenschapsgevoel had kunnen ontwikkelen binnen TOSO context.

Omgevingscontext interview

Ik was onderweg naar Oostende om een interview te nemen van Dieter Debruyne en ben Leo toevallig tegengekomen in de tram. Hij vroeg wat ik uitspookte en ik vertelde hem over mijn scriptie waarop hij positief reageerde. Dus vroeg ik maar aan hem of hij geen zin had om ook een interview te geven. Hij stemde in en ons interview begon ter plaatse in het midden van de tram. Het werd vervolgd bij de ingang in De Grote Post nadat we buiten waren gestapt. De reden waarom ik meteen in actie was geschoten en geen datum had afgesproken is simpel: Leo is iemand die opdaagt en dan weer voor maanden verdwijnt en onbereikbaar is, hij heeft ook niet altijd een tijdsgevoel. De kans dat hij zich zou houden aan

de afspraak om een interview te geven schat ik op maximum 30%. Eerlijk gezegd had ik domweg geluk om hem tegen te komen en om dit interview te kunnen doen.

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep zo belangrijk?*

L: Het is niet per se binnen een groep zo belangrijk mo gewoon euh dat je muziek kan maken en mijn eigen euh dingen ontwikkelen en voor mij is da percussie en euh ja en teksten schrijven zit sowieso al een beetje in

R: *Maar vind je het niet cool om samen met een groep iets te doen of maakt het voor jou niet zoveel uit?*

L: Ma in het begin wel, ma ja je hebt goeie muzikanten doar en ik heb die doar wel gezien. En ik werk graag met die mensen maar het is niet echt dat ik daar mee een band ga scheppen ofzo.

R: *Ahn op die manier oké, en zijn er conflicten tussen die deelnemers?*

L: Euh, dikwijls wel en das meestal omdat er marginaliteit in Oostende is en dat door vrijwilligers zijn er veel van die daklozen en hulpgevallen die euh ze samen smijten in die groep zelf. Daarom dat er zulke conflict toestanden ontstaan.

R: *Ahn ok, dus die zijn er wel?*

L: Ja er zijn er conflicten, ik ken doar dikwijls conflicten tussen had azo. Soms eens met Tessa, das ook met uw karakter azo.

R: *En wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen en repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten? Is er daar een verschil?*

L: Euhm...(denkt na) Tis anders, t' heeft een ander dynamiek gevoel ook tussen. Die mensen kenk ik minder goed dan deze van begin af die nie meer afkomen.

R: *Maar heb je daar dan connectie mee?*

L: Maar in die groep zelf wel als muzikant, normaal als je in de cirkel bent en je moet luisteren naar andere mensen da je hun energie voelt azo.

R: *Maar jullie spreken niet af buiten de repetities?*

L: Nee, neen

R: *En wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen maken denk je?*

L: Euh...(denkt na), verstandhouding, euh luisteren, euh na mekaar. Sowieso ist euh...(denkt na) TOSO is sowieso een chaotische groep, moh daarom da ik euh de leraars allé de begeleiders zelf euh opteren voor allé om meer technisch te werkn. Dat ze meer gesynchroniseerd zijn, nu ist echt elk zijn ding azo, ze doen een beetje mee azo. Hopelijk ben je een beetje mee met wat ik bedoel.

R: *Ja, een beetje wel. Hoewel het beetje een warboel is voor mij.*

L: Sowieso is TOSO chaotisch, het is nog te chaotisch. Want wat maakt er normaal gezien mainstream een goeie groep? Das gewoon dat ze technisch kunnen werkn, dat ze met mekaar overleggen.

R: *Meer afspraken met mekaar maken?*

L: Meer afspraken inderdaad.

R: *Ja, maar wacht, waar stap je af?*

L: Zelfste lijk u,

R: *Marie Joséplein dan? Dan kunnen we misschien afwerken. Dan moet je je niet zo haasten snap je, er is nog tijd toch, niet?*

L: Ja, ik heb ook nog een beetje tijd.

R: *Cool, doe maar op het gemak...(denkt na) Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities? Kun je als lid bepalen wat voor soort muziek je wilt spelen? Wordt er naar jou geluisterd eigenlijk?*

L: Er wordt niet zo vaak geluisterd neen en daarom dat ik ook afstand neem euh van de groep en van de leerkrachten zelf.

R: *Van de coaches bedoel je?*

L: Ja juist da bedoel ik, das van de coaches, iedereen elk zijn ding heeft maar de coaches hebben meer ervaring dan de bandleiden. Er wordt dus meer naar hun geluisterd, maar mijn ideeën worden afgeschoten door iedereen. Zowel in de muziekgroep als buiten de groep.

R: *En heb je al dingen voorgesteld dan?*

L: Ik heb al dingen voorgesteld.

R: *En er werd niet geluisterd!?*

L: Je wordt gehoord maar niet geluisterd. Daarom dat ik zeg van ja voort ik ga mijn ding doen dus...(denkt na) Jeweetwel TOSO is hetzelste zoals experimentiële jazz achtige ding azo. En ook technisch mankementen met de klank zelf azo, dat mi percussie alle overdonderd dan de stemmen die meisjes zingen jeweetwel.

R: *Niet goed op elkaar afgestemd?*

L: Ja ook qua geluid enzo, er wordt ook niet veel aan gedaan. kleinVerhaal is bezig met meerdere dingen tegelijk, ze nemen te veel hooi op de vork.

R: *Teveel projecten bedoel je?*

L: Inderdaad, beter minder projectn aanpakkn en meer focussen op hetgene dat ze nodig hebbn dan meer en meer bij nemen. Das eigenlijk iets wat ik tegen Dieter ook al gezegd heb, en Dieter weet het.

R: *Wel ik heb soms de indruk dat ze met te weinig zijn gewoon.*

L: Ja maar ze zouden volgens mij gewoon meer focussen op hetgene dat ze hebbn, het is ook wat ik zeg.

R: *Ahn ja op die manier. Volgende vraag: zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden?*

L: Euh natuurlijk ja, gewoon een aantal goeie muzikanten samenbrengen en beetje zien wat ervan komt. Want zelfste met TOSO, gaan ze verschillende ideeën enzo, beetje elektronische muziek tussen steken. Ik heb ook paar keer gevraagd om een computer mee te pakn om beetje muziek tussen te draaien enzo. Met een baslijn zoiets, maar tis ook nie veel van gekomn dus.

R: *Maar je denkt wel dat het mogelijk is? Misschien voor ergens in Antwerpen bijvoorbeeld of Brussel.*

L: Ja ja, tis da. Ze gaan meer geld hebbn dan wij in Oostende hé.

R: *Ahn, dat weet ik niet per se, ik ken een kerel die een werking heeft in Antwerpen ergens... (onderbroken).*

L: En ze zijn groter dus euh meer muzikanten die met die dingen bezig zijn. En ook straatmuzikanten.

R: *Maar dus volgens jou is het mogelijk? En ook voor jongeren, denk je dat?*

L: Absoluut ja, het zou goed zijn voor jeugdcentrums om daar eerst te beginnen met een muziekgroep.

R: *Maar ook met de verschillende achtergronden bedoel ik, dus niet alleen één doelgroep.*

L: Ja, ja verschillende achtergronden ja, die communicatie moet ook goed zijn. Hier in Oostende is soms slechte communicatie tussen kleinVerhaal zelf en de muzikanten. Als ze zeggen tis ergens een optreden, eigenlijk is 't repetitie. Dat zeggen ze niet, je moet gewoon afkomen op die plaats en op dat uur. Ik heb dat dikwijls had en ook met Dieter al hierover gehad, dat ik daar toekwam en het is een Jamsessie. Terwijl dat ik dacht dat het eigenlijk een optreden is. Soms sturen ze een bericht kom maar af, maar je weet niet precies waar jewetwel. Ik heb al had dat er een fusie was tussen hier in Oostende en in Wallonië en dat ze gewoon niet gezegd hebben wat er gaat gebeuren. Komt ge af op dat uur, en plots zeggen ze, mannen we gaan naar La Louvière. En om zulke toestanden te vermijden, kom ik niet echt meer af naar de repetities.

R: *Ik heb nog een aantal vragen maar laten we eerst afstappen en daarna verder doen...[we stappen af en gaan naar De Grote Post]... Dus, op welke manier komen de mensen in contact met dit project? Worden de deelnemers persoonlijk aangesproken of gaat men flyers geven? Of hoe werkt dat volgens jou?*

L: Da moet je vragen aan Dieter zelf, maar ik denk dat het meer mond aan mond reclame is. De ene verteld tegen een andere want he mensen die in een daklozencentrum zitten die ook muziek kunnen spelen en iemand van hun wordt gevraagd. Dan kunnen ze aan elkaar doorvertellen enzo, ja echt mond op mond of via flyer zelf maar aan de deur die hangen. Of aan andere plaatsen die openbaar zijn.

R: *Dus er worden wel posters gebruikt enzo?*

L: Ja op openbare plaatsen

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

L: Persoonlijk is dat lik meer zoals de kunst van percussie. Als percussionist oefenen om echt me zelf te bewijzen dat ik kan meespelen.

R: *En hoelang doe je dat al eigenlijk?*

L: Euh van begin van de TOSO, ongeveer 3 jaar.

R: *En je hebt geen gevoel dat dat sociaal iets gedaan heeft ofzo?*

L: Sociaal niet neen. Want het is hier sowieso een anti sociale maatschappij en mensen ja, zoals ik u al zei. Ze praten met me voor 10 minuten en ze zijn weer weg dus, daarmee kun je geen band mee scheppen.

R: *Ahn ja ok*

L: Dus voor mij hebben mensen ook geen betekenis. En ook soms willen de coaches muziek maken dat ik niet kan doen. Dus ze vragen aan mij speelt iets om mee te doen maar hoe kun je zulke muziek op een djembé spelen? Da ga nie. Dus da verstoort mij dus ik neem mijn zak en ben ik weg.

R: *En op de vraag die ik al gesteld heb, voor mij is dat de centrale vraag. Welke effecten heeft het meedoen met TOSO-groep door middel van een instrument, zang of rap, op de contacten tussen de deelnemers, denk je?*

L: Het heeft nie echt zo'n effect op mij moar het is goe voor de dynamiek zelve, om aan te voelen om mee te kunnen inspelen. Met sociaal contact voor mij persoonlijk is niets. Want er zijn veel te veel variabelen enzo, en ik wil zelf afstand nemen. Het is ook mijn keuze om een afstand te nemen van mensen...*(denkt na)* mensen in het algemeen eigenlijk.

R: *En speel je ook ergens anders?*

L: Het enigste wat ik doe is met mijn computer setjes maken met mix cloud.

R: *Een soort rap?*

L: Nee, neen meer dj dingen; trance, techno

R: *Maar in het sociaal circuit bijvoorbeeld?*

L: In sociale circuit nee, ma...

R: *Maar vind je dat niet belangrijk om soms mensen te ontmoeten, niet altijd he maar zo af en toe eens?*

L: Ik heb nog geen een echt interessant gevonden. Da meisje met bril en dreadlocks is nog cool, die luistert ook naar trance en techno.

R: *Ik denk dat ik alles al gevraagd heb, je doet al 3 jaar TOSO, je vindt het niet echt een sociale aangelegenheid.*

L: Het was via een film dat ik er belande eigenlijk, door True Tempest.

R: *Hoelang doe je al aan muziek? Hoelang speel je al?*

L: Sinds ze TOSO opgestart hebben.

R: *En ervoor heb je dat niet gedaan?*

L: Nie direct nee

R: *Dus je bent begonnen met muziek door TOSO eigenlijk?*

L: Ik heb assan snel snel muziek gemaakt, ook van teksten bijvoorbeeld, gewoon wat schrijven. Ook zingen jweetwel, heb ik ook wel ergens gezongen...*(denkt na)* toen dat ik in de psychiatrie zatn.

R: *Dus je hebt iets van muziek gedaan ervoor?*

L: Ja inderdaad, het was toen echt wel zingen en niet een instrument bespelen. Wel paar keer gitaar gespeeld, moar niet meer dan een paar riffjes tis al.

R: *Ik denk dat we bij deze afsluiten, ik heb al alles gevraagd wat ik kon. Bedankt!*

Korte introductie van de geïnterviewde

Jonge vrouw, tussen de 20 en 30 jaar oud, heeft beeldende kunsten gestudeerd en in aanraking gekomen met TOSO tijdens haar laatste jaar op school. Speelt al 2 jaar trompet in TOSO en heeft hiervoor nooit enige ervaring gehad binnen muzikwereld.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Zij is de jongste lid van alle geïnterviewden en komt uit 'een doorsnee Belgische familie'. Gezien dat ik veel leden heb geïnterviewd vanuit verschillende achtergronden en problematieken wilde ik ook een aantal tussen zitten die vanuit een 'gewone levenssituatie' in TOSO zijn geraakt. En ook een leven leiden zoals de meeste anderen die leiden, om vanuit haar perspectief iets over TOSO te weten komen.

Omgevingscontext interview

We hadden afgesproken om na de repetitie achter de loketten in De Grote Post een interview te doen. Er zijn daar trappen om te zitten en over het algemeen veel stiller dan in de cafetaria. Het is een grote ruimte met aan de ene kant een cafetaria met gezellige avondsfeer en tegelijkertijd een gang waar de mensen De Grote Post verlaten.

R: *Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers? Ontstaan er vriendschappen? Zijn er conflicten? Enz.*

L: *Humm, wel het is een hele toffe sfeer we komen goed overeen met elkaar, we lachen veel. Echt conflicten niet denk ik, af en toe wel discussies over, bijvoorbeeld nu vandaag ook vooral dat de instrumenten te weinig uitkomen. Bijvoorbeeld Sas die komt dan niet genoeg uit boven de andere instrumenten en dan is er daar discussie over maar echt conflicten, je zou het niet zeggen. Ik denk dat het soms wel om die reden onderliggende frustraties zijn. Dat de mensen die zeggen van allé ik kan niet genoeg spelen of ze horen mij niet. Die dan niet durven zeggen en die gewoon meedoen en effkes stoppen en zeggen van ik trek mij niet van aan ofzo. Dat vind ik wel jammer, dit soort dingen zouden meer moeten uitgepraat worden. Er zijn dan mensen die een poging doen om...(denk na) allé om te zeggen tegen de groep kijk we gaan nu die instrumenten boven laten komen. We gaan de rest wel stoppen terwijl zij spelen zodat ze gehoord worden. Euh en dan zijn er toch die doorspelen en dusja...(denkt na) er wordt niet zo goed geluisterd binnen de groep.*

R: *Gecommuniceerd?*

L: *Ja, beetje communicatie problemen, het is dat. Aan de andere kant vind ik ook wel leuk dat je zomaar mag doen wat dat je wil, dat je zo de vrijheid krijgt. Bijvoorbeeld het Orkest van La Louvière, daar is echt alles heel gestructureerd en als er iemand eens buiten de lijntjes kleurt. Denk ik dat die wel op zijn plaats word gezet terwijl bij ons alles is toegestaan en dat vind ik er wel leuk aan. Je mag niet bang zijn om fouten te maken, terwijl daar denk ik dat het wel heel anders is.*

R: *Meer open minded?*

L: Ja, het heeft alle 2 zijn voor en zijn nadelen en daarom is de samenwerking van de twee zo interessant denk ik. Omdat we alle twee wel van mekaar kunnen leren.

R: *En beslis je iets over de muziek die je speelt?*

L: Hoe bedoel je?

R: *Dat je bijvoorbeeld zegt: vandaag wil ik vooral jazz spelen, en je zegt dat tegen de coaches?*

L: Ik heb zelf nooit zulke ideeën en doe gewoon mee met de rest, ik heb zo van ik doe mee met de jam en we zien wel waar dat we uitkomen. Ik denk zeker dat als ik tegen Bart zou zeggen kunnen we iets doen met da rifje. Hij zou zeggen ja we gaan dat doen, maar ik heb daar niet direct de nood aan. Ik vind dat leuk om mee te gaan in de stroming en ja kweet het niet. Ik ben niet iemand die rap de leiding gaat nemen, ik heb ook geen problemen als dat dan niet gebeurt. Het is zo'n grote groep en het is een beetje samenwerking he.

R: *Ja, ok, tweede vraag: spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?*

L: Euhm...(denkt na) Ja ik spreek sowieso met Bart af, voor mijn trompet les. Met Ella denk ik dat ik ook al had afgesproken buiten TOSO, voor festivals ofzo of concerten waar we alle 2 naar toe gaan. Voor de rest heb ik nog niet met iemand buiten de TOSO afgesproken denk ik.

R: *En ken je mensen die dat wel doen? Of dat ze vriendschappen vormen binnen TOSO of door TOSO?*

L: Ik denk, ik ben dat niet zeker. Ik denk dat euhm...(denkt na) Tarantino en Robert. Dat die mekaar niet kenden daarvoor en dat die wel goed bevriend zijn onder tussen. Allé dat kwam gelijk in die documentaire ter spraken maar ik weet het niet zeker meer. En voor de rest kweet ook niet of dat Ella en Nina elkaar ook kenden. Ik denk dat ze ook wel in hun vrije tijd nog afspreken, dat weet ik niet.

R: *En waarom is het maken van muziek binnen een groep belangrijk voor jou?*

L: Hoh, omdat je in groep wel tot een heel andere resultaat komt sowieso. En ook dan doe je andere dingen dan dat je normaal zou doen. En het is gewoon ook leuker, alleen spelen kan ook tof zijn maar in groep is dat verrijkender (*Lacht*)

R: *Ahn op die manier, maar je neemt vast ook dingen van anderen over of leert iets bij gaandeweg niet?*

L: Euh ja sowieso van Bart, en ja kweetnie. Je leert veel meer bij dan dat je alleen speelt, want als je alleen speelt, speel je alleen datgene dat je kan. En soms op het internet zoek ik wel dingen op om bij te leren ofzo.

R: *Heb je eigenlijk zelf school gevolgd?*

L: Neen ik heb geen muziekschool gevolgd, ik heb een trompet gekocht en ik ging op mezelf leren spelen maar dat was net toen ik begon aan mijn master jaar. En ik wilde een kinderboek over Jazz maken. En toen toevallig zag ik op Facebook zag ik een filmpje passeren van Bart Marris die een workshop deed met kinderen, met blaasinstrumenten enzo. Ik heb hem kort daarvoor gezien op Jazz Middelheim Dokter John, ik was keihard onder de indruk. En ik had hem een mailtje gestuurd om te vragen of hij me tips kon geven omdat ik niet goe wist voor welke leeftijdscategorie dat ik dat boek wilde maken. Welke leeftijdscategorie dat er meest geïnteresseerd zou zijn, het meest voor ging open staan.

R: *Ja*

L: En toen heb ik hem een mailtje gestuurd, wat denk je? Welke leeftijdscategorie zou het meeste geïnteresseerd zijn in Jazz? Hij had mij teruggemaid en gezegd dat ik dat best zelf zou moeten onderzoeken. Dat ik naar de verschillende leeftijdscategorieën allé naar de verschillende klassen zou moeten gaan en moeten zien welke dat er meest ervoor open staan. Maar dat die wel wilde afspreken op school om erover te brainstormen, en toen heb ik met hem afgesproken in de conservatorium van Gent over de middag.

R: *Op die manier ben je in TOSO beland?*

L: Ja via Bart dan, ik zei toen langs mijn neus dat ik trompet had gekocht en op mezelf was aan het leren. En hij zei, ja ma ja ik geef les he! Ik wil geen reclame maken maar bij mij kan je ook les volgen he! En ezo, eigenlijk voordat ik mijn eerste les gevolgd had, heeft Bart mij al meegenomen naar TOSO. En ik zei ma Bart, ik kan nog niet spelen he, allé ik speel lange noten en dat ist. En hij zei van ja nee das nie erg kom ma mee. Dusja nog vóór mijn eerste les zat ik al bij TOSO.

R: *Ahn op die manier, maar je kon wel nog min of meer meedoen de eerste les? Ik bedoel ondanks dat je weinig ervaring had? Hoe was het voor jou eigenlijk?*

L: Pffffff, ik vond het vrij tof allé...*(denkt na)* kweetnie of dat de rest het zo tof vond *(lacht)*

R: *Ahn wat je daar allemaal uitspookte, humm ik hoop voor hun. (lacht)*

L: Ja, das ik weet da nie meer zo goe. Ik heb gewoon mijn best gedaan, ik weetnie of dat goe was. Bart was goe en, ja kweetnie.

R: *Wel, maakt toch niet uit? Wat vind je trouwens van het sociaal aspect, heeft dat een meerwaarde op sociaalvlak, op die manier muziek samen maken?*

L: Ja ik vind van wel, allé ik kijk daar elke keer naar uit, dat er jam is, ik vind het vrij jammer dat het niet meer elke week is.

R: *Ja, ik heb dat daarstraks van Tarantino ook gehoord. Hij heeft daar ook iets over gezegd.*

L: Wie?

R: *Tarantino.*

L: Allé zeker voor hen is dat zeker iets om naar uit te kijken he, ik ben met alles en nog wat bezig, ik weetniet of dat hij dat doet. Maar ik volg ook toneel lessen en zit ook in Fanfare in Brugge. Ik vind TOSO wel het leukste.

R: *Ahn ok, chill.*

L: Dusja

R: *Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren, en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

L: Je merkt dat wel, wie dat zo de vaste kern is, de mensen die het meest aan elkaar vasthangen die er het langst zijn. En dan, de mensen die nieuw zijn, zijn wat meer teruggetrokken en langzaam blinden die wel in de groep dan. Ma kweet da nog toen dat ik nieuw was, dat was zo'n grote groep en ik vond dat vrij ambetant dat ik niet iedereen zijn naam wist. En ik heb dat soms nu nog van bepaalde mensen van "hoe noemt die nu weer?". Ik zit nu al twee jaar bij TOSO en ja, ik vind dat een beetje schaamtelijk als je dan niet

iedereen bij naam kent. Aan de andere kant het is zo'n grote groep en niet iedereen komt elke keer.

R: *Misschien moet je dat op een blaadje schrijven.*

L: Nu is dat maar één iemand waarvan ik de naam niet wist, nochtans heeft ze het de vorige keer al eens gezegd. Het is ook niet iemand die er elke keer is denk ik, ze zit er nog niet zolang in.

R: *En ik heb gehoord van een aantal mensen dat ze zeggen dat het een familiaal iets wordt. Familieachtig iets of iets dat er op trekt in elk geval, wat denk jij ervan?*

L: Wel ja, dat is niet zo close lek een echte familie ma ik snap wel wat da ze bedoelen. Elke keer als je mekaar ziet is het wel leuk en, en zo een losse sociale sfeer azo.

R: *En toen dat je er voor de eerste keer kwam, dan waren er mensen die op een andere manier leefden. Sommigen kwamen van de straat, de anderen hadden alcoholproblemen nog andere hadden psychische problemen. Verandert jouw perceptie van hen? Doordat je langer bezig bent met die mensen?*

L: Ja dat is wel waar, want ik weet nog in begin toen dat ik...(denkt na). *Das misschien, euhm ja, niet zo euh hoe zeg je dat? Niet zo proper (lacht)..*

R: *Heb je iemand geslaan of iets dergelijks?(lacht)*

L: Nee, maar ik had zo mijn tas daar gezet en ik dacht van oei ik moet er wel voor zorgen dat die niet gepakt wordt. En nu, denk ik er niet meer aan dat is zoiets van allé, ik zou dat nooit denken van iemand van TOSO. Dat ze dat zouden doen.

R: *Uhu*

L: Maar de eerste keer toen dat ik zo binnenkwam dacht ik dat wel en nu totaal niet meer, ik vertrouw die echt. Ja, ma de eerste keer was dat wel nog vreemd.

R: *En hoelang duurde het dan vooraleer je er aan begon te wennen?*

L: Dat is redelijk rap gegaan, het was de tweede of de derde keer allé dat het al veranderd was.

R: *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken volgens jou?*

L: Euhm, hoh veel meer dan dat we denken waarschijnlijk, ja iedereen samen krijgen op die data. En euh vroeger werd er ook eten en drank nog voorzien. Nu drank wordt wel nog voorzien, maar eten allé de maaltijd wel he. Maar vroeger zorgde Viktor ook voor cake en voor allerlei hapjes enzo. Ik heb nu gehoord en ik wist dat echt niet, dat hij dat allemaal zelf kocht. Dat da met zijn geld was, en ik vond dat eigenlijk wel erg, dat hij dat zelf kocht en.

R: *Wel waarom ook niet, als hij daar gelukkig van wordt?*

L: Ja, dat wel maar ik vind wel dat zoiets gezegd moet worden, want nu nemen we dat zo vanzelfsprekend. Ahja, als ik dat geweten had, had ik wel eens merci gezegd dat ie dat doet. Snap je? Ik vind da een beetje allé ik dacht dat da door kleinVerhaal werd betaald. En nu voel ik mij een beetje schuldig tegenover hem dat we nooit een merci voor gezegd hebben. Waarschijnlijk verwacht die dat ook niet, want anders zou die dat wel e keer gezegd hebben. Dus zou een dingen en dan als er samenwerkingen georganiseerd worden bijvoorbeeld met La Louvière daar moet er ook veel overlegd worden denk ik dat zijn allemaal dingen die

achter de schermen gebeuren dat wij geen zicht op hebben. Maar ik denk wel dat er daar heel veel organisatie achter zit.

R: *Ok ja, en wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

L: Humm wel ik denk dat er een bepaalde structuur in zit (*lacht*) maar dat is niet zo direct duidelijk.

R: *Je klinkt precies heel vertwijfeld over (lacht)*

L: Humm oh ja hoe gaat dat? Ik heb zoiets... (*denkt na*) ik let daar niet echt op. Dat begint gewoon en meestal wordt er een woordje uitleg aan gegeven, dan is te luidruchtig en dan hoor ik het niet goed. En dan zien we wel gewoon, dus... (*denkt na*) ja zo... (*denkt na*).

R: *Wel ik heb gemerkt dat ze soms iets proberen uit te leggen, hun uitleg mislukt en dan speelt iedereen gewoon verder alsof er niets gebeurd was, wel komisch om te zien (lacht)*

L: Ja maar dat vind ik zo jammer... (*denkt na*) bijvoorbeeld op concert in de Voorruit geweest. Was er afgesproken we gaan een minuut intro doen met een bepaald aantal instrumenten. En de rest speelt niet, tijdens die minuut en dan na die minuut beginnen ze in te vallen allé komen andere instrumenten erbij. Ma da is totaal in het water gevallen, euhmm allé achter 5 seconden ofzo bij wijze van spreken. Was iedereen al mee aan het spelen en dat was niet echt de afspraak. Ik vond het wel jammer omda... (*denkt na*) soms is het echt iedereen samen en er wordt niet meer geluisterd naar mekaar terwijl soms zitten er echt interessante stukken tussen vind ik. En dan wordt dat soms, kapot gemaakt doordat iedereen zijn ding wilt doen. Er moet wel meer geluisterd worden naar mekaar vind ik.

R: *Er zitten sommige mensen tussen die gewoon zo in elkaar zitten dat ze weinig luisteren, vind ik.*

L: Ja, wel volgens mij mag je ook niet teveel structuur in zoiets verwerken, ik bedoel er mag niemand bijkomen met een ijzeren hand vind ik of hoe zeg je da. Omdat da gaat botsen, da gaat echt nie samengaan. Het moet iemand zijn die da goe kan aanbrengen, ja op een manier waardoor dat niet zou botsen. Ja... (*denkt na*) ja ik kan het lik nie zo goe uitleggen.

R: *Neen, ik denk dat ik wel snap wat je bedoelt.*

L: Die het een beetje kan verbloemen.

R: *De volgende vraag is: zou een project zoals TOSO ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen opgestart worden? Of iets gelijkaardigs?*

L: Ja, da wel waarom nie, allé het hangt er natuurlijk vanaf. Er moet een organisatie zijn zoals kleinVerhaal die da voor zich neemt ma.

R: *Met jouw ervaring van 2 jaar heb je wel de indruk dat ze ergens zoiets tot stand zouden kunnen brengen.*

L: Ja zeker!

R: *En wat denk je zou het aanslaan bij de jongeren? En vooral jongeren die zogezegd heel problematisch zijn?*

L: Ik denk dat da wel een positief effect kan hebben maar dat kan natuurlijk ook, ja verkeerd lopen he. Dat kan altijd verkeerd lopen zoiets. Dat hangt echt af van de mensen onderling en hoe dat ze met mekaar omgaan ma... (*denkt na*) muziek heeft altijd een positief effect vind ik. Allé, ja als je zelf muziek kan maken samen denk ik dat da altijd wel iets positiefs is. Als er

geen conflicten ontstaan onderling. Ik zeg het, dat hangt af van de mensen die samengezet worden he. Als er nu één iemand bijkomt die hele de boel ontwricht zeg maar.

R: *Is dat al gebeurd?*

L: Neen, ik heb wel iemand geweten, iemand. Een hele sympathieke die uit TOSO gegaan is door een of ander conflict, ik weet nie hoe dat juist zit. Ma die dus nie meer wilt komen omdat er woorden gevallen zijn. Wat da wel jammer is, want ik vond het een hele toffe wel.

R: *Op welke manier komen de mensen in contact met dit project?*

L: Ik denk dat da vooral mond op mond reclame is, en ja dat Bart het verteld naar zijn leerlingen dat zou logisch zijn. Misschien ook bij daklozenorganisaties dat ze daar reclame maken.

R: *Maar het lijkt me dat er voorlopig leden genoeg zijn.*

L: Teveel is ook nie goe he. Ik denk soms da we met teveel zijn. Op de wereld zijn we ook met teveel en je ziet ook dat het soms fout gaat he?

R: *Soms? Ik ben behoorlijk pessimistisch wat dat betreft (lacht)*

L: Awel ja, ik ook maar ik wilde het een beetje verbloemen.

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

L: Hoh, ontspanning en met creativiteit kunnen jezelf uiten en gewoon mij amuseren

R: *En meestal heb je wel een goed gevoel als je naar huis gaat?*

L: Ja, het is gewoon altijd tof en het is leuk om iets vast...(denkt na) het is niet elke maand soms valt het e keer weg denk ik. Euhm gewoon om iets op regelmaat te hebben da je kan spelen. Want ik volg normaal gezien elke week les bij Bart, ma er is ook iemand anders die op zelfde uur wil les volgen lijk mij dus nu is afwisselend. Nu moe ik om de twee weken en das een beetje te weinig naar mijn goesting. Dus dan is het leuk als ik nog ne keer TOSO heb erbij.

Open interview: Barry [25-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Barry is een man van in de vijftig, heeft ook heel wat meegemaakt en had/heeft te kampen met psychische problemen. Hij is een zeer goede saxofonist en geeft privéles aan kinderen en treedt daarnaast ook regelmatig op. Hij komt al jaren naar TOSO en is ermee begonnen toen het project juist opgestart werd.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Barry heeft/had psychische problemen en had geen sociale contacten vóór TOSO. Dus in die zin vond ik het belangrijk om hem erbij te nemen, het is duidelijk dat door kV het gelukt is om zijn sociaal netwerk uit te breiden. En gezien dat het sociale juist een belangrijk element van het onderzoek is, wilde ik Barry zeker interviewen.

Omgevingscontext interview

Het interview vond plaats net vóór de TOSO-Grote Repetitie in OVAM aan de Baelskaai in Oostende. Het is een oud gebouw dat van binnen er uitziet als een soort kraakpand, met versleten muren en zonder verwarming. Toch is er juist hierdoor een heel specifieke sfeer ontstaan als je in de gangen wandelt en de muziek van de 'Tosianen' hoort luiden. Ik heb interview afgenomen in het kamertje naast de repetitieruimte net voordat de repetitie begon.

R: *Welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers?*

B: Voor mij heeft het vooral een sociaal contact bijgebracht.

R: *Ja?*

B: Ja, ja zeker. En ook euh der voorn was ik nogal afgesloten...*(denkt na)* ben ik terug in muziek gekomen in feite. Ik heb 3 jaar geen muziek gespeeld in feite omwille van euh een zware depressie. Dus de eerste contact was met TOSO.

R: *En hoe ben je dan beland in TOSO?*

B: Da was iemand van de, van de psychiatrie die dat gelezen had. Dat er mensen gezocht werden voor muziek te spelen en euh ik ben daar toen op ingegaan in feite.

R: *Ah op die manier, nog niet beklaagd? (lacht)*

B: Nee, nee

R: *Heb je hier mensen leren kennen?*

B: Ja absoluut, ja ik heb dan iemand leren kennen die gitaar speelt en we hebn nu een duo. Ik speel ook buiten de dinges ook, en we geven ook optredens.

R: *Word je daar voor betaald?*

B: Ik word daar wel voorn betaald ja

R: *Dus je speelt ook met mensen buiten de TOSO momenten.*

B: Ja zeker

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?*

B: Binnen e groep? Ahn ja muziek is eigenlijk, eigenlijk communicatie tussen mensen. Met meerdere mensen, je kunt moeilijk communiceren met jezelf, allé. Ik bedoel das moeilijk en euh, ahja voor mij is da heel belangrijk. Ik heb da leren ondervinden dat op je eentje zijn niet zo gezond is eigenlijk.

R: *(Een ander TOSO lid geeft me een vriendelijke klop op mijn schouders, interview wordt even onderbroken) Dus volgens jou is muziek een vorm van communicatie tussen euh de mensen?*

B: Ja, alleen is anders.

R: *Zijn er conflicten soms die je vindt in de TOSO-groep?*

B: Euh, weinig. Nie echt, nee

R: *Heb jij ooit ruzie gehad binnen de groep?*

B: Nee...*(stilte)*

R: *Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

B: Wel ik kom hier al jaren, allé tis euh ik kom van het begin van TOSO in feite. De mensen die juist komen...*(zware trompet geluid van de kamer ernaast, interview wordt onderbroken)*
De mensen die juist komen zijn een beetje angstiger, een beetje nieuwer in begin zoals dat ik was in begin, terughoudender.

R: *En duurt het lang voordat ze wat gaan ontdooien?*

B: Euh tis te zien wie, tis te zien wie ehja, welk persoon dat is.

R: *Ahn ok, wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te verwezenlijken?*

B: Veel communicatie denk ik en euh ook eh het feit da contact onderhouden wordt, tussen de mensen ja...*(stilte)*

R: *En van kleinVerhaal uit?*

B: Van *kleinVerhaal* uit? Euh ja zelfde eigenlijk ja dus de sociale media doen er ook wel iets aan of de gsm ja. Da ze kunnen zeggen dan is de repetitie of...*(denkt na)* ja kweetet nie ja.

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

B: Wat?

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

B: Vooral om iets te vinden waarin dat da iedereen zich vind azo. En dat is niet gemakkelijk, das voor mij omdak zelf nu muziekles geef euh, is da wel euh een interessante euh oefening in feite.

R: *En vind je dat het wel lukt?*

B: Ik vind dat da wel lukt ja, op bepaalde momentn heel goed maar op andere momentn toen weer wa minder eigenlijk.

R: *Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen, wordt er naar jou geluisterd?*

B: Joa over 't algemeen joa ik vind da wel...*(stilte)*

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen worden opgestart? In Antwerpen bijvoorbeeld of Brussel?*

B: Ik denk het wel ja, ja dat zou kunnen, ik denk dat er wel mogelijkheden zijn, kweet het nie. Er zijn daar wel meer mensen die uit de boot vallen vergeleken met hier eigenlijk, dusja.

R: *En de jongeren? Je hebt ook gewerkt met jongeren? Denk je dat het zou aanslaan bij jongeren?*

B: Jazeker absoluut, dat denk ik wel. Tis te zien hoe muzikaal dat ze zijn natuurlijk, da heeft er allemaal mee te maken, de interesse is belangrijk.

R: *Je geeft ook les aan jongeren?*

B: Ja

R: *En musiceren ze met passie?*

B: De meeste doen met passie, omdat geen verplichte muziekschool is, tis een privé muziekschool. Dus de meeste komen uit eigen beweging in feite dus dat verschilt wel eja dus.

R: *En heb jij het gevoel dat sociale interactie tussen die jongeren verbetert? Of geef je privéles ofzo?*

B: Ik geef euh, tis eigenlijk privé. Ja tis eigenlijk één per één. Maar er is ook eh af en toe laten we ze tezamen spelen da gebeurt ja.

R: *En merk je dat het iets toevoegt aan het sociaal element?*

B: Ze worden socialer, zeker van muziek ja. Ja muziek is daar wel uitstekend voorn eigenlijk.

R: *Dus je ziet dat wel als een middel voor het aangaan van de sociale contacten?*

B: Ja absoluut, uit eigen ervaring ook eigenlijk.

R: *Dus bij jou heeft het ook iets gedaan?*

B: Ja, ja zeker

R: *Op welke manier komen mensen in contact met dit project?*

B: Ja da weet ik zelf niet zo goed, voor mij is da via, via geweest, maar voor ander is da misschien via de computer of via folder ofzo, of euh ja.

R: *Iemand in de psychiatrie heeft aan jou verteld over TOSO. Dus op die manier ben je er beland, klopt dat?*

B: Ja

R: *En hoe wist die persoon dat dan?*

B: Oja, waarschijnlijk via de computer

R: *Wat betekent TOSO voor jou?*

B: Oooh sociaal contact (*lacht*) vooral.

Open interview: Marco [16-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Marco is boven de 50 jaar oud en is al 3 jaar een van de zangers uit de The Ostend Street Orkestra. Hij zingt al van kleins af aan en heeft veel ervaring met het zingen binnen de verschillende groepen. Marco is ook iemand die naar veel repetities gaat en zeker om op te treden samen met TOSO-groep.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Marco is al lange tijd lid van TOSO-groep en heeft bovendien een eigen verhaal te vertellen dat net zoals van de vele anderen die ik heb geïnterviewd uniek is. Hij heeft een aangeboren afwijking aan zijn armen en kan ze niet helemaal gebruiken. En toch, ondanks die afwijking, heeft hij al heel zijn leven gewerkt en tot nu toe een actief en boeiend leven geleid. Hij heeft

ook een sterke eigen positie t.o.v. alles die zeker een meerwaarde zal bieden aan mijn scriptie.

Omgevingscontext interview

Het interview heeft plaatsgevonden bij zijn thuis, het is een gezellig appartement met een leuke muziek op achtergrond. Marco heeft in elke kamer een muziekbox wat voor een aangename sfeer zorgt die ik nog nergens heb gezien. Het voelt een beetje aan als het wandelen in het centrum van Oostende, ook overal muzikale achtergrond. De muren hangen vol stripverhalen van Marc Sleen (Hebben Nero als hoofdpersonage), Marco is blijkbaar een grote fan van hem. Maar ook de strips die getekend werden door Marco zelf kun je op vele plaatsen terugvinden.

R: *Er is een blad dat je gaat moeten ondertekenen...(stilte) maar kan je ondertekenen?*

M: Ja is geen probleem

R: *Meen je het!? Ik begrijp dat niet maar wil het zeker zien.*

M: *(Marco ondertekend de bladeren)*

R: *Ja er zijn er 2, die ene is voor de geïnterviewde.*

M: Wat studeer je?

R: *Sociaal Cultureel Werk. Die zijn o.a. bezig met artistieke projecten enz. en vooral met kansengroepen maar ook met andere groepen die uit de boot vallen laten we zeggen.*

M: Ik sta niet aan de rand van de maatschappij

R: *Nee, ik zeg niet dat jij dat bent. Het is gewoon waarmee ik bezig ben en binnenkort mijn werk van wil maken. Laten we maar beginnen met de eerste vraag dan: kan je iets over jezelf vertellen?*

M: Over mij? Wat moe ik vertellen?

R: *Hoelang zit je al bij TOSO?*

M: 3 jaar

R: *Heb je ervoor al iets van muziek gedaan?*

M: Ik zing al van kleins af

R: *Dus je hebt het al heel je leven gedaan?*

M: Ja, kerkkoor vroeger, protestkoor van het ACV eh Engelse en Amerikaanse protestsongs. En dan ook nog in een multicultureel koor Matondo, Afrikaanse gezangen, dat e kerkkoor.

R: *Protestsongs? Zoals Bob Dylan bijvoorbeeld?*

M: Ja, ik heb ook 2 jaar muziekschool gevolgd, maar instrumenten bespelen kon ik nie. En vroeger mocht je niet in de muziekschool zitten als je geen instrument bespeelde. Na 2 jaar moest je een instrument aanleren en da kon ik nie. Eerste 2 jaar notenleer, da mocht ik ma na 2 jaar moest je een instrument bespeeln. Da kon ik nie en mocht nie blijven.

R: *Dat is debiel.*

M: Ja, nu is da mogelijk maar vroeger nie. Nu kan ik nog een beetje muziek lezen moa nie meer goed, da ging verder evolueren maarja ik mocht er nie blijven. Moa muziek is een belangrijk onderdeel van mijn leven. Altijd geweest.

R: *En vind je dat muziek verbindt?*

M: Ja

R: *Heb je veel andere mensen ontmoet?*

M: Ja, altijd. Als je optreed heb je een band op het podium onder elkaar maar je hebt ook een band met publiek.

R: *Ja*

M: En die wisselwerking is interessant

R: *Uhu, de max!*

M: Ja, als die wisselwerking lukt dan ben ik ow weg van de wereld.

R: *Ja?*

M: Ja, ik ben dan weg van de wereld.

R: *Bart heeft iets gelijkaardigs gezegd, dat je stapt uit jouw rol en dat de tijd vliegt waardoor dat je (onderbreekt)*

M: Ja

R: *Mijn eerste vraag is: welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, in jouw geval zang, op de contacten tussen de deelnemers, wel specifiek gericht naar TOSO. Ontstaan er vriendschappen?*

M: Nie echt, want allé er zitten veel sukkelaars tussen, geen karakter, geen ruggengraad. Die leven maar die hebben geen bestaan.

R: *Omdat ze geen doel hebben?*

M: Ja, mo ik aanvaard hen, maar da lukt nie altijd he

R: *Ja, maar jullie zijn verschillend op dat vlak denk ik.*

M: Te veel he, en Tina die piano speelt ze sprak eens tegen mij ow goeie vriendschap in het orkest! Ik zeg, zo gewoon ma als je in problemen zit en vraagt iemand om hulp, die gasten gaan nie bougeren he.

R: *Is dat al gebeurd?*

M: Ik heb da ondervonden

R: *Ahn ok*

M: Een eigen persoon, een eigen probleem dat telt. Als het rond hun eigen persoontje draait al wat da je wilt. Maar voor de ander humm nie zoveel.

R: *Ok*

M: Met andere wel he, er zijn er goeie tussen he moa de soicale gevallen die in 't orkest zijn, daar ben je niets mee. Ik heb vriendschap daarmee met orkest moa daarbuiten minder.

R: *Ok, humm en conflicten?*

M: Geen conflicten, elk zijn mening. Ik laat hun persoonlijkheid, ik respecteer hen voor wat ze zijn maar het verander ook niets van. En in 't Orkest, allemaal goed en wel moa ik ga daarmee nie, oh ik ga moa zeggn, ik ga nie op reis gaan met hen, begrijp je?

R: *Dus die band is er voor een stuk binnen het orkest zelf maar buiten het orkest minder.*

M: Als ik ze tegenkom, ik praat en al moare echt contact zoek ik nie met hen. Ik heb geen behoefte aan want allé ze leven moa ze hebben geen doel in 't leven. Die gaan nie vooruit ik mag geen namen noemen maar iemand ging Nederlandse les volgen. De eerste les is ie al nie geweest, moa als je azo begint geraak je nergens he. Zie die mannen hebben geen doel he, kan zo nie leven. Da vind ik jammer voor hen, mohja hun leven he.

R: *Ja dat is zo, en wat is jouw doel?*

M: Mijn doel, mij amuseren. Mijn grote doel is al uitgekomen, ik wilde naar Afrika gaan.

R: *Geweest?*

M: Drie maal naar Zuid Afrika, de laatste keer was 2 jaar terug.

R: *En hoelang heb je daar gezeten?*

M: 3 keer 10 dagen, moest ik kunnen zou ik gaan na da ga wonen.

R: *En volgens jou spreken de andere muzikanten af buiten de TOSO?*

M: Sommigen.

R: *Kan je daar één voorbeeld van geven?*

M: Tessa, Tarantino, Robert.

R: *En kenden ze elkaar van voor TOSO?*

M: Ik denk het niet, ik denk het niet. Maar ze zitten een beetje in hetzelfde parkour he, gemeenschappelijke problemen en uitdagingen.

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?*

M: De sfeer, optreden, overal bij mensen komen, mensen amuseren en de wisselwerking met publiek. En onderling met muzikanten ook, als we aan het jammen zijn soms trekt het op niets, en soms is die vonk er. Da je voelt ah het marcheert goed, daarvoor doe ik het.

R: *En heeft dat impact op de sociale interactie? Als je voelt dat, hoe zeg je het, 'er vonk inzit'? Zorgt het ervoor dat de mensen meer met elkaar praten? Welk effect creëert dat?*

M: Voor mij niet da blijft hetzelfde. Want als je stopt met optreden, sfeer is weg he.

R: *Dus dat blijft niet een beetje bij erna?*

M: Dat zijn kennissen, goeie kennissen ma ik zou nie zeggen vrienden. Goeie kennissen, ma vrienden...(denkt na) nee. Er is een verschil he.

R: *Ja, het is een verschil maar van goede vrienden heb je sowieso niet zoveel denk ik.*

M: Nie nodig ook, als je een paar goeie vrienden hebt is da genoeg. Ik ken ook veel mensen, ik heb veel kennissen overal, maar ik heb maar een paar vrienden. Op facebook, 5000 vrienden, wat zijn vrienden op Facebook, das niets he.

R: *Geen idee ik zit er bijna nooit op eigenlijk.*

M: Ik wel, mo ik doe da omdat ik gewoon een pagina heb van een tekenaar die cartoons maakt maar die is dood he, Marc Sleen. Ik promoot zijn pagina op Facebook en daarom zorg ik dat ik veel vrienden heb om naar die pagina te leiden.

R: *Het is leuk toch dat je met zoiets bezig bent!*

M: Ja

R: *Zijn er conflicten tussen de deelnemers waarvan je weet hebt?*

M: Ik denk dat er wel conflicten zijn soms mo ik heb geen problemen mee, ze leven hun leven en dat gaat mij nie aan wat ze doen.

R: *Er zijn verschillende mensen in de groep, je hebt Tarantino en de 'gang', dan heb je Lina en de 'gang'. Verandert volgens jou het meedoen aan muziekgebeuren iets aan de perceptie onder de muzikanten? Dus, in de manier waarop de mensen naar elkaar kijken?*

M: We respecteren elkaar.

R: *En ervoor was dat niet zo?*

M: Normaal moest ik op straat iemand zoals Tarantino tegenkomen ik laat die links liggen. Die interesseert me nie, om da ik 'm nie ken, nu interesseert ie me wel. Mo nie om vrienden te worden, mo ik ben niet meer onverschillig ertegenover.

R: *Je blijft niet meer onverschillig?*

M: Nee, ik weet wel ze hebben problemen, ma ik ga me daarmee nie van aantrekken, mo ik begrijp het wel. Mo voordien zou ik die mensen nie aanspreken.

R: *Ahn dus die muzikale samenwerking heeft er wel voor gezorgd dat je een vorm van respect en begrip hebt ontwikkeld.*

M: Ja

R: *Ok, mooi. En had je zelf iets van stereotypen ervoor, en heeft het iets gedaan aan die stereotypen?*

M: Ik ben nog meer overtuigd dat het zo is.

R: *Dat heeft dus je kijk niet veranderd?*

M: Nee, ze zeggen ook wel sociale wrakhout.

R: *Sociaal wrakhout?*

M: Ze zijn aangespoeld op een eilandje, en die geraken er niet van.

R: *Ik geef je een voorbeeld van waar ik nu op doel. Ik ken iemand die gezegd heeft dat toen die persoon juist aankwam, hij/zij wilde niet een zak op de grond laten door angst voor diefstal. En later ontstond er vertrouwen in medeleden door in contact te zijn met hen, die persoon kwam tot de conclusie dat zij geen criminelen zijn of iets dergelijks.*

M: Maar er is al diefstal gebeurd, en we wisten zelfs van wie maar we konden niet bewijzen. Maar die komt hier niet meer, maar daardoor zijn er een paar weggebleven ook.

R: *Werd er toch iets gestolen?!*

M: Ja het is toch gebeurd.

R: *Wel bij die persoon veranderde de perceptie.*

M: Mo da was één of twee personen binnen TOSO die vertrouwd ik ook nie, nog altijd nie. Ik ben ook bestolen geweest. Aan het optreden op de paardencours verleden jaar. Een cd die niet van mij was, geleend van de bibliotheek en m 'n toeter van de redders zijn gepikt.

R: *Wel komisch, wat zijn ze ermee?*

M: Niets, hoewel ik denk dat ik het weet maar zeker ben ik nie in feite.

R: *Maakt niet uit, in het kader van mijn onderzoek is dat ook niet relevant, in elk geval laten we naar de volgende gaan. Wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten.*

M: Nieuwkomers zien het allemaal rooskleurig, die kennen de persoonlijkheden nog niet. Die denken dat het allemaal, allemaal vlot verloopt. En die weten nog niet zoveel van de problemen van sommige muzikanten.

R: *En achteraf komen ze dan toch?*

M: Ze blijven komen da wel maar je voelt toch dat ze anders staan tegenover al de personen.

R: *En verandert dat dan na een tijdje en in welke zin?*

M: Da ze ook meer beseffn met wie ze te doen hebben

R: *Ahn op die manier, heeft dat dan een negatief of positief effect?*

M: Allebei

R: *En denk je dat er bij hen ook begrip ontstaat voor de situaties van de anderen?*

M: Begrip wel, mo aanvaarden kun je nie he...*(stilte)* Allé ik begriip wel dat ze in de slechte situatie zitten. Maar ik kan nie aanvaarden dat ze er niets willn aan doen. Iedereen kan zijn situatie veranderen, iedereen kan beter worden, ik ben zelf van negatief vertrokken. Ik ben gehandicapt geboren, ma ik ben geslaagd in mijn leven.

R: *Mag ik dat erbij vermelden?*

M: Ja.

R: *En hoe heb je dat gedaan? Ik vind dat interessant. Want ik ken mensen in Kazakhstan, beide armen en benen hangen eraan, kerngezond. Toch leven ze in een sloppenwijk. Niemand werkt of doet een poging en zij vinden dat ze niet uit die situatie kunnen geraken. Maar hoe heb jij jouw moeilijkheden kunnen overwinnen?*

M: Als kind ben ik naar een speciale school geweest voor gehandicapten, ik heb daar 5 jaar gezeten. Dan hebben ze gezegd je bent te intelligent om hier te blijven, omdat het een aangepaste school was. Makkelijk, hebben ze gezegd tegen mijn ouders, Marco is te verstandig die moet naar normaal onderwijs gaan. Ik heb dan de middelbaar bij normaal onderwijs gevolgd. Moa ik kon universitaire studies ook aan...*(stilte)*

R: *Waarom niet gedaan?*

M: Ik kon het lichamelijk niet aan, want alleen kan ik nie leven. Ik heb hulp nodig, aankleden, uitkleden, verpleegster moet komen, ik kan dat niet. Nu zou het mogelijk zijn, nu kun je een buddy krijgen. Moa vroeger aan het universiteit was elk op z 'n kot en trek je plan.

R: *Nooit beklaagd?*

M: Nee, beklagen dat doe ik nie. Na het middelbaar heb ik onmiddellijk werk gevonden. Want ze zeggn er is geen werk, moa als je wilt werk vinden vind je werk. Ik kon het met mijn gehandicap, tis daarom, als ik hoor die of die vinden geen werk. Ma die willn geen inspanning doen ook.

R: *En wat heb je gedaan van job?*

M: Een jaar bij het spoorweg, en 20 jaar bij Belgacom, aan de telefoon.

R: *Tof*

M: 6 jaar in Brussel gewerkt, elke dag met de tring op en af. Ik deed dat, ma in die periode stond ook al veel aan de dop. We waren met 40 gevraagd voor stagiair bij het spoorweg, ik ben gegaan. Die andere jonge gastn, tis te lastig, tis te moeilijk, tis te ver. En sociaalassistent van RVA zei tegen mij proficiat da jij da wilt doen. Want de andere jonge gasten die beter aankunnen of jij willn nie. Dat, dat aanvaard ik nie, die meer mogelijkheden als ik en willen nog geen inspanning doen. Je kan nog zo moeilijk hebbn dat wil niet zeggn dat je ontmoedigd moet raken en je leven verwaarloozn.

R: *Ik snap wat je bedoelt, bijvoorbeeld er zijn meerdere mensen die zeiden tegen mij, je gaat het ongelooflijk moeilijk hebben in het hoger onderwijs. Ik was niet zo goed in Nederlands, op het niveau van mentaliteit was ik ook mijlenver. Een andere kerel (mijn vroegere werkgever) zei 'je maakt geen enkele kans in de academische wereld, je bent een nietsnut'. En dan uiteindelijk zit ik hier met jou mijn bachelorproef te doen.*

M: Zoiets heb ik gehoord van een leraar in school, 'met je kromme hanenpoten je bent het zwart schaap van de familie. Je gaat nog in de bak belanden, je ouders schamen zich voor jou' (er is sterke emotie in zijn stem en houding). Een leraar was dat...(stilte)

R: *Dat is blijkbaar normaal die zever, tegen mij zeiden de mensen gelijkaardige dingen, man dat kwetst hoor.*

M: Ik heb in mijn eigen gezegd 'als je maar zoveel verstand hebt, ben je 't nie waard om een leraar te zijn'. En loslaten.

R: *En lukt dat?*

M: Ik denk er nog altijd aan. Ma het kwetst mij nie ik weet dat ik beter kan dan wat ie zegt.

R: *Maar zoiets kan ook als een vorm van motivatie worden gebruikt. Humm ik zal maar verder met mijn vragen gaan (lacht). Wat komt er allemaal volgens jou aan te pas om een TOSO project te verwezenlijken, dat jij ziet of denkt?*

M: Wat er aan te pas komt?

R: *Ja, van kleinVerhaal uit om te organiseren.*

M: ...(denkt na) veel inzet.

R: *Ja, hoe bedoel je?*

M: Ja, wij krijgen de mogelijkheden om te musiceren, moa wat er allemaal achter steekt beseft wieder da nie. Voor de lokaal moet er gezorgd worden, instrumenten, die 3 groepsmuzikanten moeten gevraagd worden, moeten betaald worden. Er komt er veel bij kijken. Er komen er wel veel meedoen, ze amuseren zich maar beseffen niet wat er achter steekt. Dieter moet veel werk verzetten om dat allemaal te realiseren, da beseft ik wel. Da beseft ik wel, om da ik zelf ook veel organiseer. Tentoonstellingen voor stripverhalen of nu met nieuwjaar een kerstavond tentoonstelling, ook boekpresentatie bijvoorbeeld.

R: *Ahn tof, humm volgende vraag, wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities? En ook, kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek er wordt gespeeld? Heb je er vrijheid in?*

M: We kunnen iets inbrengen maar zij beslissen, we brengen iets in maar toen gaan zij da toepassen. Als je zegt tegen Bart kijk, we hebben een melodietje zo en zo en zo. Die gaat toen wel gebruiken maar doet da op zijn manier. Maar zonder die 3 coaches zou het niet lukken, want zij hebben de muzikale bagage. Want zij weten, wie is het dat moet componeren, wie moet nuanceren, wie speelt luider en wie speelt zachter. Ma in begin da we repeteerdn iedereen speelde zoals hij wou zo luid mogelijk. Allé als het ambiance was, was 't goed, ma er was ook veel kakofonie. Ze hebben ons leren, alle mij nie ma die muzikanten meer naar mekaar luisteren als ze speeldn. Meer interactie tussen die muzikanten zelf.

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en in andere steden kunnen worden opgestart?*

M: Da kan, da kan overal, als je iemand hebt die zich wil ervoor inzetten? Kun je genoeg mensen vinden die er aan mee willn doen.

R: *En jongeren denk je?*

M: Ja, da wel. Je moet ze weten aan te pakken he, kunnen motiveren en in zekere zin, zin geven aan hun leven. Ma in begin, de eerste repetities van TOSO waren gekoppeld aan de middagmaal, bij kleinVerhaal. Er kwamen veel daklozen op af, kwamen ze eten. Ma musiceren? Nee. Da gratis eten was belangrijk, eenmaal da gratis eten was weggevallen zien die mannen da nie meer. Ze hebben een kans om iets te bereiken, en da willn ze nog nie nemen ook. TOSO is gesticht oorspronkelijk om daklozen een doel te geven, ze komen vo da eten nie vo te speeln. En da aanvaard ik nie, da begrijp ik nie. Ze hebben de kans om hun leven te verbeteren en toch willn ze die nie gebruikn. Da vind ik dom.

R: *Het gaat hetzelfde zijn bij jongeren, sommigen gaan kansen gebruiken, anderen weer niet. Op welke manier komen de mensen in contact met dit project en hoe ben jij zelf beland in TOSO?*

M: Via, via, heb ik vernomen dat ze iemand zochten voor te zingen. En ik ben gegaan en zeg ik wil komen zingen. Het was onmiddellijk in orde, want er was geen andere man die ook zong. En dan ben ik altijd, meestal ben ik alleen als man om te zingen.

R: *De laatste vraag is, wat betekent TOSO voor jou?*

M: De eerste twee jaar was elke zondag repetitie, was mijn zondag altijd gevuld als da nu gedaan was. Nu is maar om de 2 a 3 maanden e keer een repetitie, da mis ik. Mo het moet financieel mogelijk zijn he. Vroeger elke zondag, dan plots weg en wat moe je nu weer gaan doen he. Mo TOSO heeft zeker een rol in mijn leven. De optredens da we al gedaan hebben waren altijd de moeite. Je komt in contact met andere mensen ook, verleden joare met hanse bende naar La Louvière. Nu gaan we waarschijnlijk werken met een orkest van Gent, je leert andere mensen ook kenne op andere plaatse. Mo ik heb da...(denkt na) ik kom

overal, ik kom al heel mijn leven overal, ik heb al altijd met iedereen contact gezocht, echt nodig heb ik da nie. Mo via TOSO kom ik toch op plaatsen waar ik niet zou komen. Zonder contact mis je veel in je leven vind ik.

R: *En sociaal gezien heb je er iets aan gehad aan TOSO?*

M: Sociaal? Mo je leert mensen kennen en hun situatie, echt nodig heb ik TOSO nie. Ik heb nog andere dingen ook he. Ik ben elke dag bezig met van alles, mo ik mis TOSO wel, die uitlaatklep om te kunnen optreden. Als je in een koor zingt dan is da anders want met zo'n orkest heb je een ander publiek. Er is een optreden he moh anders, en surtout het is freejazz, improviseren zoveel da je kan. In een koor zit je vast aan partituren, tekst en al. Pas op het is alle twee even goed mo tis anders, de beleving van de muziek is anders.

R: *De max ok. Ik heb het.*

Open interview: Erna [25-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Erna is een gepensioneerde mevrouw die met veel enthousiasme en levenslust meedoet met de zangersgroep binnen TOSO. Zij zit al ongeveer tweetal jaar in de groep en is bovendien ook nog betrokken bij andere sociaal artistieke projecten buiten kleinVerhaal.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Erna, is de oudste deelnemster van de geïnterviewden en dat vind ik juist de meerwaarde om zodoende haar mening en visie in het perspectief te brengen. Bovendien is ze een enthousiaste vrouw, en heel geëngageerd op het vlak van muziek en heeft ook voeling met de organisatie in het algemeen.

Omgevingscontext interview

Het interview vond plaats tijdens de pauze op het repetitiemoment van de 25ste november. Het ging door in het OVAM gebouw in het lokaaltje naast de repetitieruimte op de eerste verdieping. Het kamertje was leeg op een aantal stoffige stoelen na en we hebben 2 stoelen genomen en de derde gebruikt als een soort tafeltje voor de recorder en de bladeren.

R: *De eerste vraag is: welk effect heeft volgens jou het meedoen met TOSO-groep, door middel van een instrument of zang op de contacten tussen de deelnemers?*

E: De vriendschap dus, de muziek brengt de vriendschap dichterbij. De culturen onder mekaar, je mag ze nog nie begrijpen de taal, toch begrijp je de taal door de muziek. Euh, dat brengt je heel dicht, colse bij elkaar, er wordt een hechte vriendschap ontstaan onder de groep. En iedereen is vriendelijk tegenover elkaar, ja das toch goe?

R: *En zijn er conflicten?*

E: Er was e keer een vrouw waarmee ik conflicten had, ma die kwam vo ruzie te maken. Ze begon door te flippen en euh als zij moeten blijven dan ging ik weg. Maar ondertussen is ze toch uit de groep gegaan, en da vind ik nu fijn ik heb nu geen problemen met niemand meer. Neen, euh ze wilde ruzie makn en ik ging dan toen nie bliven als ze zie moetrn bliven, ja zij is wel e stoute.

R: *Nee, het is hoe het is. Je bent boven de vijftig he?*

E: Ja

R: *Zalig, dan heb ik iemand van perspectief die iets ouder is dan anderen. En spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO? En heb jij dat al gedaan?*

E: Neen, mo als we mekaar zien komen ze naar je toe, schudden een handje en eh spreekn e beetje. Als 't ergens is bijvoorbeeld in de Paulusfeestn en je komt elkaar tegen gaan ze vriendelijk goeiendag zeggn en ook beetje praatn tegen me. Maar elk gaat zijn gang he. Ja oké euh da hoeft nie da je na de muziek samenkomt maar er ontstaan ik denk toch wel vriendschappen met de tijd. Lek bijvoorbeeld met Saartje, willen we afspreekn om e keer karaoké te doen in een caféetje. En euh we hebbn e keer afgesprokn, en toen euh ik ken toen nog iemand. Dat ik leern kennen heb in de theater aan zee, en euh da valt heel goed mee. Door haar ben ik in toneel geroakt, enzovoort enzovoort. kleinVerhaal is een grootverhaal geworden voor mij.

R: *Ahn ok*

E: Da mag je gerust zegn, het is 't een achter 't ander die volgt terwijl dat er vroeger niets was. Maar door het kleinVerhaal creëer je...*(ik onderbreek haar)*

R: *Maar hoe bedoel je? Dat je meer connecties kreeg?*

E: Neen, neen dat er nu veel meer euh vroeger bestond da nie zulke groepn. Er bestond niets, ah nent he dat is nu nog moa dat dade door dat kleinVerhaal dat ik in alles geroakt zin. In de muziek, in de graffiek, in de kunst, euh aan allerlei projectn kun kik nu meedoen. Op latere leeftijd dus...(stilte) tis nu of nooit he. Allé ik bedoeln humm.

R: *Ik denk dat men op jongere leeftijd over dezelfde attitude moet beschikken.*

E: Wat zeg je?

R: *Ik denk dat men op jongere leeftijd over dezelfde attitude moet beschikken. Omdat je nooit weet hoelang je nog hier rond gaat lopen.*

E: Ja, dat weet je nie he als je zegt ik ga nu trachtn aan van alles mee te doen ik ken toch da had. Ik ben vroeger nog in e koor geweest ma das zelfste nie *(Op achtergrond hoor je luide trompet spelen, Erna probeert al roepend het geluid te overstemmen)*.

R: *En waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?*

E: Dat da gezond is voor de geest, da je aan niets anders denkt en de samenhangigheid dit moment. Dit moment voel ik mij heel goed.

R: *En wat is het verschil tussen de mensen die jaren komen en deze die nog maar net aangekomen zijn?*

E: Ahn ja die kijken zo rond, die kijken zo aarzelend rond en zeggen oeioeioei wat gaat da hier zijn. Ik had ook da gevoel, dat da e beetje e kakafonie is van stemmn door elkaar.

R: *Ja (lacht)*

E: Ik had meer melodieën verwacht.

R: *Erna je hoeft niet zo te roepen, dit apparaat kan je ook op afstand horen.*

E: Ahn ja da kan op afstand, nu ja dus je kan je eigen ding doen *(spreekt zachter)*. Zonder de hele tijd commentaar te krijgen, nee, nee, da moe zo da moe zo. Je kan je goed uiten en je kan de euh, allé hoe noemen ze da nu weer, da je vrij ziet.

R: *Creatief tot uiting komen, vrij, openminded?*

E: Ja, ja, ja juste zo ist, ahja improviseern, da mag je, da moet nie to the point zin, correct. Nee je mag echt improviseern en dat is mi ding he.

R: *Ok de max! En humm wat komt er allemaal aan te pas volgens jou om een TOSO project te kunnen organiseren (te veel lawaai door achtergrond muziek)*

E: Wat zeg je?

R: *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen organiseren denk je?*

E: Ahn de jovaliteit de inzet van de mensen, dat ze komen naar de repetities en da je ziet da ze allemaal graag muziek speeln, of zingen.

R: *Ahn ok, en vanuit kleinVerhaal dan?*

E: Ahn dat da goed bestuurd wordt, dat is belangrijk, dat goed bestuurd wordt.

R: *Uhu, humm wat is de aanpak van de coaches?*

E: Ow, heel tof lek als er iets te doen is dan wordt je verwittigd, met een smsje. En meermaal zodat je goed onthoud wanneer, dat repetities zijn da vind ik fijn. En da je goed voelt, da ze gelukkig zijn, da je erbij bent, en omda je vol enthousiasme zit.

R: *En vind je dat je genoeg vrijheid krijgt?*

E: Ja, de vrijheid is er

R: *Ja, goed. Kun je als lid meebepalen wat voor soort muziek je wilt spelen bijvoorbeeld?*

E: Bijvoorbeeld je kan je eigen gedicht schrijven, over een thema en als Ilse da gedicht goed vind dan worden daar melodieën op gemaakt. Zo je kan echt spontaan je eigen ontwikkelen.

R: *Zou een project zoals TOSO ergens anders kunnen worden opgestart?*

E: Voor mij is TOSO uniek, en ik ben niet iemand die verloopt van groep tot groep. Ik blijf de groep trouw en TOSO, ik heb mijn hart verloren aan TOSO.

R: *En iets gelijkaardigs maar ergens anders op een andere plaats dus bijvoorbeeld voor jongeren met problemen. Zou een project zoals deze met dezelfde aanpak kunnen worden gebruikt worden denk je?*

E: Ja heel zeker, ja moar daarvoor niet dicht bij elkaar bijvoorbeeld in Oostende hebbe we TOSO. Maar we kunne gerust in Bredene of den Opex of Mariakerke ja op verschillende plaatsn maar niet (*ik onderbreek haar*)

R: *Dus je denkt dat het wel kan?*

E: Ja, het kan gerust.

R: *Op welke manier komen de mensen in contact met TOSO? En hoe ben jij ermee in contact gekomen?*

E: Via 't kleinVerhaal

R: *Gehoord of gelezen erover?*

E: Nee, Ilse ik was ooit e keer aan De Petit Paris aan het zingen met de ganse groep zangers. En was voor open monumentendag en Ilse en haar man waren daar aanwezig,

haar man speelde in het Orkest en Ilse was aanwezig. En ze had mij horen zingen, en ik kwam tot bij haar en ze zei jouw moet ik hebben.

R: *Dat is tof! (lacht)*

E: Jouw moet ik hebben in mijn groep!

R: *Het is gelukt he?*

E: Joad he (lacht) en ik was direct enthousiast.

R: *Man ik moet ook zo vrouwen benaderen denk ik (lacht)*

E: (lacht) Hahaha zo moet je dat doen he!

R: *Ik ga het ooit wel eens proberen (lacht). Op welke manier denk je dat ze anders in contact komen?*

E: Via de mond aan mond reclame, dat is de belangrijkste reclame.

R: *En wat betekent TOSO voor jou? (overdonderend muzikaal lawaai op achtergrond)*

E: TOSO staat bij mij op nummer 1, ik zou alles laten vallen om naar de repetitie te komen. Zeker al we zittn hier zo ver, ik kom met de fiets door wind en regen naar hier, dat zouden er weinig nadoen.

R: *Uhu, dus het betekent veel voor je?*

E: Ja

R: *En de laatste vraag was tevens de eerste vraag, dus door het meedoen aan de TOSO-groep heb je wel iets van het sociale uitgehaald?*

E: He?

R: *Dus je hebt veel gehaald uit wat betreft het sociaal aspect?*

E: Ja ik leer ook anders kijken naar bijvoorbeeld die allochtonen, of daklozen en ik zie dat er toch iets inzet in die mensen en dat apprecieer ik zeker. Er zittn daar veel euh toffe muzikanten onder die, echt, echt professioneel spelen. Dus das super, ik aanvaard ze zolang ze vriendelijk zijn tegen mij.

R: *Dus de TOSO heeft de manier waarop je naar ze kijkt veranderd?*

E: Ow ik kijk positief, ik vind da leuke mensen, die zich ontplooien.

R: *Zalig, ok.*

E: Tis goed?

R: *Het is goed.*

Korte introductie van de geïnterviewde

Jimmy (een man van boven de 50) is een bassist in TOSO-groep en speelt al gitaar van kleins af aan. Hij zit al ongeveer 2 jaar in de groep en doet mee aan de meeste repetities en aan alle optredens.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Hij is een actief lid binnen de groep en gaat explosief aan de slag met zijn basgitaar. Hij speelt al heel zijn leven gitaar en maakte deel uit van veel verschillende muziekgroepen. In die zin is hij iemand met veel ervaring met het maken van muziek binnen de groep. Ervaring die zowel binnen de TOSO werd opgedaan als deze die de groep ver overstijgt.

Omgevingscontext interview

Ons interview vond plaats in 'T Kroegske, wat op zich al als een legendarisch café wordt gezien binnen de context van Oostende. Van binnenuit heb je een sfeer alsof de tijd gewoon 30 à 40 jaar achter komt. Het is in die zin het meest authentiek café dat ik tot nu toe in Oostende heb bezocht. We gingen in een ondergrondse verdieping zitten aan een tafel om niet gestoord te worden. Later kwamen er ook een aantal medemuzikanten van Jimmy om samen te oefenen in 'T Kroegske, nadat ik gedaan had met het interview.

R: Zou je om te beginnen iets over jezelf kunnen vertellen? Hoelang zit je al bij TOSO?

J: Het is nog maar een paar jaar, stuk of twee maar heel toevallig op uitgekomen, via, via. Voor een stuk word het bijna tijdloos omdat je niet meer over de tijd nadenkt, ja hoe lang is het nou, ik schat 2 jaar.

R: Heb je al aan muziek gedaan en in groepen gespeeld ervoor?

J: Ja, in meerdere verschillende groepen. Tijdje ook met Marokkaanse zangers gewerkt, die berbers zong en ook euh berbers muziek maakte. Of toch op basis daarvan dingen deed ja, euh en ook ja rock and roll, chanson ook ja.

R: Dus je speelt al heel lange tijd dan?

J: Ja ik ben eigenlijk begonnen met een luchtgitaar te spelen, weetjewel.

R: Wat is dat dan?

J: Je staat voor de spiegel en je denkt, je beeld je in dat je gitaar vasthebt, ik zette dan Jimmy Hendrix op (*lacht*). Dan wordt het helemaal te wild.

R: Maar hoeveel jaar was je toen eigenlijk?

J: 12 ehja

R: 12? Het is al een tijdje geleden zie ik. Humm welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument op contacten tussen de deelnemers?

J: Ja, wel wat de muziek mogelijk maakt is da je conversere gaat zonder da je er woorden voor gaat gebruikte. Da je dus in gesprek gaat met note, en ja in die zin ga je zeker een andere vorm van sociale contact gaan leggen dan da je gewoon in weet ik veel wat voor een vereniging bent. Muziek is in feite een universele taal dus.

R: *En zijn er vriendschappen ontstaan of zijn er conflicten enz.? Hoe verhouden de mensen zich tegenover elkaar?*

J: Het is zeker dat je met zo 'n grote groep altijd wel conflictsituatie kunt vinden, euh, maar de essentie is ook om het groepsgebeuren samen te houden. En da je door het feit da je in het groepsgebeuren creatief en positief bezig bent ga je die conflicten snel kunnen uit de weg gaan euh, voila.

R: *Ahn ok, spreken de muzikanten met elkaar ook af buiten de TOSO momenten?*

J: Sommigen wel ja, sommigen wel anderen weer niet. Het heeft onder andere ook te maken met agenda's, die niet altijd overeen komen en tis al niet evident om de hele groep bij elkaar te krijgen op een bepaalde data.

R: *En kun je een concreet voorbeeld geven van mensen die samenkwamen achteraf? Het hoeft niet per se met muziek te maken hebben.*

J: Ja eerder met muziek dan, bijvoorbeeld met Samir (*pseudoniem*) heb ik euh samen met hem gaan optreden met euh Koerdische muziek. Ik deed gitaarbegeleiding van dit.

R: *Ahn jullie hebben samen gespeeld?*

J: Met Samir he? Euh bijvoorbeeld een optreden gedaan met ons tweeën.

R: *Optreden?! Waar heb je dat gedaan?*

J: Hoe noemt die zaal nou weer?

R: (*lacht*)

J: (*lacht*) Dat weet ik niet precies hoor dat was in Oostende in elk geval. Ja we hebben samen voorbereid ook, een paar keer komen repeteren in thuis.

R: *En hoe was het bevallen bij het publiek?*

J: Euhm wel publiek was eigenlijk wel voorzien om, om 5 uur naar huis te gaan of zoiets. Dus het was redelijk laat dat we die geek kunne doen, maar het werd over 't algemeen goed onthaald ja.

R: *Ok, wel een originele combinatie, sas en een akoestische gitaar?*

J: Het was een akoestische gitaar ja.

R: *Waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk? Waarom niet alleen bijvoorbeeld?*

J: De stimulans die ontstaat door het samenspel, is niet te vergelijken door op je eentje te zitten spelen he? In het best geval ga je ook het beste uit elkaar kunnen halen he, als je samen speelt.

R: *Uhu, dus je wordt wel gemotiveerd doordat je met meerdere mensen samenspeelt?*

J: Ja, het is veel eerder motiverend door met meerdere mensen samen te spelen dan op je eentje te fantaseren met wat er allemaal voor muziek in je op kan komen. Trouwens het is eigen aan muziek spelen, ook dat het een sociale context geeft zo. Het samenbrengen van zoals stemmen, en je ziet dat in veel culturen ook, muziek is iets dat, dat voor sociale cohesie humm of die sociale cohesie gaat bevordere.

R: *En die muziek, waarvan je zei 'dat het de sociale cohesie bevordert', bevordert die ook de sociale cohesie tussen zeer verschillende doelgroepen? Bijvoorbeeld, als je nu naar TOSO kijkt, zie je daar mensen met psychische problemen, zonder psychische problemen, daklozen, allochtonen enz.?*

J: Ja met en zonder enzo, en tussen de lijntjes of naast de lijntjes kleuren (*lacht*)

R: (*lacht*) *Wel je hebt er vanalles snap je? En mijn vraag is eigenlijk of het maken van muziek een bepaalde cohesie heeft gecreëerd binnen die groep? Wat denk je?*

J: Euh het heeft er zeker voor gezorgd om euh een stukje meer eigenwaarde allé voor degene die zogezegd sociaal verworpen of in preciaire situatie zich bevinden. Het heeft er zeker voor gezorgd om toch een beetje zelfvertrouwen te krijgen in zichzelf.

R: *En kun je een voorbeeld geven?*

J: Ja, ik ga daar ook geen personen aan koppelen he?

R: *Neem persoon x?*

J: Ja persoon x gaat ineens ja, zijn talent willen uitdrukken in die context en anders zou je die context nie vinden he.

R: *Ahn ok, dat heeft dus een bepaalde invloed.*

J: Dat geeft zeker een positieve invloed op het euh... (*denkt na*) op het euh, de eenzaamheid doorbreken van, ik speel graag maar hoe gaan we eigenlijk een groep vormen? En groepjes worden gevormd en vallen weer uit elkaar, en het is heel vaak zo, maar zo'n steady concept ontwikkelen. Dat zegt kijk we werken hier in orkest vorm met zoveel verschillende mense.

R: *Ja*

J: Het heeft ook wel een andere connotatie dan dat je met 4 of 5 mensen samen gaat focke en dan plots vaststelt dat je onder elkaar euh nie meer kunt vinden en da je dan elkaars pad in dit geval gaat het veel minder gauw gebeuren. Omdat we met zovelen zijn en dat er ook een stuk moderaties voor euh omdat die diversiteit zo groot is.

R: *En hoe voelt dat eigenlijk om een plaats te hebben waar je altijd naartoe kan om muziek te maken op consistente basis?*

J: In TOSO band is het niet zeker het geval waar we dat op consistente basis kunnen. Ja tis maar heel vluchtig verlopen he. Dus we gaan niet vliegtuig of een bus met TOSO krijgen en weet ik veel waar naartoe rijden, naar Berlijn bijvoorbeeld. Dat zit er zeker niet meteen in, en dat is ook niet de bedoeling. En het zeker ook zo ok, binnen dat concept van het orkest zijn er ook wel nevenverschijnselen die in positieve zin andere samenwerkingen teweegbrengen he.

R: *Welke dan bijvoorbeeld?*

J: Dat ik bijvoorbeeld met saxofonist euh, bijvoorbeeld vanavond komt saxofonist hier die ook in TOSO band speelt. Barry?

R: *Ja ok (lacht), grappig dat hij komt, ik had hem gevraagd voor een interview en hij had er niets op geantwoord eigenlijk.*

J: (*lacht*) Dan moet je eigenlijk jouw talenten als interviewer een beetje aanscherpen.

R: *Nee (lacht), maar ik denk dat ik sowieso meer dan genoeg heb ondertussen. Dus in die zin voor mij maakt het niet zoveel meer uit. De volgende vraag is: wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen repeteren en deze die zich nog maar net bij TOSO hebben aangesloten?*

J: Het verschil dat het telkens weer een positieve noot aanbrengt, een vernieuwing eigenlijk euh. Als er iemand nieuws aansluit onder andere ook Samir met zijn Sas, en andere instrumenten die, ja.

R: *En hoe wordt men in de groep opgenomen?*

J: Meteen, meestal meteen.

R: *Het is geen gesloten groep dus?*

J: Ja het is geen getto verhaal azo 'zij' en 'wij', ahn nee 'wij' en 'zij'. *(lacht)* De oorsprong van het verhaal is ook om iets coherenters neer te zitten die muzikaal ook verantwoord is, terwijl dat de diversiteit van iedereen dat daar staat heel groot is he. Dat samen te vatten is ook niet zo evident, allé nie makkelijk om dat als orkestleider dat voor elkaar te krijgen.

R: *Volgens jou is dat goed hoe het nu is?*

J: Het was veel leuker om elke zondag te repeteren in plaats van *(ik onderbreek hem)*

R: *(lacht) God, nog een die het zegt.*

J: Ja natuurlijk, elke zondag was een goed idee. Want nu ga je schoorvoetend naar een optreden waarbij je zegt van ja gaat het wel goed komen? .

R: *Maar er zijn meerdere mensen die identiek hetzelfde gezegd hebben. Waarom is dat nu één keer om de zoveel tijd? Waarom niet elke zondag? Dat systeem was veel beter. Dieter gaat het wel zien in deze interviews.*

J: Ik heb zo in een groep gespeeld waarbij we anderhalf jaar gerepeteerd hadden, iedere week. We kwamen er niet mee naar buite, en toen we ermee uit zijn gekomen stond heel de zaal op stelte. Ja...*(denkt na)* blote borsten *(lacht)*.

R: *(lacht) Je was toen iets jonger vermoed ik?*

J: Ja het is al een tijdje geleden, maar men zegt van hoe dat je, humm na zoveel tijd intensief te werken aan een stukje muziek, in een set van anderhalf uur. Dan dat je plots zo 'n onwaarschijnlijke reactie krijgt van het publiek, maar door 2 keer per week te repeteren he, 2 of 3 uur per week. Euh, per repetitie.

R: *Dus volgens jou zou dat voor meer kwaliteit zorgen?*

J: Zeker,

R: *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?*

J: Een hoge frequentie aan repetities, en voor de rest het blijven aantrekken van diversiteit en muzikanten. En het gebeurt zeker wel, het heikel punt is ja, om de 14 dagen of om de 3 weken repeteren, echt een heikel punt.

R: *Wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities? En voel je jou als lid vrij genoeg om je inbreng te doen binnen het gebeuren?*

J: In die zin zijn de coaches of de dirigenten tussen haakjes ook wel genoopt om bepaalde structuur aan te zetten en om op die structuur te kunnen werken. Maar, de inbreng van de

muzikanten is soms beperkt omwille van de tijd da je nodig hebt, om deze structuur op te zetten. Er wordt een soort voorblad gemaakt en als je van die voorblad wilt afwijken is het niet altijd evident, om het te doen.

R: *Maar je voelt wel dat je een bepaalde inbreng kan geven als je dat wilt?*

J: Dat lukt summier (*lacht*).

R: *Wat betekent summier?*

J: Niet elke keer zo van ja, maar het kan wel ja.

R: *Bart, Gio en Ilse, hoe gaan ze volgens jou aan het werk?*

J: Ze hebben een concept, of ze halen een thema aan en Bart gaat het meteen kunnen aanpassen aan alle instrumenten die in voorkomen. Hij gaat meteen beginnen schrijven van ja, jij speelt de deze en jij speelt in dat. Dus in die zin Bart is onwaarschijnlijk geniale kerel in die materie en Gio is ja magistrale in het spreken van ritmes he, tempo. Ja in die zin hebben ze een heel belangrijke functie ook, in het gebeuren van TOSO he.

R: *Ja ok, en Ilse?*

J: En Ilse heeft dan ook muzikale allé de klavier en ook een stuk het vocale he, het is meer haar ding zo.

R: *Zou een project zoals TOSO volgens jou ook bij andere groepen mensen en bij andere steden kunnen opgestart worden?*

J: Het zal sowieso een heel goeie zaak zijn om euh (*een muzikant trakteert ons op iets om te drinken, gesprek wordt onderbroken*) de mensen die de boel op drift houden zijn die drie; vocaal, ritmisch en euh en Bart is dan het instrumentale.

R: *Volgens jou zou een project zoals deze ook ergens anders kunnen opgestart worden?*

J: Jazeker.

R: *En wat denk je over jongeren? Hangjongeren in Antwerpen of Brussel bijvoorbeeld?*

J: Het zou een onwaarschijnlijke doorbraak mogen zijn om met jongeren van die omgeving, samen te gaan werken he.

R: *Uhu.*

J: Meeste mensen voelen het aan en meemaken dat er muziek gespeeld wordt, het zou zeker wel kunnen. (*Ik en Jimmy krijgen drank en we maken een kort praatje met de muzikanten*)

R: *Waar zaten we weer? Dus volgens jou is het dus een mogelijkheid?*

J: Tis absoluut ook een initiatief die voor herhaling vatbaar is.

R: *Op welke manier komen de mensen in contact met dit project? Hoe ben jij beland in TOSO?*

J: Via, via, het gerucht dat zich verspreid en ik dacht van tien er valt daar wat te beleven en ik wil er zeker wel bij zijn! Als je wat uit de doppen kijkt ga je wel zien wat er te beleven valt he, waar dat je ook gaat wonen he.

R: *Worden de deelnemers ook persoonlijk aangesproken enzo? Of zijn er bepaalde flyers of posters dat je zag dat men gebruikt?*

J: Oorspronkelijk weet ik niet hoe dat TOSO tot die volume is gekomen. Ik heb geen idee hoe dat ze 20 mensen of meer dan 20 mensen bij elkaar hadden kunnen krijgen. Ik ben er toevallig in geraakt door de ex vrouw van de gitarist waar ik een paar jaar heb samen mee gewerkt.

R: *Ahn ok.*

J: Ze hebben gezegd van kijk ze zoeken daar iemand die bas speelt, via de tram, iemand op de tram zei.

R: *De laatste vraag in feite, wat betekent TOSO voor jou?*

J: TOSO is duidelijk een resultante om socio economische projecten op te zetten in creatieve zone zo. Waardoor da je minder het gevoel krijgt da je in een socio economisch project zit maar he eigenlijk opgewaardeerd wordt door de talenten die je in huis hebt.

R: *Het is een sociaal project in feite.*

J: Tis geen socio economisch project in de zin dat ie ook geen geld mee verdient, dat er ook geen verdienste aan is voor de mensen die eraan deelnemen. Behalve dat er wel subsidies voor binnen gehaald worden.

R: *Als je in TOSO speelt dan heb je het gevoel dat het om een sociaal project gaat? Kan je jezelf ook kwijt als muzikant?*

J: Ja uiteindelijk is het ook een vrijhaven ja, dus je hebt alle vrijheid om euh om op jouw manier van benaderen zo. Dus ok je krijgt wel een schets van akkoord die er gespeeld moet worden. Ma hoe dat je ze gaat invullen wordt je nie voorgelegd of bepaald dus je doet je ding. En vanuit die optiek krijg je soms heel rare chaotische ritmes resultate maar op zich is dat gewoon fijn om het op die manier te benadere.

R: *Ja, ok dat was het ongeveer.*

J: *(lacht)* This is my first fucking interview mate

R: *(lacht)* Jep

Open interview: Kasper [25-11-2017]

Korte introductie van de geïnterviewde

Kasper (een man van boven de 30) is al 5 of 6 jaar betrokken bij kleinVerhaal en is onder andere een jembéspeler binnen de TOSO-groep. Daarnaast is hij ook gedeeltelijk bezig met PI-mengpaneel, hier neemt hij in feite een functie in als een geluidstechnicus.

Waarom heb ik die persoon gekozen?

Ik wist dat hij iemand is die al veel gezien en meegemaakt had in zijn jong leven, en in die zin vond ik het een meerwaarde aan mijn onderzoek. Bovendien had ik nog één lid willen bij hebben om in totaal aan 14 mensen te kunnen komen.

Omgevingscontext interview

Het interview vond aan de voorgevel van OVAM plaats. Het was er koud en winderig, maar er was stilte wat goed uitkwam voor mijn voice recorder. Rondom ons waren er machines,

men is namelijk bezig met nieuwbouw in de buurt van OVAM. Dus waar je ook heen kijkt, zie je uitgegraven putten, bouwmachines en het ontbreken van asfalt.

R: *De eerste vraag is, welk effect heeft volgens jou het meedoen met de TOSO-groep door middel van een instrument of zang, op de contacten tussen de deelnemers? Ontstaan er vriendschappen? Of zijn er juist conflicten?*

K: Er ontstaan wel vriendschappen eruit, misschien kun je het muzikale onder ons vereenvoudigen dat we het allemaal met het hart willen doen. Er zijn er wel enige verschillen en meningen onder ons, dat soms mondig en goe mondig worden gebruikt humm ja ik kan da wel zo zeggn.

R: *Ja, doe maar.*

K: Er zijn evenveel vriendschappen tussen in en ook even veel breuken tussen in. Tis altijd leuk en er ontstaan ook wel connecties eruit, en ok er komt soms een ruzie uit dat tot een breuk leidt. Maar ik heb altijd de indruk gehad dat het goe verloopt, en dat er wel vriendschappelijke solidariteit zit. Dat kan ik wel op aannemen.

R: *En heb jij er iets uitgehaald als mens? Ik bedoel qua vriendschap of sociale interactie.*

K: Wel ja, ik doe nu ook af en toe een bepaalde klusjes. Bij TOSO, met TOSO onder andere onze studio dat we opbouwen. Dat was heel intensief, heel zwaar en daar heb ik wel een goeie connectie of een goeie band gekregen met iemand van de groep eigenlijk. Oké wel met een talige knobbel, zal ik het zo noemen, voor mine maakt da veel ehja. Rustig, leuk oké het duurt soms één uur of 4 en het is dan jammer voor mij dat het na een uur of 4 gedaan. Het is altijd wel leuk, vriendschap heb ik, ik heb toch wel één goeie band eruit gehaald.

R: *Conflicten zijn er ook tussen?*

K: Meningsverschillen en conflicten misschien van buitenaf bij kweetnie wie. Maar er komen er wel constant zulke dingen.

R: *En spreken de muzikanten met elkaar ook buiten de TOSO momenten?*

K: Ik denk het wel ja, ik denk het wel.

R: *Heb jij dat gedaan of ken je een voorbeeld van?*

K: Ja lik ik en Robert (*pseudoniem*), omdat we samen altijd klussen bij TOSO, ondanks de taalknobbel heb ik wel een soort connectie of band gekregen. Je kan het niet echt noemen als vriendschapsband, allé ergens wel maar één met een taalknobbel wel.

R: *En waarom is het maken van muziek binnen een groep voor jou belangrijk?*

K: Ja het is altijd leuk om van iets naar iets te gaan. We zijn allemaal mensen met een gave of een gebrek aan iets of tekort aan iets. En met een tekort leerstof van iets da we toch wel onder elkaar kunnen uitwisselen. Da vind ik wel leuk binnen de groep maar het is ook wel aangenaam.

R: *Ok, dus je leert wel dingen bij in de loop van het hele proces?*

K: Ik leer toch wel wat dingen bij. Het is toen wel niet altijd gemakkelijk onder de knie te krijgen maar je leert het wel.

R: *Ok, en wat is het verschil tussen de leden die al jaren komen en deze die zich nog maar net zich hebben aangesloten?*

K: Ja dat is aftasten sommigte allé, ik ga ook geen namen uitspreken maar ik ken bepaalde mensen met een bepaald instrument, leuk instrument. Maar ik vind zelf dat een persoon dat opeist op mij want ik doe nu de besturing van de PI en die eist dat op. Die eist echt allé op van mij van dit, dat, dit, dat, oké ik heb een groep te leiden ik vind ergens (*ik onderbreek hem*)

R: *Wat is PI?*

K: Mengtafel, geluidstafel

R: *Ahn ok, dat spul dat daar altijd ligt.*

K: Dat is de PI, oké het is niet alleen hem dat ik moet regelen snap je? Zangers, ja iedereen staat erbij en als ik val valt iedereen gewoon. Dus van mij is het een zware taak vind ik wel. Dus ik kan niet als zanger of instrumentale bullshit speler, als ik zo kan zeggen. Dat is dan bij de nieuwere, de oudere kennen al hun plaats, we kennen ze ook wel wat. En iedereen regelt zijn instrument bij, dat is algemeen geweten en dat moet ook wel.

R: *Wat komt er allemaal aan te pas om een TOSO project te kunnen verwezenlijken?*

K: Veel geduld, veel gaan repeteren en de afspraken rond communicatie.

R: *En vanuit kleinVerhaal?*

K: Overal

R: *En wat is de aanpak van de coaches gedurende de repetities?*

K: Ja goed, wel soms moeilijk. Ik vind ook soms dat er iets wat meer gecommuniceerder moet zijn ook. Wat qua richtlijnen, qua humm... (*denkt na*) ja van zangers tot percussie tot blazers ze doen het allemaal onder zichzelf wel uniek goed. Maar het kan meer lijnen, ahja.

R: *Maar die vrijheid vind je dat niet juist tof?*

K: Ja en nee, ik vind wel als muzikant of instrument allé iemand die een instrument bespeelt, die ook wel wat inzage krijgen. In het verhaal of in het project, maar ten altijd aan Bart zoals, de coach van de blazers als Ilse de coach van de zangers, als Gio de coach van de percussie. Het moet wel gehoord worden maar het zijn zij die de eindjes als laatsten doorknippen. Die zeggen van zo doen we 't en ze proberen het altijd, het is nog niet echt van wat ik vind van ja. Tis wel goed maar het kan altijd, beter en ik ga altijd voor de beterheid en feedback mag ook gegeven worden. Het is niet slecht van wat ze doen, ik vind het heel tof ook, ze hebben alle 3 achtergrond met muziek en hebben een job of een iets met muziek. En ik ga altijd naar de perfectie hoewel het nooit af is in de muziekwereld.

R: *Zou een project zoals TOSO ook bij andere groepen mensen of in andere steden kunnen opgestart worden?*

K: Ja natuurlijk wel, ik denk da wel. Ik denk dat er veel meer is dan gewoon, muziek maken, da brengt ook. Het kan wel maar er is een nadeel, subsidie geld en materiaal, het is altijd een probleem.

R: *Maar voor jongeren bijvoorbeeld denk je dat het zal werken moest er iets gelijkaardigs als TOSO worden opgestart?*

K: Ik denk van wel, hoewel het niet in 5 minuten zal geregeld worden, meestal duurt het lang voor zo iets te regelen. Ze zeggen dat het altijd op papier zolang duurt, dat is nog altijd da werkelijkheid dat tonen aan het gemeentebestuur en dat is moeilijk. En moest men ze een

kans geven ik denk wel dat het gaat. Ja maar je moet dan ook psychologische assistenten, sociale assistenten, een drugassistent enzovoort bijhebben dus niet alleen de muzikanten. Je weet nooit welke jongeren dat er zijn, moest je het problemen van hangjongeren willen aannemen bijvoorbeeld. Dan moet je alles in kunnen samensteken en ik vrees dat daar nu eenmaal. Oftewel is er geen tijd voor, maar als je dat probleem wilt aannemen moet je er tijd voor maken. Ok ik vraag nie dat die mensen 24 op 24 met een telefoon gaan slapen, dat ze meer getrouwd zijn met een telefoon of hun man. Het is niet de bedoeling dat we dat creëren ondertussen, maar ik denk wel als je dat wilt aannemen dat het wel lukt. En dan moet je alles samensteken, maatschappelijk assistent *(ik onderbreek hem)*

R: *Een soort mix creëren van verschillende specialisten bedoel je?*

K: Ja, maar het zou wel kunnen helpen, maar alleen kunnen paar medewerkers niet alles aan. Achter iedere doorgang zijn er meerdere deuren dat je moet openen en iedereen is gespecialiseerd in zijn of haar vak. Dat kunnen wij niet alleen met hangjongeren, wel een goeie initiatief, ik zou er wel mee aan willen werken als het kan maar. Het is een mogelijkheid, je zou meer dan alleen medewerkers nodig hebben zoals ik voor gezegd had. In de samenleving dat we leven worden ook volgens mij meestal allochtonen geviseerd. Nochtans zitten er nog veel Vlamingen ertussen, maar je ken het nu eenmaal hoe het gaat, het is meestal een allochtoon dat we nie vertrouwen. Ik kan het zo ook wel zeggen maar er zijn ook allochtonen ertussen, maar er zijn ook evenveel Vlamingen waar da we 't niet van weten. Da we nie een specifiek ma gebaseerd op allochtonen en Vlamingen tis de combinatie van de twee die de hangjongeren wat groter maakt. Slechte thuis ken je 't en er zit daar toevallig een allochtoon met een slechte thuis maar er is toen meestal ook een Vlaming ertussen.

R: *En volgende vraag: op welke manier ben jij beland in TOSO?*

K: In de tijd zelf op straat gestaan en via Dieter, ik vergeet da nooit en nog een man die nu bij de sociale kruidenier de Antenne zit. Was daar een project 'The road to nowhere'.

R: *Ja*

K: En ik had daar pijnlijk moment bij, allé ik had daar ook pijnlijke momenten en aje weet wat ik aan die poort stond maar ik had ook heel leuke momenten meegemaakt.

R: *Wat bedoel je met 'op straat stond'?*

K: Dat ik stond op straat.

R: *Je had geen (wordt onderbroken)*

K: Geen woonst nie meer, niets meer dus...*(stilte)*

R: *Dat moet wel moeilijk zijn.*

K: Ja en het was door The road of nowhere met brommers en het was ja, ik denk der nog altijd aan ja.

R: *Dat heeft je wel geholpen?*

K: Dat heeft mij wel geholpen, niet helemaal maar dat heeft mij wel geholpen.

R: *Humm, wat mij betreft is niemand helemaal geholpen in de wereld waarin we leven. Humm, wat betekent TOSO voor jou?*

K: Veel...*(stilte)* heel veel, veel voor mij. Nie alleen de vriendschap tis ook ergens een terugvalbasis van vriendschap lik ergens tis een thuiskomst gevoel voor mij. Het is een voldoening, er kan gelachen worden, kan geweend worden, kan serieus zijn en ja ze staan er ook voor u. Heel TOSO, Hans, Dieter, Ann, Lieven iedereen van kleinVerhaal, het is aangenaam voor zo 'n mensen te kennen.

R: *Oké zalig interview, zeker dat laatste stuk, laten we maar naar binnen gaan.*